

TANTRIK TEXTS

EDITED BY ARTHUR AVALON
VOL. XIV

KAULĀVALĀNIRNAYAH

CALCUTTA:
SANSKRIT PRESS DEPOSITORY,
30, Cornwallis Street.

LONDON:
LUZAC & CO.,
46, Great Russell Street, W.C.

प्राचीनकाल
२३ जून '५८, संग्रहालय

TANTRIK TEXTS

TANTRIK TEXTS

EDITED BY
ARTHUR AVALON

VOL. XIV

KAULĀVALI-NIRNAYAH

Published for the
ĀGAMĀNUSANDHĀNA SAMITI
BY
THE SANSKRIT PRESS DEPOSITORY,
30, Cornwallis Street,
CALCUTTA.

Printed by Behari Lal Nath,
at the **Emerald Ptg. Works**,
9, Nandakumar Chaudhuri 2nd Lane,
CALCUTTA.

INTRODUCTION.

The author of this compilation is Jnānānanda Paramahamsa about whom nothing else is known. His name so far as can be ascertained is not connected with any other book. The *Kaulāvalī* is highly esteemed by Sādhakas of the Kaula Sampradāya. *Kaulikārchangdīpikā* is another book of this type, but does not go into details as does this, though it deals with a few matters not touched upon by Jnānānanda. Manuscripts of the *Kaulāvalī* are very difficult to obtain, as Sādhakas are unwilling to part with it. R. M. Chattopādhyāya says that he had only one manuscript on which he based his publication of the text. Through the kind intervention of Professor Roy Chaudhuri, son of the late Svāmī Vimalānanda, the loan has been obtained of a manuscript in the possession of a Kaula family of Murshidabad. The text now published is based on the Murshidabad manuscript though Chattopādhyāya's text has been consulted and has been of use in spite of its deficiencies. The Editors have had further the advantage of being able to consult original texts from published and unpublished Tantras and have thus been enabled to give the correct reading in several places.

In the beginning of the first Chapter the author cites the names of the Tantras from which he has drawn his materials. They are almost all well-known though some of them are still unpublished. He says that he further consulted some compilations and teachings of the Great Gurus who taught Advaita. In the list given he speaks of two Kulārnava, one of which he calls *Kulāmrīta Kulārnava* and of two Kāli Tantras one of which he calls *Samayākhyā Kālitāntra*. The text of the book as it stands will not in some places be intelligible to the ordinary reader. In several places texts are cited in such a way as to be merely mnemonic aids for those who are already conversant with the subject. In some places again, where the uninitiate is likely to misunderstand and misinterpret the text, it has been put in Vyākūlitākshara (Disordered verse) as has been done in the *Trantrarāja* (Vols. VIII and XII of this series), in the introduction to which Tantra the key by which the text can be re-arranged is to be found.

There are some passages in the *Nityāshodashikārnava* (Ānandāshrama Series) which are similarly disarranged. The same key will enable the reader to re-arrange the verses here. The disordered verses occur in Chapters IV, V, VIII.

The necessity for the compilation of books like this arose, it is said, from the fact that some of the Great Gurus came across disciples who could not be dealt with by the methods prescribed in other and older Tantras and felt the necessity of modifying the methods whereby their disciples were to be taught to do self-control. With all that has been said in the book, there are repeated injunctions put in various ways to revere woman as the embodiment of the Supreme Devī on earth and to exercise restraint in the enjoyment of the pleasures of this life. As has been said elsewhere Tantra Shāstra seeks to lead the man to Liberation (Moksha) whilst on the path of Enjoyment (Pravritti). A very brief summary of the 21 Chapters of which the book is composed is given and in such summary the attention of the reader is called to what the book aims at rather than to the methods employed. The book is divided into 22 Chapters in Chattopādhyāya's text though the material is almost identical.

The first Chapter which is drawn to some extent from the *Kulārnava* speaks of the necessity of making the best use of one's life on this earth as a man. He who seeks the attainment of Liberation should be devoted to the Tattva *i.e.*, the Brahman. It contains a Dhyāna of the Guru and the Mantra for his worship. It emphasises the teaching that the Guru should not be looked upon as a mere man, but as embodiment on earth of the Supreme Brahman, for a true Guru is the form in which the Brahman manifests Itself to the disciple. The names of the early Gurus of the Kaula school are given here. They are Prahlādānandanātha, Sanakānandanātha, Kumārānandanātha, Vashishthānandanātha, Krodhānandanātha, Sukhānandanātha, Jnānānandanātha and Bodhānandanātha. Ritualistic observances, it is said, should be followed so long as the Self is not purified by the acquisition of Knowledge (*Jnāna*). When this has been accomplished and the Sādhaka has succeeded in conquering his senses and to use the language of the book in discarding his tongue and sexual organ (*Jihvopasthaparityāgī*), then there is no necessity for ritualistic observances, for as has been said later on (Ch. XVII. v. 171) a time comes for the Sādhaka when the distinction between the worshipper

and the object of worship disappears. (*Pūjyapūjakabhedashcha mithyaiva paramārthatah*).

Chapter II describes how the Kaula Sādhaka should bathe and gives the Mantras and Mudrās for this rite. The Mantra whereby permission is sought from Earth (*Prithivī*) to sit and do worship runs thus : "Oh Earth, by Thee are all things upheld. Thou Thyself art upheld by Vishnu. Do Thou support me. Do Thou purify this seat (*Āsana*) of mine." The text proceeds to give rules as to how the Sādhaka should sit and proceed with the worship. It speaks of the necessity of the Sādhaka of having the assistance of his wife or Shakti ; for the Sādhaka is Hara and his Shakti is Mahādevī. At verses 110 and 111, it is said, that either wine or Vijayā, that is hemp, should be used in this worship, but these should be purified. There are four classes of Vijayā namely, Brāhmaṇī, Kshatriyā, Vaishyā and Shūdrā, spoken of here and the four Mantras for the purification of the same. Rules relating to Bhūtashuddhi by Prāṇāyāma, Nyāsa and other practices are also given here. The necessity of placing the Jīva (life element) of the Devatā in the body of the Sādhaka is also spoken of.

The third Chapter speaks of the rite of Antaryāga. Unless a man does this any outward Yāga or sacrificial rite that he may do becomes fruitless. Antaryāga may be done in different ways such as Kundaliniyoga or meditation by the Sādhaka in his heart on the Ocean of Nectar in the middle of which is the Island of Gems encircled by a beach of golden sand. All over the Island are Pārijāta trees and in its middle is a Kalpa tree which is composed of the 50 letters of the alphabet. At the foot of this tree is the excellent Temple of Light (*Jyotirmandira*) decked with Gems of various kinds. It is resplendent like the rising sun and is a hundred Yojanas in extent. Its light is diffused all over the universe. Surrounded by a wall of gold it has four entrances. Fly-whisks, flags and bells add to its beauty. There is a gentle breeze blowing over the island carrying with it the fragrance of flowers and incense. Inside the temple is an Altar of Gems, and over it an umbrella made of thread of gold. The Sādhaka should meditate there upon the Great Yantra resting on the altar and filled to overflowing with Nectar. Yantra here means a receptacle containing nectar or wine. The text proceeds to give an account of the different rites the Sādhaka must accomplish and the different articles of worship to be used. This worship may be

either mental (*Mānasa*) or gross sthula according to the capacity of the worshipper. Verse 77 is identical with one quoted in "Serpent Power" which describes the mind of the Yogi as dissolved in the Great Void (*Mahāshūnya*). When he is able to do this, he is a king among Yogis. His inward light can then rest on the plane which is without support (*Nirālambapada*) and he attains the highest form of Dhyāna. The 85th and the following verses describe inward Homa. By this the Sādhaka realises his Oneness with the one impartite Ātmā. The four sides of the Chitkunda which is square in shape are Ātmā, Antarātmā, Paramātmā and Jnānātmā (See ritual chapters in the third edition of *Shakti and Shākta*). Three girdles which encircle the Kunda concentrically like three bangles add to its beauty. The Ardhamātrā formed by three Bindus within the Chitkunda is the emblem of the Yoni which is the seat of Brahman Bliss. Into the Fire therein which is Consciousness (*Samvid*) and wherein is the Supreme Deva, the Sādhaka should with a steady mind offer oblations. He should first of all offer as oblation the letters of the alphabet so that for him there arises the Brahman which is beyond word (*Nihshabda*, soundless). All his acts and omissions, merits and sins, all his resolves and doubts, Dharma and Adharma, the Sādhaka should offer as oblation. The Mantras for these oblations are :—

(1) Into the Fire of Consciousness (*Chaitanya*) in the region of the navel which is kindled (*Pradipita*) by Knowledge (*Jnāna*) I offer as oblation the impulses of the senses using the mind as sacrificial ladle : *Svāhā*.

(2) I offer the functions of the senses (*Aksha-vritti*) as oblation into the Fire which is Ātmā and is fed by Dharma and Adharma like Ghee, using the mind as ladle whereof the path of Sushumna is the handle : *Svāhā*.

(3) I offer Dharma and Adharma (*i.e.* all acts good and evil) as oblation into the all-pervading Fire which is fed by Kalā. The two hands with which I hold the ladle are Prakāsha and Akāsha (= Vimarsha) and the ladle with which the offering is made is *Unmanī* : *Svāhā*.

It may be noted here that *Unmanī* or mindless Consciousness is the stage when all restraint is removed from the Sādhaka who is then the guide unto himself or Svechchhāchārī. It corresponds with *Siddhāntāchāra* spoken of in Chapter II. of the *Kulārnava Tantra*

and is described as a state of intoxication in the path of evolving Consciousness in the eighth Chapter of the same book. In the *Yogavāshishtha* it is called *Padārthābhāvīnī*. By *Padārthābhāvīnī* is meant the stage wherein the Universe of words and their meanings is transcended and in which the Sādhaka has realised the Oneness of Being and Existence.

As to the philosophical meaning of Prakāsha and Vimarsha see Sir John Woodroffe's '*Shakti and Shākta*', third edition, "Garland of Letters" and (with P. N. Mukhopādhyāya) "*Mahāmāyā*".

(4) I offer as oblation this universe consisting of the thirty-six Tattvas, the first of which is Shiva and the last Vasudhā (*Prithivī*) into the fire of Consciousness (*Samvid*) which though fuelless is constantly burning within, from which emanate rays of wondrous light and which purifies though obscured by the darkness of its adversary (or which is the enemy of) the darkness of Māyā; Svāhā.

(5) The fifth is the offering of Complete Oblation. The Mantra as given here, to a certain extent, differs from that given in other Tantras. The Mantra runs thus:—I offer Complete Oblation into the Fire of Complete Oblation the Nectar of the great sufferings with which the cup of *Thisness* is filled.

The sufferings are called Nectar because man in his blindness is attached to worldly enjoyment for its own sake.

This is followed by what at verse 99 is called *Mahāntar-yajana* (Great inner-offering). By this the Sādhaka aims at identifying himself with the great Void. At verse 103 is given the well-known Mantra which says "The act of offering is Brahman, the offering is Brahman, the person offering is Brahman" and so on.

The fourth Chapter deals with *Bahiryāga* in great detail including the five Tattvas, the different kinds of wines to be used, the mode of purifying wine and so forth. In the 16th and following verses, it is said, that there is no higher path for attainment of happiness and Liberation for the Shākta Sādhaka than the Fifth (*Panchama*) Tattva *i. e.* Maithuna. By the use merely of the first, he becomes Bhairava, by the use of merely the second he becomes Brahmā, of the third, Mahābhairava and of the fourth, the foremost amongst Sādhakas on earth and by the fifth alone, he becomes possessed of all the Siddhis. The Vīra Sādhaka who uses all the five is honoured by Shiva himself.

The meaning of the five Tattvas is given in *Kulārnava* (Ch. V. verses 107 *et seq.*).

Verses 45 *et seq.* say that unless the purificatory rites are done, the Sādhaka incurs sin. If an animal is killed or wine is drunk for mere personal gratification and intercourse had with a woman against her will then the man so doing goes to the hell of everlasting lamentation.

The fifth Chapter speaks of the purification of the elements of worship. A portion of verse 102 is disordered. It says that no distinction of caste should be made when partaking of wine, (*Madirā*) and in Maithuna. In verse 103, it is said, the Brāhmaṇa may use as substitutes (*Anukalpa*) of wine, honey or milk in a copper vessel or cocoanut water in a bell-metal vessel. The Kshatriya should use Goudī, and the Vaishya Mādhvī, and the Shūdra may use any wine. The substitute for flesh is garlic or ginger and that for fish is thickened milk or any fruit or root roasted over fire. The substitute for Maithuna is the union of the flower of Aparājītā (*Clitoria Tornata*) with Hayāri (*Nerium Odorum*).

The sixth Chapter speaks of offering of Arghya. The utensils to be used are also mentioned. At verse 55, the three lines of Gurus (*Divya, Siddha* and *Mānava*) have been referred to and the Mantras for the purification of the wine are also given. At verses 105-09 the process of Tattva-shuddhi is described. Verse 120 gives the Dhyāna of Vatuka and this is followed by Vatuka Mantra. Verse 135 gives the Dhyāna of the Yoginīs and following this is the Mantra for their worship. Verse 140 gives the Dhyāna of Kshetrapāla.

The seventh Chapter deals with the rules of worship and says that before everything else the worshipper should do Prāṇāyāma and Nyāsa and thereafter do worship of the *Pīṭha* or the place of worship. The fifth and the following verses describe the different Mudrās which should be shown as a part of worship. After describing the different articles necessary for worship it is said, at verse 24, that if a man cannot get them he may make the offerings in his mind. Verse 127 speaks of three kinds of Japa viz., *Vāchika* (uttered) *Upāṅgshu* (muttered) and *Mānasā* (mental) which last is the best. Verse 137 gives the Mantra for the purification of the rosary and the following verses give directions as to how the Mantra should be said over the rosary. Verse

156 says that the merit of the Japa should be given to the Ishtadevatā. At the end of the chapter drinking is classed as either Divya, Vīra or Pashu. In the first drinking is the Sādhaka's realisation of the presence of the Devī in himself. In the second, it is done with the prescribed rites. But the last which is blameworthy is the drinking of the mere animal *i. e.* drinking for mere animal gratification.

The eighth Chapter describes the way the Sādhaka should partake of the five Tattvas. The third verse contains the Dhyāna of the Devī Annapūrnā in which she is described as holding in her right hand a golden ladle filled with milk and cooked rice and in her left hand a jewelled cup. She is the colour of new gold, decked with all kinds of ornaments and distributing alms to all. Verse 35 says that the touch of even a Chandāla if he is a true Kaulika purifies whatever he touches. Verse 45 speaks of Bhairavī-Chakra. As between those who are competent to sit in this Chakra, there is no distinction of caste so long the Chakra continues. It is only when the Chakra is dissolved that the worshippers revert each to his or her own caste. When seated in the Chakra, the worshipper should be conscious of the Vedic teaching that all is Brahman (*Sarvam Brahma*). The men in the Chakra are so many Shivas and the women therein are so many Devis. At verse 70, it is said, that a man who drinks like a Pashu as described at the end of the preceding chapter even if he be a Vīra will certainly go to hell. At verse 74, it is said, that the man who has freed himself from the bond of Duality (*Bhedapāsha*) may drink wine so that the sense of the Mantra might become patent to him and his mind may become steadied. It is a sin to drink for mere gratification. The Sādhaka who partakes of the five Tattvas to please the Devatā incurs no sin and this is to be done only at the time of worship. Verse 86 says that the prohibition of drink by Manu and other law-givers applies only to unconsecrated wine. The Jnānī who drinks after meditating on his Guru incurs no sin. It is only those who give way to blind sensual impulse who should do penance. To the man who seeks Liberation the ordinary prohibitions do not apply. Such a man seeks Shakti in wine and Shiva in flesh and is conscious of himself as Bhairava.

Surā Shaktih Shivo māmsam tadbhoktā Bhairavah svayam.

The text proceeds to say that Bliss (*Ananda*) is Brahman and it is in

the body, and because wine makes that *Ānanda* manifest, the Yogīs drink it. Fully conscious of this the seeker of Moksha purifies the Tattvas.

Evam vichintya matimān tattvashodhanam ācharet.

Verse 99 gives the Mantra for worship of the first cup. The Mantra for its consecration runs thus :—"I adore this, the first cup of nectar held in my hand by the Trikhandā Mudrā. It is suffused with the Nectar of the moon shining in the forehead of holy Bhairava. The Lord of Kshetra (Kshetrapāla), Yoginīs, the Ganas and Great Siddhas adore it. It is the ocean of Bliss and uplifts the Ātmā." After this is partaken of, certain rites are to be done and the drinking itself is to be accomplished in the manner enjoined after obtaining the permission of the Guru. The rules laid down here, must be strictly followed otherwise, the Sādhaka is liable to fall. Verse 118 gives the Mantra for consecrating the second cup and verses 120, 122 and 124 give the Mantras for the third, fourth and fifth cups, respectively. The ordinary house-holder Sādhaka is not permitted to exceed this. Verses 125 and 126 give the Mantras for consecrating the sixth and seventh cup respectively. The Mantra for the sixth cup speaks of the attainment of the Kingdom of Sāyujya and the Sādhaka's hope for release from re-birth, and the Mantra for the consecration of the seventh cup speaks of the Chaitanya with its four states experience *viz.*, Jāgrat, Svapna, Sushupti and Turiya. After this is drunk the Sādhakas forming the Chakra sing the following hymn :—

1. "I bow to the Sovereign Lord of the followers of Kula. He is the all-spreading *Chintāmanī* the impulse in the heart of all Sādhakas. What wonderful fruits based in Dharma does his worship done in manner enjoined (*Vidhīnā*) yeild !

2. "I bow to Lord Vatuka of terrific power. He is raimented in red. His matted locks are of a flaming tawny colour. On his forehead is the crescent moon peeping through his curly hair. His is the colour of the young sun and of a mountain of gold.

3. "May Lord Vatuka remove all the endless obstacles for the Sādhakas !

May Kula observances rise supreme !

May the Sādhakas attain completion (*Pūrnata*) !

May Lord Vatuka drink the blood of the detractors !

May Kula Ganesha grant all desires of all the Kaulikas !

4. "May Dharma which brings happiness to all Lokas triumph !
May Adharma the root of all evil perish !

May the Nectar-like blessings of the Yoginīs fall on the followers
of Samaya and their curses on the enemies thereof !

5. "May the Devīs abiding in the different Chakras ; those who are
in the Nādīs, those who are in the pores of the skin in the Dhātus (Skin,
bone etc.,) who abide in the currents of exhaled and inhaled breath ;
May they be satisfied by feeding on the enemies (of Kula) !

6. "May all the many Devatās abiding in the body (Dehastha) ; the
Elephant-headed Lords of Kshetra, the Bhairavas, the Yoginīs, the
Vatukas, the Yakshas, the Pitrīs, the Vetalas, the Chetakas :

May all other creatures who move on earth, the sky, the celestial
regions, the Bhūtas, the Pishāchas, the Grahas :

Partake of the light-spreading drink and Charu, offered by the
humble son of Kula !

7. "Sure as the word of Guru is true, sure as there are Shiva and
Shakti, and the Devas and the Yoginīs, sure as the Vedas as also
Shākta Darshana are authority, sure as the behest of the Lord is infallible,
and as Kaula Dharma is true :

If the Supreme Devatā grants it, I shall always triumph.

8. "May the world (of the thirty-six Tattvas) from Shiva to the
Earth consisting of Brahmā (down) to a blade of grass and Time
from Final Conflagration, to when Shiva (began to function again
for Creation) (Kālāgnyādi-Shivāntam), be pleased by this Yajna
(of ours) !

9. "May Ganesha, of sixfold power (Dominion, strength etc.,) grant
peace to the worshippers and the Protectors (of Kula) ; to those who
have conquered their senses and to the great ascetics, to the country, to
the kingdom, to Kula and to the King !

10. "May good be to all on Earth !

May the Bhūtas (Elements) be for the good of others !

May all conflicts end in peace

May all men be happy !

"May the Kula-Yoginīs rejoice !

May the sons of Kula rejoice !

May the teachers of Kula rejoice ! and

also all such as protect Kula.

12.

"May the Sādhakas rejoice !
 May the detractors be terror-struck !
 May ours be the state of well-being !
 May the Guru be always gracious !

13. "May the many Kotis of Kula-yoginīs within and outside the Kaulika-chakra, be gladdened, gracious, and grant boons by partaking of the excellent Nectar !

14. "The wicked-minded ; the fault-finding ; those whose minds are bewildered by (what is to them) the dubious ways of *Divya Āchāra* ; the Sādhakas who are fallen ; the Kaulikas who having seen Krama worship calumniate its ways : May all these one and all perish, for such is the behest of Bhairava.

15. "May the enemies of the Sādhakas, and those who always calumniate the Āmnāyas, fall into the mouth of the Dākinīs who ever delight in uncooked flesh."

Verses 147 and 150 give the Mantra for the consecration of the eighth and the ninth cups. At verse 151, it is said, that when consecrating and partaking of the 10th cup Sādhaka should meditate on the Guru in the Sahasrāra, on the Devī in the heart and have his Ishta Mantra at the tip of his tongue and think of his Oneness with Shiva (*Shivo'hamity chintayan*). This is followed by the Mantra for the consecration of the 10th cup. The Sādhaka should next consecrate the 11th cup the Mantra for which is given at verse 156. When he consecrates this cup, he should realise the truth of the following : "I am not the doer nor do I make any one else do, nor am I the thing done. I am not the enjoyer nor do I make any one else enjoy nor am I the object of enjoyment. I do not suffer pain, nor do I cause pain to others, nor am I pain itself. I am He. I am *Chit* monitest. I am *Ātmā*. Verses 171/75 give the Mantra of self-dedication. This is also given in the "*Mahānirvāna Tantra*" (Ch. VI. verses 178/81.) and translated in A. Avalon's "*Great Liberation*" pages 184/5. Verse 194 contains the direction for the consecration of the 12th cup. It said that the Sādhaka should make his body suffused with the spirit of the Mantra (*Deham mantramayam vidhāya*), adore the Guru, purify the celestial shining Nectar in the Shrīpātra by Kulavidyā, satisfy (*Santarpya*) the four *Vidyāpīthas* (*Kāmarūpa*, *Pūrnashaila*, *Jālandhara* and *Uddiyāna*) and Shiva and Shakti.

Throughout these Mantras there is a threefold meaning, the gross (*Sthūla*) which is actual drinking of wine, the subtle (*Sūkshma*) the drinking of the Nectar which flows from the union of Kundalini with Shiva in the *Sahasrāra*; and the third the transcendent (*Para*) whereby the Nectar of happiness, arising from the realisation of the union of Supreme Shiva and Shakti, is meant.

In the fifth Chapter of the *Kulārnava* (Verses 105-13), speaking of the Tattvas in the higher sense, it is said, that the Wine which gladdens is that which flows from the Lotus of a thousand petals, the Flesh which the Sādhaka partakes of, is the sense of duality in ordinary man. By Fish is meant the aberration of the senses, and it is there said, that he who controls the senses has truly eaten fish. By Maithuna, it is said, we are to understand not the union between man and woman but the union of Kundalini with Para Shiva in the *Sahasrāra*.

The ninth Chapter begins by saying that the worship of the Devī should be done in secret. The time auspicious for such worship is named, *viz.*, the 8th, 14th, and 15th day of the dark half of the lunar month, the day of the full moon and the last day of the month. The 21st verse points out that the Deva is not to be sought on the mountain top or in the abode of Vishnu, but is in the heart of the devotee as Consciousness-Bliss (*Chidānanda*). The following verses say that where-ever the devotion (*Bhakti*) of the devotee might be, there does the great Devī manifest Herself. In this chapter there is a quotation from the *Kulārnava* of 30 verses which does not occur in any of the texts published. These verses speak of *Kāmarūpa* and say that *Kāmarūpa* is of two kinds, the manifest (*Vyakta*) and the secret (*Gupta*). The first is the tract of triangular land extending eastward from the river Karatoyā a distance of twenty Yojanas and a hundred Yojanas in length. The land is green in colour. The secret *Kāmarūpa* is in every house (*Grihe grihe*). *Kāmarūpa* is the abode of the Devī (*Devikshetra*). The text says that worshipping the Devī in this secret *Kāmarūpa* brings greater merit than in the other. Verse 135 says that there is no necessity of ritualistic observances for the man who has had but a momentary Brahman experience. Verses 136/7 say that the highest state of man is the state of Being as it is in Itself in Its own nature (*Sahajāvasthā*). The state of meditation and concentration is middling. Japa and Stuti is low and Homa and Japa is lower than

the low. To meditate on the Tattva is the highest goal. To do Japa is middling, to be occupied with mere study of the Shāstra is low, to be engrossed in worldly pursuits is lower than the low.

*Uttamā tattvachintā syāj japachintā tu madhyamā
Shāstrachinta'dhamā jneyā lokachintā'dhamādhamā*

This is followed by description of the man who knows the Supreme Tattva (*Paratattavit*). Such a man, it is said, is free from all desires, is always contented, views all alike and has subjugated his senses. Praise and blame are the same to him and he abides in his body like an exile in a foreign country. He seeks nothing, is free from all doubts and immersed in his own true Self. He lives like one decrepit, blind, deaf, sexless, mad and paralysed.

The tenth Chapter speaks of *Āchāra* or rules of conduct. It is here insisted that the Sādhaka should be very attentive to the directions of the Guru, of little moment though they may appear to be. The Verse 65 and the following verses say that the highest respect should be shown to women and nothing should be said in disparagement of any woman. In every woman the presence of the Supreme Mother should be realised. She should not be hurt even with a flower even if guilty of a hundred faults. It is said, in verse 61 that the Kaula should never say ill of anything and in disparagement of the Shāstra and teachings of other forms of faith.

Na ninded bratinam vipram vedāṅga-samhitāstathā

Verse 95 says that the Kaula conscious of the Shakti within himself should ordinarily behave like a Shaiva and when in association with an assembly he should conduct himself as a Vaishnava.

Antahshāktāḥ bahiḥ shaiwāḥ sabhayāṅg vaishnavā matāḥ

He is thus to be all things to all men adjusting himself to them and their capacities, which the catholic nature of his own doctrine permits, for it includes theirs. This passage has led to the charge of preaching hypocrisy. It may not be out of place here to give an account as described in the unpublished writings of a Bengali Vaishnava poet as to how the great Vaishnava teacher Chaitanyaadeva solved a dispute between three sections of his followers as to when the love between Rādhā and Krishna originated. The great teacher addressed the leader of the most powerful, because clamorous, of the three sections, and asked as to what he and his party considered was the time. The reply

was that it must have been when the youthful Krishna was playing the flute under the *Kadamba* tree on the banks of the river Jumna where Rādhā was going with her pitcher for water. Chaitanya seeing the simplicity of these people, said that there was nothing wrong in what they believed and there was nothing to fight about. These people were highly pleased and went away. The great teacher next spoke to the leader of another party who replied that his people were not satisfied with the reply given to the other party who had left, for the loves of Devas and Devīs, he said, are not like that of man and woman and according to them it was when they were babies, that this love arose. The teacher said that there was nothing wrong in this view and if they adhered to the truth without going into disputation with anybody they would attain their goal. These then went away, but still there remained just a few who when questioned by Shrī Chaitanya said that the love of Rādhā and Krishna preceded creation. Their love was, when there was neither Brindāvana nor the *Kadamba* tree. They also asked for an answer. The reply was that as they were on the path which is beyond words, they could have the solution only by Sādhana and they were instructed accordingly. Shrī Chaitanya thus adapted his teachings to the capacity of his hearers.

The eleventh Chapter speaks of the three Temperaments (*Bhāvas*), namely, *Divya*, *Vīra* and *Pashu*. In the beginning of the chapter, it is said, as there are three *Bhāvas* so are there three classes of Gurus and three classes of Mantras and three classes of Devatās. The first of these *Bhāvas* is the highest and the two others come after it in their order. The Sādhaka should worship according to his competency or *Adhikāra*. The *Pashu* is not competent to worship in the same way as the *Vīra* or the *Divya*, may. If he does so he harms himself and gains no benefit. The *Sarvollāsa*, an unpublished compilation by the great Siddha of the name of Sarvānanda, divides the *Pashu* and the *Vīra*, each, again into three classes. A *Pashu* is either a mere *Pashu* i.e. is not conscious of anything higher than the animal life he lives. The *Sabhāva Pashu* is one in whom there has arisen a consciousness as yet not every defined of a higher sphere. In the *Vibhāva Pashu* this consciousness has become definite and there is an impulse in him towards the higher life. When his efforts to rise higher are beginning to be successful, he becomes a *Vīra* and then passes through the next two stages of *Sabhāva*

and *Vibhāva* and ultimately becomes a *Divya*. There are thus seven stages which a man passes in the path of development and these correspond with the seven *Āchāras* previously spoken of and dealt with at some length in Chapter II of the *Kulārnava*. The *Vishvasāra Tantra*, as quoted by Svāmī Nigamānanda in his book, *Tāntrik Guru*, gives greater detail than even the *Kulārnava*. Nigamānanda ends this with a verse from the *Vishvasāra* which says ; that he who knows the seven *Āchāras* included in the three *Bhāvas* knows all things and is liberated though living.

*Bhāvatrayagatān Devi saptāchārānshcha vetti yah
Sa janah sakalang vetti jīvanmuktah as eva hi.*

The *Kulārnava* (Chapter XII v. 60) makes mention of six classes Gurus viz., *Preraka*, *Sūchaka*, *Vāchaka*, *Darshaka*, *Shikshaka* and *Bodhaka*. In this book (Ch. X. 66) the names are slightly different and they are *Sevaka*, *Preraka*, *Vāchaka*, *Darshaka*, *Shikshaka* and *Mokshaka*. The *Sevaka* being the Guru of the mere *Pashu*. The *Divya* is a man for whom there is no Guru for he has reached the stage when he is then one with the Guru. Verses 168/9 say that the *Divya* and the *Vīra* should avoid the scriptures of the *Pashu* as they would another man's wife. Later on, it is said, that the *Kaula* should not listen to *Dharma* from the mouth of a *Pashu* and he is degraded if he follows the ways of *Pashu*. All this does not mean that the *Pashu* is to be despised, for even the *Pashu* can raise himself in the manner indicated and as an illustration, it is said, (verses 196/200) that different cows eat different kinds of food, but all yield milk and that milk after going through different stages become *ghee* with which oblations are offered to Devas.

The Twelfth Chapter speaks of the rosary, how it is to be made and purified and so forth. There are also rules regarding the *Purashcharana*. Verses 158/65 give a hymn to the *Devī*, in which after adoring Her as *Brāhmī*, *Māhesī* and so forth, it is said, "Oh *Devī* ! Thou art the measure and Thou mearest. Thou art beyond measure and measurer. One Thou art in many forms. Thou art in the form of the Universe. Obeisance to Thee." In verse 216, it is said, that the worship of *Kālī*, *Tārā* and *Unmukhī* is specially of help in the Kali Age. It is noteworthy that all these three forms are black and in the *Shrīmadbhāgavata* which is a *Vaishnava* scripture of great authority, it is said,

(X. 8. 30) that Vishnu incarnated in other colours in previous Ages, but in the present Kali Age, He is black of hue. (*Krishnatām gatah*).

The Thirteenth Chapter speaks of *Homa*. It is necessary to have the ground where the *Homa* is to be performed carefully examined by an expert in *Vāstuvidyā* (Science for ascertaining the character of the ground). The Kunda into which the offerings are to be made, varies according to the purpose for which the rite is to be performed. It may be square, triangular, lotus-shaped and so forth. The dimensions also vary. The directions as regards all these matters are given in this chapter. Though there is no mention made here of *Sūkshma* (Subtle) and *Para* (Transcendent) *Homa* the rules laid down for the performance of the *Sthūla Homa* in this chapter as also other parts of the book clearly show that the object for doing *Sthūla Homa* is for the Sādhaka to ultimately realise the necessity of the other two Homas. The *Tantrarāja* has, however, fully dealt with these two higher forms of *Homa*.

The fourteenth Chapter speaks of *Purashcharana* in the cremation ground. The second verse of this chapter says that besides the Shāktas, this is practised by Vaishnavas, Gānapatyas, Shaivas and the Sādhakas of other Mantras also. At verse 76, it is said, that it is the man of great strength, intelligence and courage, who is pure, free from guile, kind-hearted and devoted to the good of others who is competent to do *Shava-sādhana*. The corpse (*Shava*) should be (verses 87/92) in a good state of preservation and that of a healthy man who was young, brave and good to look at and died in the battlefield facing the enemy ; killed, by a spear or sword, lightning, drowning or at the hands of the executioner. The Sādhaka should never kill for the purpose of his Sādhana. The body of a suicide, and an infant, an old man, a woman, a twice-born, a man who died of any chronic disease, a leper as well as a corpse more than seven days old should be rejected. The corpse of a Chandāla is the best for the purpose. The proper place for the Sādhana is a deserted house, the bank of a river, the hill top, the foot of a *Vilva* tree, a cremation ground or any lonely or wooded place adjoining it. The corpse is put face downward and on its back the prescribed Yantra is drawn and the Sādhaka sits either as a man rides a horse or in any other posture prescribed. By this Sādhana *Siddhi* is obtained quickly. It is said of Sarvānanda, that he attained *Siddhi* by *Shava-sādhana*.

and in this he was assisted by an old Chandāla servant of his family. Whilst practising this rite the Sādhaka should protect himself in every way and follow the injunctions to the minutest detail.

The fifteenth Chapter speaks of *Kumārī Pūjā*. The worship of Virgins (*Kumārīs*) is productive of great merit and it is said, (verse 7) that the Devī and Shiva Himself are *Kumārīs* (virgins) and that all Devas and Devīs abide in the *Kumārī*. By worship of the *Kumārī* all Dēvas such as Brahmā, Vishnu and others are pleased. Verses 25/29 give sixteen names of the *Kumārīs* according to their respective ages varying from one to sixteen years. This is followed by the rules regarding the worship of the *Mithunas* (Couples). In this nine young girls of different ages along with the same number of boys are worshipped. At verse 104 the honour due to women is adverted upon and it is here said that all women are parts of the Devī (*Pradhāna*). No one who forgets this can ever attain Siddhi in any Mantra. At verse 129, the different names of Tripurasundarī are given and this is followed by the names of various Yognīs who are attendant on Tripurasundarī. Verse 141 *et seq.* contains a hymn wherein are the names of worshippers of Shrīvidyā. They include all the Devas, the great Siddhas, the different Incarnations, the Devīs, the Sages, the great teachers and leaders, Warriors, Mountains and Oceans, great Forces of Nature and so forth. Among these occurs the name of Buddha. The names are as follows :—Manu, Chandra, Kubera, Manmatha, Lopāmudrā (wife of the great sage Agastya Muni), Nandī, Shakra (Indra), Sunda (a great chief), Shiva, Krodha-bhattāraka, Panchamī (Vārāhī), Sūrya, Durvāsā, Vyāsa, Vashishtha, Parāshara (four great sages), Aurva, Vahni, Yama, Nairrita, Varuna, Vāyu, Vishnu, Svayambhu, Bhairava, Aniruddha, Bharadvāja, Dakshināmūrti, Ganapa, Kulapa, Vānī, Gangā, Sarasvatī, Dhātrī, Shesha, Pramatta, Unmatta, Kulabhairava, Kshetrapāla, Hanumān, Daksha, Garuda, Prahlāda, Shukadeva, Rāma, Rāvana, Kashyapa, Kumbhakarna, Yamadagni, Bhrigu, Brihaspati, Yadushreshtha (Krishna), Dattātreya, Yudhishthira, Arjuna, Bhīmasena and Dronāchārya, Brishākapi, Kuntī, Sītā, Rukminī, Satyabhāmā, Draupadī, Urvashī, Tilottamā, Pushpadanta, Mahābuddha, Vāna, Kāla, Mandāra, Kailāsa, Kshīrasindhu, Udadhi, Himavān, Nārada, Bhīshma, Karna, Meru, Aruna, Janaka and Kautsa. They are spoken of also as Brahma-sādhakas. This is followed by rules of

worship for Sādhakas in different states of Illumination (*Ullāsa*). In the eighth Chapter of the *Kulārnava* these different states of Illumination have been dealt with.

A passage in the *Kulārnava* says that the Sādhakas and Sādhikās in the excess of their *Ullāsa* dance with jars of wine on their heads. By *Ullāsa* here is meant Illumination or unfolding of the mind of Yogi. The Wine in jars on their heads is the Nectar which flows from the union of the "Brāhmaṇ widow" (*Vidhavā brāhmaṇī* = *Kundalī*) with Para-Shiva in the Lotus of thousand petals. Mis-understanding as to Maithuna in its higher form is common. (See M.M. H. P. Shastri's catalogue of Nepal Manuscripts. Vol. II). Thus a Buddhistic Tantra named *Chandamahāroshana* (mentioned by Jnānānanda at the beginning of this book as one of the many consulted by him) speaks of the union of Buddha Vajrasattva with Vajradhātvishvarī. Buddha Vajrasattva speaks of himself as one who has got no material existence (*Nishprapanchasvarūpa*) and has discarded all desire (*Sarvasamkalpa-varjita*) and the persons to whom he speaks are Vajrapāni, by which is meant the sense of hearing in the united body of the two, viz., Vajrasattva and Vajradhātvishvarī, Svetāchala (white mountain) by which is meant the sense of smell perception and so on. The book is revealed by Vajrapāni. The commentator says that this Union between the Vajrasattva, by which is meant the destroyer of all pain arising out of attachment (*Rāga*) and the like, and Vajradhātvishvarī, by which is meant Bodhichitta which is concealed and restrained and is worshipped by *Prajnā* (Wisdom), is beyond the apprehension of the vulgar (*Ayancha vihārah prākritajanasya atyantang guptam bhavati*). The cataloguer's observations as to the place of utterance of this Tantra is a case in point.

The sixteenth Chapter speaks of the initiation of Shakti. The Shakti may be either *Parakīyā* or *Svakīyā*. Before any Shakti can participate in these rites, she must be initiated. The Shakti competent for initiation is one who is conversant with the rituals of *Kulapūjā*. At verse 140 *elseq.*, it is said that the Sādhaka at a certain stage of his development is able to subjugate any woman. A passage like this occurs in the *Nityāshodashikārnava* which is a part of the Vāmakeshvara Tantra. Powers like this are said to come to the Sādhaka on his way towards Liberation, but if *Mumukshu* he should avoid

these temptations. The Shākta Sādhaka seeks the love of the great Mother of the Universe and these difficulties which he encounters, he has got to guard himself against. The *Kulārnava* Tantra says that the path of Kula is as dangerous as it is to embrace the neck of a ferocious tiger or to play with a poisonous snake or to walk along the sharp edge of a naked sword. The *Parashurāma-kalpasūtra* (X. 68) says that in the first five stages of the Sādhana viz., *Ārambha* (Beginning), *Taruna* (Youthful), *Yauvana* (Adolescence), *Praudha* (Mature) and *Praudhānta* (Maturity-end), corresponding with *Vividhishā*, *Vichārānā*, *Tanumānasā*, *Sattvāpatti* and *Asamshakti* of Vedānta, the Sādhaka should observe the rules of *Samayāchāra*, i.e. he must be under the guidance of his Guru and be strictly observant of the social laws. It is only when he reaches the sixth stage or mindlessness (*Unmanī*) that all restrictions are removed from him. These five stages are the five *Āchāras* spoken of in *Kulārnava* (Chapter II), viz., *Veda*, the stage in which the Sādhaka qualifies himself by outward cleanliness; *Vaishnava*, which is the stage of devotion (*Bhakti*); *Shāiva*, which is the stage of *Jnāna*; *Dakshina* in which the Sādhaka strengthens the gains made in preceding three stages, and *Vāma*, when with the arising of *Vairāgya* he becomes *Mumukshu*. This is the state of *Asamshakti* in Vedānta which means the stage of detachment. The only difference between the Vedāntic and Āgamic stages is that in the Āgama, *Bhakti* precedes *Jnāna* i. e. the Sādhaka acquires *Jnāna* by *Bhakti*, whereas in the Vedānta, *Jnāna* precedes *Bhakti*. The sixth stage in Āgama is *Unmanī* and in Vedānta it is *Padārthārthābhāvinī* and the seventh is *Kaula* which in Vedānta is *Turiya*. According to the *Bhāvachūḍāmani* the first four *Āchāras*, *Veda* to *Dakshina*, are in *Pashubhāva*, *Vāma* and *Unmanī* are in *Vira* and *Kaula* is *Divya*. The *Vishvasāra*, after having spoken of the seven *Āchāras* and three *Bhāvas*, says there are two *Āchāras*, *Dakshina* and *Vāma*. *Kaula* is possibly considered beyond all *Āchāra*. According to it all the first four *Āchāras*, *Veda* to *Dakshina* are in *Pashubhāva* and *Vāma* and *Siddhānta* in *Virabhāva*.

Chapter XVII says that it is only when *Kundalīnī* is awakened that Mantra practice is successful. *Kundalīnī* abides in the *Mūlādhāra* making a soft indistinct sound. By constantly leading her up to the

Brahmarandhra and back again the mind itself becomes dissolved (*Manolaya*). It is by doing Yoni Mudrā that *Kundalinī* can be awakened and led up. This process is described in the *Serpent Power*. All defects in the Mantra are cured by the doing of Yoni Mudrā. Different directions are given as to how the defects in a Mantra can be cured. At verses 30 *et seq.* directions are given as to how a Shakti should be purified by initiation. This is followed by a description of the passage of *Kundalinī* through the four *Pīthas* viz., *Kāmarūpa*, *Jālandhara*, *Pūrnagiri* and *Uddiyāna*. At verse 50 directions are given as to how the Sādhaka should pray for the boon for which he has been doing Sādhana. Verse 70 gives the Mantra of Mahishamardini. Verses 100 *et seq.* say that a good Shakti is she whose conduct in life is in accord with the teachings of Advaita. She should be devoted to the Guru, firm in her resolve and always be ready to do good. Her devotion (*Bhakti*) should be prompted by *Sattva Guna*. She should be free from malice, be guileless and kind to all, skilful, dignified and helpful to the Sādhaka ; she should be beautiful and young, noble with faith deeply rooted. A graceful woman like this adorned with fine clothes and ornaments and the like is alone competent to be a *Dūti*. It is considered only right that the Sādhaka should employ, a beautiful and young woman to mediate between himself and his Ishta Devatā as a *Dūti* or emissary. Verses 118/24 give the Mantra of Bhagamālinī. As given in the Murshidabad manuscript as well in Chattopādhyāya's book it is defective, but taking the two together as also with the help of the *Tantrarāja* (Vol. VIII and XII of this series) it has been possible to give the correct Mantra. At verse 150 *et seq.* there is an attack against orthodox rigours ; thus beef is forbidden yet people do not realise that when they drink the milk of the cow they drink her blood ; referring to the rule that widows should not eat anything which has come in contact with fish or any kind of animal food, it is said that the water, the widow drinks was full of fish before it was taken from the tank or river. The text goes on to say that there are people who regard semen and menstrual fluid with disgust (*Vichārayet*), but they forget that the body by which they hope to attain Liberation is composed of these two forms of matter, that the narrow, bone and tendons have come from the father and the skin, flesh and blood from the mother. It further says that there is no reason for man's disgust

for excreta or urine, for these are nothing but food or drink which has undergone some change and contains living creatures and the Brahman substance is not absent therefrom. The purity that man ought to cultivate is that of the mind. All things are pure. It is one's mentality (*Vāsanā*) which is evil.

Pavitram sakalang chaiva vāsanā kutsitā bhavet.

Therefore, should the man of intelligence purify himself by reasoning (*Vichārya*). There is in reality no distinction between the worshipper and the worshipped. The Sādhaka should by the path of *Jnāna*, therefore, purify himself and by a correct course of reasoning (*Sat-tarkena*) know that ALL is Brahman. At verse 252, it is said, that it is only the initiate who has learned the ritual from the Guru, who is competent to perform any rite. Anything learned from books only, will not merely be without any benefit but will bring the curse of the Devatā on the would-be ritualist.

Chapter XVIII speaks of the signs by which the Sādhaka can know that his Sādhana is about to be successful. To such a man the sweet smell of flowers and incense come from nowhere. Men and women treat him with respect. He dreams that he is riding a bull, a horse, or an elephant or is surrounded by a number of highborn women or he sees Kings. In his dreams he sees flags, beautiful images or blood or it may be that he is smearing himself with blood or wine. There are other symptoms also too numerous to repeat here. At verse 26, it is said, that if in his dream he sees a black soldier, dreams that he has been cohabiting with another man's wife, or that the country is in a state of revolution, then he should know that his Sādhana is not to end in success. There are some other symptoms also given here. At verses 55 *et seq.*, it is said, that Tārā grants fruit quickly if worshipped according to the *Chinakrama*; that Tripurā grants Enjoyment and Liberation if worshipped in the manner enjoined by the Guru, that the worship of Kālikā according to *Mahāchinakrama* leads to success, that all the great Shrīvidyās and Bhairavīs approve of Gupta Sādhana worship. At the end of the chapter is given the *Pādukā* Mantra. This Mantra is for the worship of the feet of the Guru as well as of the Ishta Devatā. It ends with the words *Shrī Pādukāng pūjayāmi Namah* (I worship the feet : Obeisance).

Chapter XIX speaks of *Shatkarma* or six magic rituals, viz., *Shānti*, *Vashya*, *Stambhana*, *Vidvesha*, *Uchchātana*, and *Mārana*. The time for doing all these rites and proper and appropriate *Asanas* and *Mudrās* are also given here. This chapter is followed by another in Chattopādhyāya's book which is absent from the manuscript on which the present publication is based. The text is very corrupt and does not seem to form a part of the *Kaulāvalī*. The subjects dealt with there are *Parapura-praveshana*, and *Anjanasiddhi*. The first means acquisition of power by which a man is able to enter into a dead body and revive it by his own life and *Anjanasiddhi* means the acquisition of power whereby a person is able to see through any solid substance. Both these matters have been dealt with in the *Tantrarāja* fully. As given in Chattopādhyāya's book the Mantras are imperfect, the essential details are wanting and a good many of the verses are imperfect as they stand. This chapter is, therefore, left out as apart from its being redundant it is full of defects and does not contain any useful particulars.

Chapter XX deals with *Lūkīvidyā* and *Khadga Siddhi*, *Phetkārini Siddhi* and *Khecharī Siddhi*. The first means power whereby the Sādhaka can disappear or conceal himself at pleasure, the second, the power whereby the Sādhaka can arrest the sword or attack of the enemy, the third, whereby he can control the Devī in her jackal form and the fourth whereby he is able to move across the firmament. The chapter also shortly treats of the worship of Kāli under the heading *Kālikākalpa*.

Chapter XXI speaks of the ways of the *Avadhūta*. It describes how they should sit and an account is given as to how they raise *Kundalī* to the *Sahasrāra*, how they control the Airs in their body and so forth. At the end of this chapter a number of verses have been quoted from the *Tripurāsārasamuchchaya*. They are very much like the verses in *Shatchakranirūpana* and in fact some of the verses seem to have been adopted by Punyānanda, the author of the latter book with some modifications, from the *Tripurāsārasamuchchaya*. The author of this book is Nāgabhatta and it is said that Nāgabhatta is the same person as Durgasingha, the author of *Kalāpavyākarana*. In the *Tripurāsārasamuchchaya* as also in this chapter of the *Kaulāvalī* the Shaktis, Dākinī and others are placed in a different order from that in

the *Shatchakranirūpana*. They are, also described, as in the *Saubhāgyaratnākara*, as presiding Divinities of the different *Dhātus* such as *Tvak*, *Asthi* and so on.

After the verses quoted from the *Tripurāsārasamuchchaya* the text goes on to state that by repeated practice of the excellent Yoni Mudrā the Sādhaka is able to cure the defects of all Mantras and he attains *Siddhi* in whatever he seeks and ultimately attains Liberation. Even the ordinary letters of the alphabet become effective as Mantra when uttered by him. No sin can touch him. By Yoni Mudrā he is able to gain mastery over his breath, he can cheat Death (*Kālabanchanam*). He reaches a state of Yoga by this practice.

The text proceeds to say that ordinarily the breath of a human being goes out a distance of 8 to 12 fingers' breadth from his nostril. When fasting the distance is reduced by half the distance. During coition the distance becomes trebled and after food it is doubled. If the out-going breath exceeds this distance then it means that the man will die. The Sādhaka should always, therefore, be careful to regulate his breath.

When the *Avadhūta* goes begging for his food, he asks for alms so that he could offer same to *Kundalī*. He is always in a blissful state, conscious of his oneness with Bhairava and Shiva. It is very difficult for any one to know his true nature. When alone he is like one mad, dumb, or paralysed and when in the society of men he, sometimes behaves like a good man, sometimes like a wicked one; and on occasions he behaves like a demon (*Kvachit shishtah kvachit bhrashah kvachit bhūtapiśhāchavat*). But the Yogi is always pure whatever he may do and by his touch everything becomes pure. Detached from his body immersed in *Jnāna* (*Jnānapara*) the Yogi plays with his senses which are (dangerous for others) like snakes (*Indriyapannaga*). Wherever he may be, when he sees any flowers, scents, articles of food and the like he mentally offers same to Mahādevī. There is for him no other worship, no vows and the like, as he is conscious that he is always complete in himself (*Pūrṇa*), that he is Bhairava and Nityānanda, the imperishable "I" (*Aham avyayah*), free from all duality (*Niranjana*), changeless (*Nirvikāra*), who knows the meaning of the Shāstra and Mantra and who conscious of his greatness and that no one can excel him, is ever in a blissful mood and ever does good

to all. The chapter ends with a verse which literally means :—"On the left (*Vāma*) is the woman skilled in the art of dalliance and on the right (*Dakshina*), the drinking cup, in the front is hog's flesh cooked hot with chillies. On the shoulder is the well-tuned *Vīnā* with its melodious music. *Kuladharma* which contains the teachings of the great Guru is deep of meaning and difficult of attainment even by Yogīs." The esoteric meaning of the first part of this, however, is said to be that below (*Vāma*) in the *Mūlādhāra* is the woman *Kundalī* and above (*Dakshina*) is the receptacle wherefrom flows the Nectar produced by the union of *Kundalī* with Para-Shiva. The hot hog's flesh is human existence, hot with its passions and prejudices. It is to be noted that here the distinction is emphasized between the Self (*Ātmā*) and its Body (*Deha*).

A. A. S.

कौलावलीनिर्णयः ।

ज्ञानानन्दपरमहंसविरचितः ।

श्रीचार्यार एवेलनेन सम्पादितः ।

श्रीनरेन्द्रनाथविद्यानिधिमहकारितया ।

कलिकातानगर्भां गोबर्जनयन्ते मुद्रितः ।

कलिकाता नगर्भां ३०नं० कर्णबालिस ष्ट्रीटस्थ
संस्कृतप्रेसडिपजिटरी भवनात् प्रकाशितः ।

लण्डनराजधान्यां लुज्याक् एण्ड को०
पुस्तकागारात् प्राप्तव्यः ।

सं० १६८५

भ्रम संशोधनम् ।

पृष्ठायाम्	पद्मकौ	अशुद्धम्	शुद्धम्
६	३	प्रवाधिनी	प्रवाधिनी
१०	२१	जीवं	जीवंतं
१३	२४	जसा	जसा
१४	१७	हृच्छिवो	हृच्छिरो
१५	१२	निवन्धन	निरन्धन
२३	६	अत्यार्थ	आत्मार्थ
२५	१३	शोभनां	शोभनां
२६	५	भागमेक	भागमेक
३०	१६	तानि	तीणि
४४	१५	कराम्बुजगतं	कराम्बुजगतं
४५	६	कलितं	कलितं
४६	११	ध्वान्त	ध्मात
४८	२६	काररेत्	कारयेत्
५२	६	विन्द्याद्	विन्द्याद्
५३	१५	भाम	भौम
५५	२१	शीलस्तु	शीलेषु
५७	१२	जतुं	जेतुं
६४	३०	कलं	कुलं
६६	१४	कर्यात्	कुर्यात्
७७	५	रश्वर्या	पुरश्वर्या
७९	१३	कालयुगे	कलियुगे
८०	१३	खनेद्वारौ	खननोद्वारौ
८०	१६	तन्त्रयाद्	तनुयाद्
८४	१०	वीरो	मूको
८८	२४	बलरूपेण	बलिरूपेण
८९	२१	दशभिर्वैष	दशभिर्वैषः
९६	२८	पला	पणा

पृष्ठायाम्	पञ्चकी	अशुद्धम्	शुद्धम्
६१	२२	सर्यं	सर्वं
६७	१	क्षत्रिया	क्षेत्रिया
१०३	१८	तद्गोत्रे	तद्गात्रे
१०३	२३	सकुलाज्ञां	स्वकुलाज्ञां
१०६	८	वन्व	वन्ध
११०	६	व्यक्तं	व्यक्तात्
११२	६	मस्तकं	मञ्चकं
११३	५	क्षमः	क्षुमः
११४	१	मनीषिणिः	मानषिणिः
१२०	२७	अक्षवधं	अक्षवधं
१२३	११	वणः	वर्णः

सूचीपत्रम् ।

प्रथमोळासः ॥ प्रामाणिकग्रन्थनामानि । तन्त्रशास्त्रगोपनीयत्वे युक्तिः ॥ १ ॥

योग्यशिष्याय देयम् । गुरुपदेशं विना मन्त्रविद्या निष्फला । शिवः ब्रह्मस्वरूपी ।
मानवकर्त्तव्यम् । ज्ञानप्राप्तपूर्वं कर्म कर्त्तव्यम् । प्राप्तज्ञानस्य कर्मकारणे अनधिकारिता ।
आगमोत्थविवेकोत्थमेदेनज्ञानस्य द्वैविध्यम् ॥ २ ॥ गुरुवक्रादेव विद्या प्रहणीया ।
सुरुद्ध्यानम् । गुरुमन्त्रः । गुरुस्तुतिः ॥ ३ ॥ कुल गुरुनामानि । कुलवृक्षनामानि ॥ ४ ॥

द्वितीयोळासः ॥ स्तानविधिः । शक्तिसन्ध्या ॥ ५ ॥ पूजाविधिः । स्तानं विना पूजा
विफला । एकलिङ्गनिष्फलिः । चतुर्ष्यथनिष्फलिः । पञ्चशुद्धिः ॥ ६ ॥ मृद्वादि
विविधासनकथनम् । आसन शोधनम् ॥ ७ ॥ शक्तिं विना पूजा विफला । हेतुयुक्तेन
पूजा कार्या । सम्बिदः श्रेष्ठत्वम् । तस्या चातुर्विध्यम् ॥ ८ ॥ तासां शोधनमन्त्राः ।
सुधाशोधनमन्त्राः ॥ ९ ॥ प्राणायामविधिः । भूतशुद्धिः । स्वदेहे देवताजीवन्यासः
॥ १० ॥ जीवन्यासमन्त्रः । अङ्गन्यासविधिः ॥ ११ ॥

तृतीयोळास ॥ अन्तर्यागकथनम् । मानसपूजा । पीठपूजा । मानसपूजोपचाराः
॥ १२ ॥ मानसपुष्पनामानि ॥ १३ ॥ प्रकारान्तरान्तर्यजनम् । प्रसङ्गतः षट्चक-
कथनम् ॥ १४ ॥ मानसहोमः महान्तर्यजनम् । वहिर्यागविधिः । चक्रराजलेखनविधिः ।
सामान्य यन्त्रवर्णनम् ॥ १५ ॥ यन्त्रस्य दिङ्गनिर्णयः ॥ १६ ॥

चतुर्थोळासः ॥ देवताभेदे बामदक्षिणमेदेन पूजाविधिः । पञ्चतत्त्वप्रशंसा । पञ्चतत्त्व-
विहीना पूजा निष्फला ॥ १७ ॥ मध्यभेदकथनम् । कुम्भनिर्माणविधिः ॥ १८ ॥
चतुरस्त्रकादि पञ्चमुद्राः । सुराशोधनमन्त्राः ॥ १९ ॥ तिरस्करिणीध्यानम् । हंस-
वती ऋक् ॥ २० ॥ आनन्दभैरवध्यानम् । सुधाध्यानम् ॥ २१ ॥ सुरानिष्फलिः ।
सुरादर्शनफलम् ॥ २२ ॥

पञ्चमोळासः ॥ मांसभेदकथनम् । देवताथं पशुहनने न दोषः । मांसशोधनम् । मतस्य-
भेदकथनम् । मतस्यशोधनम् ॥ २३ ॥ देव्याः शुक्ररजोरूपत्वम् । मैथुनकथनम्
॥ २४ ॥ कुरुडगोलोत्थादिपुष्पकथनम् । शक्तिलक्षणम् । गर्भाधानमन्त्रः । शङ्खा-
विहीनेन कुलाचारः कर्त्तव्यः ॥ २५ ॥ पञ्चतत्त्वप्रशंसा । पशुसत्रिधौ वीरपूजा
निषिद्धि । कुलद्रव्यप्रतिनिधिः ॥ २६ ॥ कुरुडगोलादि प्रतिनिधिः ॥ २७ ॥

षष्ठोळासः ॥ अष्ट्यविधिः । आधारपात्रादिवर्णनम् ॥ २८ ॥ द्वादशसूर्यकलाः । षोडश-
सोमकलाः । अमृतेश्वरोमन्त्रः ॥ २९ ॥ शङ्खमुद्रा । मतस्यमुद्रा । सिद्धविद्याचारः ।
पात्रसंख्यानिर्णयः । पात्रस्थापनविधिः ॥ ३० ॥ तर्पणविधिः । देहशुद्धिः । तत्त्वशुद्धिः
॥ ३१ ॥ बलिपञ्चकम् । बटुकध्यानम् । योगिनीध्यानम् ॥ ३२ ॥ क्षेत्रपालध्यानम् ॥ ३३ ॥

सप्तमोङ्गास ॥ पूजाविधिः । आवाहनी मुद्रा । सन्निधापनी मुद्रा । सन्निरोधनी मुद्रा ।
 सकलीकृतिः । परमीकरणीमुद्रा । धेनुमुद्रा । लेलिहानमुद्रा । उत्तमादिभेदेन
 तिविधा पूजा ॥ ३४ ॥ देवीज्ञानम् । उपचाराः । ज्ञानमुद्रा । तर्पणविधिः । अङ्ग-
 देवता पूजाविधिः ॥ ३५ ॥ गुरुपूजा । गुरुनामाङ्गाने कर्तव्यम् । गन्धोष्टकम् । धूप-
 निर्माणविधिः ॥ ३६ ॥ कुल दीपदानविधिः । चक्रमुद्रा । प्राणादि पञ्चमुद्रा ।
 ग्रासमुद्रा ॥ ३७ ॥ वलिदानविधिः । खहस्तेन पशुच्छेदनिषेधः । मन्त्रशुद्धिः ।
 वाचिकादि भेदेन तिविधो जपः । मालापूजा । माला जपविधिः ॥ ३८ ॥ जपसंख्या ।
 जपसमर्पणम् । प्रणामविधिः । ज्वालिनीमुद्रा । पुष्पनामानि ॥ ३९ ॥ होमसमाप्तिः ।
 निवेदित पञ्चतत्त्वप्रहणफल कथनम् । पानस्य त्रैविध्यम् ॥ ४० ॥

अष्टमोङ्गासः ॥ अन्नपूर्णायाः पूजाध्यानादि । कौललक्षणम् । कौलार्चनप्रशंसा । तन्निन्दायां
 दोषः ॥ ४१ ॥ चक्रविधिः । चक्रमध्ये जातिभेदो नास्ति । अलिपान विधिः ॥ ४२ ॥
 सुधादेवीध्यानम् । पूर्णाभिषेकहीनानां पाने नाधिकारः । धर्मशास्त्रोक्त पाननिषेध-
 विचारः । अवैधपायिनः प्रायशिचत्तम् ॥ ४३ ॥ चक्रानुष्टानम् । सुरा शक्तिः शिवो
 मांसम् । प्रथमपाद वन्दनमन्तः ॥ ४४ ॥ द्वितीयादि सप्तमपाद वन्दनमन्तः ॥ ४५ ॥
 शान्तिस्तोत्रम् ॥ ४६ ॥ अष्टमादि पातवन्दनमन्तः ॥ ४७ ॥ ख्यभ्य उच्चिष्ठं न देयम् ।
 आत्मसमर्पणम् । अर्ध्यदानम् । पूजा समाप्तिः ॥ ४८ ॥ द्वादशपादवन्दनमन्तः ।
 शेषतत्त्व प्रहणविधिः ॥ ४९ ॥ सन्दिग्धानां द्वैतज्ञानिनां पञ्चतत्त्वप्रहणे निषेधः ॥ ५० ॥

नवमोङ्गासः ॥ उत्तमादिभेदेन तिविधा पूजा । प्रशस्तकाल निर्णयः । स्थानभेदेन पूजा-
 फलभेदः ॥ ५१ ॥ द्विविधिः कामरूपः । शिवावलिः ॥ ५२ ॥ कुल पूजा । अस्या
 नित्य कर्तव्यत्वम् । कुल तिथि वार निर्णयः । कुलकन्याः ॥ ५३ ॥ शक्तिपूजाविधिः ।
 योगिनप्रशंसा ॥ ५४ ॥ पाशबद्धः पशुः । पाशमुक्तः शिवः । व्रह्मज्ञानिनः कृत्यं
 नास्ति । योगीन्द्रलक्षणम् ॥ ५५ ॥

दशमोङ्गासः ॥ समयाचारकथनम् । गुरुमाहात्मगम् । गुरुवंश गौरवम् । गुरौ तुष्टे
 सर्वसिद्धिः ॥ ५६ ॥ पश्वन्नप्रहणे दोषः । गुरु त्यागात् नरकगमित्वम् ॥ ५७ ॥ एर-
 दारादिसङ्गतिः वर्जनीया । खोः शक्तिष्ठिगी । खीनिन्दा न कर्तव्या ॥ ५८ ॥ दिवसे
 पञ्चतत्त्वसाधननिषेधः । शाकव्यवहारः । जपे कालशुद्धादि नियमो नास्ति ।
 कौलिकमाहात्मगम् । रात्रौ जपः प्रशस्तः ॥ ५९ ॥ कुलभ्रष्टस्य निष्कृतिर्नास्ति । कुला-
 चारी योगिनीग्रियः । पञ्च महापातकानि ॥ ६० ॥ गुरुः शिष्यपापमाप्नोति । कुलशास्त्रं
 पशुभ्यः गोपत्यः ॥ ६१ ॥

एकादशोऽसः ॥ पश्वादिभेदेन भावस्य तैविष्यम् । तदभेदेन गुरुमन्त्र देवतानां तैविष्यम् । दिव्यभावः ॥ ६२ ॥ कामकला पूजा । फलपाकविधानम् । पातिव्रत्यप्रशंसा ॥ ६३ ॥ वोरभावः ॥ ६४ ॥ वीरकुलप्रशंसा । दिव्यवीरयोर्भेदः ॥ ६५ ॥ पशुभाव कथनम् । दीक्षितादीक्षितभेदेन पशोद्दैविष्यम् ॥ ६६ ॥ पशुसङ्गः वर्जनीयः ॥ ६७ ॥ पशोः क्रमतः देवत्वावासिः । भावनियंयोऽनिर्वचनीयः । प्रकृतयैव व्रह्म शायते ॥ ६८ ॥ दिव्यवीर पशुभिः स्वखमार्गेण पूजा कर्तव्या ॥ ६९ ॥

द्वादशोऽसः ॥ मालाभेदकथनम् । जपविधिः ॥ ७० ॥ मालासंस्कारमन्तः ॥ ७१ ॥ अक्षमाला । यन्त्र प्रतिष्ठा ॥ ७२ ॥ देवता प्रतिष्ठा । पुरश्चरणहीनमन्तो न सिध्यति । स्थानभेदे फलभेदः ॥ ७३ ॥ पुरश्चर्या । वाह्याद्यष्टकिध्यानम् ॥ ७४ ॥ स्तोत्रम् । पूज्यशक्तिकथनम् ॥ ७५ ॥ गुरुवन्दनविधिः । जपनियमः । चतुःपीठे पूज्यदेवीनामानि ॥ ७६ ॥ युगभेदे जपसंख्याभेदः । उन्मुखीकालिका विधानम् ॥ ७७ ॥

त्रयोदशोऽसः ॥ होमविधिः । भूमिपरीक्षा । कुण्डप्रभाणादिः । हस्तमानम् । विविधाकारणि कुण्डानि । मेखला । नैमिः ॥ ७८ ॥ योनिः । नालः । होमसंख्याभेदे कुण्डमान कथनम् । कुण्डाकृतिभेदेन फलभेदः । जातिभेदः । जातिभेदे कुण्डाकारभेदः । स्तुक् स्तुवौ ॥ ७९ ॥ कुण्डस्य अष्टादश संस्काराः । प्रकारान्तर संस्काराः । वागीश्वरीध्यानम् ॥ ८० ॥ वहिमन्तः । सत्त्वरजस्तमोभेदेन वहिजिह्वाः । वहिसंज्ञाः । वहिध्यानम् ॥ ८१ ॥ वीक्षणादि संस्काराः । पट्संस्काराः । वहिर्गंभीर्धानादि संस्काराः ॥ ८२ ॥ विघ्नराजमन्तः । एकीकरणम् । रिक्तहस्तेन हवने फलभावः । होमसंख्या । आज्ञयभेदेन फलभेदः ॥ ८३ ॥ होमद्रव्यादिमानम् ॥ ८४ ॥ वहि वर्णादि भेदतः शुभाशुभ कथनम् । तर्पणविधिः । काम्यतर्पणम् ॥ ८५ ॥ उन्मुखीकालिकाविधानम् । छिवाकालिकायाः द्विवाकल्पः । विप्रभोजनादिः ॥ ८६ ॥

चतुर्दशोऽसः ॥ सर्वमन्त्र साधकानां शमशान साधनेऽधिकारिता । शमशानसाधनविधानकथनम् । आत्मरक्षामन्तः ॥ ८८ ॥ षोडान्यासः । मन्त्राक्षर संख्याभेदेन जपसंख्या । वलिदानविधिः । पशुपूजामन्तः ॥ ८९ ॥ पशुच्छेदमन्तः । वल्युतसंगमन्तः । शवसाधनम् ॥ ९० ॥ तत्र गुरुपूजादिकम् । रक्षणादि मन्त्राः । शवशोधनम् ॥ ९१ ॥ शवं प्रति प्रार्थना । वर प्रार्थना ॥ ९२ ॥ अनन्तर कर्तव्यानि । शवाभावे विधिः ॥ ९३ ॥ शवसाधने विविधमन्त्रोपचाराः ॥ ९४ ॥ महातारामन्तः । शवसाधनेन सर्वसिद्धिः । चन्द्रसूर्यग्रहणे पुरश्चरणविधिः ॥ ९५ ॥

पञ्चदशोऽसः ॥ कुमारीपूजनविधिः । तदिहीनं होमादिकं निष्फलम् । कुमारीपूजाफलम् । कुमार्यङ्गे सर्वदेवतास्थितिः । कुमारीपूजनेन सर्वदेवतुष्टिः । कुमारीलक्षणम् । वयोभेदेन कुमारीणां नामभेदः ॥ ९६ ॥ प्रशस्तदिवसकथनम् । मन्त्राः । विशेषत्वासः । मन्त्राः । कुमारी पूजनफलम् । मिथुनपूजनम् ॥ ९७ ॥

प्रशस्तकालनिर्णयः । शक्तिपूजा । समयाचारः ॥ ६८ ॥ गृध्रादिनमस्कार-
मन्त्राः । कामुकीं प्रति वीरसाधक कर्त्तव्यम् ॥ ६६ ॥ त्रिपुरार्थ्यदानमन्त्रः । तस्या
नव नामानि । गुप्तगुप्ततरादिभेदेन योगिनीभेदः । भगमालादि महाविद्यानाम कथनम् ।
उपासकनामस्तोत्रम् ॥ १०० ॥ नैमित्तिकाचंनम् । तत्र कालादिनिर्णयः । शुक्रपक्षा-
चंनम् । कृष्णपक्षाचंनम् ॥ १०१ ॥ अष्टाष्टकाचंनम् ॥ १०२ ॥

षोडशोल्लासः ॥ कुलादीक्षाकथनम् । शक्तिदीक्षा । प्रशस्तशक्तिलक्षणानि ॥ १०३ ॥
शक्तिपूजा । कुलपुष्पकथनम् ॥ १०४ ॥ पूजाफलकथनम् ॥ १०५ ॥ रत्नपूजा
विधानम् । त्रिपुरावीजसाधनम् । वाग्भव वीजसाधनम् ॥ १०६ ॥ कामवीज साध-
नम् ॥ १०७ ॥ शक्तिवीजसाधनम् ॥ १०८ ॥

सप्तदशोल्लासः ॥ मन्त्रशिखा । कुण्डलिनी । योनिमुद्रा माहात्म्यम् । षोडास्थानम् ॥ १०९ ॥
स्थानभेदेन जपफलभेदः । कामरूपादिपीठभेदेन यजनम् ॥ ११० ॥ महिषमर्दिनीमन्त्रः ।
महिषमर्दिनीस्तोत्रम् ॥ १११ ॥ पञ्चतत्त्वेन वराङ्गपूजनम् । प्रशस्तदूतीलक्षणम् । दूती
नियोगविधिः ॥ ११२ ॥ भगमालिनीमन्त्रः । शिवस्य दशार्थमन्त्रः । सर्वसंक्षेपणी
मुद्रा । गजहस्त मुद्रा । शीतकारादीनां यथाक्रमं मन्त्रादिरूपत्वम् ॥ ११३ ॥ सर्व-
भोज्यवस्तुनामामिषत्वम् । सकलं पवित्रम् वासना कुत्सिता । परमार्थतः पूज्यपूजक-
भेदो मिथ्या । नायिका यजनम् ॥ ११४ ॥ तस्यां षोडश कामकला पूजनम् । षोडश
चन्द्रकला पूजनम् । प्रकारान्तर दूतीयागः ॥ १३५ ॥ पुरश्चरणम् । भूतलिपिः मन्त्रसिद्धेः
द्रावणादिविविधा उपायाः ॥ ११७ ॥ पुरश्चर्यादिभिर्विना मन्त्रसिद्धेरूपायाः ॥ ११८ ॥

अष्टादशोल्लासः ॥ सिद्धिविहानि । निन्यविहानि ॥ ११९ ॥ काम्यप्रयोगः । महाचीन-
क्रमः ॥ १२० ॥ तत्क्रमेण महाचण्डादिविद्याः पूज्याः । काम्यसाधनम् । तस्य
प्रकारभेदः ॥ १२१ ॥ देवीपदाधातः । संहारादिक्रमभेदाः ।

उनविंशोल्लासः ॥ षट्कर्मविधिः । शान्त्यादिषट्शब्दार्थनिर्णयः । तत्तत्क्रमस्तु मन्त्र-
यन्त्रकालनिर्णयः ॥ १२३ ॥ आसनादि निर्णयः । पद्ममुद्रा । पाशमुद्रा । गदामुद्रा ।
मुष्टलमुद्रा । खड्गमुद्रा ॥ १२४ ॥ प्रथनम् । विदर्भः । संपुटः । रोधनम् ।
योगः । पल्लवः । तेषां विन्यासभेदाः । प्रशस्तमालादिकथनम् ॥ १२५ ॥ प्रयोगविधिः
॥ १२६ ॥ खप्तावतो विद्याजपफलम् । प्रकारान्तर वशीकरणादि ॥ १२७ ॥ १२८ ॥ १२९ ॥
पुत्तलो प्रयोगः ॥ १३० ॥ प्रकारान्तर प्रयोगः ॥ १३१ ॥ कालिकाध्यानम् ॥ १३२ ॥

विंशोल्लासः ॥ लुकीविद्या । खड्गसिद्धिः । खेचरीसिद्धिः ॥ १३३ ॥ षड्ङ्गदेवता ।
कालिकाकल्पम् ॥ १३४ ॥

एकविंशोल्लासः ॥ अवधूताश्रम कथनम् । मूलाधारचक्रम् ॥ १३५ ॥ तद्वानफलम् ।
खाधिष्ठानचक्रम् । तद्वानफलम् । मणिपुरचक्रम् । तद्वानफलम् ॥ १३७ ॥
अनाहतचक्रम् । तद्वानफलम् । विशुद्धचक्रम् । तद्वानफलम् ॥ १३८ ॥
सहस्रारपदम् ॥ १३९ ॥ १४० ॥ योनिमुद्रावन्धफलकथनम् । श्वासभेदकथनम् ।
अवधूताचारकथनम् ॥ १४१ ॥

ॐ नमः परमदेवतायै ॥

कौलावलौनिर्णयः ।

प्रथम उल्लासः

नत्वा श्रीगुरुपादपद्मयुगलं सिद्धैः सदा सेवितं
शक्तानां परिभावमोक्षजनकं कौलावलीनिर्णयम् ।
वक्ष्ये १ हं कुलवर्धनं सुकृतिभिः सेव्यं सदा कौलिकै
र्भवैरेव मनोहरैश्च चरणाब्जैकप्रसादालयम् ॥
वाङ्छाकल्पतरुं तनोति शिवयोर्वाक्यानुसारार्थतो
ज्ञानानन्दगिरिमहेश्चरणाब्जैकप्रसादालयः ॥

यस्याः प्रसादतो लंभे शास्त्रार्थः तत्त्वनिर्णयम् । तां नमामि महादेवीं वाणीं वाग्विभवप्रदाम् ॥

संबीक्ष्य यामलं रुद्रव्रह्मविष्णुकसंज्ञकम् । यामलं शक्तिसंज्ञश्च भावचूडामणिन्तथा ॥

तन्त्रचूडामणिन्द्रियै तुलचूडामणिन्तथा । कुलसारं कुलोड्डीशं कुलामृतकुलार्णवम् ॥

कालिकाकुलसर्वस्वं कुलसद्भावमेव च । कालीतन्त्रकुलानन्दं कुलचकन्तर्थैव च ॥

कालिकल्पं महाकौलं कुमारीतन्त्रमेव च । समयाख्यं कालीतन्त्रं फेतकारीं फेरवीन्तथा ॥

श्रीकमं योगिनोतन्त्रं श्रीहंसपरमेश्वरम् । स्वतन्त्रं तन्त्रराजञ्च ज्ञानमालां ततः परम् ॥

वायवीं हंसतन्त्रञ्च ताराकलञ्च मालिनीम् । मन्त्रनिर्णयतन्त्रञ्च योगिनीहृदयन्तथा ॥

कुलार्णवञ्च गान्धर्वमुख्योयानञ्च तोड्डलम् । शिवशासनतन्त्रञ्च मन्दरं प्लावनीन्तथा ॥

वीरावलिञ्च वाराहीं वीरतन्त्रञ्च कुञ्जिकाम् । नीलतन्त्रं मत्स्यसूक्तं लालितातन्त्रमेव च ॥

शम्भुनिर्णयतन्त्रञ्च वामकेश्वरतन्त्रकम् । बदुकसंहिताङ्गैव तारार्णवं तत परम् ॥

गुप्तार्णवं चण्डरोषं मायां नीलमणिन्तथा । समयाख्यं तन्त्रसारं ततो मन्त्रविमर्शिनीम् ॥

ज्ञानसारं योगवतीं भैरवीतन्त्रमेव च । भैरवाख्यं महातन्त्रं सिद्धसारस्वतन्ततः ॥

त्रिपुरार्णवतन्त्रञ्च उत्तरं तन्त्रमेव च । छिन्नातन्त्रं वातुलञ्च दक्षिणामूर्त्तिसंहिताम् ॥

नयात्तरं ह्येकवीरां दृष्ट्वा विविधसंग्रहान् । गुरुणाञ्च मतं ज्ञात्वा सारात्सारतरं महत् ॥

द्वैतज्ञानविहीनानां मनोऽभीष्टप्रदायकम् । अतियतेन गोप्यव्यं मातृमैथुनवत् सदा ॥

यस्मै कस्मै न दातव्यं न दुष्टाय कथञ्चन । न दद्यात् परशिष्याय चम्बकाय तथैव च ॥

सर्वथा गोपयेदेनं यदीच्छेच्छुभमात्मनः । प्रकृताचारयुक्ताय गुरुसेवापराय च ॥

५

१०

१५

कुलीनाय महोच्छाय देवीभक्तपराय च । शिष्याय भक्तियुक्ताय साधकाय प्रदापयेत् ॥
 विना परीक्ष्य यो दद्यात् यस्मै करमै कथञ्चन । स भक्ष्यो योगिनीवृन्दै मृते च नरकं ब्रजेत् ॥ २०
 तस्माच्च साधकश्चे प्रो गोपयेत् सर्वथा पुनः । पुस्तकं वीक्ष्य यो मृढो न लब्धो गुरुवक्रूतः ॥
 कुर्याल्लोभवशैनैव सोऽपि नश्यति निश्चितम् । तस्य कर्माणि सर्वाणि नरकाय भवन्ति हि ॥
 योगिनीनां भवेद्भक्ष्यो नारकी ब्रह्मघातकः । तस्माज्ज्ञात्वा गुरोर्वक्रात् साधने यज्ञमाचरेत् ॥
 अस्ति देवः परवह्नस्वरूपो निष्कलः शिवः । सर्वज्ञः सर्वकर्त्ता च सर्वेशो निर्मलोदयः ॥
 स्वयंज्योतिरनाद्यन्तो निर्विकारः परात् परः । निर्गुणः सच्चिदानन्दस्तदंशा जीवसंशक्काः ॥
 अनाद्यविद्योपहिता यथाग्नौ विस्फुलिङ्गाकाः । सर्वेष्युपाधिसंभिन्नास्ते कर्मभिरनादिभिः ॥ २५
 चतुर्विधशरीराणि धृत्वा धृत्वा सहस्रशः । सुकृतैर्मानवो भूत्वा ज्ञानी चेन्मोक्षमाप्नुयात् ॥
 चतुरशीतिलक्षेषु शरीरेषु शरीरिणाम् । न मानुष्यं विनाऽन्यत तत्त्वज्ञानन्तु लभ्यते ॥
 तत्र जन्मसहस्रेषु जन्मैकमपि भाग्यतः । कदाचिल्लभते जन्मुर्मानुष्यं पुण्यसञ्चयात् ॥
 सोपानभूतं मोक्षस्य मानुष्यं प्राप्य दुर्लभम् । यस्तारयति नात्मानं तस्मात् पापतरोऽत कः ॥
 ततश्चाप्युत्तमं जन्म लब्ध्वा चेन्द्रियसौषुप्तवम् । न वेत्तग्रात्महितं यस्तु स भवेदात्मघातकः ॥ ३०
 विना देहेन कस्यापि पुरुषार्थो न विद्यते । तस्माद् देहधनं रक्षन् पुण्यकर्माणि साधयेत् ॥
 तावत् कर्माणि कुर्वीत यावज्ज्ञानं न जायते । ज्ञानिनोऽज्ञानिनो वापि यावद् देहस्य रक्षणम् ॥
 तावद्वर्णसमाचारः कर्तव्यः कर्मसुक्तये । कर्मणान्मीलिते ज्ञाने ज्ञानेन शिवतां ब्रजेत् ॥
 कुर्यादनित्यकर्माणि नित्यकर्माणि वा चरेत् । सर्वकर्माणि सन्त्यक्तुं न शक्यं देहधारिणा ॥
 स्वकार्येषु प्रवर्तन्ते करणानीति चिन्तयन् । अहम्भावमपास्यैवं यः कुर्यात् स न लिप्यते ॥ ३५
 त्यजेत् कर्मफलं यो वा स त्यागीत्यभिधीयते । क्रियमाणानि कर्माणि ज्ञानप्राप्ते रनन्तरम् ॥
 न च स्पृशन्ति तत्त्वज्ञं जलं पद्मदलं यथा । तत्त्वनिष्ठस्य कर्माणि पुण्यापुण्याणि संक्षयम् ॥
 प्रयान्ति नेव नरकं तत्त्वनिष्ठाः कदाचन । उत्पन्नसहजानन्दतत्त्वज्ञानरतः सदा ॥
 सर्वसङ्कल्पसन्त्यक्तः स विद्वान् कर्म सन्त्यजेत् । बृथैव यैः परित्यक्तं कमकाण्डमपरिहितैः ॥
 पाषण्डाः पण्डितमन्यास्ते यान्ति नरकं किल । फलं प्राप्य यथा बृक्षः पुण्यं त्यजति निस्पृहः ॥ ४०
 तत्त्वं प्राप्य तथा योगी त्यजेत् कर्मपरिग्रहम् । अश्वमेधशतेनापि ब्रह्महत्याशतेन च ॥
 पुण्यपापैर्न लिप्यन्ते षेषां ब्रह्म हृदि स्थितम् । पृथिव्यां यानि कर्माणि जिह्वोपस्थनिमित्ततः ॥
 जिह्वोपस्थपरित्यागो कर्मणा किं करिष्यति । आगमोत्थं विवेकोत्थं द्विधा ज्ञानं प्रचक्षते ॥
 शब्दब्रह्मागममयं परं ब्रह्म विवेकजम् । अद्वैतं केचिदिच्छन्ति द्वैतमिच्छन्ति चापरे ॥
 परं तत्त्वं न जानन्ति द्वैताद्वैतविवर्जितम् । द्वे पदे बन्धमोक्षाय ममेति निर्ममेति च ॥ ४५
 ममेति बध्यते जन्मुर्विमुक्तिर्ममेति च । विद्याऽविद्याद्वयोर्योगात् पक्षद्वयमुदीरितम् ॥
 तत् कर्म यज्ञ बन्धाय साऽविद्या परिकीर्तिता । यन्न बन्धाय तत् कर्म सा विद्या परिकीर्तिता ॥

यावत् सङ्कल्पकर्मास्ति तावदेव हि वन्धनम् । यावत्तदेव नैवास्ति तावदेव हि मोक्षणम् ॥

जपहोमार्चनं तीर्थं वेदशास्त्रागमादिकम् । तावदेव हि सर्वश्च यावत्तत्त्वं न विन्दति ॥

अतः प्रथतो धीरः सर्वावस्थासु सर्वदा । तत्त्वनिष्ठो भवेत्तदैव यदीच्छेन्मोक्षमात्मनः ॥

५०

तद्वारणमहं वक्ष्ये क्षिप्रं येन प्रजायते । यथाविधि गुरोर्वक्त्राद्विद्यां संगृहा साधनम् ॥

नित्यं नैमित्तिकं कामयं सापेक्षं पूर्वपूर्वतः । अन्यथा न भजेदित्यं करोत्यापत्परम्परा ॥

इति ज्ञात्वा महाप्राज्ञः क्रेण समुपाचरेत् । प्रातरुद्धाय शिरसि सहस्रदलपङ्कजे ॥

तरुणादित्यकिञ्चलकविधोर्मण्डलसंयुते । ध्यायेन्निजगुरुं धीरो रजताचलसन्निभम् ॥

वीरासनसमासीनं शुक्राभरणभूषितम् । शुक्रमाल्याम्बरधरं वरदाभयपाणिकम् ॥

५५

वामोरुशक्तिसहितं कारुण्यैनावलोकितम् । प्रियया सव्यहस्तेन धृतचारुकलेवरम् ॥

वामेनोत्पलधारिण्या रकाभरणभूषया । ज्ञानानन्दसमायुक्तं स्मरेत्तन्नामपूर्वकम् ॥

मानसैरुपचारैस्तु संपूज्य कल्ययेत् सुधीः । गन्धं भूम्यात्मकं दद्याद्दावपुष्पं ततः परम् ॥

धूपं वायवात्मकं देयं तेजसा दीपमेव च । नैवेद्यमसृतं दद्यात् पानीयं वरुणात्मकम्

अम्बरं मुकुटं दद्याद् वसनं च समन्ततः । चामरं पादुके छलं तथाऽलङ्कारभूषणम् ॥

६०

तत्त्वमुद्राविधानेन संपूज्याऽथ गुरुं यज्ञेत् । दर्शयित्वा योनिमुद्रां गुरुमन्त्रं जपेत्ततः ॥

हस्तैः पदं समालिख्य सहस्रमलवरानिलान् । वहियुक्तांस्त्रिया लिख्य आदीर्घ्यतानिवितान् ॥

विन्दुनादकलायुक्तान् श्रीपरान्ते च पावकम् । अथाराध्यपदं चैव सर्वमूर्ध्वपदन्ततः ॥

नाथ सर्वंगुरुप्रान्ते गुरुः स्वयं ततो गुरुः । श्रीगुरुनाथशब्दान्ते स इक्षमलवरानिलान् ॥

वहिदीर्घप्रतियुतान् नादविन्दुकलानिवितान् । पिण्डीकृतं लिखेदायं चतुर्थश्च ततो लिखेत् ॥

६५

तृतीयं पूर्ववल्लेख्यं द्वितीयश्च तथैव च । ततः श्रीशम्भुगुरुन्ते पुनराद्यं समालिखेत् ॥

आद्यकृटं चतुर्थश्च पुनराद्यं तृतीयकम् । चत्वारिंशन्मार्गवर्णैर्मण्डितोऽयं गुरोर्मनुः ॥

यथाशक्तिजपं कुर्यादथवा वाग्भवं जपेत् । दक्षरूपंयुतो गौरो वहिरुद्रेण भूषितः ॥

वर्णद्वयात्मको मन्त्रश्चतुर्वर्गफलप्रदः । गकारः सिद्धिदः प्रोक्तो रेकः पापस्य हारकः ॥

उकारो विष्णुरव्यक्तस्त्रियतात्मा गुरुः परः । गुरोर्वामकरे ततु समर्प्यथ स्तुतिं पठेत् ॥

७०

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाङ्गनशलाकया । चक्षरूपीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

अखण्डपण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम् । तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

विश्वात्मकः परः शम्भुर्विश्वोदीणोऽरुम्यहं दृढम् । इति यस्याज्ञया तस्मात्तस्य श्रीपादुकास्मृतिः ॥

सहस्रारे पद्मे विगतशशठस्त्रान्तरगतं सदा देवैर्वन्यं भवभयविनाशैककरणम् ।

वराभी पाणिभ्यां प्रकटितसमन्दस्मितमुखं नमामीदृग्रूपं परमगुरुरूपं सकरुणम् ॥

७१

शान्तं शुक्रकलैवरं त्रिनयनं कान्ताऽङ्गभूरं शिवं

वाञ्छाभीतिकरं प्रचण्डतिमिराज्ञानप्रकाशं रविम् ।

कौलावलीनिर्णये

नित्यं नौमि रविं तथाविधतरणे तं कर्णधारं गुरुं
यस्य श्रीपदपङ्कजोऽद्वासुधा सिद्धैः सदा पीयते ॥ ८०

सदा विधोर्मैङ्गलमध्यसंस्थं नमामि नित्यं गुरुपादपद्मम् ।
प्रसादतो यस्य मया प्रलङ्घं सवासनाज्ञानविनाशवीजम् ॥

पद्मोऽद्वे समकलापतयोऽपि नित्यं यस्याद्विपद्ममलं परिभावयन्ति ।
कारुण्यवारिधिरशेषगुणैकराशिः सोऽयं गुरुः शिरसि शुक्लसरोजमध्ये ॥

प्रवद्धानां पाशैः सकलगुणमायामयरसै निंमनानां नित्यं भवजलनिधेरन्तरगतः । ८१

कृपालेशो वन्धं परिहरति यस्याद्वितरणः प्रवन्दे सानन्दं तमपि गुरुरूपं सकरुणम् ॥
कवित्वं पाहिडत्यं लिभुवनपतित्वं न हि कदा न वा रूपसिद्धिं न सुरवरसाम्यन्तं नियतम् ।
न वाज्ञामो भोक्षं पुरहरपदं नैव शिवतां यदि स्याच्चेतो मे निरवधि गुरोः पादकमल ॥

स्तवेनानेन संस्तुत्यं गुरोराजां लभेत्ततः । ध्यायेत् कुण्डलिनीं शक्तिं मूलाधारनिवासिनीम् ॥

निजेष्टदेवतारूपां विषतन्तुतनीयसोम् । सुप्राहिसदूशाकारां सार्धतिवलयान्विताम् ॥

कोटिसौदामिनीभासां स्वयम्भुलिङ्गवेष्टिनीम् । समुत्थाय महादेवीं प्राणमन्वेण साधकः ॥ ६०

भेदयित्वा च षट्कक्रं सहस्रारस्थितेश्वरे । स्थापयित्वा च तस्योऽर्धं ध्यायेत् कुलगुरुन् क्रमात् ॥
प्रह्लादानन्दनाथञ्च सनकानन्दनाथकम् । कुमारानन्दनाथञ्च वशिष्ठानन्दनाथकम् ॥

क्रोधानन्दसुखानन्दौ ज्ञानानन्दं ततः परम् । बोधानन्दमथम्यर्थं क्रमेणानेन साधकः ॥

परामृतरसोऽहासहृदयान् धूर्णलोचनान् । परालिङ्गनसम्भन्नचूर्णिताशेषतामसान् ॥

कुलशिष्यैः परिवृतान् सुखान्तःकरणोद्यतान् । वराभयकराशेषकुलतत्त्वार्थवेदिनः ॥ ६५

सशक्तिं सकुलश्वैव कथितञ्च सुखावहम् । एवं कुलगुरुन् नत्वाऽमृतवृष्टिं विश्राय च ॥
तर्पयित्वा च तां देवीं पुनर्मूले समानयेत् । तस्या: प्रभासमूहैश्च व्यासं देहं विभावयेत् ॥
अहं देवीं न चान्योऽस्मि व्रह्मैवाहं न शोकभाक् । सच्चिदानन्दरूपोऽहमित्यात्मानं विभावयेत् ॥

बहिगत्वा यदा पश्येत् कुलवृक्षं सुसाधकः । नमस्कुर्यात् प्रयत्नेन कुलं कुलपतिन्तथा ॥

अशोकः केशरः कर्णिकारश्चूतस्तिलस्तथा । नमेष्टश्च पियालश्च सिन्धुवारकदम्बकौ ॥ १००

मरुवकश्चम्यकशाखी कुलवृक्षाश्च द्वादश । अथवा कुलवृक्षांश्च कथयामि सुसिद्धये ॥

श्लेष्मातकरञ्जानि निभाश्वतथकदम्बकाः । विल्वो वटोद्गुम्बरश्च निज्वेति दशमी स्मृता ॥

तिष्ठन्ति कुलयोगिन्यः कुलवृक्षेषु सर्वदा । न खपेत् कुलवृक्षाधो न चोपद्रवमाचरेत् ॥
द्वृष्टा भक्ता नमस्कुर्यात् छेष्येत्वं कश्चन । कामबोजं कामदेवं सर्वान्ते जनमालिखेत् ॥

प्रियाय हृदयान्तोऽयं मनुर्देवतविशुद्धये । दन्तादिकं विशुद्ध्याथ स्वकल्पोक्तं समाचरेत् ॥ १०५

प्रातः कृत्यमकृत्वा तु यो देवीं भक्तिं चर्चयेत् । तस्य पूजा तु विफला शौचहीना यथा क्रिया ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये प्रथम उद्गासः ॥ १ ॥

द्वितीय उल्लासः

अथ स्नानं प्रवक्ष्यामि शाकानां सिद्धिहेतवे । यथाविधि जलं प्राप्य आत्मानं देवतालयम् ॥
 विचिन्त्य प्रणमेद्वीरो वर्णं वारिदैवतम् । उन्मत्य तत उत्थाय कुरुदर्भं विधारयेत् ॥
 अशून्यौ च करौ कुर्यात् सुवर्णं रजतैः कुरुः । तत शाकैः स्वयं ग्राह्यं न च वन्याः कुशाः कुरुः ॥
 अनामयोर्भवेत् स्वर्णं तज्जन्यो रजतन्तथा । एष एव भवेद्भर्मो न दर्भो वनस्पतिभवः ॥

५

विनैव दूर्वया देव्याः पूजा नास्ति कश्चाचन । तस्माद्दूर्वा प्रशीतव्या सर्वपुण्यमयी यतः ॥
 हस्ते दूर्वाङ्कुरं कृत्वा सर्वकर्म समाचरेत् । आचामेदात्मतत्त्वायैः प्रणवायैः स्वधान्तिकैः ॥
 मन्त्रैविधा तथा वक्तु नासाक्षिशोत्राभिहृन् । मस्तकानि स्पृशेन् मन्त्रों कुर्याच्छ्रौदाक्षिवन्धनम् ॥
 भूत्वा पूर्वमुखो मन्त्रो उत्तराभिमुखोऽपि वा । मूलान्ते चात्मतत्त्वाय विद्यातत्त्वाय तत्परम् ॥

१०

शिवतत्त्वाय च प्रोक्ता क्रमेण साधकोत्तमः । स्वाहान्तमद्विराचामेत् पूर्वोत्तरमुखः सुधीः ॥
 कुलपातं सदूर्वश्च सतिलं सज्जलं ततः । एविः सङ्कृत्य वीरेदः समन्वं वारिणि न्यसेत् ॥
 सूर्यस्थ मण्डलात्तीर्थमावाहाऽङ्कुशमुद्रया । संजय दशधा मूलं ततोयं मूर्धिं सक्षिपेत् ॥
 कुम्भाख्यमुद्रया मूलं स्मरन् साधकपुङ्कवः । अङ्गुलीसिर्मुखं श्रोत्रं नासां नेत्रे च रोधयन् ॥
 मूलं स्मरन् तिथोन्मत्य गात्राणि परिमार्जयेत् । तिलकं मूलमन्द्रेण शिखाश्च परिकल्पयेत् ॥
 त्रिराचम्य ततो मन्त्रो षडङ्गानि न्यसेत्ततः । गृहीत्वा वामहस्ते तु जलं दक्षिणपाणिना ॥

१५

समाच्छाद्य ततो व्योम वायुवहिस्ततः परम् । क्षौणीवहणवीजश्च विवारमभिमन्त्रयेत् ॥
 मूलेन सप्तवारन्तु मुद्रया तत्त्वसंज्ञया । स्वमूर्धिं च क्षिपेत्तोयं शेषं दक्षे निधाय च ॥
 ध्यात्वा तेजोमयं तोयं सव्यनासापुटेन च । तत उत्तोलय देहस्थं पापं प्रक्षाल्य वामया ॥
 प्रोत्सार्य कल्पिते वज्रशिलायां संक्षिपेत् सुधीः । प्रक्षाल्य हस्तयुगलमाचमेत्तदनन्तरम् ॥
 मायाग्राणात्मकं मन्त्रं मार्तण्डमैरवाय च । प्रकाशशक्तियुक्ताय अर्घ्यं स्वाहा ततो वदेत् ॥

२०

सूर्यायाऽर्घ्यं विधायाथ शक्तिसन्ध्या प्रकीर्तिं । विभाव्य पुरतो यन्वं तत देवीं गणान्विताम् ॥
 गृहीत्वा गन्धतोयश्च कुलपातं ततः परम् । तर्पयेद देवतावक्त्रे विधिवत् साधकोत्तमः ॥
 मूलमन्वं समुच्चार्यं तदन्ते देवताभिधाम् । द्वितीयान्तामहं पश्चात् तर्पयामि नमः पदम् ॥
 मूलान्ते तर्पयामीति स्वाहान्तं तर्पयन्मवेत् । गुरुं सपरिवारश्च आयुधं वाहनन्तथा ॥

२५

शक्तिस्तप्यवित्वा च गायत्रीं शक्तिं जपेत् । ध्यात्वा सावरणां देवीं सूर्यमण्डलवासिनीम् ॥
 मूलान्ते उद्यदादित्यवर्तिन्यैस्तदनन्तरम् । शिवचैतन्य तस्यान्ते मध्यै स्वाहेति संस्मरन् ॥
 अर्घ्यं दत्त्वा ततस्तस्यै तामानीयां कुरुेन च । मुद्रया हृदि संस्थाय जलादुत्थाय साधकः ॥
 मूलेन कुलवक्त्रे द्वे परिधाय कुलेन च । मोक्षार्थीं रक्तवक्त्रेण भोगार्थीं श्वेतवाससा ॥
 मारणे कृष्णात्मस्तु बश्ये रक्तं सह गृही । उच्चादने व्याघ्रचर्मं वृक्षत्वक् शुभकर्मणि ॥

परिधाय ततो मौनी हृदि मन्वं परामृशन् । प्रक्षाल्य हस्तपादौ च पूजास्थानं समाविशेत् ॥

इति स्नानं समुद्दिष्टमधिकारप्रदायकम् । स्नानतर्यणशून्यस्य नाधिकारश्च पूजने ॥ ३०

विविधैश्च प्राप्तिरैश्च भक्तिभावसमन्वितः । विना स्नानेन या पूजा विफला सिद्धिहानिदा ॥

तस्मात् स्नानादिकं कृत्वा रक्तवस्त्रं ततः परम् । एकलिङ्गे शशाने च शून्यागारे चतुष्पथे ॥

विल्वमूले प्रान्तरे वा नद्यां पर्वतमस्तके । उज्जटे निर्जने वापि भूगृहे देवतालये ॥

अश्वत्थसन्निधौ वापि वटमूले लिशूलके । हड्डागारे निजागारे पशुद्विविवर्जिते ॥

नृपालमण्डपे वापि गहरे वापि यन्त्रिते । निर्चिद्रमण्डपे वापि कर्तव्यं पूजनं सदा ॥ ३५

पूजास्थानं महादेव्याः कथितं पीठमुत्तमम् । पञ्चकोशान्तरे यत्र न लिङ्गान्तरमीक्षते ॥

तदेकलिङ्गमित्याहुस्तत्र सिद्धिरनुक्तमा । चतुष्पथं विजानीयात् यत्रास्ते चण्डिकाशिला ॥

तत्र यत्नेन गन्तव्यं जप्तव्यं सिद्धिकाङ्क्षिभिः । द्वारदेशे ततो गत्वा पूजयेद्वारदेवताः ॥

कारयेत्तत्र वाद्यादिनृत्यगीतन्त्रथैव च । सिद्धार्थाक्षतदूर्वाभिस्तिलमिश्रैः सुसाधकः ॥

अगस्यन्तु ते भूता ये भूता भुवि संस्थिताः । ये भूता विवृकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥ ४०

वाभवाद्यं समुच्चार्यं नाराचमुदया सुधीः । कुलभूतं समुत्सार्यं यागभूमिं ततो विशेत् ॥

कूर्मचक्रं पकुर्वोत यथातन्वविधानतः । रेखाचतुष्टयं कार्यं इद्रवारुणयोगतः ॥

उत्तराद् याम्यपर्यन्तं नवकोष्ठं यथा भवेत् । इद्राग्नियाम्यनैऋत्यप्रतीच्यां पञ्चवर्गकम् ॥

वायुकुर्वेरशम्भौ च यादिवर्णां श्वतुश्वतुः । लक्ष्मी क्रमात् समालिख्य साधकः सिद्धिहेतवे ॥

मध्ये कोष्ठे ततः कुर्यात् पूर्ववन्नवकोष्ठकम् । पूर्वादीशानपर्यन्तं षोडशस्वरमालिखेत् ॥ ४५

अकारादिकमेणैव युग्मयुग्मप्रसेदतः । क्षेत्राद्यर्णस्तु यत्रास्ते शीर्षं तस्य विनिश्चितम् ॥

दीपस्थानं तदेव स्यात्तत्र सिद्धिरनुक्तमा । निर्धनो जायते पतसु पाशवर्योर्याधिरेव च ॥

पुच्छे हानिः सदा ज्ञेया दीपस्थानं स दशत्रयेत् । कूर्मचक्रं विना यो हि जगहोमं सप्ताचरेत् ॥

तत्सर्वं निष्फलं विन्द्यात् अभिचाराय कल्पते । पञ्चशुद्धिविहीनेत यत्कृतं न च तत् कृतम् ॥

यावत्र कुरुते तत्तु तावद् देवाच्चनं कुरुतः । पञ्चशुद्धिं विना पूजा अभिचाराय कल्पते ॥ ५०

भूमिशुद्धिरात्मशुद्धिर्द्वयानां शोधनन्तथा । मन्त्रशुद्धिर्देवशुद्धिः पञ्चशुद्धिरितीरिता ॥

पञ्चशुद्धिं प्रवक्ष्यामि यथाक्रमविधानतः । सामान्याद्यं ततः कुर्यात् प्रोक्षणार्थं च साधकः ॥

चतुरस्त्रं ततो वृत्तं विकोणं वामतो लिखेत् । आधारं स्थापयेत्तत्र संपूज्य वह्निमण्डलम् ॥

अस्त्रेण प्रोक्षितं पालं स्थापयित्वा च पूजयेत् । सूर्यमण्डलमुच्चार्यं हन्मन्त्रेण प्रपूजयेत् ॥

विलिख्य मण्डलं तोये पूर्ववत् पूजयेत्ततः । इन्दुमण्डलमध्यच्छ्र्यं प्रक्षिपेद् गन्धपुष्पके ॥ ५५

पूर्ववक्त्रीर्थमावाह्य षड्ङ्गानि यजेत्ततः । अग्नीशासुरवायव्यप्रस्त्रे विश्वङ्गपूजनम् ॥

मूलमन्त्रं जपेदष्टौ तज्जलेन प्रसेचयेत् । अव्यान्तमूलमुच्चार्यं आत्मानं यागभूमिषु ॥

पुथिव्याद्यं ततो दत्त्वा नैऋत्यां साधकोत्तमः । प्रणवं भगवत्येव धरणीं ढे युतां वदेत् ॥

धरणीविघसे स्वाहा अनेनाद्यं विधाय च । ब्रह्माणं पूजयित्वा च पुरुषं वास्तुसंशकम् ॥
सम्माज्जनानुलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्प्रभम् । वितानं धूपदीपाद्यैः पुष्पमालाऽभिशोभितम् ॥ ६०
पञ्चवर्णरजश्चितं भूमेः शुद्धिरितीरिता । विलिख्य मण्डलं भूमौ पूवंवत् साधकाप्रणीः ॥
आसनं स्थापयेत्तद यथा तन्नानुसारतः ॥ अथासनं प्रवक्ष्यामि शाक्तानां हितिकाम्यया ॥
मृदुचूड़कमासीनः अन्येषु कोमलेषु वा । विष्ट्रे वा समासीनः साधयेत् सिद्धिमुत्तमाम् ॥
अर्वाक् षण्मासतो गर्भच्युतमाहुर्मुदु बुधाः । चूडोपनयनैर्हीनं मृदुमचूड़कं विदुः ॥ ६५
निवृत्तचूड़को बालो हीनोपनयनः पुमान् । यो मृतः पञ्चमे वर्षे तमेव कोमलं विदुः ॥
मृद्वासनं विना यो हि पूजयेच्चाहिडकां शिवाम् । तावत् कालं नारकी स्याद् यावदाहृतसंस्तुवम् ॥
पञ्चाशङ्कः कुशैर्वृक्षा तदर्थेन तु विष्ट्रः । कौशेयं भोगदं रक्कम्बलं सिद्धिदं स्मृतम् ॥
वस्त्रं रोगहरं ज्ञेयं मोक्षं श्रीव्याघ्रचर्मणि । ऊर्णा दुःखहरी प्रोक्ता ज्ञानसिद्धिमूर्त्तगाजिने ॥
सत्त्रासी व्रह्मचारी तु विशेषः कृष्णचर्मणि । काष्टासनं न कुर्वीत यत्र दौर्भाग्यवान् भवेत् ॥ ७०
अत्युच्चं चातिनीचञ्च मग्नञ्च परिवर्जयेत् । मनोहरं मृदु श्लक्षणमासनं परिकीर्तितम् ॥
एषामन्यतमं प्राप्य प्रोक्षयेत्तदनन्तरम् । सामान्याद्यस्य तोयेन पुटाङ्गलिविधानतः ॥
मेरुपृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सुतलं छन्द ईरितम् । क्रूर्मोऽधिदेवता चात्र आसनस्थापनाय च ॥
विनियोगः परिज्ञे योऽप्यभिलप्य पठेत्ततः । पृथिव त्वया धृता लोका देविपदं ततो वदेत् ॥
त्वं विष्णुना धृता त्वञ्च धारय मां ततः परम् । नित्यं पवित्रं कुरु च आसनञ्च समुच्चरेत् ॥
अनेन प्रणवादेन तत्र कुशत्रयं क्षिपेत् । आधारशक्तिं संप्रोच्य डेयुतं कमलासनम् ॥ ७५
हृदन्तं मनुसुचार्यं मायाद्ये न प्रपूजयेत् । आसने संविशेत् पश्चात् वीरासनेन साधकः ॥
दक्षगुलकं हि वामोरौ तदधो वामगुलकम् । कुर्याद्गुलवपुर्णीवः शरीरं ऋजुवचरेत् ॥
समग्रीवं विधायाथ प्रोक्तं वीरासनं परम् । कामाख्यादिडमुखः सुस्थः प्राढमुखो वा प्रपूजयेत् ॥
सामान्याद्यस्य तोयेन प्रोक्षयेद्यागभूमिषु । इति ते कथितो ह्यत्र आसनविधिः पूजने ॥

स्वातो निच्छिद्रगेहे कुलविमलजलैरच्युपातं विधाय
भक्तिश्रद्धान्वितोऽसौ निजकुलकमले यन्तराजं विलिख्य ।
सिन्दूरैर्घ्यापिताभिः सुकुलयुवतिभिः पूजयित्वा जपेद्य
स्तस्य श्रीनैतपद्मे विलसति सततं वक्रचन्द्रे च वाणी ॥

दीक्षिताभिः कुलीनाभियुवतीभिः कुलात्मभिः । देवतागुरुभक्ताभिः सञ्चितं यागभूमिषु ॥ ८०
नानाविधानि पुष्पाणि गन्धानि विविधानि च । कपूरागुरुधूपादिवासितं पठवासितम् ॥
ताम्बूलं पेयद्रव्यञ्च धूपदीपादिकञ्च यत् । सर्वालङ्कारभूषाभिर्भूषितः साधकोत्तमः ॥
मूलविद्याजस्तोयैः प्रोक्षयेत् यागवस्तु च । सर्वं स्वदक्षिणे स्थाप्य वामे कुर्मं निवेशयेत् ॥
पश्चिमे देवतायाश्च कुल द्रव्याणि धारयेत् । (अथवा) नैवेद्यं दक्षिणे वामे पुरतो वा न पृष्ठतः ॥

अथवा वामतो द्यावत् पृष्ठे कदाचन । दीपं दक्षिणतो द्यात् पुरतो वा न वामतः ॥

८५

वामहस्ततले धूपमप्रतो वा न दक्षिणे । निवेदयेत् पुरोभागे गन्धपुष्पादिभूषणम् ॥

मलिनं भूमिसंस्पृष्टं क्रमिकेशादिदूषितम् । अङ्गसंस्पृष्टमाद्रातं त्यजेत् पुष्पं सदा बुधः ॥

नैव पुष्पं द्विधा कृत्वा न द्यात् कलिकामपि । रक्तमाद्यं श्वेतदूर्वां नीलकण्ठं कुरुएकम् ॥

न द्याच्च महादेव्यै यदीच्छेच्छुभमात्मनः । सुगन्धिश्वेतलौहित्यकुसुमैर्चर्चयेत् कुशैः ॥

६०

विलैर्मरुवकाद्यैश्च तुलसीवर्जितैः शुभैः । पतैर्न चार्चयेद् देवीं विल्वपतविवर्जितैः ॥

निर्गन्धैर्नार्चयेत् पुष्पैः सुगन्धैः सर्ववस्तुभिः । जवावन्धूकमन्दारैः सिन्दूरैश्च महोत्पलैः ॥

संपूजयेच्च निर्गन्धैस्तथा च रक्तवन्दनैः । नन्द्यावर्तं तिलपतं तथा केशरपतकम् ॥

मदनं मरुवक्ञज्वैव दाढिमं कुन्दपुष्पकम् । नानोपहारवलिभिर्नानापुष्पैमनोहरैः ॥

अपामार्गदलैर्भूङ्गैस्तुलसीवर्जितैः शुभैः । कुलपुष्पेण धूपेन कुलदीपेन तां सुधीः ॥

६५

चण्डिकां पूजयेद्वीमानन्यथा सिद्धिरोधकृत् । न द्यान्मालतीपुष्पं ताराकालीप्रपूजकः ॥

उन्मत्तश्च न दातव्यं साधकेन महात्मना । न पर्युषितदोषोऽस्ति जलजोत्पलचम्पके ॥

अगस्त्यवकुले चैव विल्वगङ्गाजले तथा । निजदेवस्य पुष्पाणि पृथक्पात्रे निधापयेत् ॥

एकोभावं न कर्त्तव्यं यदीच्छेच्छुभमात्मनः । नैवेद्यादीनि सर्वाणि तथा जानीहि निश्चितम् ॥

पूजाकाले तु संप्राप्ते वासुदेवं स्मरेत् यः । पूजाफलं न चाप्रोति नरकं प्रतिपद्यते ॥

१००

वैष्णवं कुसुमं स्पृष्ट्वा पूजाकाले च सर्वदा । हस्तप्रक्षालनाच्छौचमाचामस्तु तदाचरेत् ॥

शुचिः सावहितो भूत्वा भक्तिशूद्धासमन्वितः । संस्थाप्य वामभागे तु शक्तिं स्वामिपरायणाम् ॥

रक्तवस्त्रपरीधानां दीक्षितां चारुहासिनीम् । विना शक्ता तु या पूजा विफला नाव संशयः ॥

तस्माच्छक्तियुतो वीरो भवेच्च यत्पूर्वकम् । या शक्तिः सा महादेवी हररूपस्तु साधकः ॥

अन्योन्यचिन्तनाच्चैव देवत्वमुपजायते । प्राणं विना यथा देही स्पन्दितुं नैव शक्यते ॥

शक्तिं विनापि पूजायां नाधिकारी भवेत्तदा । विना द्रव्याधिवासेन न जपेत् स्मरेत् सदा ॥

१०५

विना हेतुकमास्वाद्य क्षोभयुक्तो भवेत्तदः । न पूजां न जपं कुर्यात् ध्यानं न च चिन्तनम् ॥

तस्माद्भुक्तू च पीत्वा च पूजयेत् परमेश्वरीम् । सत्यमेतद् विजानीयाद्राक्षं शङ्करभाषितम् ॥

न क्रमच्युतिदोषोऽस्ति नाचारदोषदूषणम् । न भुक्तू च न पीत्वा च न स्मरेत् जपेत्तदा ॥

ये स्मरन्ति नरा मूढा स्तेषां दुःखं पदे पदे । आनन्देन विना यस्तु चण्डिकां परिपूजयेत् ॥

११०

दोगी दुःखी भवेत् सोऽपि मृते च नरकं ब्रजेत् । तस्मादादौ प्रकर्त्तव्यं सम्बिदासवयोजनम् ॥

सम्बिदासवयोर्मध्ये सम्बिदेव गरीयसी । विजयाग्रहणं कृत्वा ध्यानं यः कुरुते नरः ॥

तदा ध्यानमयो मूर्तिः प्रत्यक्षा तस्य जायते । सम्बिदप्रयोगस्तेनेह पूजादौ साधकोत्तमैः ॥

कर्त्तव्या च महापूजा करुणामयनन्दितैः । तस्या भेदं प्रवक्ष्यामि यथार्थं तन्त्रवत्तमना ॥

श्वेतपुष्पा च ब्रह्माणी रक्ता तु क्षत्रिया स्मृता । वैश्या पीतप्रसूना च शूद्रा कृष्णप्रसूनिका ॥

आसां शोधनमन्तञ्च कथयामि पृथक् पृथक् । समिवदे ब्रह्मसम्भूते ब्रह्मपुत्रि सदानये ॥ ११५
 भैरवाणाञ्च तृप्त्यर्थं प्रसन्ना भव सर्वदा । उँ ब्रह्माण्यै नमः स्वाहा ब्रह्माणीं शोधयेदिति ॥
 सिद्धिमूलकिये देवि हीनवोधप्रवाधिनि । राजप्रजावशङ्करि शतुकरण्डिशूलिनि ॥
 उँ ऐं क्षत्रियायै नमः स्वाहा क्षत्रियायाः स्मृतो मनुः । अज्ञानेन्द्रनदीप्ताग्ने ज्ञानाग्ने ज्ञानरूपिणि ॥
 आनन्दस्याहुतिं प्रीतिं सम्यग्ज्ञानं प्रयच्छ मे । हीं वैश्यायै नमः स्वाहा शूद्रां संशोधयेदथ ॥
 उँ नमस्यामि नमस्यामि योगमार्गप्रदर्शिणि । तैलोक्यविजये मातः समाधिफलदा भव ॥ १२०
 क्लों (श्रीं) शूद्रायै नमः स्वाहा कथितं मन्त्रमुत्तमम् । उँ अमृते अमृतोङ्करे अमृतवर्णिणि पदन्ततः ॥
 अमृतमार्कण्ड्यद्वन्द्वं सिद्धिं देहि ततः परम् । तैलोक्यं मे ततो ब्रूयाद्रशमानय तत्परम् ॥
 द्वितान्तोऽयं मनुः प्रोक्तश्चतुष्काणाञ्च शोधने । (अथवा) हसक्षमलवरयूँ हसरौञ्च ततः परम् ॥
 आनन्दभैरवायेति वषड़न्तः परो मनुः । अनयोरेकतरेणैव विशेष्य विजयां ततः ॥
 सप्तधा मूलमन्तञ्च तासामुपरि संजपेत् । आबाहन्यादिमुद्राञ्च धेनुयोनिञ्च दर्शयेत् ॥ १२५
 वितालछोटिकाभिश्च दिग्बन्धनं समाचरेत् । दिव्यदूष्या पदाघातैर्विघ्नांश्च विनिवारयेत् ॥
 सप्तधा तप्येन मूर्द्धि गुरुवर्गं सुसाधकः । तत्त्वमुद्राविधानेन हृदि देवीं गणान्विताम् ॥
 तर्पयित्वा महादेवीं शक्तिभ्योऽपि ददेत्ततः । गृहीत्वा वामहस्तेन पठेदमुं मनुन्ततः ॥
 ऐं वदवदपदं प्रोक्तु वाग्वादिनि ततः परम् । मम जिह्वाप्रे स्थरीति भव सर्वपदं लिखेत् ॥
 सत्त्ववशङ्करि स्वाहा मन्त्रेण तदनन्तरम् । स्वीकुर्यात् साधकश्चेष्टो मुमुक्षुः प्रसमीक्ष्या ॥ १३०
 मार्गशीर्षादिभिर्मासैः क्रमात् संसेव्य तां विभिः । दुग्धघृतमधुसुरावर्णनामनुपानकम् ॥
 एककालं द्विकालं वा त्रिकालं पञ्चकालकम् । क्रमात् संसेवनीया च सिद्धिदा सिद्धिमूलिका ॥
 तथा तथा प्रकर्तव्यं समिदासवभोजनम् । यथा यथा न हि भवेत् प्राकृत्यं पशुमेलके ॥
 निर्जने चैव कर्तव्यं सदैव गुहसन्निधौ । न पितुः सन्निधाने वा न मातुः सन्निधौ तथा ॥
 किम्बा पक्षिपतङ्गानां दर्शने नैव कारयेत् । कुलपुष्पं कुलद्रव्यं कुलपूजां कुलं जपम् ॥ १३५
 गुरुं कुलपतिङ्गचैव कुलमालां कुलाकुलम् । कुलचकं कुलध्यानं सर्वथा न प्रकाशयेत् ॥
 प्रकाशात् सिद्धिहानिः स्यात् प्रकाशाङ्कनादिकम् । प्रकाशान्मन्त्रनाशः स्यात् प्रकाशादेवहिंसनम् ॥
 प्रकाशान्मृतयुलाभः स्यान्न प्रकाशयं कदाचन । पूजाकाले तु संप्राप्ते यदि कोऽप्यत्र गच्छति ॥
 दर्शयेद्वैष्णवीं मुद्रां विष्णुन्यासं तथा स्तवम् । प्रकाशादयदि गुसिः स्यात्तत्प्रकाशं न दूषणम् ॥
 गोपनादयदि व्यक्तिः स्यान्न च व्यक्तिः कदाचन । वरं पूजा न कर्तव्या न च व्यक्तिः कदाचन ॥ १४०
 रक्तमाल्याम्बरधरो योषिदयुक्तो महाशयः । ताम्बूलपूरितमुखो धूपामोदसुगन्धितः ॥
 देवो भूत्वा यजेदेवं नादेवो देवमर्चयेत् । अस्त्रेण गन्धपुण्याभ्यां सुरभीकृतहस्तकः ॥
 मार्जयेत् साधकश्चेष्टो मूलमन्त्रं परस्परम् । निर्मङ्गलनं त्रिधा कृत्वा अस्त्रेण वामपाणिना ॥
 क्षिपेत्तदूरतः पुष्पं मन्त्री नाराचमुदया । अङ्गुष्ठाप्रे तु तज्जन्या संयोज्याधोध्वरेखया ॥

अन्यांगुलीस्तथोर्धर्वश्च नाराचः स्थात् प्रसार्यते । ध्यात्वा गुरुं न्यसेद्वामे दक्षिणे गणपतिन्तथा ॥ १४५
 निजदेवीं ततः पश्चान्मध्यदेशे च साधकः । पार्विंधातकरास्फोट समुद्धितवक्रकैः ॥
 तत्र तालत्वयं द्यात् सशब्दं सम्प्रदायतः । प्राणायामैविंता यस्य जपहोमाच्चनादिकाः ॥
 न भवन्त्येव सफला यत्वे नापि कृताः क्रियाः । जपस्य पुरतः कार्यं प्राणायामं समाहितैः ॥
 अन्यथा निष्फलाः सर्वा जपहोमाच्चनादिकाः । ऋतुचन्द्रैर्वेदरसैनेवरामैर्यथाक्रमम् ॥
 माताभिः प्रणवं जप्त्वा पूरकुम्भकरेचकैः । वामा च मध्यमा चैव तथा दक्षिणाडिभिः ॥ १५०
 कनिष्ठानामिकाङ्गुष्ठैर्यं नासापुदधारणम् । प्राणायामः स विज्ञेयस्तर्जनीमध्यमे विना ॥
 (यद्वा) प्राणायामं ततः कुर्यान्मूलेन प्रणवेन वा । उच्चारयं स्तु प्रणवं वामैनैकेन मन्त्रवित् ॥
 उदरं पूरयित्वा तु वायुना यावदास्थितिः । प्राणायामो भवत्येवं पूरको देहपूरकः ॥
 पिधाय सर्वगावाणि निश्वासोच्छ्रुत्सवर्जितः । सम्पूर्णकुम्भवत्तिष्ठेत् प्राणायामः स कुम्भकः ॥
 मुच्चेद्वायुं तथैकेन श्वासैनैकेन मन्त्रवित् । निश्वासयोगयुक्तस्तु वायुं वाय्येन रेचयेत् ॥ १५५
 रेचकस्त्वेव संप्रोक्तः प्राणायामो न संशयः । जानुप्रदक्षिणीकृत्य न द्रुतं न विलम्बितम् ॥
 क्रियते चाङ्गुलिस्फोटं सा मात्रा परिकीर्तिता । ततो द्वादशमात्राभिः पूरकः क्रियते बुधैः ॥
 तस्माद्विगुणमात्राभिः क्रियते रेचकः शुचिः । तस्माद्विगुणमात्राभिः क्रियते कुम्भकस्तथा ॥
 प्राणायामदयेणैवमेकैकं त्रितयात्मकम् । लिङ्गं कार्यं हृदिस्थन्तु चैतन्यं सर्वसाक्षिणम् ॥
 प्रणवेन विनिःसार्य ब्रह्मरन्ध्राद्विर्बुधः । तेनैव संपुटोकृत्य मस्तकोपरि विन्यसेत् ॥ १६०
 चैतन्यरहितं देह वाहाञ्चाभ्यन्तरन्तथा । नाभिमण्डलमध्यस्थं वायुमण्डलमध्यगम् ॥
 यं चीजं धूषरं तसं ध्यात्वा तं तं विशोधयेत् । अग्निमण्डलसंस्थेन रंवीजेनाविन्ऱुपिणा ॥
 निर्देवदथ तद्दस्मराशिदेहाकृतिर्भवेत् । भूमध्यस्थं हृदिस्थं वा ध्यायेद्रुणमण्डलम् ॥
 अर्धचन्द्राकृतिं श्वेतं पश्चाद्यसदक्षिणम् । तत्रस्थेन वकारेण प्लावयेन्मधुरुपिणा ॥
 जीवं पार्थिवं न्यस्य चिन्तयेद्देममण्डलम् । प्रणवेण द्विधाकृत्य तत्र चैतन्यरुपिणा ॥ १६५
 मस्तकोपरि विन्यस्य चैतन्येन नियोजयेत् । अमृतप्लावितः पिण्डः स मत्यो धौतकलमषः ॥
 आत्मानं चिन्तयेत् पश्चाद्वेवतारुपिणं ततः । प्राणायामश्च कथितं भूतशुद्धिं तथापरम् ॥
 अथवान्यप्रकारेण भूतशुद्धिश्च कथयते । प्राणायामतयं कृत्वा भूतशुद्धिं ततश्चरेत् ॥
 भूतशुद्धिं विना कर्म जपहोमाच्चनादिकम् । तावत्तद्रिफलं सर्वं प्रकाशेनायनुष्ठितम् ॥
 भूतशुद्धिं विना यस्तु न्यासपूजां करोति हि । न्यासज्ञालं वृथा तस्य पूजा सा विफला भवेत् ॥ १७०
 तस्मात्तु साधकश्चेष्टो भूतशुद्धिं समाचरेत् । मूलाधारात्ततः प्राणं ब्रह्मार्णेण तान्त्रिकः ॥
 हृसेन पुष्करस्थाने परमात्मनि योजयेत् । संहारकमयोगेन पञ्चतत्त्वं समुद्दरेत् ॥
 शोषदाहस्त्रवान् कृत्वा वाय्वग्निसलिलाक्षणैः । अनेन विधिना मन्त्री भूतशुद्धिं समाचरेत् ॥
 आत्मानं देवतारूपं विभाव्य साधकोक्तमः । खदेहे देवताजीवं विन्यसेत्तदनन्तरम् ॥

पुष्टै वानामया वापि मनसा वा न्यसेद्बुधः । जीवन्यासे मनुः प्रोक्तो जीवन्यासेषु योजयेत् ॥ १७५
 मुखवृत्तं समुच्चार्य हंसस्तु विपरीतकः । कमात् प्राणा इह प्राणास्तथा जीव इह स्थितः ॥
 अमुच्याः सर्वेन्द्रियाणि भूयोऽमुच्याः पदन्ततः । वाङ्मनोनयनथोलग्राणप्राणपदान्यथ ॥
 पश्चादिहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु उद्वयम् । अथवा पाशवीजश्च लज्जा चाङ्गुशमेव च ॥
 प्राणमन्तं ततः पश्चाच्छेषं पूर्ववदाचरेत् । जीवन्यासमनुः प्रोक्तो जीवन्यासेषु योजयेत् ॥
 ततः कुर्यात् स्वकल्पोक्तं न्यासादिकं सुसाधकः । षड्ङ्गानाश्च मुद्राश्च स्थानश्च मन्त्रमुच्यते ॥ १८०
 लिङ्गे कदशरातिद्विसंख्यांगुलिगतक्रमात् । हृदि मस्ते शिखायाश्च कवचे लोचनाश्चके ॥
 नमः स्वाहा वषट् हुश्च वौषट् फट् योजयेत् क्रमात् । कृषिश्छन्दश्च संयुक्तं देवतावीजशक्तिकम् ॥
 कीलितं डेयुतं सर्वं विन्यसेदेषु साधक । शिरोवदनहृदयुद्धपादसर्वाङ्गके न्यसेत् ॥
 अङ्गपटकं ततः कुर्यात् पूर्वोक्ते नैव वर्त्मना पञ्चाशदक्षरन्यासे यद्विशेषस्तदुच्यते ॥
 ललाटेनामिकामध्ये विन्यसेन्मुखवर्त्मके । तर्जनीमध्यमानामा वृद्धानामा च नेत्रयोः ॥ १८५
 अङ्गुष्ठं कर्णयोन्यं स्य कनिष्ठाङ्गुष्ठकौ नसोः । मध्यास्तिस्त्रो गण्डयोश्च मध्यमामोष्ठयोन्यं सेत् ॥
 अनामां दन्तयोन्यं स्य मध्यमामुत्तमाङ्गके । मुखेनामां मध्यमाश्च हस्ते पादे च पार्श्वयोः ॥
 कनिष्ठानामिकामध्यास्तास्तु पृष्ठे च विन्यसेत् । ताः साङ्गष्टा नाभिदेशे सर्वाः कुक्षौ च विन्यसेत् ॥
 हृदये च तलं पूर्वं अश्योश्च ककुत्स्थले । हृतपूर्वं हस्तपत् कुक्षिमुखेषु तलमेव च ॥
 एतास्तु मातृकामुद्राः क्रमेण परिकीर्तिताः । अज्ञात्वा विन्यसेद्यस्तु न्यासः स्यात्स्य निष्फलः ॥ १६०
 पञ्चाशदक्षरन्यासः क्रमेणैव प्रकाशितः । ओमाद्यन्त्यो नमोऽन्तो वा सविन्दुर्बिन्दुबर्जितः ॥
 मायालक्ष्मीबीजपूर्वा न्यस्तव्या उच्यते बुधैः । अथवा केवलं सर्गविन्दुयुक्तां कलान्विताम् ॥
 तार्तीयरुद्रशक्तगत्तां स्मरादिकेशरान्विताम् । शक्तिपूर्वा श्रिया युक्तां सुधास्यां वा तनौ न्यसेत् ॥
 शक्तिश्रीकामबीजान्तां वेदादिशक्तिमातृकाम् । अजपा परमात्मा च द्विठपञ्चयागकः ॥
 रविसंख्यातिमिकां प्रोक्तां मातृकान्तस्वरूपिणीम् । यस्य यत् रुचिर्गच्छेत्तदूपात्ततनौ च ताम् ॥
 विन्यस्य तन्मयो मन्त्री याति वागीशवरोमयम् । स्पृष्ट्या वानामया वापि मनसा वा न्यसेद्बुधः ॥ १६५
 कृष्णादिव्यापकान्तश्च स्वकल्पोक्तं समापयेत् । प्राणायामादिभिर्न्यसैः आत्मशुद्धिश्च जायते ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलाबलीनिर्णये द्वितीय उल्लासः ॥ २ ॥

द्वृतीय उच्चासः

आत्मशुद्धिः समाख्याता अन्तर्यागश्च कथयते । अन्तर्यागविधिं कृत्वा वहिर्यागं समाचरेत् ॥
 वहिर्यागे नाधिकारी अन्तर्यागविवर्जितः । वहिर्यागफलं नास्ति विनान्तर्यजनं कदा ॥
 तस्मात् प्रयत्नतो वीरश्चान्तर्यागं समारभेत् । शिवशक्तिसमायोगात् सुधावृष्टिं विधाय च ॥
 तर्पयित्वा महादेवीं पश्चे पश्चे सुसाधकः । मूलाधारे समानीय सोऽहं सञ्चिन्तयेत्ततः ॥
 इत्यन्तर्यजनं प्रोक्तं सर्वसिद्धिप्रदायकम् । यद्वान्तर्यजनं वक्ष्ये साधकस्य सुसिद्धये ॥
 खकीयहृदये ध्यायेत् सुधासागरमुक्तमम् । रत्नदीपन्तु तन्मध्ये सुवर्णवालुकामयम् ॥
 परितो भावयेन्मन्त्री पारिजातं मनोहरम् । तत्र कल्पद्रुमं ध्यायेत् पञ्चाशदक्षरात्मकम् ॥
 तन्मूले भावयेन्मन्त्री नानारत्नोपशोभितम् । उद्यदादित्यसङ्काशं व्याप्तं ब्रह्मारडमण्डलम् ॥
 शतयोजनविस्तीर्णं ज्योतिर्मन्दिरमुक्तमम् । चतुर्दर्शसमायुक्तं हेमप्राकारशोभितम् ॥
 बहुचामरघण्डादिवितानैरुपशोभितम् । मन्दवायुसमाकान्तं गन्धधूपैरलङ्घितम् ॥
 १० तन्मध्ये वेदिकां ध्यायेन्नानारत्नोपशोभिताम् । सुवर्णसूतरचितं चिन्तयेच्छत्रमुक्तमम् ॥
 विभावयेन्महायन्तं पीयूषपूरपूरितम् । पाद्यपाततयं कुर्यादध्येयपाततयन्तथा ॥
 १५ षडाचमनपाताणि भधुपर्कतयन्ततः । एकन्तु भोगपातन्तु साधकः षोडशे दले ॥
 सहस्रारामृतेनैव पाताणि पूरयेत्तथा । पीडपूजां ततः कुर्यात् स्वकल्पोक्तविधानतः ॥
 सर्वोपरि ततो ध्यायेत् पश्चिमाननपङ्कजम् । स्ववन्तममृतं नित्यं दिव्याङ्गकमलान्तरे ॥
 शिवशक्तिसमायोगादमृतानन्दनन्दिनीम् । स्वस्वरूपां समावाहा परिवारगणैः सह ॥
 मानसैरुपचारैश्च दीयते द्रव्यमुक्तमम् । आसनं स्वागतं पृष्ठा कुशलं तदनन्तरम् ॥
 पाद्यं चरणयोर्दद्यान्मौलौ चार्ध्यं निवेदयेत् । सहस्रदलभृङ्गाराष्ट्रमिकानालविच्युतम् ॥
 परमामृतपानीयं भावपुण्यैः समन्वितम् । स्वर्णपात्रे जलं कृत्वा दद्यादाचमनं मुखे ॥
 २० मधुपर्कं मुखे दद्यात् पुनराचमनीयकम् । चतुर्विंशतितत्त्वेन गन्धं दद्याद्विचक्षणः ॥
 स्वयम्भुक्तुमुम् दद्यात् कुङ्कुमं रक्तचन्दनम् । सप्तसाष्टभावपुण्यैश्च संपूज्य धूपदीपकम् ॥
 मनःकल्पितनैवेद्यं दद्यादेव्यै मनोरमम् । तर्पयेत्त तिथा देवीं यथोक्तविधिना ततः ॥
 षडङ्गं गुहुपङ्किन्ध्य पूजयेदङ्गदेवताः । पूजयित्वा प्रयत्नेन स्नानीयं दापयेद्यथा ॥
 स्वामे मण्डलं कृत्वा रत्नसिंहासनान्वितम् । तत्र देवीं समानीय नानागन्धसमन्वितम् ॥
 उद्धर्तनादिकं कृत्वा तैलं नारायणादिकम् । दत्त्वा देव्यै प्रयत्नेन स्नानीयं दापयेत्ततः ॥
 २५ सुवर्णकोटिकुम्भैश्च गन्धतोयसमन्वितैः । नानातीर्थजलेनैव स्नापयेत् परदेवताम् ॥
 दुक्खलैमार्जितं गात्रं दुक्खलं परिश्वापयेत् । नयने तेजसस्तत्त्वं प्रोक्षयेत्तेन वै तनुम् ॥
 आकाशतत्त्वं श्रोत्रे च तेन वस्त्रं प्रकल्पयेत् । विधिवद्वन्दनं कृत्वा केशसंस्कारमा चरेत् ॥

नानारत्नसमायुक्तकङ्कत्या साधकोत्तमः । पट्टगुच्छं केशपाशे नानारत्नसमाकुलम् ॥
ललाटे तिलकं द्यात् सिन्दूरं केशमध्यके । नागेन्द्रदन्तरचितं शङ्खं द्यान्मनोहरम् ॥
हस्ते केयूरकञ्चैव कङ्कणं कटकन्तथा । पादाङ्गुरीयकं द्यान्मनानारत्नोपशोभितम् ॥
पादयोनूपूरं द्यात कट्याञ्च क्षुद्रघणिटकाम् । शिरोरत्नं प्रद्याञ्च मुकुटं रत्ननिर्मितम् ॥
ताङ्कुरडलं कर्णभूषणं सुपरिष्कृतम् । नयने कज्जलं द्यान्मासाये गजमौक्तिकम् ॥
प्रीवापत्रं करणभूषां मुकामणिविभूषितम् । आनन्दहारवितयं अङ्गुरीयकरत्नकम् ॥
सर्वाङ्गलेपनं कायं गन्धचन्दनसिङ्गकैः । काञ्चनाञ्चितकञ्चूलीमलकं रदनच्छदे ॥
सुवर्णणाङ्कां दत्त्वा प्रवालदन्तचिह्निताम् । मण्डपेषु समानीय रत्ननिर्मितदोलया ॥

पुनः पादादिकं दत्त्वा पूजयेत्तां सनातनीम् । गन्धादिकं ततो दत्त्वा भावपुष्टैः प्रपूजयेत् ॥
अमायमनहङ्कारमरागममदन्तथा । अमोहकमदम्भञ्च अद्वेषाक्षोभकौ तथा ॥
अमात् सर्वं मलोभञ्च दशपुष्टं विदुरुधाः । अहिंसा परमं पुष्टं पुष्टमित्यनिप्रहम् ॥
दयापुष्टं क्षमापुष्टं ज्ञानपुष्टञ्च पञ्चमम् । इति पञ्चदशैर्मर्वपुष्टैः संपूजयेच्छिवाम् ॥
करवीरं जवा द्रोणं चम्पकं नागकेशरम् । अपराञ्च कदम्बञ्च पारिजातादिकन्तथा ॥
दयादे व्यै प्रयत्ने न माल्यं गन्धसमन्वितम् । सुमेखलां पद्ममालां पुष्टं नानाविधन्तथा ॥
सप्तदीपसमुद्भूतं दयादे व्यै सुसाधकः । कुण्डगोलोद्धवञ्चैव धूपं द्यात् समीरणम् ॥
सहस्रारकर्णिका पात्रं तैलं स्थाञ्च परामृतम् । मूलाधारे वर्त्तिरूपं चिदग्निः स्थात् प्रदीपकम् ॥
आमूलाङ्गोद्धरन्ध्रान्तं सुषुम्नाहतवायुना । अनाहतध्वनिमयीं घण्टामेतां निवेदयेत् ॥

नैवेद्यं षड्सोपेतमम्बरं चामरन्तथा । सूर्यञ्च दर्पणञ्चन्द्रमण्डलं छत्रमुत्तमम् ॥
सुधाम्भोधिं मांसशैलं मत्स्वराशिं फलानि च । सुपकञ्चकञ्चैव घृताकं परमात्रकम् ॥
भक्ष्यभोज्यं तथा चोल्यं लेह्यं पेयञ्च चर्वणम् । दयाच्छेषार्ध्यतोयेन पुनराचमनीयकम् ॥
वायवकं ततो दयान्मूलाधारोत्थवायुना । रजःसत्त्वगुणाद्यञ्च कर्पूरचूर्णमित्रितम् ॥
रत्नपाते परिष्कृत्य तामूलञ्च निवेदयेत् । तर्पयित्वा पुनर्देवीं पूजयेच्छाङ्गदेवताः ॥
विधाय तर्पणं तेषां देवीं संपूजयेत् पुनः । विधिवत् पूजनं कृत्वा तर्पयेत्तदनन्तरम् ॥
अन्तर्मातृक्या जप्ता समर्प्य च स्तुतिं पठेत् । पुष्टशय्याञ्च संस्कुर्यात्तत देवीं सुरेश्वरीम् ॥
मनोनर्त्तकतालैश्च शृङ्गारादिरसोद्धृतैः । गोतैर्नानाविधैर्देवीं तोषयेत् साधकोत्तमः ॥
तस्मात् कामेश्वरी देवीं प्रीता कामेश्वरश्च सः । मनस्यैक्यं विभाव्याथ साधकः सिद्धिभागं भवेत् ॥

इत्यन्तर्यजनं प्रोक्तं भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् । रक्तपद्मसहस्राणि मनसा यः प्रयच्छति ॥
कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च । स्थित्वा देवीपुरे श्रीमान् तती राजा क्षितौ भवेत् ॥
मनसापि महादेव्यै नैवेद्यं दातुमिच्छति । यो नरो भक्तिसंयुक्तः स दीर्घायुः सुखीभवेत् ॥
मनसापि च यो भक्ता देव्यै कुर्यात् प्रदक्षिणम् । देवीगृहे वसेत् सोऽपि नरकाणि न पश्यति ॥

नमनं मनसा देव्यै यो भक्ता कुरुते नरः । सोऽपि लोकान् विजित्याशु शिवलोके महीयते ॥
अथान्तर्यजनं वक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदम् । गुरुद्यानं प्रकुर्वोत यथापूर्वं विशालधीः ॥ ६०
स्नायाच्च विमले तीर्थे पुङ्करे हृदयाश्रिते । विन्दुतीर्थेऽथवा स्नायात् पुनर्जन्म न विद्यते ॥

इडासुषुम्ने शिवतीर्थकेऽस्मिन् ज्ञानाम्बुपूर्णे वहतः शरीरे ।

ब्रह्माम्बुमिः स्नाति तयोः सदा यः किन्तस्य गाङ्गैरपि पुङ्करैर्दां ॥

इति ज्ञानं समुद्दिष्टमथ सन्ध्यां समाचरेत् । शिवशक्तोः समायोगो यस्मिन्नकाले प्रवर्तते ॥
सा सन्ध्या कुलनिष्ठानां समाधिस्थैः प्रगीयते । चन्द्रार्कानलसंघटादगलितं यत् परामृतम् ॥
तेनामृतेन दिव्येन तर्पयेत् परदेवताम् । तर्पणं कथितं दिव्यमध्येयसाधनमुच्यते ॥ ६५
ब्रह्मरन्ध्रादधोभागे यज्ञान्दं पात्रमुत्तमम् । कलासारेण संपूर्यं तर्पयेत्तेन खेचरीम् ॥

आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ललाटे

द्वे पत्रे बोड्शारे द्विदशादशदले द्वादशाद्वें चतुष्के ।

वासान्ते बालमध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वरांश्च

हक्षौ कोदण्डमध्ये न्यसतु विमलधीन्याससम्पत्तिसिद्धौ ॥

इत्यन्तर्मातृकावर्णान् ध्यायेत् कण्ठच्छुदक्रमात् । पङ्गमथ कुर्यात् येन देवीमयो भवेत् ॥
हन्यमानहृदर्थोऽयं हृदयं स्थाच्चिदात्मकम् । क्रियते तत् प्रत्येन हन्मन्त्रेण ततः परम् ॥
सर्वाङ्गदिगुणोत्तुङ्गे सम्बिद्धुपे परात्मनि । क्रियते विषयाहारः शिरोमन्त्रेण देशिकैः ॥
हृच्छिवो रूपं विद्वाम ममता भावना दृढ़ा । क्रियते निजदेहस्य शिखामन्त्रेण देशिकैः ॥
मन्त्रात्मकस्य देहस्य मन्त्रवाच्येन तेजसा । सर्वतो मन्त्रवर्णेन क्रियते तस्य संवृतिः ॥
यददाति परं ज्ञानं संविद्वृपे परात्मनि । हृदयादिमयं तेजः स्थादेतन्ने त्रसं ज्ञितम् ॥

आध्यात्मिकादिरूपं यत् साधकस्य विनाशयेत् । अविद्याजातमन्त्रं तत् परं धाम समीरितम् ॥

इति न्यासं विधायाथ ततो ध्यायेच्चिदात्मकम् । शक्तिद्वयपुटान्तःस्थलक्षतयसंस्थितम् ॥ ७०

ज्योतिस्तत्त्वमयं ध्यायेत् कुलाकुलनियोजनात् । अथ शृङ्गाटमध्यस्थशक्तिद्वयपुटीकृतम् ॥

सदा समरसं ध्येयं धरानं तत् कुलयोगिनाम् । (यद्वा) किरणस्थं तदप्रस्थं चन्द्रभास्करमध्यगम् ॥

महाशून्ये लयं कृत्वा पूर्णस्तिष्ठति योगिराट् । निरालम्बे पदे शून्ये यत्तेज उपजायते ॥

तदुगम्भ्यसेन्नित्यं धरानमेतद्वि योगिनाम् । अथ पूजां प्रवक्ष्यामि यथातन्नानुसारतः ॥

अर्चयन् विषयैः पुष्टैस्तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् । न्यासस्तन्मयतावुद्धिः सोऽहंभावेन पूजयेत् ॥ ७५

पूर्वोक्तभावपुष्टानि दद्यादेव्यै सुसाधकः । अथ वक्ष्ये जपं तत् पद्मस्थवर्णमालया ॥

माला पञ्चाशिका प्रोक्ता सूतं शक्तिशिवात्मकम् । प्रथिता कुण्डलीशक्तिः कलान्ते मेरुसंस्थितिः ॥

सविन्दुं वर्णमुच्चार्यं मूलमन्त्रं स्मरेत्ततः । अनुलोमविलोमाभ्यां यथाशक्ति जपञ्चरेत् ॥

जप्त्वा समर्पयेत् पश्चात् स्वकर्षोक्तविधानतः । स्तुतिभिः सकलन्त्र समर्पणं पुनः पुनः ॥

अथ होमविधिं वक्ष्ये येन चिन्मयतां लभेत् । आत्मानमपरिच्छिन्नं ब्रातव्यं साधकोत्तमैः ॥
आत्मान्तरात्मपरमज्ञानात्मानः प्रकोर्तिताः । एतद्वृपन्तु चित्कुण्डं चतुरस्त्रं विभावयेत् ॥
आनन्दमेखलारम्यं विन्दुत्रिवलयान्वितम् । अर्धमात्रायोनिरूपं ब्रह्मानन्दमयं भवेत् ॥
परदेवमये सर्वज्ञानदोपविजृमिते । सम्बिदग्नौ हुनेद्वयं साधकः स्थिरमानसः ॥
शब्दाख्यं मातृकारूपमक्षवर्णविराजितम् । अक्षराणि हुतान्यत निःशब्दं ब्रह्म जायते ॥
कृत्याकृत्ये पापपुण्ये सङ्कल्पांश्च विकल्पकान् । धर्माधर्मां साधकेन्द्रो हविस्तवेन प्रकल्पयेत् ॥
चिदान्तौ जुहुयान्मन्त्रो मूलान्तेन यथाक्रमात् । नाभिमण्डलचैतन्यरूपान्तौ मनसा श्रुत्वा ॥
ज्ञानप्रदीपिते नित्यमक्षवृत्तीर्जूहोम्यहम् । वहिजायान्तमन्तेण दद्याच्च प्रथमाहुतिम् ॥
धर्माधर्महविद्वैस आत्मानौ मनसा श्रुत्वा । सुषुप्तावत्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जूहोम्यमहम् ॥
वहिजायान्तमन्त्रेण द्वितीयाहुतिमाचरेत् । प्रकाशकाशहस्ताभ्यामवलम्ब्योन्मनोश्रुत्वा ॥
धर्माधर्मां कलास्नेहपूर्णवहौ जुहोम्यहम् । वहिजायान्तमन्तेण तृतीयामाहुतिश्चरेत् ॥

अन्तर्निरन्तरनिवन्धनमेधमाने मायान्धकारपरिपन्थिनि सम्बिदग्नौ ।
कस्मिंश्चिदद्भुतमरीचिविकाशि भूमौ विश्वं जुहोमि वसुधादिशि वावसानम् ॥

इदन्तु पात्रभरितं महोत्तमपरामृतम् । पूर्णहुतिमये वहौ पूर्णहोमं जुहोम्यहम् ॥
इत्यन्तर्यज्ञनं कृत्वा साक्षाद्ब्रह्मयो भवेत् । महान्तर्यज्ञनं वक्ष्ये ब्रह्मयज्ञस्त्रूपकम् ॥
ब्रह्मयज्ञं महायज्ञं ब्रह्मज्ञानी यजेत् सदा । मनसा च मनो दृष्ट्वा यथा सिन्धुगता नदी ॥
तथा सर्वशरीराणि महाशून्ये नियोजयेत् । यज्ञकर्त्ता महायोगी सर्वमन्त्रं जपेत् पुनः ॥

आत्मस्थः सर्वयज्ञस्तु वहिर्यज्ञविवर्जितः । कर्मयज्ञो मनोयज्ञः प्राणयज्ञो हुताशनः ॥
मन्त्रयज्ञः सुषुप्तान्तः सर्वयज्ञफलं लभेत् । ब्रह्मार्पणं ब्रह्महविर्ब्रह्मान्तौ ब्रह्मणा हुतम् ॥

ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना । ब्रह्मवत् सर्वमार्गेषु सर्वकर्म समभ्यसेत् ॥

अथ वक्ष्ये बहिर्यागविधानं तन्त्रवत्मना । एषामन्यतमं कृत्वा यन्त्रराजं समालिखेत् ॥
स्वार्णं वा राजते ताम्रे पावाणे चाष्टधातुषु । (यद्वा) गण्डकीतीरपाषाणे तथैव रुचिपीठके ॥

श्रीखण्डसम्बवे पीठे रक्तचन्दनसम्बवे । यद्वा सुवर्णरूप्यादौ ताम्रे वा दर्पणे तथा ॥
काश्मीरप्रमवे भूमौ यन्त्रं कुर्याद् यथाविधि । गोमयेन च संलिप्ते भूप्रदेशे मनोरमे ॥

सिन्दूररजसा वापि रक्ताभिः कुङ्कुमस्य वा । (यद्वा) शुद्धे समे भूर्जपते [अथवा ताम्रपट्टके] ॥

शुक्के समे भूगृहे वा स्फटिके स्वर्णपट्टके । रत्ने वा कुलशक्तौ वा यन्त्रं कुर्यात् सुसाधकः ॥
पट्टालकं बिलिप्पेत वक्षमाणैकवस्तुना । स्वयम्भु कुसुमं कुण्डगोलोत्थं रोचनागुरुं ॥

काश्मीरं मृगनाभिश्च मद्यश्च मलयोद्धवं । एष गन्धः समाख्यातः सर्वदा चण्डिकाप्रियः ॥
एतेन गन्धयोगेन चक्रराजं समालिखेत् । (यद्वा) स्वयम्भुकुसुमेनैव कुण्डगोलेन वा पुनः ॥

तदा तस्य सर्वसिद्धिर्जायते नात्मसंशयः । (यद्वा) चन्दनागुरुचन्द्रेण सिन्दूररजसापि वा ॥

कस्तूरीघुसूणैद्र्यै रोचनालाक्षयापि वा । (यद्रा) कुण्डगोलोद्धवैद्र्यैः स्वयम्भुकुसुमेन च ॥ ११५
 रोचनालाक्षया युक्तैः कुङ्गुमागुरुचन्दनैः । सुवर्णरत्न लेखन्या सर्वकार्यार्थसिद्धये ॥
 (यद्रा) पुष्पेण विलिखेद्वापि यन्वराजं सुसाधकः । चन्द्रसूर्यातपन्या वा अथवा विलवकण्टकैः ॥
 चन्द्रसूर्यातपहोमोद्धवया विलवकण्टकैः । पषामेकतमं लब्ध्वा स्वीययन्तं समुद्धरेत् ॥
 सार्धलिकोटितीर्थेषु स्नात्वा यत् फलमाप्नुयात् । तत् फलं लभते वीरः कृत्वेष्टचकदर्शनम् ॥
 नालोच्य कुलजं वर्त्मं न ज्ञात्वा सूतधारणं । न ज्ञात्वा सुषमां रेखां नालिख्य सुषमं मुखं ॥ १२०
 तस्य सर्वं हरेद्वौ योऽस्मिन् यन्ते प्रपूजकः । अथ वश्ये च शक्तानां सामान्यं यन्वमूत्तमम् ॥
 यतापराजितापुष्पं जवापुष्पञ्च विद्यते । करवीरे रक्तशुक्ले द्रोणे वा यन्वराजके ॥
 तत् देवी वसेन्नित्यं तद्यन्ते चण्डिकार्चनं । पशोरालोकनं न स्यात्तथा कुर्यात् प्रयत्नतः ॥
 यदि दैवात् पशोरथे लिखनं विद्यते क्वचित् । देव्यद्वक्षतिरेवात् क्रियते पापबुद्धिना ॥
 उत्तराशामुखो भूत्वा यदा चक्रं समुद्धरेत् । उत्तराशा तदा सापि पूर्वाशैव न संशयः ॥ १२५
 ईशकोणं तदेव स्थादाग्नेयञ्च न संशयः । पश्चिमाशामुखो मन्त्री यथाचक्रं समुद्धरेत् ॥
 पश्चिमाशा तदा ज्ञेया पूर्वाशैव न संशयः । वायुकोणं तदाग्नेयमीशानं राक्षसं भवेत् ॥
 दक्षिणामिमुखो मन्त्रो यदा चक्रं समुद्धरेत् । पूर्वाशैव तदा सा दिक्रक्षःकोणन्तु वह्निकम् ॥
 पूर्वाशाभिमुखो भूत्वा यदा चक्रं समुद्धरेत् । पूर्वाशापि तदा ज्ञेया पूर्वाशैव न संशयः ॥
 आग्नेयञ्च तथाग्नेयं ईशकोणञ्च ईशकम् । यदाशाभिमुखो मन्त्री पूजयेच्छण्डिकां शुभाम् ॥ १३०
 पूर्वाशैव सा विज्ञेया साधकेन महात्मना । देवीपश्चात् प्रतीची स्थात् प्राची तु चण्डिकापुरः ॥
 अन्येषाऽशैव देवानां विधिश्चात् प्रकथ्यते । पूज्यपूजक्योरन्तः पूर्वाशैव निगद्यते ॥
 लिखित्वा पुरतो यन्त्रं स्थापयेदासनोपरि । सीसकं कांश्यपात्रे वा रङ्गे वा साधकोत्तमः ॥
 फलकायां पटे भित्तौ स्थापयेत् कदाचन । स्थापितं यदि लोभेन मोहेनाज्ञानतोऽपि वा ॥
 कुलं वित्तमपत्यञ्च निमूलं याति सर्वथा । पुष्पं तत् विनिक्षिय गन्धचन्दनसंयुतम् ॥ १३५
 अशून्यं स्थापयेच्चकं शून्ये विघ्नसमो भवेत् । स्वकल्पोक्तविधानेन देवीं ध्यात्वा सुसाधकः ॥
 आत्माभेदेन संभाव्य पुष्पं दद्यात् स्वमूर्द्धं नि ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलाबलीनिर्णये तृतीयोल्लास ॥ ३ ॥

चतुर्थ उल्लासः

अथ वक्ष्ये च मन्त्राणां विधानं यत् यज्ञवेत् । बालाम्बातिपुरां देवीं सत्याम्बाप्यथ भैरवीम् ॥
 कामेश्वरीश्च कामाख्यां पूजयेच यथैच्छया । दक्षिण्याद्वामभावाद्वा सर्वथा सिद्धिमाप्नुयात् ॥
 महामायां शारदाश्च शैलपुत्रीं तथाम्बिकाम् । यथा तथा प्रकारेण वामदक्षिणतो यजेत् ॥
 इमशानमैरवीं कालीं उत्रताराश्च पञ्चमी । उचित्तिष्ठभैरवोऽचैव तारां विपुरसुन्दरीम् ॥
 उन्मुखीऽचैव दुर्गाश्च मर्दिनीं स्वप्नवोधिनीं । एतास्तु वामभावेन पूज्या दक्षिणतां विना ॥
 सिद्धिर्न जायते दक्षालुक्षजन्म यजेद् यदि । वामात् सर्वसमुद्धिः स्याद्वेष्याः प्रियतरो भवेत् ॥
 दक्षिणेन लभेच्छापं मृते नरकमाप्नुयात् । ब्रह्मापि च भवेद्रामो विष्णुश्चैव सशशिवः ॥
 विष्णोश्च वामिका मूर्त्तिर्नारसिंहान्वयो भवेत् । सा तु दक्षिणवामाभ्यां पूजनीया प्रयत्नतः ॥
 तथैव बालगोपालमूर्त्तिर्या परमात्मनः । मत्स्वयमांसासवाभोगो लोलुपः स्त्रीषु सर्वदा ॥
 गणेशोऽपि च वेतालः कथितो वामनायकः । भैरवोऽपि भवेद्रामस्तथान्ये देवतादयः ॥
 पतास्तु वामभावेन पूजनीया विशेषतः । अन्याश्च चण्डिकादेष्या बालिकामूर्त्याः स्मृताः ॥
 लक्ष्मीद्या वामिकामूर्तीं रक्ता च दशभैरवी । वाग्भवी च स्वरस्त्वया बालिकामूर्तिरीरिता ॥
 वामभावेन सिद्धिः स्याद्वाक्षिणयेन विना कदा । पूजकोऽपि भवेद्राम स्तथैव सततं गुरुः ॥
 यजेच्च मांसमोनेन मैथुनाद्यैर्विशेषतः । महाभैरवरूपेण तथा च रतिसङ्गमे ॥
 नान्यथा जायते सिद्धिर्मन्त्राणां च सुनिश्चितं । अथातः संप्रवक्ष्यामि पञ्चतत्त्वचिनिर्णयं ॥
 अथ वक्ष्ये च पञ्चानां विधानं तन्त्रवर्त्मना । पञ्चमात् परं नास्ति शाक्तानां सुखमोक्षयोः ॥
 केवलैः पञ्चमैरेव सिद्धो भवति साधकः । केवलेन तृतीयेन महाभैरवतां ब्रजेत् ॥
 द्वितीयेन च तत्त्वेन पूजको ब्रह्मरूपभाक् । केवलेन तृतीयेन महाभैरवतां ब्रजेत् ॥
 चतुर्थेन तु तत्त्वेन भुवि पूजकनायकः । परेण परतां याति शिवतुल्यः स साधकः ॥
 पञ्चमेन भवेद्भोगी सर्वसिद्धिपरायणः । यस्य भवेद्द्युदयदा नित्यं पञ्चतत्त्वस्य सम्बवः ॥
 पञ्चतत्त्वे भवेद्दीर्घशिववन्द्यः स साधकः । पञ्चमेन विना देवीं पञ्चमीं पूजयेत् यः ॥
 स तु स्याङ्गाकिनीभोग्यो नारकी ब्रह्मघातकः । अन्यमूर्तेस्तु दुर्गायाः पञ्चमेन विना सदा ॥
 निश्चितं नैव सिद्धिः स्याजपहोमाच्च तर्पणात् । तद्विहीनस्य या पूजा जपं वा तर्पणं पुनः ॥
 रौरवाय भवत्येव तस्य भ्रष्टस्य निश्चितं । चण्डिकां पूजयेद्द्युस्तु विना पञ्चमकारकैः ॥
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो धनं । मकारपञ्चकं चैव देवताप्रीतिकारकम् ॥
 पञ्चमेन तु वीरेन्द्रः सर्वपापैः प्रमुच्यते । मद्यं मांसं तथा मत्स्वयं मुद्रा मैथुनमेव च ॥
 मकारपञ्चकं देवि देवताप्रीतिदायकं । विना पञ्चोपचारं हि देवीपूजां करोति यः ॥
 योगिनीनां भवेद्भूष्यः पापञ्चैव पदे पदे । विना मांसेन मद्येन ना से नं श्च विलो व पुः ॥
 न मन्त्रसिद्धिमाप्नोति त्रस्माद् यत्परो भवेत् । प्रमादाद्यदि लुप्येत देवताशापमाप्नुयात् ॥

५

१०

१५

२०

२५

यथाविधि यजेद्वै वीं मकारपञ्चकैः सदा । तृष्णर्थं सर्वदेवानां तत्त्वज्ञानोद्भवाय च ॥ ३०
 तेषाञ्च लक्षणं वक्ष्ये शोधनञ्च क्रमेण तु । मदस्य लक्षणं वक्ष्ये साधकानां हिताय च ॥
 सत्ये क्रमाञ्चतुर्वर्णैः क्षीराज्यमधुपिष्ठैः । त्रैतायां पूजिता देवी घृतेन सर्वज्ञातिभिः ॥
 मधुभिः सर्ववर्णैश्च पूजिता द्वापरे युगे । पूजनोया कलौ देवी कैवलैरासवैश्च तैः ॥
 चतुर्युगेषु संपूज्या तुरीयैरासवैः सदा । तत् नानाविंश्ट्रियं कथ्यते तन्त्रवत्मना ॥
 वर्षक्षं गौड़ं तथा पौष्पं क्षीद्रं फलसमुद्भवम् । सर्वोत्कृष्टन्तु विज्ञेयं द्रव्यमन्नेन सम्भवं ॥ ३१
 (अधवा) पतपुष्पाङ्गुरफलमूलवल्कलधान्यज्ञं । रसं वृक्षलताजातमैक्षवं दशविधं स्मृतं ॥
 पानसं द्राक्षमाधूकं खार्जूरं तालमैक्षवं । मधूत्थं सीधु माधवीकं मैरेयं नारिकेलजं ॥
 मद्यान्येकादशैतानि भुक्तिमुक्तिकराणि च । द्वादशन्तु सुरामद्यं सर्वेषामुत्तमोन्तमं ॥
 मधुपुष्परसोद्भूतमासवं तण्डुलोद्भवं । सर्वसिद्धिकरी पैष्टी गौड़ी भोगप्रदायिणी ॥
 माधवी मुक्तिकरी प्रोक्ता खार्जुरी रिपुनाशिनी । नारिकेलोद्भवा श्रीदा ऐक्षवं सुखवर्द्धनम् ॥ ४०
 अन्यतापि ।

गौड़ी पिष्टकजाततालतरुजा द्राक्षी च माधवी तथा
 खार्जुरी नवनारिकेल तरुजा गौड़ी च भोगप्रदा ।
 पैष्टी सिद्धिकरी विष्टकलनी ताली च द्राक्षी शुभा
 अन्या या विहिता सदा शुभकरी मोक्षप्रदाः सत्तिकाः ॥
 अपवैश्च सुपवैश्च द्रव्यैरमृतसन्निभैः । तपेणं परमेशान्याः सर्वकामफलप्रदम् ॥
 आत्म स्थानमनुद्रव्यदेहशुद्धिञ्च पञ्चमीम् । यावन्न कुरुते मन्त्री तावद्वै वाचनं कुतः ॥
 असंस्कृतं पिवेद् द्रव्यं वलात्कारेण मैथुनम् । स्वप्रियेण हृतं मांसं रोरवं नरकं ब्रजेत् ॥
 संशोधनमनाचर्य खीषु मद्येषु साधकः । कृतेऽपि सिद्धिहानिः स्थात् कुञ्जा भवति चण्डिका ॥ ४५
 तस्मात् संशोधनं वक्ष्ये यथा तन्वानुसारतः । वामभागे च षट्कोणं तन्मध्ये ब्रह्मरन्ध्रकम् ॥
 तद्वाह्ये मण्डलं कृत्वा चतुरस्त्रं समालिखेत् । सामान्याद्यजलेनैव प्रोक्षयेन्मण्डलं ततः ॥
 अभ्यर्च्याधारशक्तिञ्च कुम्भस्याधारमास्तरेत् । तत्र संपूजयेद्विमण्डलं तदनन्तरम् ॥
 तत्र संस्थापयेत् कुम्भं सौवर्णं राजतन्तथा । ताप्त्रं भूमिमयम्बापि यद्वा लौहविवर्जितम् ॥
 सौवर्णं भोगदं प्रोक्तं राजतं मोक्षदं भवेत् । कांस्यं शान्तिकरञ्चैव मृणमयं पुष्टिदन्तथा ॥ ५०
 पञ्चाशद्वृलायाम उत्सेधः षोडशाङ्गुलः । कलसानां प्रमाणन्तु मुखमष्टाङ्गुलं भवेत् ॥
 एषामेकतमं कुम्भं अस्त्रेण क्षालितन्ततः । आधारे स्थापयित्वा तु पूजयेत् सूर्यमण्डलम् ॥
 ततश्च कारणैर्दिव्यैः पूरयेन्मूलमुच्चरन् । भूषयेदक्तपुष्टयेण रक्तमालयेन साधकः ॥
 रक्तवत्त्रेण संबोध्य लेपयेद्रक्तचन्दनैः । सोममण्डलमध्यच्युतं अमृतं परिभाव्य च ॥
 विभावयेत्ततो द्रव्यमिष्टदेवस्त्रूपकम् । प्रणमेद्भक्तिभावेन मुद्राभिः पञ्चसंज्ञकैः ॥ ५५

अधोमुखौ समौ कृत्वा भूमौ पाणितलद्वयम् । सकलाङ्गुलिभिः सम्युद्गुद्रेयं चतुरस्तिका ॥
अधोमुखं मुष्टियुग्मं संबृत्तं परिकीर्तितम् । अन्योन्याभिमुखौ हस्तौ पुटाकारेण कार्येत् ॥

संपुटाख्यमहामुद्रा योजिता नतिकर्मणि । एतस्या एव मुद्रायाः कनिष्ठामूलदेशके ॥

अङ्गुष्ठौ च क्षिपेत्तत्र संपुटाङ्गुलिरीरिता । मध्यमे सरले कृत्वा तर्जन्युपरि संस्थिते ॥

अनामिकामध्यगते तथैव हि कनिष्ठिके । सर्वा एकत्र संयोज्य अङ्गुष्ठपरिपीडिता ॥

एषा तु परमा मुद्रा योनिमुद्रा प्रकीर्तिं ता । हाँ नमश्चतुरस्त्रं स्थात् हीं नमः संबृतस्तथा ॥

कृं नमः संपुटं ज्ञेयं बङ्गुं नमः संपुटाङ्गुलि । सः नमो योनिमुद्रा स्थात् पञ्चमुद्राः प्रकीर्तिं ता ॥

भक्तग्रा विलोकयेद्वयं मूलमन्त्रं समुच्चरन् । प्रणवं वस्त्रं सेन्दु वामदेवश्च डेयुतम् ॥

वौषड्न्तं समुच्चार्यं पूजयेत् यन्त्रमुत्तमम् । विवं कूचं ततः पशुपतये तदनन्तरम् ॥

अस्त्राय वर्मीजश्च फट्कारान्तः परो मनुः । अनेनादौ प्रपूजयैव पथिकस्य बलिं हरेत् ॥

तिकोणवृत्तभूगेहं लिखेत् कुम्भसमीपतः सिन्दूरकुङ्गुमाभ्याश्च सर्वपथिकदेवताः ॥

तत्र संपूजयित्वा च बलिं दद्यात्ततः परम् । सहेतुं सामिषानश्च निधाय मनुमुद्धरेत् ॥

मायां लक्ष्मीं समुद्धृत्य सर्वपथिकदेवता । भ्यो हन्मनुं समुच्चार्यं अनेनोत्सृज्य साधकः ॥

उद्धृत्य वामहस्तेन भ्रामयेत् कलसोपरि । ततः क्षित्रा वहिः स्थाने मूलमन्त्रं समुच्चरन् ॥

घूपयित्वा ततो द्रव्यं विकारान्त्राशयेत्ततः । मायां लक्ष्मीं पशुद्वन्द्वं सेन्दु दीर्घद्वयान्वितम् ॥

छुरिकाभेति शोभिनि विकारानस्य चान्तरम् । द्रवस्य हरयुगमश्च द्विठान्तं प्रजपेन्मनुम् ॥

विकारहारिणीं जप्तु । चतुर्धा शोधनश्चरेत् । अस्त्रेण ताङ्गनं कुर्याद्वर्मणाभ्युक्षणं ततः ॥

मूलेन वीक्षणं कृत्वा प्रोक्षयेद्वृदयेन तु । मूलेन गन्धमादाय वहनासापुटे लिधा ॥

द्रव्यमध्ये लिखेद्योनिं तन्मध्ये च हसौर्लिखेत् । हसौर्लिखेत् नमोन्तेन पूजयेत् कुम्भमध्यके ॥

वाङ्माया कमलः प्रोक्त्वा आनन्देश्वराय विद्वहे । सुधादेव्यै धीमहीति ततोऽर्धनारीश्वरेति च ॥

प्रचोदयादिति जपेद् गायत्रीं दशधा सुधीः । मायावहियुतं कामं रतिविन्दुसमन्वितम् ॥

परमस्वामिनि पदं परमाकाशं शून्यं च । वाहिनि चन्द्रतः प्रान्ते सूर्याग्निभक्षिणीत्यपि ॥

पात्रं विश पदान्ते तु विश स्वाहा ततः परम् । लिधा च प्रजपेन्मन्त्रं ब्रह्मशापं विमोचयेत् ॥

सुधादेव्यै नमोऽन्तश्च दशधा प्रजपेन्मनुम् । मायां लक्ष्मीं क(म)दं सेन्दुं षड्दीर्घस्वरवहिमत् ॥

सुधाकृष्णस्वरूपान्ते शापं मोक्षय तत् परम् । अमृतं स्वावयद्वन्द्वं द्विठान्तं मनुमुत्तम् ॥

दशधा परिसंजप्य कृष्णशापविमुक्तये । विवं विन्दुयुतं वान्तं दीर्घपट्कसमन्वितम् ॥

शुक्रशापपदं प्रोक्षय विमोचितां तु डेयुताम् । सुधादेव्यै हृदन्तश्च दशधा संजपेन्मनुम् ॥

अथवान्यप्रकारेण शुक्रशापं विमोचयेत् । मायां कामेश्वरीं वाचं अमृते अमृतोद्भवे ॥

अमृतवर्षिणि प्रोक्त्वा कामवीजं ततोऽमृतम् । स्वावयद्वितयं शक्तिवीजं भार्गवमुद्धरेत् ॥

शापश्च मोचय प्रोक्त्वा ज्ञानं देहि ततो वदेत् । सिद्धिसामर्थ्यमाभाष्य दहयुगमं महापदं ॥
 स्वेच्छरीपदतो मुद्रां तथा प्रकट्यद्वयम् । अस्त्राय फट् द्विठान्तश्च उद्भृत्य दशधा जपेत् ॥
 अथवान्यत् प्रवक्ष्यामि शापत्रयविमोचनम् । सुराणाममृतं पूर्वं बलदेवेन धीमता ॥
 समानीता प्रयत्नेन पानार्थं वारुणी सुरा । दत्तात्रेयेण मुनिनां शुक्रेण च महात्मना ॥
 धीमता बलभद्रेण पुरा पीतोत्थितार्णवात् । वारत्रयन्तु संजप्य पठेदन्यतमं मनुम् ॥ ६०
 शिवशक्तियुतां वाणीं वरुणं क्षितिसंयुतम् । षड् दीर्घस्वरसम्भिन्नं नादविन्दुविभूषितम् ॥
 अमृते अवृतोऽद्वै अमृतवर्षिणीति च । सुराशुक्रक्षापं प्रोच्य मोचयद्वितयन्ततः ॥
 अमृतं स्वावयद्वन्द्वं स्वाहा शोपहरो मनुः ॥ दशधा परिसंजप्य शापत्रयं विमोचयेत् ॥
 लिशापमोचनीं जप्त्वा प्रकाशयुक्तां ततो जपेत् । मायां लक्ष्मीं ततो वाचं अमृते अमृतोऽद्वै ॥
 अमृतवर्षिणि प्रोच्य महाप्रकाशयुक्तेऽपि च । द्विठान्तश्च समुच्चायं उच्चरेत् कुविजकान्ततः ॥ ६५
 प्रेतवीजं समुच्चायं हसक्तीं हसरीन्तथा । हसखफ्रेश्च हसरीं भगवति ततो वदेत् ॥
 अनुप्रहो हसप्रान्ते कुविजकेऽपि ततः परम् । सहखफ्रेश्च युगं प्रोच्य सज्जोरेव ततो वदेत् ॥
 घोरेखप्राश्च खसप्रीश्च किलद्रव्यसमन्वितम् ॥ विच्चेऽपि हसखान्नज्ञच हसखब्लेज्ञच हसरीं ॥
 शिवशक्तिद्वयान्ते च मायां द्वस्त्रे ततो वदेत् । अनेन मनुना मन्त्री अमृतं परिचिन्तयेत् ॥
 तिरस्करिणीं ततो ध्यायेत् पशुपाश विनाशिनीम् ।

नीलं हयं समधिरूप्य पुरः प्रयान्तीं
 नीलांशुकाभरणमाल्यविलेपनाद्याम् ।
 निद्रापुरेन भुवनानि तिरोदधानां
 षड् गायुधा भगवती परिपातु भक्तान् ॥

एवं ध्यात्वा जपेद्विद्याद्रव्यज्ञच साथकोन्तम् । मायां लक्ष्मीं समुद्रृत्य नमो भगवतीति च ॥
 माहेश्वरि पदस्थान्ते सवै पशुजनोद्धरेत् । मनश्चक्षुस्तिरस्करिणीं कुरुद्वन्द्वज्ञच उद्वयम् ॥
 अन्यतिरस्करिणीं वक्ष्ये मायां कामेश्वरोन्ततः । वाणीं ग्लैं तिरस्करिणि सकलेति जनेति च ॥
 वाग्वादिनि पदस्थान्ते सकलपशु च व्रुयात् । जनान्ते च मनश्चक्षुः श्रोतजिह्वापदन्ततः ॥
 ग्राणोक्तिं तिरस्कान्ते रिणीं कुरुद्वयन्ततः । उद्वयज्ञच सर्गयुतं द्विठान्तोऽयं महामनुः ॥ १०५
 तिथा जस् । च वीरेन्द्रस्त्रिकोणे चिन्तयेत्ततः । हंसपीठे मन्त्रमये स्वगुहं शिवरूपिणं ॥
 अकथादिलिपद्वज्ञगा तु हलक्ष मध्यमरिडतम् । इति सञ्चिन्त्य तत्पश्चाद्रव्यशुद्धिं समाचरेत् ॥
 अथवान्यप्रकारेण द्रव्यशुद्धिं समाचरेत् ।

ॐ हंसः शुचिसद्वसुरन्तरीक्षसद्ग्रोता वेदिसदतिथिर्दुरोणसत् ।
 नृसद्वरसत् सद्ग्रोतिथिसद्वरोमसदब्जा गोजा कृतज्ञा अद्रिजा कृतं वृहत् ॥
 ऐं तृतोऽद्वैवसिद्धोऽद्वै-सर्वज्ञोऽद्वै-सर्वज्ञनकोऽद्वैवाय अमृताय अमृतनाथाय

अमृतकुलकुम्भाय ऐँ फैँ चल चल पिव पिव कुलकुण्डलिनि अमृतकुण्डलिनि
अमृतं द्रव द्रव निर्मार निर्मार ऐँ हीँ कुलकुण्डलिनि अमृतं कुरु कुरु स्वाहा ॥ ११०

प्रथमं प्रणवं हंसः शुचीति तदनन्तरम् । सद्वसुरन्तरीक्षेति सद्वोता वेदिसेत्यथ ॥ ११०

दतिथिर्दुर्रोणसदित्यर्धमस्या ऋचो भवेत् । नृसद्रवसदित्युक्ता सदृतोऽतिथ्यनन्तरम् ॥

सद्वरोमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा । ऋतं वृहदित्यर्द्धश्च अस्या ऋच उदाहृतम् ॥

तिधा च संजपेनमन्तं अथवान्यतमं जपेत् । वाक् च तृतोऽन्द्रवस्यान्ते सिद्धोऽन्द्रव ततः परम् ॥

सवंज्ञोऽन्द्रव सर्वान्ते जनकोऽन्द्रव डेयुतम् । अमृतायामृतं प्रोक्त्वा नाथाय पदतोऽमृत ॥

कुलकुम्भाय वाग्भवं फैँ ततश्च चलयुग्मकम् । पिवद्वन्द्वं कुलं प्रोक्त्वा कुण्डलिनि ततो वदेत् ॥ ११५

अमृतपदतः कुण्डलिनीति अमृतं द्रव । द्रवं निर्मारयुग्मश्च वाग्भवं भुवनेश्वरीम् ॥

कुलकुण्डलिनीं प्रोक्त्य अमृतं कुरुयुग्मकम् । द्वितान्तं मनुमुच्चार्य पाययित्वा च कुण्डलीम् ॥

शिवशक्तिसमायोगं चिन्तयित्वा च साधकः । तस्मात् सुधां समुत्पाद्य पूरयेत् पात्रमुत्तमम् ॥

अनेनैव विधानेन द्रव्यशुद्धिं समाचरेत् । कालिकाया विशेषश्च वक्ष्येऽहं तन्तवत्मना ॥

एकमेव परं ब्रह्म स्थूलसूक्ष्ममयं ध्रुवम् । कचोऽन्द्रवां ब्रह्महत्यां तेन ते नाशयाम्यहम् ॥ १२०

सूर्यमण्डलसम्भूते वरुणालयसम्भवे । अमावीजमये देवि शुकशापाद्विमुच्यताम् ॥

वेदानां प्रणवो वीजं ब्रह्मानन्दमयं यदि । तेन सत्येन ते देवि ब्रह्महत्यां व्यपोहतु ॥

एवं मन्त्रत्येषैव अभिमन्त्रा सुरां शुभाम् । प्रद्यात् कालिकायै च ततो नैवेद्यभुवेत् ॥

इति शुद्धित्यं ज्ञेयं शापानां मोचनं परम् । एषामेकतमं कृत्वा ध्यायेदानन्दमैरवम् ॥

सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोटिसुशीतलम् । अष्टादशभुजं देवं पञ्चवक्त्रं विलोचनम् ॥ १२५

अमृतार्णवमध्यस्थं ब्रह्मपद्मोपरि स्थितम् । वृषारुद्धं नीलकण्ठं सर्वाभरणभूषितम् ॥

आकल्यखद्वाङ्गुधरं घण्टाडमस्त्रवादिनम् । पाशाङ्गशधरं देवं गदामुषलधारिणम् ॥

खड़गखेटकपद्मीशमुद्रशूलदण्डधृक् । खेटकमुण्डहस्तश्च वरदाभयविग्रहम् ॥

लीहितं देवदेवेशं द्रव्यमध्ये नियोजयेत् । तस्योत्सङ्गे सुरां देवां चन्द्रकोट्ययुतप्रभाम् ॥

हिमकुन्दनेन्दुधवलां पञ्चवक्त्रां विलोचनाम् । भुजाष्टदशसंयुक्तां सर्वायुधकरोदयताम् ॥ १३०

प्रहसन्तीं विशालाक्षीं देवदेवस्य सम्मुखीम् । अथवान्यप्रकारेण सुरादेवीश्च चिन्तयेत् ॥

चन्द्रांशुसदूशीं श्वेतां वाहणीं ब्रह्मरूपिणीम् । शिरशचन्द्राद्विगलन्तीं ध्यायेत्तां परदेवताम् ॥

एवं ध्यात्वा ततो वीरः पूजयेन्मन्त्रमुच्चरन् । आनन्दमैरवं देवमानन्दमैरवीन्तथा ॥

शिवचन्द्राद्यवर्णन्तु कालभूवरुणानलम् । षष्ठस्वरान्वितं वायुं विन्दुनादविभूषितम् ॥

आनन्दमैरवायेति शिखामन्त्रं ततो वदेत् । ततः पूर्ववदुद्धृत्य विपरीतमुखं द्रवम् ॥ १३५

वायुवीजं वामनेतमानन्दमैरवां ततः । डेयुतां नेत्रमन्तरश्च कथितो मनुसन्तमः ॥

पूजयित्वा द्रव्यमध्ये वरुणं वसुधा जपेत् । मूलश्वोपरि संजय्य अमृतं परिभावयेत् ॥

आवाहन्यादिमुद्राञ्च दर्शयेत्तदनन्तरम् । आवाहनीं दर्शयित्वा स्थापनीं तदनन्तरम् ।
 सन्निधापनमुद्राञ्च तथाच सन्निरोधनीम् । अवगुणेनमुद्राञ्च विधाय साधकोन्तमः ॥

अङ्गवटकस्य मुद्राञ्च तालवपुरःसरम् । दिग्बन्धनं प्रकुर्वीत छोटिकामिरनन्तरम् ॥ १४०
 परमीकरणं कृत्वा अमृतीकरणञ्चरेत् । धेनुमुद्रामृतीकृत्य द्रव्यशुद्धिं समाचरेत् ॥

आलोकाज्जिग्रणाद्यानात् स्नानाद्रव्यं विशुद्ध्यति । द्रव्यस्त्रानं ततः कुर्याद्वक्षो कृत्वा च चुलुकम् ॥
 द्रव्यस्य चुलुकं दक्षकरे कृत्वा तु साधकः । वामनासाङ्गुष्ठयोगात् पूजाद्रव्येषु निक्षिपेत् ॥

विन्दुं क्षिप्त्वा स्ववक् च मार्जयेद्दस्तयुग्मकम् । हस्ताभ्यां मार्जयेद्देहं मूलमन्तं समुच्चरन् ॥

पतत्तु कारणं द्विद्यं सुरसङ्घनिषेवितम् । अतपव नाम तस्य सुरेति भुवनवये ॥ १४५
 सुरा दर्शनमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते । तद्दन्धाद्याणमात्रेण शतक्रतुफलं लभेत् ॥

मद्यस्पर्शनमात्रेण तीर्थकोटीफलं लभेत् । तथा तत्पानतः साक्षात्त्वभेत् मुक्तिं चतुर्विधाम् ॥

इच्छाशक्तिः सुरामोदै ज्ञानशक्तिश्च तद्रसे । तत्स्वादे च क्रियाशक्तिः चेतः शोधनसाधना ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये चतुर्थं उल्लासः ॥ ४ ॥

पञ्चम उल्लासः

अथातः संप्रक्ष्यामि मांसानि तन्त्रवत्मना । मांसञ्च विविधं प्रोक्तं जलभूचरखेचरम् ॥
 गोनरेभाश्वमहिषवराहाजमृगोद्धवम् । महामांसाष्टकं प्रोक्तं देवताप्रीतिकारकम् ॥
 गोऽजेभाश्ववराहाणां माहिषं मृगखड्गयोः । एतन्मांसाष्टकं प्रोक्तं चण्डिकाप्रीतिकारकम् ॥
 (यद्वा) अजाश्वावपि गण्डा च महिषश्चमरी तथा । वराहव्याघ्रभल्लूकतशकाः कूर्मकुकुटौ ॥
 कृष्णसारश्च हरिणस्तथा चितमृगा अपि । मनुष्यो गवयश्चैव शङ्की च विशेषतः ॥ ५
 हंसः पारावतश्चैव तथैव ग्रामकुकुटा । विहिता बलयः प्रोक्ताश्चण्डिकाप्रीतिकारकाः ॥
 एतेषां मांसदानेन सर्वसिद्धिः प्रजायते । एषामेकतम् लब्ध्या तर्पणार्थं प्रकल्पयेत् ॥
 मांससन्दर्शनेनापि सुरादर्शनवत् फलम् । पितृदैवतयज्ञे षु वेदे हिंसा विधीयते ॥
 अथार्थं प्राणिनां हिंसा कदाचित्त्रोदिता प्रिये । अनिमित्तं तृणं वापि छेदयेन्न कदाचन ॥
 देवतार्थं द्विजं गाञ्छ हत्वा पापैर्न लियते । मांसं विनापि पूजायां पापं स्याच्च पदे पदे ॥ १०
 गन्धपुष्पाक्षतैः पूज्यमन्यथा नरकं ब्रजेत् । हन्यान्मन्त्रेण चानेन त्वभिमन्त्रं पशुं ततः ॥
 शिवोत्कृत्तमिदं पिण्डमतस्त्वं शिवतां गतः । तद्बुद्धस्व पशो त्वं हि माशिवस्त्वं शिवोऽसि हि ॥
 ब्रह्मा स्यात्पलले विष्णुर्गन्धे रुद्रश्च तद्रसे । परमात्मा तदानन्दे तस्मात् सेव्यमिदं प्रिये ॥
 इति हत्वा पशुं पश्चात् चारु पक्षं समाचरेत् । पूजासु आममांसानि दद्यादै साधकः कचित् ॥
 अहते तु लोहितं शीर्णमसृतं तत्तु जायते । संशोधयेत्तु मांसानि यथासाक्षप्रमाणतः ॥ १५
 मांसशुद्धिं प्रवक्ष्यामि शाकानां सिद्धिहेतवे । अख्यान्तमूलमन्त्रेण प्रोक्षयित्वा च साधकः ॥
 चतुर्धा शोधनं कुर्यात् पूर्वोक्ते न च वर्त्मना । शोषयेद्वायुवोजेन वहिवीजेन संदहेत् ॥
 शिवशक्तिसमायोगाद्वाहणेनासृतं कुरु । ततश्च संजपेन्मन्त्रं मांसानां शोधनाय च ॥
 प्रणवं पूर्वमुच्चार्यं प्रतद्विष्णुस्ततः परम् । स्तवते मृगो न भीमः संप्रोच्य कुचरो भवेत् ॥
 गरिष्ठेति च यस्योरुषु विषु प्रोक्तस्ततः परम् । विकमणेऽविधिक्षिपत्ति भुवनानि विश्वाः ॥ २०
 पूर्वोक्ता दर्शयेन्मुद्रा आवहन्यादिसंज्ञिका । मूलमन्त्रं जपेद्वीरः सप्तवारं ततः परम् ॥
 मतस्यानां शोधनं वक्ष्ये यथातन्त्रानुसारतः । पाठीनञ्च वोदालश्च तथा शकुलशालकौ ॥
 महाशकुलचित्रो च खड्गी च जलवृश्चिका । अनेन विहिताः सर्वेऽपीमा मीनाः शुभप्रदाः ॥
 आदौ कुर्वीत मीनञ्च पूर्ववत् प्रोक्षणादिकम् । जपेन्मन्त्रं ततः पश्चान्मीनानाञ्च विशुद्धये ॥
 ॐ त्राम्वकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम् । उर्वास्कमिव बन्धनान्मृत्योमुक्तीयमाऽसृतात् ॥ २५
 शेषं पूर्ववदाचयं मुद्राञ्च परिशोधयेत् । वैहैयं मण्डलाकारं चन्द्रविम्बनिभं शुभम् ॥
 चारु पक्षमनोहारि शकंराद्यैः प्रपूरितम् । पूजाकाले देवताया मुद्रैषा परिकोर्त्तिता ॥
 भग्नधान्यादिकं यद्यच्चर्वणीयं प्रकल्पयेत् । तस्याः संज्ञा स्मृता मुद्रा महामोदप्रवर्धिनी ॥
 मुद्रं रातोति मुद्रा स्याद्येनैका मुष्टिभेदतः । मुद्राञ्च प्रोक्षयेदादौ शेषं पूर्ववदाचरेत् ॥

ॐ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् ॥

३०

ॐ तद्विप्रासो विपण्यवो जागृवांसः समिन्धते । विलोर्यत् परमं पदम् ॥

इति संजप्य वीरेन्द्रः शेषं पूर्वं वदाचरेत् ॥

अथ वस्ये च कुण्डोत्थं देवताप्रोतिकारकम् । मयकुम्भसहस्रैस्तु मांसभारशतैरपि ॥

नैव तुष्टिर्भवेद्वेष्याः कुण्डगोलोद्भवं विना । भगलिङ्गात्मिका देवी भगलिङ्गामृतात्मिका ॥

शुक्ररूपा च शुक्रस्था रजोरूपा रजःस्थिता । विन्दुरूपा च विन्दुस्था रजोविन्दुस्तरूपिणी ॥

३५

भगलिङ्गप्रिया देवो भगलिङ्गामृतप्रिया । भगलिङ्गामृतेनैव तस्मात्तां परिपूजयेत् ॥

वीरद्रव्यस्य पानेन परस्तीरमणेन च । भगलिङ्गामृतेनैव देवीं यश्च प्रपूजयेत् ॥

न दुःखं जायते तस्य सिद्धमन्दो भवेन्नरः । कुलस्त्रीकुलपुष्टैश्च कुलद्रव्यैः कुलामृतैः ॥

संपूर्ज्य लभते कामानषसिद्धीश्च साधकः । विना कुलोद्भवैर्द्रव्यै पूजयेद्यश्च चण्डिकाम् ॥

जन्मान्तरसहस्रस्य सुकृतं तस्य नश्यति । द्रव्यशोधनमाचयं शक्तिशोधनमाचरेत् ॥

४०

यथा द्रव्यं तथा शक्तिं समानीय यथाकमम् । स्नापितां प्रमदां दिव्यां हेतुयुक्ताज्ज्व दीक्षिताम् ॥

स्वकान्तां परकान्तां वा घृणालज्जाविवर्जिताम् । सालङ्गारां सुवेशाज्ज्व स्थापयेत्तुलिकोपरि ॥

न्यासजालं प्रकुर्वीत स्वकल्पोक्तविधानतः । मातृकान्यासमाचयं कलान्यासं समाचरेत् ॥

हीङ्गारन्तु ललाटे च कीङ्गारं वदने तथा । ऐङ्गारं हृदये चैव नाभौ व्युङ्गारमेव च ॥

स्त्रीङ्गारं विन्यसेदूग्र्ह्ये पञ्चकामान् न्यसेद् बुधः । ऋद्यादिकं स्वकल्पोक्तं पाद्यादिभिस्ततो यजेत् ॥

द्राविणीं विन्यसेदूयोनौ मूलविद्यां ततः परम् । आधारे हृदये चैव भ्रुवोर्मध्ये न्यसेत् क्रमात् ॥

पुनर्मूलं ब्रह्मरन्ध्रे न्यसेत् साधकपुङ्गवः । मूर्धादिपादपर्यन्तं न्यासं कुर्यात्ततः परम् ॥

मौलौ कुन्तलकर्षणं नयनयोराच्चुम्बनं गण्डयो

र्दन्तेनाधरपीडनं हृदि हतिर्मुष्ट्या च नाभौ शनैः ।

कुक्षौ कण्ठकपोलमण्डलकुचश्रोणीषु देया नखाः

सीमन्ते लिखनं नखैरसिजं गृहीत गाढं ततः ॥

कुर्वीताविरतं मनोभवगृहे मातङ्गलीला इव ।

जङ्गाङ्गुष्ठपदोरुगुलकहनं चान्योऽन्यतः कामिनोः ॥

५०

पाशवीजं वामनेद्रं कामवरुणभूयुतम् । एकादशस्वरेणाद्रं चन्द्रविन्दुसमन्वितम् ॥

अमुकीं द्रावय स्वाहा विन्यसेत् साधकोत्तमः । वामा या चपलचित्ते रेतो मुडचद्रयं पठेत् ॥

बरुणं भूदक्षकर्णं गुतज्ज्व कामवीजकम् । सोमवधूसमायुक्तं चन्द्रमन्त्यस्वरान्वितम् ॥

द्राविणीवीजं कथितं साधकानां हिताय च । तस्या योनौ न्यसेद्विद्यां रेत् थु मा तो च मै न त ॥

आत्मनि चिन्तयेद्वेषीं शक्तिमाद्यास्वस्तरूपिणीम् । निं घ येद्वङ्गे यो न र्षं लि मूलमुच्चार्यं साधकः ॥

धर्मार्थमहवि दीप्त आत्मानौ मनसा ल्पुचा । सुषुम्बावत्मना नित्यमक्षवृत्तीजुं हीम्यहम् ॥

५५

स्वाहान्तोऽयं महामन्त्र आरम्भे परिकीर्तिः । ततो जपेत् स्त्रियं गच्छन् मुखे जिह्वामृतं पिवेत् ॥
कुलमध्यं समानीय वारुणेन च संस्कृतम् । वरुणं स्वरसंयुक्त पञ्चदीर्घसमन्वितम् ॥

वाँ वरुणाय प्रणवं मन्त्रवाजेन शोधितम् । मुहुर्मुहुः पिवेत् पानं शक्तिजिह्वाविलोडितम् ॥

आत्मनि देवीसंयोगाद्देवीभूतां विचिन्तयेत् । आत्मनि शक्तिसंयोगादेकीभूतां विचिन्तयेत् ॥ ६०

सूक्ष्मरूपकमात्मानं शक्तिं कुण्डलिरूपिणीम् । जिह्वा मूलमयीं चिन्त्य योनिश्च कुलरूपिणीम् ॥

कुलाकुलविभागेन आत्मानं नीयते त्वयि । शुद्धमन्त्रौषधेनैव रेत् म न नेः श्च प्रथयो ॥

मथ्यमाने पुनस्तस्या जायते तत्त्वमुत्तमम् । तत्त्वत्यागे पठेन्मूलं साधकः स्थिरमानसः ॥

प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलभ्योन्मनीस्तु च । धर्माधर्मकलाह्नेहपूर्ण अग्नौ जुहोम्यहम् ॥

स्वाहान्तोऽयं महामन्त्रः शुक्रत्यागे प्रकीर्तिः । शिवशक्तिसमायोगो यत्र यत्र प्रजायते ॥ ६५

तत्र तत्रैव संयोजयं द्रव्यमेन यथाक्रमात् । गृहीयात्तप्रयत्ने न द्रव्यं कुण्डोद्भवं स्मृतम् ॥

इदं कुण्डोद्भवं द्रव्यं कथितं सुरदुर्लभम् । गोलोद्भवं प्रवश्यामि वीराणां सिद्धिहेतवे ॥

कुलीनां दीक्षितां मत्तां पतिहीनां विचक्षणाम् । सालङ्कारां हेतुयुक्तमनपत्यां मनोरमाम् ॥

सुन्दरीं शाभनां क्षीणां पीनोन्नतपयोधराम् । साधकाकाङ्क्षहृदयां कलाशाखविचारिणीम् ॥

न्यासादिकं प्रकुर्वीत स्वकल्पोक्तविधानतः । पूर्वोक्तक्रमयोगेन तत्त्वमुत्पादयेत् सुधीः ॥ ६०

तत्त्वं गृहीयात् यत्तेन पूजार्थं साधकोत्तमः । इदं गोलोद्भवं द्रव्यं देवतातृसिकारकम् ॥

ताप्रपात्रे गृहीत्वा तु तत्त्वद्रव्यं कुलोचितम् । नानागन्धसमायुक्तं कटुत्यसमन्वितम् ॥

कुण्डगोलोद्भवादीनां शोधनश्च प्रचक्ष्यते । शोधयेत् कुण्डगोलादीन् नयत्यर्चासमाहितः ॥

अँ विष्णुयोनि॑ कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु । आसिश्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॥

गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति । गर्भं ते अश्विनौ देवावाधतां पुष्करसज्जौ ॥ ७१

प्लुं जलुं फ्लुं ग्लुं ततः स्वाहा अमृतेति ततो वदेत् । अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणीति च ॥

अमृतं स्वावय स्वाहा द्विरुच्यायेत्यपि स्मरेत् । शेषं पूर्ववदाचर्य अथवान्ततमश्चरेत् ॥

तारं कूर्चाख्यमुच्चार्य शिवादित्रयविन्दुयुक् । वह्निजाया तारमाया श्रीबोजं सुरतिप्रिये ॥

तारमायारमाख्यं वह्निजायाश्च वर्तुलम् । ततोऽमृतोद्भवायेति अमृतवर्षिणी परम् ॥

प्रिये देवि पदं शुक्रशापं मोचययुग्मकम् । वह्निजायान्तमन्त्रेण द्रव्यशुद्धिं समाचरेत् ॥ ८०

बीर्यमेतत् समादाय विशेषाध्ये नियोजयेत् । तेनामृतेन देवेशीं तर्पयेत् साधकोत्तमः ॥

सान्निध्यं जायते देव्याः सर्वकाममुपालभेत् । अचिरान्मृत्युमाप्नोति द्रन्दं कृत्वा नराधमः ॥

निर्विकल्पकचेतास्तु कुर्यादेवं समाहितः । शङ्क्या जायते ग्लानिः शङ्क्या दुःखभाजनम् ॥

शङ्क्या सर्वहानिः स्याच्छङ्क्या धनहानिता । शङ्क्या सिद्धिहानिः स्यान्तस्माच्छङ्कां परित्यजेत् ॥

अथ वक्ष्यामि द्रव्याणां शक्तिमेदेन यद्भवेत् । स्वल्पाङ्गी दीर्घकेशी च साधकः शुद्धभावतः ॥

पुष्पगन्धा जवापुष्पैर्देवीं गन्धैश्च पूजयेत् । तस्याः पुष्पैः प्रयत्ने सर्वकाममुपालभेत् ॥ ८५

दीर्घाङ्गी दीर्घनयना श्यामा विलज्जिता सदा । सुगन्धा सा सुरताद्यै विलवपतैः सुगन्धिता ॥
तस्याः पुष्पैः प्रयत्ने न देवीं सम्पूजयेत् पराम् । गौराङ्गी पुष्टजङ्गा या पुष्टहस्ता मशातुरा ॥
मदगन्धा च खार्जुरैः पलाशैः कुसुमैर्यजेत् । पुष्पगन्धा जगद्वात्री सा सदा कृष्णरूपिणी ॥

कृशाङ्गी कृशमध्या च मतु इत्वा यजेत् पराम् । क्षीणाङ्गी च यदा कृष्णा दीर्घकेशी मदाकुला ॥

६०

तीव्रगन्धा च मन्दारैर्नारिकेलोऽद्वैतः सदा । पुष्टा खर्वाऽसिताङ्गी या सा भवेन्मदनाश्रया ॥

मधुगन्धा च गौडीभिः पद्मपुष्पैर्यजेत् परामू । कृशाङ्गी गौरदीर्घा या सा परा शिशुमालिना ॥

साधकः पूजयेदेवीं मद्धिकाभिर्विशेषतः । पुष्टा खर्वा सिताङ्गी या सेन्द्रीवरविकारकैः ॥

अस्या मैथुनसम्भूतैः केतकीगन्धयोजितैः । क्षीणा दीर्घा च गौराङ्गी मालतीगन्धयोजिता ॥

सा भवेदङ्गुशा नाम्नी तस्या मैथुनभातुकैः । वन्धूकैर्यदि गौराङ्गी यानङ्गमेखला शुभा ॥

६५

कर्पूरगन्धहारिद्रद्रव्यैस्तां परिपूजयेत् । आसां द्रव्यं गृहीत्वा तु तेनैव परिशोधयेत् ॥

तत्तत्पुष्पैः प्रपूज्यैव सर्वसिद्धिमुपालभेत् । ज्ञात्वा नैवं क्रमं यो हि यदि देवीं प्रपूजयेत् ॥

भवेद्वि विफलं सर्वं यज्ञेषु वृतवर्जितम् । यदुका दशमी शक्तिः सङ्कोर्णवृत्तिसंस्थिता ॥

गन्धमात्रन्तु गृह्णीयाद्वर्णमात्रं न भेदयेत् । स्वयं स्वष्टा स्वयं विष्णुः स्वयं देवो महेश्वरः ॥

१००

साधकानन्दभावेन यजेद्देवीं कुलक्रमे । गजाश्वानां वृषाज्ञानां नराणां शोणिताखणैः ॥

कुण्डगोलोऽद्वैर्मांसैः स्वयम्भूकुसुमैः सदा । मत्स्यैर्मध्यैश्च नैवेद्यैः प्रत्यक्षीक्रियते नरैः ॥

च यां थु दि ने रा मै भ जातिभेदं न चाचरेत् । नाश्रमां जायते किञ्चिन्महामन्त्रस्य साधने ॥

सर्वसिद्धिर्मवत्येव पञ्चतत्त्वनिवेदनात् । द्रव्यशुद्धे रभावेन नित्यं कर्म न लोपयेत् ॥

प्रमादाद्यदि लुप्येत् रौरवं नरकं व्रजेत् । मकारपञ्चकं कृत्वा पुनर्जन्म न विद्यते ॥

अतपत्र महाप्राज्ञः पञ्चतत्त्वेन पूजयेत् । येनावश्यं विधातव्यं मदिरादानपूजनम् ॥

१०५

नष्टैः पर्युषितोच्छिर्ष्टैर्दुर्गन्धर्गन्धवर्जितैः । हेतुभिः परपात्रस्थैस्तपौं निष्फलं भवेत् ॥

आमिषासवसौरभ्यहीनं यस्य मुखं भवेत् । प्रायशिचत्ती स वर्जयश्च पशुरेव न संशयः ॥

यावदासवगन्धः स्यात्तावत् पशुपतिः स्वयम् । विनालिमांसगन्धेन पशुः पशुपतिः स्वयम् ॥

मत्स्यमांसविहीनेन द्रव्येणापि न तर्पयेत् । पिशितः तिलमात्रन्तु तिलार्धमपि विन्दुना ॥

सकृत्तपौर्णमात्रेण यज्ञकोटिफलं लभेत् । रक्तवस्त्रैः समाच्छाद्य पञ्चतत्त्वन्तु रक्षयेत् ॥

११०

मकारपञ्चकैर्देवीं नार्चयेत् पशुसन्निधौ । संस्थापयेत्र दक्षे च द्रव्यशुद्धिरितीरिता ॥

पतत्तु कथितं द्रव्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् । द्विजानामनुकल्पन्तु न साक्षात्त्र विकल्पिनाम् ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि द्रव्यादिपरिकल्पनम् । ब्राह्मणस्तात्रपात्रे तु मधु मद्यं प्रकल्पयेत् ॥

अथवा तात्रपात्रेषु गव्यं दद्याद्यृतं चिना । नारिकेलोदकं कांस्ये गुडाद्रूकं तथैव च ॥

गौडी देया क्षतियेण माधवी वैश्येन तत्र वै । सर्वं शूद्रेण दातव्यं यत्र वा तदुचिर्भवेत् ॥

११५

(यदा) मत्स्यमांसादिविजया चाषुगन्धैः सुमिश्रिता । संमद्यं वटिकां कृत्वा संगृह्याथ विचक्षणः ॥

तदभावे तु वटिकां जले संलोङ्घ तर्पयेत् । गुडमिश्रेण तकेण तर्पयेन्मधुयोजितम् ॥
 सौवीरेणाथवा कुर्यादेतत्कर्म न लोपयेत् । मांसाभावे तु लसुनमाद्रकं नागरन्तु वा ॥
 शूरणं मांसवटकं मूलं वान्यतमञ्चरेत् । मांसानुकल्पं कथितं मीनस्याथ विधिं शृणु ॥
 माहिषं गवयं क्षीरं अजाक्षीरं तथैव च । फलमूलञ्च यत्किञ्चिद्विद्वधञ्चेदामिषं भवेत् ॥ १२०
 मीनस्य कथितं कल्पं कुरुडगोलोद्भवं शृणु । अपरापुष्पगर्भं तु कुलस्थानं मनोरमम् ॥
 सर्वसुखं भवेत्तत्तु महाकामकलात्मकम् । हयारिकुसुमे नित्यं स्वयमस्ति सदाशिवः ॥
 तन्मुखे द्रव्यमादाय पुष्पमध्ये तु चन्दनम् । रक्तकुड्कुमरागम्बा भिन्नं तत्त्वं शिवात्मकम् ॥
 योजयेच्छिवशक्तग्रेस्तु ऐक्यं सम्मावयन् धिया । क्षणं विचिन्त्य तत्रैव संपूज्य परमेश्वरीम् ॥ १२५
 जप्त्वा तदेव कुरुडोत्थं द्रव्यं परमदुर्लभम् । अन्तरादधिकं ज्ञेयं पतदद्रव्यं सुदुर्लभम् ॥
 यद्यच्च कथितं द्रव्यमनुकल्पं विकल्पिनाम् । आदाय पूजयेद्देवीमन्यथा निष्फलं भवेत् ॥
 अकृत्वा पञ्चमे पूजां न लब्धवा गुरुसम्मतिम् । स्वहस्तेन पशुं हत्वा रौरवं नरकं ब्रजेत् ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलाबलीनिर्णये पञ्चमोल्लासः ॥ ५ ॥

षष्ठ उल्लासः

अथेदानीं प्रवक्ष्यामि अर्धस्य विग्रिसुत्तमम् । गृहीत्वाज्ञां महादेव्या विशेषार्थं समाचरेत् ॥

आत्मदेवीद्वयोर्मध्ये भूमौ चक्रं लिखेत्ततः । लिकोणज्ञैव षट्कोणं वृत्तं भूगृहसंयुतम् ॥

मध्ये मायां समालिख्य प्रोक्षयेत्तदनन्तरम् । अस्त्रान्तमूलमन्त्रेण सामान्यार्थ्यजलेन च ॥

आधारशक्तिमध्यर्थं पूजयेत् पीडदेवताः । चतुरस्त्रे पूर्णशैलमुद्भीयानं जलन्धरम् ॥

पूजयेत् कामरूपञ्च पूर्वादिकमयोगतः । अङ्गषट्कं यजेत्तत्र षट्कोणेषु च मन्त्रवित् ॥

मूलमन्त्रं लिकोणेषु संपूज्य साधकोत्तमः । आधारशक्तिं मध्ये च संपूज्य तदनन्तरम् ॥

अस्त्रेण क्षालिताधारं स्थापयेत्तत्र साधकः । आधारेण विना भ्रंशो न च तृप्यन्ति मातरः ॥

तस्माद्विधिवदाधारं कल्पयेत् कुलनायिके । आधारं त्रिपदं प्रोक्तं षट्पदं वा चतुष्पदम् ॥

अथवा वर्तुलाकारं कुर्यादाधारमुत्तमम् । एषामन्यतमं स्थाप्य पूजयेत् कुलवर्त्मना ॥

पूर्ववन्मण्डलं कृत्वा संपूज्य तेन वर्तमेना । आदौ सेन्दुं महाकालं वह्निमण्डलं डेयुतम् ॥

हृदन्तं मन्त्रमुच्चार्यं आधारे पूजयेत्ततः । तत्र सम्पूजयेद्वाहेः कलादशकं संज्ञया ॥

धूम्रार्चिरुभ्या ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिङ्गिनी । सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहैषिपि च ॥

यादिसेन्दुक्षकारान्ता अव्जाद्याः परिकीर्तिं ताः । डेयुता वै नमोऽन्ताश्च कला वहेरितीरिताः ॥

अस्त्रान्तमूलमन्त्रेण क्षालितं पात्रमुत्तमम् । स्वर्णरौप्यशिलाकूर्मकपालालावुमृणमयम् ॥

नारिकेलशङ्कतात्रमुक्ताशुक्लसमुद्भूतं पात्रं कुर्यान्मनोरमम् ॥

(यदा) काञ्चनरौप्यकाचताप्रजनितं मुक्ताकपालोद्भवं

विश्वामित्रमयञ्च कामदमिदं हैमं प्रियं स्फाटिकम् ।

भावप्रीतिमद्घसिद्धिजनकं श्रीनारिकेलोद्भवं

कापालं स्फुटमन्त्रसिद्धिजनकं मुक्तिप्रदं मौक्तिकम् ॥

(यदा) सौवर्णरौप्यताप्राणि सर्वसिद्धिकराणि च । शान्तिके च शिलापात्रं स्तम्भे चैव तु मृणमयम् ॥

नारिकेलं सर्ववश्ये मोक्षे चैव तु मौक्तिकम् । ज्ञानप्रदं कपालं स्थान्मारणे लौहमुत्तमम् ॥

कुर्यात् स्वर्णमयं पात्रं विश्वामित्रं कपालकम् । शङ्कं ज्ञानप्रदं मुक्ताशुक्लविद्याप्रदायिनी ॥

कपालालावूपात्राणि योगसिद्धिकराणि च । पुण्यवृक्षजपात्राणि सर्वपापहराणि च ॥

उक्तं व्यतीषु पात्रेषु पात्रमेकं प्रकल्पयेत् । षोडशाङ्गुलविस्तारं षड्ङुलसमुच्छ्रुयम् ॥

अथवार्पि तदद्वं स्थात्तदद्वं वापि कारयेत् । एकाङ्गुलं तथा साधं षट्कञ्च वै प्रमाणतः ॥

अतिसूक्ष्मप्रतिस्थूलं सछिद्रं परिवर्जयेत् । न योजयेद्भग्नपात्रं स्वप्रादेशं प्रशस्यते ॥

पषामेकतमं पात्रं स्थापयेत्तिपदोपरि । मण्डलं पूर्ववत् कृत्वा पूजयेत् पूर्ववर्त्मना ॥

सूर्यस्य मण्डलं तत्र चिन्तयित्वाथ पूजयेत् । स्वराद्यं विन्दसहितं अर्कमण्डलं डेयुतम् ॥

नमोऽन्तं मन्त्रमुच्चार्यं पूजयित्वार्थ्यंपात्रकम् । कलाः सम्पूजयेत्तत्र भानोद्वादशसंज्ञकाः ॥

५

१०

११

२०

२५

तपिनी तापिनी धूम्रा मरोचिर्वालिनी रुचिः । सुषुम्ना भोगदा विश्वा वोधिनी धारिणी क्षमा ॥
क्रभाद्याश्च ठडान्ता वै विन्दुयुक्ता यथाक्रमात् । वीजाद्याश्च कला ज्ञेयाश्चतुर्थर्याद्या नमोऽन्विताः ॥

इमाः कलाः सुसम्पूज्याः पातञ्ज पूजयेत्ततः । रक्तचन्दनपुण्यैश्च सुगन्धैः सुमनोहरैः ॥

ततश्च पूरयेत् पात्रं त्रिभागं कुम्भेतुतः । वरुणं मूलमन्तञ्च विलोममातृकां पठन् ॥

जलेन भागमकेन्तु पूरयेत् साधकोत्तमः । तत्र दृव्याक्षतारकपुष्पचन्दनसंयुतम् ॥

पूर्वोद्धृतं कुण्डगोलं विलवपत्रं क्षिपेत्ततः । मांसं मतस्यं विनिक्षिप्य मुद्राञ्चैव विशेषतः ॥

नानासुगन्धिकञ्चैव नवरत्नं विनिक्षिपेत् । पलालवङ्गक्केलजातीफलसमन्वितम् ॥

चन्द्रचन्दनकस्तूरीरोचनागुरुकुड्कुमम् । स्वयम्मुकुसुमं कुण्डगोलोत्थञ्चाषगन्धकम् ॥

तत्र क्षिप्त्वा च वोरेन्द्रः पूजयेचन्द्रमङ्गलम् । सविन्दुं वामकर्णञ्च सोममण्डलं डेयुतम् ॥

हृदत्तं मनुमुच्चायं पातमध्ये प्रपूजयेत् । कला सोमस्य तत्रैव द्विरक्षसंख्यका यजेत् ॥

अमृता सानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रतिधृतिः । शशिनी चन्द्रिका कान्तिज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरङ्गदा ॥

पूर्णा पूर्णामृता कामदायिन्यः स्वरजाः कलाः । अकाराद्या विन्दुयुता डेयुताश्च नमोऽन्विताः ॥

पूज्याः सर्वाः प्रयत्नेन कला ज्ञेया किधोरिमाः । पूर्ववत्तीर्थमावाह्य पूर्ववन्मण्डलं लिखेत् ॥

पूर्ववन्मवमुच्चायं आनन्दभैरवीं देवीं तत्र संपूज्य देशिकः ॥

निजेष्वेवतां तत्रावाहयेच्च ततः परम् । आवाहन्यादिमुद्राश्च साधको दर्शयेत्ततः ॥

स्वकल्पोक्तविधानेन मुद्राः सन्दर्शयेत्ततः । दर्शयित्वा ततो मुद्रामिष्टदेवं यजेत्ततः ॥

पूर्ववच्च षड्ङ्गानि त्रिकोणानि प्रपूजयेत् । अकथादित्रिरेखायां मध्ये मायां समालिखेत् ॥

हसौ मध्ये च संलिख्य पूर्वादिचातुरस्त्रिके । सम्पूजयेत्ततः पश्चात् पञ्चरत्नं सुसाधकः ॥

पञ्चान्तकं क्षितियुतं दक्षकर्णसमन्वितम् । गगनान्ते च रत्नेभ्यो नमोऽन्तमनुमुद्धरेत् ॥

शीतलं शक्कसंयुक्तमप्रविन्दुविभूषितम् । स्वर्गपदं समुच्चायं रत्नेभ्यो नम इत्यपि ॥

पञ्चमं देवराजञ्च दक्षश्रोत्रसमन्वितम् । पातालपद रत्नेभ्यो नमोऽन्तश्चापरो मनुः ॥

महाकालं क्षितियुतं दक्षकर्णसमन्वितम् । मर्त्यरत्ने ततः पश्चाद्भ्यो नमोऽत्र समुद्धरेत् ॥

वामपादं क्षितियुतं दक्षश्रवणभूषितम् । नागपदं समुच्चायं रत्नेभ्यो नम इत्यपि ॥

इति मध्ये सुसम्पूज्य विरेखासु ततः परम् । वाभवान्ते च दिव्योद्यं गुरुसंज्ञाञ्च पादुकाम् ॥

पूजयामि ततः पश्चादेवम्विधं त्रयं यजेत् । सिद्धौद्यं मानवौद्यञ्च पूजयित्वा मनुं जपेत् ॥

अखण्डैकरसानन्दकरे परसुधात्मनि । स्वच्छन्दस्फुरणामत्र निधेह्यकूलरूपिणि ॥

अकुलस्थामृताकारे शुद्धिक्षानकरे परे । अमृतत्वं निधेह्यक्षिन् वस्तुनि क्षिन्नरूपिणि ॥

तदूपेणैकरस्यञ्च दत्त्वा ह्येतत्स्वरूपिणि । भूत्वा परामृताकारं मयि चित्स्फुरणं कुरु ॥

इति मन्त्रवयेणैवमभिमन्त्रा ततः परम् । ब्रह्माण्डखण्डसम्भूतमशेषरससम्भवम् ॥

आपूरितं महापात्रं पीयूषरसमावह । वाभवं पञ्चमं क्षौणीं वामश्रोतसमन्वितम् ॥

३०

३५

४०

४५

५०

५५

क्षौं जूं सं अमृतेऽमृतोऽमृतेऽमृतेश्वरि । अमृतवर्षिणि प्रोच्य अमृतं स्नावयद्रयम् ॥

वहिजायान्तमुच्चार्यं चोद्वरेदपरन्ततः । वाग्भवं वदयुग्मश्च वाग्वादिनि ततः परम् ॥

वाङ्मनः पदमाभाव्य क्लिन्ने क्लेदिनि तत्परम् । क्लेदयदितयं महामोक्षं कुरुद्वयं वदेत् ॥

कामवीजं शक्तिवीजं मोक्षं कुरुद्वयं वदेत् । प्रेतवीजं समुच्चार्यं हसौनमस्ततः परम् ॥

६०

अनेनैव विधानेन अभिमन्त्रत ततः परम् । आनन्दभैरवं देवमानन्दभैरवीमपि ॥

श्विवारं मूर्धिं सन्तर्यं मुद्राः सन्दर्शयेत्ततः । पूर्वोक्ताश्चातुरक्षाद्याः शङ्खमुद्रां ततः परम् ॥

वामाङ्गुष्ठश्च संगृहा दक्षिणेन तु पाणिना । कृतांतानां तथा मुष्टिमङ्गुष्ठश्च प्रसारयेत् ॥

वामाङ्गुष्ठश्च संगृहा दक्षिणेन तु पाणिना । कृतांतानां तथा मुष्टिमङ्गुष्ठश्च प्रसारयेत् ॥

अधोमुखं दक्षपाणिं वामश्चैव तथाविधम् । उपर्युपरियोगेन मिलिताः सरलाङ्गुलोः ॥

६५

अङ्गुष्ठौ चालयेत् किञ्चिन्मुद्रैषा मत्स्यसंक्षिता । मत्स्यमुद्राश्च सन्दर्शयं वेनुमुद्राङ्गव दर्शयेत् ॥

अवगुण्ड्य ततः पश्चात् योनिमुद्रां च दर्शयेत् । तितालछोटिकाभिश्च दिग्बन्धनं ततश्चरेत् ॥

अष्टधा मूलविद्यां च जप्त्वा तु चिन्तयेत्ततः । इष्टदेवस्वरूपश्च विभाव्य साधकोक्तमः ॥

आद्यं स्य स्थापनं प्रोक्तं सर्वशास्त्रेषु सिद्धिदम् । तथाच सिद्धविद्यानामाचारः कथ्यतेऽधुना ॥

७०

ततः शङ्खं वीरपात्रं स्थापयेनमध्यभागतः । श्रीविद्योक्तविधानेन ततः पूजां समाचरेत् ॥

विसर्जनावधि वीरो नोद्वरेन च चालयेत् । तस्माद्विन्दुं विनिक्षिय सामान्याद्ये ततः परम् ॥

देव्यर्थकुम्भयोर्मध्ये पात्राणि स्थापयेद् यथा । गुरोः पात्रं घटस्यान्ते तदन्ते भोगपात्रकम् ॥

तदन्ते शक्तिपात्रश्च योगिनीनां तदन्तिके । तदन्ते वीरपात्रश्च बलिपात्रं तदन्तिके ॥

पाद्यमाचमनीयश्च पात्राणि स्थापयेद्बुधः । उत्तमं नवपात्राणि सप्तपात्राणि मध्यमम् ॥

७५

केचिद्वदन्ति मन्त्रज्ञाः पञ्चपात्राणि मध्यमम् । अधमं तानि पात्राणि एकपात्रं न कारयेत् ॥

एकपात्रं न कुर्वीत यदि साक्षात् कुलेश्वरः । मन्त्राः पराङ्गमुखा यान्ति विद्वाश्चैव पदे पदे ॥

इह लोके च दारिद्र्यं मृते च पशुतां ब्रजेत् । देवीपात्रं गुरोः पात्रं भोगपात्रं त्रयं मतम् ॥

पूजापात्रं बलेः पात्रं पञ्चपात्रेष्वयं विधिः । शक्तेः पात्रं वीरपात्रं सप्तपात्रेष्वयं विधिः ॥

पूजापात्रश्च विज्ञेयं योगिनीनाश्च पूजने । पाद्यमाचमनीयश्च नवपात्रेष्वयं विधिः ॥

पात्राणां स्थापनं वक्ष्ये यथातन्त्रविधानतः । कुम्भस्य दक्षिणे कुर्यात्क्रिकोणं वृत्तभूगृहम् ॥

८०

पूर्ववत् प्रोक्षणादिश्च कृत्वाधारं विनिक्षिपेत् । तत्र सम्पूजयेद्वहिमण्डलं तदनन्तरम् ॥

प्रक्षाल्य पूर्ववत् पात्रं आधारे स्थापयेत्ततः । अभ्यच्यं मण्डलस्त्रं सूर्यस्य पूरयेत्ततः ॥

कुम्भमृतेन संपूज्य सोमस्य मण्डलं यजेत् । कुण्डलगोलं क्षिपेत्तत्र कुसुमं गन्धचन्दनम् ॥

षट्कोणं वृत्तभूपूरं लिखित्वा पूजयेत्ततः । अङ्गवटकं कोणषटकं मुद्राः पूर्ववदाचरेत् ॥

दिग्बन्धनं विधायाथ तालत्रयपुरःसरम् । अष्टधा मूलमन्त्रश्च जप्त्वा विन्दुं क्षिपेत्ततः ॥

८५

विशेषार्थं स्य वीरेन्द्रो गुरुं श्व परितप्येत् । स्वस्वनामयुतात् दिव्यान् सिद्धमानवसंज्ञकान् ॥

तर्पयित्वा स्वीयमूर्धि मुद्रया तत्त्वसंज्ञया । अङ्गुष्ठानामिकाभ्याञ्च वामहस्तस्य सर्वदा ॥

कथिता तत्त्वमुद्रेयं योजिता तर्पणे बुधैः । गुरुं परगुरुञ्चैव परापरगुरुन्तथा ॥

परमेष्ठिगुरुञ्चैव तर्पयेत्तदनन्तरम् । विशेषार्थ्यामृतेनैव तर्पयेन्निजदेवताम् ॥

पञ्चधा सप्तधा वापि हृतसरोजे तु साधकः । गुरुणां पातदक्षे च भोगपात्रं प्रकल्पयेत् ॥

पूर्ववत् पात्रं संस्थाप्य तत्त्वशुद्धिं समाचरेत् । भोगपात्रामृतेनैव संमाञ्जयं करयुग्मकम् ॥

दक्षकरे सवृत्तश्च नवयोनिं समालिखेत् । कलायसद्वशं तत्र क्षिपेच्छुद्धिचतुष्यम् ॥

अङ्गुष्ठमध्यमानामायोगैरेकञ्च धारयेत् । वामहस्तस्य विप्रेन्द्रः स्वीकुर्यात्तदनेन तु ॥

मायाञ्च कमलावीजं शिवशक्तिसदाशिवं । डेन्तं विद्याकलात्मानं सविन्दुं षोडश स्वरम् ॥

उच्चार्यं वाग्भवं मूलं आत्मतत्त्वेन तत्परम् । स्थूलदेहं ततः पश्चात् शोधयामि पदात् द्विठः ॥

अनेनाधःशुद्धिखण्डं स्वीकृत्य तदनन्तरम् । मायां लक्ष्मीं ततो मायाकलानियतिशब्दतः ॥

कलात्मशुद्धविद्याश्च रागश्च पुरुषात्मने । कादिपञ्चकर्गञ्च बिन्दुयुक्तं कामबीजकम् ॥

मूलमन्त्रं ततो विद्यातत्त्वेन सूक्ष्मदेहकम् । शोधयामि ततः स्वाहा स्वीकुर्यादपरन्ततः ॥

लज्जां लक्ष्मीं प्रकृत्यहङ्कारं बुद्धिमनःश्रोतृत्वक् । चक्षुस्ततोरसनाद्राणवाक्पाणिपदन्तथा ॥

पायूपस्थपदं शब्दस्पर्शरूपं ततो रसः । गन्धाकाशपदं वायुतेजः सलिलशब्दतः ॥

भूम्यात्मने समुच्चार्यं विन्दुयुग्यादिवर्णकम् । शक्तिवीजं समन्वज्ञं शिवतत्त्वेन तत्परम् ॥

परं देहं शोधयामि स्वाहा चैव तृतीयकम् । स्वीकृत्य च पुनर्मायां लक्ष्मीवीजं समुच्चरेत् ॥

पुनः शिवादिकं प्रोच्य मायादिकं ततः परम् । प्रकृत्यादिकमुच्चार्यं पञ्चाशनमातृकान्ततः ॥

बालञ्च मूलविद्याज्ञं सर्वतत्त्वेन तत्परम् । तत्त्वत्रयाश्रितं जीवं शोधयामि ततः स्वाहा ॥

स्वीकुर्यादमुना युग्मं दक्षवामकमेण तु ॥

१००

ॐ आद्रं उवलति उयोतिरहमस्मि उयोतिजर्वलति ब्रह्माहमस्मि

सोऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि अहमस्मि अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा ॥

ॐ तामेव प्रत्यक्षं ब्रह्म वदिष्यामि कृतं वदिष्यामि सत्यं वदिष्यामि

तन्मामवतु तद्वकारमवतु अवतु माम अवतु वकारं स्वाहा ॥

ॐ छन्दसामृषयो गावो यच्छन्दोह्यमृता भुवसामन्द्रोः

मेघया रूपणोतु भुवि स्तुवं मेणोपायतु स्वाहा ॥

वाससा करयुग्मञ्च स्पृष्टा देहश्च शोधयेत् । पाणियां सर्वदेहश्च प्रोङ्गयेदिति शोधनम् ॥

११०

क्षालयेद्दस्तयुग्मञ्च स्पृष्टा देहश्च शोधयेत् ॥

ॐ प्राणापानव्यानोदानसमाना मे शुद्ध्यन्ताम् उयोतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

ॐ पृथिव्यसे जोवायवाकाशानि मे शुद्ध्यन्ताम् उयोतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

ॐ प्रकृत्यहङ्कारवुद्धिमनःश्रोताणि मे शुद्ध्यन्ताम् उयोतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

ॐ त्वक्चक्षुर्जिहाग्राणवचांसि मे शुद्ध्यन्ताम् ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

११५

ॐ पाणिपादपायूपस्थशब्दा मे शुद्ध्यन्ताम् ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

ॐ स्पर्शरूपगन्धरसाकाशानि मे शुद्ध्यन्ताम् ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

ॐ वायुतेजःसलिलमूम्यात्मानो मे शुद्ध्यन्ताम् ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥

सप्तमन्तमिदं च व पठेत्तत्त्वविशुद्धये ॥

तत्त्वशुद्धिं विधायथ स्थापयेच्छक्तिपादकम् । योगिनीनाश्च संस्थाप्य वीरपालं ततः परम् ॥

१२०

वलिपालं ततः पश्चात् पादपालश्च सन्दिशेत् । आचमनीयपालश्च पूर्ववत् स्थापयेद्बुधः ॥

योगिनीणपालतत्त्वे न तर्पयेद्रश्मवृन्दकम् । वलिपालामृतेनैव वटुकादीश्च तर्पयेत् ॥

तत्तदभावतो वीरः सामान्याद्येण तर्पयेत् । देवीपालामृतं विन्दुं पूजाद्रव्योपरि क्षिपेत् ॥

आत्मदेहश्च संप्रोक्ष्य भावयेददेवतामयम् । भोगपालामृतं विन्दुं स्वीकुर्यात्तदनन्तरम् ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि वलिपश्चकमुत्तमम् । यावत्तो वटुके दद्यात् योगिन्यां सर्वभूतके ॥

क्षेत्रपाले तथा राजराजेश्वरे च साधकः । अकृत्वा वलिदानं हि कथं पूजां समाचरेत् ॥

१२५

अदत्त्वा क्षेत्रेपालाय कथं क्षेत्रेषु पूजयेत् । अदत्त्वा वटुकादीनां यः पूजयति चण्डिकाम् ॥

पूजा च विफला तस्य देवीशापः प्रजायते । दक्षिणे वटुके देयः उत्तरे योगिनीबलिः ॥

सर्वभूते बलिं दद्यात् क्षेत्रपालस्य पश्चिमे । राजराजेश्वरे मध्ये बलिं दद्यात् सुसाधकः ॥

दक्षिणादिचतुर्दिश्च पूर्ववन्मण्डलं लिखेत् । प्रोक्षणं पूर्ववत् कृत्वा वटुकं तत्र चिन्तयेत् ॥

करकलितकपालः कुण्डली दण्डपाणिः तरुणतिमिरनीलो व्यालयज्ञोपवीती ।

१२०

क्रमसमयसपर्याविघ्नविच्छेदहेतुज्यति वटुकनाथः सिद्धिदः साधकानाम् ॥

इति ध्यात्वा तु संपूर्ज्य पूर्वोक्तवलिमाचरेत् । अङ्गुष्ठानामिकाभ्याश्च कटुकस्य बलिं हरेत् ॥

विषं माया रमा देवीपुत्रवटुकनाथः । पिङ्गलपदतो जटाभास्वर प्रोच्य पिङ्गल ॥

तिनेव च इमं बलिं पूजां गृह्णयुग्नतः । वहिजायान्तमुच्चार्य वटुकस्य महात्मनः ॥

अनेन बलिमुत्मृज्य योगिनीश्चिन्तयेत्ततः ॥

योगिन्यः कामरूपा निखिलगुणयुतास्तसकान्तस्वभावा

मत्ता: कङ्गालमालाकलितकुचतटी रक्तवस्त्रोत्तरीयाः ।

लिङ्गं पाशं कपालं शृणिमपि दधतः सुस्तिताः सुप्रसन्ना

भक्तानां साधकानामभिलिपितफलं दीयमानाः सुवेशाः ॥

१३५

पवं ध्यात्वा प्रपूज्यैव पश्चादपि बलिं ददेत् । अङ्गुष्ठमध्यमानामा योगिनीभ्यो बलिं हरेत् ॥

तारं लज्जां रमां सर्वसिद्धिश्च योगिनीभ्यः । सर्वाभ्यो मातृकाभ्यश्च इत्युत्सृज्य बलिं ददेत् ॥

विषं मायां ततः सर्वभूतेभश्च ततः परम् । सर्वभूतपतिं प्रोच्य भ्यो नमोऽन्तं समुच्चरेत् ॥

सर्वभूतबलिं दद्या क्षेत्रपालबलिं हरेत् । ततः सञ्चिन्तयेत् क्षेत्रनाथकं सिद्धिहेतवे ॥

निर्वाणं निर्विकल्पं निरूपमसकलं निर्विकारं क्षकारं
हृद्धारं ब्रह्मदंष्ट्रं हुतवहवदनं रौद्रमुन्मत्तभावम् ।
फट्कारं वद्धनागं भुकुटितटमुखं भैरवं शूलपाणिं
खट्टाङ्गं श्रीमनीलं डमरुकसहितं क्षेत्रपालं नमामि ॥

१४०

इति ध्यात्वा तु संपूर्ज्य बलिं पश्चात्त्रिवेश्येत् । विषं मायां रमावीजं क्षकारं विन्दुभूषितम् ॥
षड्दीर्घस्वरसम्भिन्नं स्वस्थानं क्षेत्रपालं च । इमं बलिं पदस्थान्ते पूजां गृह्युग्न्ततः ॥
स्वाहान्तमन्तमुच्चार्यं क्षेत्रपालवलिं दिशेत् । क्षेत्रपालवलिं दस्त्वा मध्ये दद्यात्ततः परम् ॥
इत्युत्सृज्य बलिं दद्याद्वाजराजेश्वराय च । बलिपात्रामृतेनैव तर्पयेद्विकादिकम् ॥
एकत्र वा पञ्चवलिं दद्याद्वापकमण्डले । वामभागे स्थिते चैव सर्वविश्वहरो भवेत् ॥
दक्षिणे वटुकं दद्यादुत्तरे योगिनीवलिम् । पूर्वे भूतवलिं दद्यात् क्षेत्रपालस्य पश्चिमे ॥
राजराजेश्वरं मध्ये बलिं दद्यात् सुसाधकः ॥

१४५

इति श्रीक्षानानन्दपरमहंसविरचिते कौलाबलीनिषिद्धे षष्ठोऽल्लासः ॥ ६ ॥

सप्तम उल्लासः

अथ वक्ष्ये च पूजाया विधानं यत् यद्भवेत् । पूजादौ च जपादौ च जपस्थान्ते तथैव च ॥
 पूजान्ते चाग्निकार्यान्ते प्राणायामत्यं चरेत् । प्राणायामषड्डङ्गञ्च कृत्वा साधकसत्तमः ॥
 पीठपूजां प्रकुर्वीत स्वकल्पोक्तविधानतः । स्वकल्पोक्तविधानेन ध्यात्वा देवों समाहितः ॥
 हृत्सरोजात् समानीय नासापुटपथा सुधीः । तेजोमयीं महादेवीं दीपादीपान्तरं यथा ॥
 पुष्पाङ्गलौ ततः पश्चान्मन्त्रमध्ये समानयेत् । आवाहन्यादिमुद्राश्च दर्शयेत्तदनन्तरम् ॥
 ५ अधर्वाङ्गलिमधः कुर्यादियमावाहनी भवेत् । इयन्तु विपरीता चेत्तदा वै स्थापनी भवेत् ॥
 मिलितं मुष्टियुगलं सन्निधापनरूपिणी । अन्तरड्गुष्टमुष्टिभ्यां सन्निरोधनरूपिणी ॥
 पतस्या पव मुद्रायास्तर्जन्यौ सरले यदि । अवगुणठनमुद्रेयमितो भ्रामिता सती ॥
 देवताङ्गे षड्डङ्गानां न्यासः स्यात् सकलीकृतिः । अन्योऽन्यग्रथिताङ्गुष्टप्रसारितकराङ्गुलिः ॥
 १० महामुद्रेति कथिता परमीकरणे बुधैः । परिवृत्य करौ पश्चात् तर्जनीमध्यमायुगम् ॥
 कनिष्ठानामिकायुगमं परस्परयुतं कुरु । धेनुमुद्रेयमाल्याता अमृतोकरणे बुधैः ॥
 स्वस्वकल्पोक्तविधिना मुद्राः सन्दर्शयेत्ततः । दर्शयित्वा ततो मुद्रां तालत्रयपुरः सरम् ॥
 छोटिकाभिर्दिग्बन्धनं कृत्वा जीवं न्यसेत्ततः । लेलिहामुद्रया यन्त्रं स्पृश्या पञ्चकुरेन वा ॥
 १५ तर्जनीमध्यमानामाः समं कृत्वा अधोमुखम् । अनामायां क्षिपेद्वृद्धां ऋजुं कृत्वा कनिष्ठिकाम् ॥
 लेलिहेति च विख्याता जीवन्यासे प्रकीर्तिता । मूलमन्त्रेण दोसात्मा अर्घ्यं द्रव्योदकेन च ॥
 त्रिवारं प्रोक्षयेद्वोमान् देवशुद्धिरितोरिता । ततः सम्पूजयेद्वेवीं षोडशैरुपचारकैः ॥
 आसनं स्वागतं पाद्यमर्थमाचमनीयकम् । मधुपर्काचमस्तानवसनाभरणानि च ॥
 २० गन्धपुष्टे तथा धूपदीपनैवेद्यवन्दनाः । (अथवा) पाद्यार्द्याचमनस्तानवसनाभरणानि च ॥
 गन्धपुष्टे धूपदीपनैवेद्याचमनं ततः । ताम्बूलमच्चनास्तोत्रं तर्पणञ्च ततः परम् ॥
 अर्घ्यं पाद्यं निवेद्याथ तथैवाचमनीयकम् । मधुपर्काचमनञ्च गन्धप्रसूनके ततः ॥
 २५ धूपदीपौ च नैवेद्यं दशोपचारकं स्मृतम् । गन्धादयो नैवेद्यान्ता पूजा पञ्चोपचारिका ॥
 उत्तमा मध्यमा चैव बुधैरुक्ताऽर्थमा क्रमात् । अभावे पुष्पतोयाभ्यां पत्रेण तदभावतः ॥
 तदभावे सर्वपेण श्वेतेनाऽपि विशेषतः । तदभावेऽक्षतेनैव दूर्घाया तदभावतः ॥
 अभावे वारिणा वापि तदभावे च मानसैः । मूलान्ते देवतानाम डेयुतञ्च समुद्दरेत् ॥
 देयद्रव्यपदोल्लेखं कृत्वा च तदनन्तरम् । हृदयेन तु पाद्यञ्च शिरसाध्यं निवेदयेत् ॥
 वाहणेनाचमनं प्रोक्तं तेनैव मधुपक्कम् । शिखामन्त्रेण गन्धञ्च पुष्पं नेत्रेण दापयेत् ॥
 निवेद्यामि वदने दद्यात् सर्वं सुसाधकः । पाद्यादिकं निवेद्याथ स्नानीयञ्च निवेदयेत् ॥
 २५ ततश्च पादुके दत्त्वा सुरक्ते स्नानमन्दिरे । नानारत्नसमायुक्तखण्डसिंहासनान्विते ॥
 तत्तानोय महादेवीं साधकः शुद्धभावतः । घृतेनोद्वर्तनं कायं मनसा तदनन्तरम् ॥

सुगन्धिदिव्यतैलेन देवकन्यासहस्रकैः । सहस्रैः स्वर्णकुम्भैश्च सुगन्धजलपूरितैः ॥
 आसिञ्चेन्द्रकिभावेन भवानीं भक्तवत्सलाम् । नानातीर्थोदकैः शुद्धैर्गन्धराजसहस्रकैः ॥
 नागकन्यासहस्रैस्तु किञ्चरैरप्सरोगणीः । पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः सापयेत्तदनन्तरम् ॥
 नारिकेलोदकेनैव तथेक्षुवारिणा ततः । सप्तमुत्तिकया युक्तशीतलेन जलेन च ॥
 शीतलोल्लोदकेनैव तथा रहोदकेन च । सुवासितजलेनैव देव्याः स्मानं समाचरेत् ॥
 सहस्रशीर्षामन्त्रेण पावमान्या तथैव च । भृङ्गाराष्ट्रकुम्भैस्तु देव्याः स्मानं विधाय च ॥
 ततः शुद्धैर्दुकूलैश्च गात्रमार्जनमाचरेत् । कार्पासं वाल्कलं वाक्षं कोषजं वस्त्रमिष्यते ॥
 रक्तकोषेयवस्त्रं महादेव्यै प्रशस्यते । सपोताम्बरकौषम्बा खदेवाय च उत्सृजेत् ॥
 विचित्रं सर्वदेवेभ्यो दिव्यांशुकं निवेदयेत् । नीलरक्तन्तु यद्वत्रं तत्सर्वत विवर्जयेत् ॥
 विचित्ररागविपुलं लग्नहीनं विवर्जयेत् । वस्त्रं दद्यान्महादेव्यै नान्यस्मै तु कदाचन ॥
 रक्तवस्त्रं रक्तमाल्यं रक्तालङ्गलेपनं कार्यं गन्धचन्दनसिंहकैः ॥
 पुनश्च पादुके दत्त्वा मनोरमे सुसाधकः । यन्त्रमध्ये समानीय नमस्कुर्यात् समाहितः ॥
 पुनः पाद्यादिकं दत्त्वा पूजयेद्विधिपूर्वकम् । यथोत्पन्नं फलं पुष्पं तथा दद्याच्च पत्रकम् ॥
 पुष्पाङ्गलिप्रदानेन न भवेन्नियमस्तवयम् । नाधोमुखं फलं दद्यादिति शास्त्रस्य निर्णयः ॥
 ज्ञानाख्यमुद्रया चैव पूजयेत् परमेश्वरीम् । अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यान्तु ज्ञानमुद्रा प्रकीर्तिता ॥
 मध्यमानामिकाभ्यान्तु अङ्गुष्ठाग्रेण साधकः । दद्याच्च विमलं गन्धं मूलमन्त्रेण पूर्ववत् ॥
 यथा गन्धं तथा चैव धूपं दद्याद्विचक्षणः । मध्यमानामिकाभ्यान्तु मध्यपर्वणि देशिकः ॥
 अङ्गुष्ठाग्रेण धूपञ्च धृत्वा च विनिवेदयेत् । उत्तोलनं विधा कृत्वा गायत्रा मूलयोगतः ॥
 अनामिकाङ्गुष्ठयोगे नैवेद्यन्तु निवेदयेत् । अन्यत् सर्वं सदा वीरः प्रदद्याज्ञानमुद्रया ॥
 दधिमधुघृतेनैव मधुपर्कः प्रकीर्तिः । पायसं कुशरं दद्यात् शाल्यन्तं मधुसंयुतम् ॥
 पिष्टकं मोदकञ्चैव दुधं दधि तथा फलम् । ताम्बूलञ्च ततो दद्यात् कर्पूरादिसुवासितम् ॥
 तत्र तत्र जलं दद्यादुपचारान्तरान्तरा । पुनर्माल्यं प्रदातव्यं गन्ध बन्दनपङ्गजम् ॥
 दर्पणं चामरं छत्रं पादुकाञ्च निवेदयेत् । विधिवत् पूजनं कृत्वा तर्पयेत्तत्त्वमुद्रया ॥
 अङ्गुष्ठानामिकायोगाद्वामहस्तस्य सर्वदा । अङ्गुष्ठे भैरवो देवोऽनामायां चण्डिका सदा ॥
 अनामाङ्गुष्ठयोगेन तर्पयेत् कुलसन्ततिम् । अङ्गुष्ठमध्यमाभ्याञ्च वश्यकर्मणि तर्पयेत् ॥
 कनिष्ठाङ्गुष्ठयोगेन स्तम्भने तर्पयेत्ततः । तर्जन्यङ्गुष्ठयोगेन तर्पयेदभिचारके ॥
 एवं सन्तर्प्य देवेशीं कुलद्रव्यैर्थाविधि । तर्पणञ्चाष्टधा कार्यं सकृद्वापि यथेच्छया ॥
 नार्चयेदेकद्वस्तेन तर्पयेननैकपाणिना । तर्पयित्वा महादेवीं स्वीकरममथाचरेत् ॥
 देवतामन्तिकं कुर्यात् कुसुमैर्विहितैः सदा । पूजाकाले देवताया नोपरि भ्रामयेत् करम् ॥
 देव्यनुजां गृहीत्वा तु पूजयेदङ्गरैवताः । ध्यात्वा गुरुकुलं धीरो रश्मवृन्दं तथैव च ॥

स्व स्व स्थाने समावाहा पूजयेत्तदनन्तरम् । विना यो हि गुरोः पूजामिष्टदेवं यजेह यदि ॥ ६०
निष्कृतिर्नास्ति तस्यैव नरकार्णवकोटिषु । तस्मात् सर्वप्रयत्ने न गुरुपूजां समाचरेत् ॥

दिव्यौधा गुरवो ह्यैव सिद्धौधा गुरवस्तथा । मानवौधाः समासेन पूजनीयाः प्रयत्नतः ॥
अथवा सर्वशास्त्रेषु गुरवः पूर्वसूचिताः । येषु येषु च मन्त्रेषु ये ये ऋषिगणाः स्मृताः ॥
ते ते पूज्याः सपर्यदौ संक्षेपाद्वगदितं मया । अज्ञात्वा गुरुनामानि गुरुत्वितयमर्चयेत् ॥

चतुष्यं चा सङ्कोचो न च कार्यन्ततः परम् । गुरुः परगुरुश्चैव परापरगुरुस्ततः ॥ ६१
परमेष्टिगुरुश्चैव कथिता गुरव शुभाः । न जानामि गुरोर्नाम वंशशुद्धिः कदाचन ॥
त्वत्पादाम्बुजरेणूनां कणमादेहि दासताम् । इति स्तवेन संस्तुत्य तस्मिन्निजगुरुं यदि ॥
तत्राम्बा पूजयेद्यस्तु तेन पूजा गुरोर्भवेत् । गुरुपूजां विना चैव यदि पूजां समाचरेत् ॥
तदोषशमने चैव कुलपूजां समाचरेत् । पूर्ववत्तर्पणं कृत्वा रश्मिबृन्दं प्रपूजयेत् ॥

यत यत स्थितिश्चैव तत तं नार्चयेद्यदि । तन्मांसस्त्रिरेणैव पारणं तस्य जायते ॥ ७०
एकपीठे पृथक् पूजां विना यन्त्रं करोति यः । अङ्गाङ्गित्वं परित्यज्य देवताशापमाप्यात् ॥
आवाह देवतामेकामर्चयश्चान्यदेवताम् । उभाभ्यां लभते शापं मन्त्रो चञ्चलमानसः ॥
तस्मात् सर्वप्रयत्ने न स्वस्त्राने यथाक्रमात् । संपूज्य देवताः सर्वास्तर्पयेत्तदनन्तरम् ॥
ग्रह्याण्याद्यष्टशक्तीश्च पूजयित्वा च तर्पयेत् । पुनः सम्पूजयेद्वेवीमुपचारैश्च विस्तरैः ॥
आसनं प्रथमं दद्यात् रौप्यं दारुजमेव वा । वस्त्रं वा चार्मणं कोषं मण्डपस्योत्तरे सृजेत् ॥ ७५
पादं दस्त्वा महादेव्यै चार्ध्यं दद्यात्ततः परम् । श्यामा दूर्वा पङ्कजञ्च विष्णुकान्तासमन्वितम् ॥
गन्धपुष्पाक्षतजवाकुशाप्रतिलसर्पैः । सदूर्वैः सर्वदेवानामेतदर्ध्यमुद्दीरितम् ॥

केवलं तोयमात्रेण तदाचमनमिष्यते । वासितन्तु सुगन्धाद्यैः कर्तव्यं यदि लभ्यते ॥
अर्ध्यादिकं प्रदद्यात् तु गन्धाष्टकं निवेदयेत् । चन्दनागुरुकर्पूरं चोरकुड्कुमरोचनाः ॥
जटामांसी कपिजटा शक्ते गन्धाष्टकं विदुः । नानाविधानि पुष्पाणि वसनाभरणानि च ॥
मालां दद्यात्ततो देव्यै गन्धचन्दनमिश्रितम् । सर्वाङ्गलेपनं दद्याद्धूपं दद्यात्ततः परम् ॥
उशीरं चन्दनं कुष्मगुरुं गुगगुलुन्तथा । मधुना घृतसंयुक्तो धूपोऽयं चरिङ्काप्रियः ॥
(अथवा) रोगरोगहररोगदकेशाः सुरतस्तुलघुपत्रविशेषाः ।

वक्तारहितवारिजमुद्रा धूपवर्तिरिह सुन्दरि भद्रा ॥

हरितकीमुस्तमथो नखी च मांसी जतु शैलजदेवदारुः ।

कुष्टं गुडः सर्जरसस्तथैव दशाङ्गधूपः कथितो मुणीन्द्रैः ॥

(अथवा) अगुरुशीरगुग्गुलुशर्करामधुचन्दनैः । धूपयेदाज्यसंमिश्रै नौचैर्देवस्य देशिकः ॥

केवलं गुग्गुलं धूपमगुरुं वापि संदिशेत् । एषामेकतमं कृत्वा निवेद्य शास्त्रवत्तमना ॥

न भूमौ स्थापयेद्धूपमासने च घटेऽपि वा । घृतप्रदीपं प्रथमं तिलतैलोङ्गवं ततः ॥

सार्वपं कलनिर्यासजातं वा वारिजोऽद्वम् । प्रणवं जयध्वनिपदं मातः स्वाहा ततः परम् ॥
अनेन पूजयेद्युषण्टामनेन परिवादयेत् । तैजसं दाहजं वापि मार्त्तिक्यं दीपवृक्षकम् ॥

अत दीपं प्रदातव्यं भूमौ नहि कदाचन । एवं दीपं प्रकुर्वीत नेतरञ्जनकारकम् ॥

६०

घृतदीपं दक्षिणे तु स्वामे तैलदीपकम् । अभितो दोपयेन्मन्त्री दीपमालां घृतपूताम् ॥

कर्पूरवर्तिकायुकां तेनैव वा परिपूताम् । वर्ता कर्पूरगन्धित्या सर्तिषा तिलजेन वा ॥

आरोप्य दर्शयेद्विषानुच्चैः सौरभशक्तिशालिनः । दीपाबलिं ततो दत्ता कुलदीपं निवेदयेत् ॥

सौवर्णे राजते कांस्ये स्थानके कुड्कुमेन तु । दलाष्टकयुतं पश्चं विलिख्य तत्र साधकः ॥

यवगोधूमदुग्राधाद्यैः कृत्वेन्दुरूपकं चरम् । अष्टपत्रेषु मध्ये च स्थापयित्वा ततः परम् ॥

६५

नवदीपं क्षिपेत्तत्र मूलमन्त्रेण मन्त्रयेत् । सप्तधा तत उत्तोल्य नवधा भ्रामयेत्ततः ॥

निर्मञ्चयेन्महादेवां मूलमन्त्रं समुच्चरन् । ततश्च साधकश्चेष्टश्चकमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥

दक्षिणेतरहस्तस्य वृद्धागर्भकनिष्ठिका । दक्षिणे योजयित्वा तु कनिष्ठे गर्भके बुधः ॥

वामे च दक्षिणाङ्गगुष्टं साधको विनियोजयेत् । अयोत्ययोगतश्वैव चकमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

प्रदत्त्वा कूलदीपश्च नैवेद्यन्तु प्रदापयेत् । तैजसेषु च पात्रेषु प्रस्तरे वाऽज्जपतके ॥

१००

यज्ञदासमये वापि नैवेद्यं कलयेद्वुधः । सर्वाभावे तु माहेये स्वहस्तघटिते यदि ॥

न दद्यात् वाल्कले लौहे दत्ते नरकमाप्त्यात् । यद्योग्यं सर्वपात्रे तु तन्निधाय निवेदयेत् ॥

अन्नतोयैर्यथा सृष्टमर्यपात्रस्थितेतरैः । न गृह्णाति महादेवी दत्तं विधिशतैरपि ॥

नैवेद्यं षड्सोपेतं नानाविधफलन्तथा । नानाविधानि दत्त्वा देव्यै प्रयत्नतः ॥

मद्यं निवेद्य मांसञ्च मत्स्यं मुद्रां ततः परम् । दत्त्वा देव्यै प्रयत्नेन अन्नं वहुविधन्तथा ॥

१०५

विविधं व्यञ्जनं रस्यं कषायं तिक्तसंयुतम् । कट्टपूपधुरज्जैव परमात्रं सशर्करम् ॥

शक्कराङ्गदुग्राधवण्डादिभावितं पिष्टकन्तथा । दुधं दधि तथा तकं नवनीतं सशर्करम् ॥

शक्करामोदकं दद्यादन्त्यं नानाविधन्तथा । चव्यं चोद्यं लेहपैयं भक्ष्यं भोज्यं निवेदयेत् ॥

अशक्तौ मनसा दद्यादेतत् कर्म न लोपयेत् । चुलुकञ्च ततो दत्त्वा प्राणमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥

वृद्धानामाकनिष्ठाभिः प्राणमुद्रा समीरिता । वृद्धामध्यातर्जनीभिरपानस्य प्रकीर्तिता ॥

११०

वृद्धानामामध्यमाभिर्व्यानमुद्रा प्रदर्शिता । कनिष्ठाभिन्नसर्वाभिरुदानस्य समीरिता ॥

समानमुद्रा सर्वाभिरुद्गुलीभिः प्रदर्शिता । प्राणापानौ तथा व्यान उदानश्च समानकः ॥

चतुर्थं न्तोऽनिजायान्तस्ताराद्यो मुद्रिकामनुः । वामहस्ते प्रासमुद्रा प्रासवत् परिकीर्तिता ॥

पुनराचमनीयञ्च दत्त्वा देव्यै सुसाधकः । स्वयम्भुकुसुमं कुण्डगोलोत्थं रोचनागुरुम् ॥

११५

कस्तूरीकुड्कुमारकचन्दनानि प्रदापयेत् । गन्धपुष्पं तथा माल्यं रक्तपुष्पादिभूषणम् ॥

सिन्दूरं कज्जलं दद्यादलकं पट्टगुच्छकम् । द्रोणापराजितपुष्पं करवीरं जवान्तथा ॥

प्रयत्नेन प्रदातव्यं चरिदकाप्रीतिकारकम् । दत्ते चैव जवापुष्पे पट्टवस्त्रफलं लभेत् ॥

अपरायाश्च माहात्म्यं वक्तुं नहि कदाचन । ताम्बूलञ्च ततो द्यात् कर्पूरादिसुवासितम् ॥
 पुनर्माल्यं प्रदातव्यं गन्धचन्दनसंयुतम् । दर्पणं पादुकां छत्रं चामरं व्यजनादिकम् ॥ १२०
 अजादिवलिदानेन चार्णडकां तोषयेत्ततः । यत्ततस्तु वलिं द्यात्र हन्यादात्मना पुनः ॥
 स्वहस्तैर्न पशुं हन्यात् स्वतो हिंसां विवर्जयेत् । यदि हन्यात् प्रमादेन रौरवं नरकं व्रजेत् ॥
 छागादीनि बलिं दत्त्वा धूपदीपं निवेदयेत् । गृहीत्वा शोणितं पात्रे स्वकीयं हृदयोद्धवम् ॥
 तोयसैन्धवसंयुक्तं शर्करामधुसंयुतम् । प्रदद्याच्च महादेव्ये सर्वसौभाग्यहेतवे ॥
 अभ्युक्ष्य रुधिरं धीरो वाग्भवेन प्रदापयेत् । शक्तिवीजेन वा द्यानाभेरुधर्मधो नहि ॥
 पुष्पाञ्जलिदयं दत्त्वा तर्पयेन्निजदेवताम् । ततश्च साधकश्चेष्ठो मन्त्रशुद्धिं समाचरेत् ॥ १२५
 गृहीत्वा मातृकावर्णं मूलमन्त्राक्षराणि च । क्रमात् क्रमाद्विरावृत्तिर्मन्त्रशुद्धिरितीरिता ॥
 आदौ मन्त्रविशुद्धार्थं जपं कुर्यात्ततः परम् । जपञ्च विविधं प्रोक्तं वाचिकोपांशुमानसम् ॥
 जिह्वौष्ठाधरसंस्फुक्तेर्जपो यश्च प्रजायते । तज्जपं वाचिकं विद्धि जिह्वामात्रमुपांशुकम् ॥
 मनसा मन्त्रवर्णस्य चिन्तनं मानसं समृतम् । वाचिकस्य शतं ज्ञेयं पकोचरमुपांशुना ॥ १३०
 तस्माच्छततगुणं प्रोक्तं मानसं जपमुक्तम् । (अथवा) निगदश्च तथा ज्ञेयः स्वपृचाचा निगद्यते ॥
 अव्यक्तस्तुस्फुरदक्तु उपांशुः परिकीर्तिः । मानसश्च स वोद्धव्यशिचन्तनाक्षररूपवान् ॥
 निगदेन तु यज्ञस्तं लक्ष्मात्रं सुसाधकैः । उपांशुस्मरणेनैव तुल्यं भवति सर्वथा ॥
 उपांशुलक्ष्मातन्तु यज्ञस्तं साधकेन च । मानसोचारणाततुल्यं जायते साधकस्य च ॥
 प्राणायामं बड़ञ्च कृत्वा ऋष्यादिकञ्चरेत् । स्वगुरुं मूर्ध्नि सञ्चिन्त्य हृदि देवीं ततः परम् ॥
 स्वयं कामकलारूपं भावयन् जपमारभेत् । जपस्यादौ शिवां ध्यायेत् ध्यानस्यान्ते पुनर्जपेत् ॥ १३५
 जपध्यानसमायुक्तः शीघ्रं सिद्ध्यति साधकः । ध्यानं कृत्वा जपेन्मन्त्रं गुरुकक्षमतो बुधः ॥
 सर्वे मन्त्राः सिद्धिदाः स्युः सत्यमेव न संशयः । ततः समूजयेन्मालां तोयैरभ्युक्ष्य यत्ततः ॥
 उँ हीं अक्षमालायै हन्मन्त्रेण प्रपूजयेत् । उँ माले माले महामाले सर्वसिद्धिस्वरूपिणि ॥
 चतुर्बर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव । पूजयित्वा ततो मालां गृहीत्वा दक्षिणे करे ॥
 हृतसमीपे समानीय न तु वामेन संस्पृशेत् । विना यन्वञ्च मन्त्रञ्च कवचं मन्त्रशून्यतः ॥ १४०
 मालाञ्च वामहस्तेन मृत्युचिह्नस्य लक्षणम् । संख्या कृता मृत्तिका च अक्षतञ्च तथैव च ॥
 मध्यमाया मध्यभागे स्थापयित्वा समाहितः । तर्जन्या न स्पृशेन्मालामङ्गुष्ठाग्रेण चालयेत् ॥
 पाश्वयोः सेतुमादाय जपकर्म समाचरेत् । निःसेतुश्च यथा तोयं क्षणान्निम्नं प्रसर्पति ॥
 मन्त्रस्तथैव प्रणवो द्विजानां सेतुरीरितः । शूद्राणां चन्द्रविन्दुस्थ औकारः सेतुरुच्यते ॥
 शूद्राणामादिसेतुर्वा द्विसेतुर्वा यथेच्छयां । द्विसेतवः सप्ताख्याताः सर्वथैव द्विजातयः ॥ १४५
 यथा मन्त्रं तथा स्तोत्रं कवचञ्च तथाविधम् । सेतुं विना भवेद्रूर्थं तस्मात् सेतुं समाचरेत् ॥
 प्रत्येकं बीजमादाय अङ्गादूधर्वेन मन्त्रवित् । पूर्वबोजं जपन् यस्तु परबोजन्तु संस्पृशेत् ॥

अङ्गुष्ठेन विना यस्य निष्फलः स जपः सदा । एवमुक्तिविधानेन विलम्बं त्वरितं त्यजेत् ॥

मेरुं प्रदक्षिणीकृत्य प्रजपेत् साधकोत्तमः । गणनाविधिमुहूर्द्ध्य यो जपेत्तज्जपं पुनः ॥

गृहन्ति राक्षसास्तेन गणयेत् सर्वदा बुधः । अथवा करमालायां मातृकायां तथैव च ॥

१५०

नित्यं जपं करे कुर्यात् तु काम्यं कदाचन । नित्यजपे च होमे च यत्र संख्या न चोदिता ॥

तत्रेयं गणना प्रोक्ता अष्टोत्तरसहस्रकम् । अष्टोत्तरशतं वापि तिंशद्वापि कदाचन ॥

तिंशन्त्यूनं न कुर्याच्च नित्यजपे च साधकः । यथाशक्ति जपं कृत्वा प्राणायामं विधाय च ॥

गोपयित्वा ततो मालां सप्रसूनाधर्यवारिणा । तेजोमयं जपफलं देव्या हस्ते समर्पयेत् ॥

गुह्यातीति समर्याथ स्तुवन् घणटाञ्च वादयेत् । तिविधेन नतिं कुर्याद्वाङ्कविधानकैः ॥

१५५

चिबुकेन मुखेनाथ नासया मस्तकेन च । ब्रह्मरन्ध्रेण कर्णाभ्यां यद्भूमेः स्पर्शनं भवेत् ॥

(अथवा) उरः शिरोद्वृष्टिं जानुमनश्चरणवाकरैः । अष्टाङ्गनमनं ह्येयं नित्यहोमं ततः परम् ॥

नित्यं नैमित्तिकं होमं स्थितिलेषु समाचरेत् । न कुर्यात् काम्यहोमं वै विना कुण्डेन मन्त्रवित् ॥

स्वदक्षिणे लिखेद्वस्तप्रमाणं चतुरस्तकम् । अङ्गुलोत्सेष्वसंयुक्तं बालुकाभिः समन्ततः ॥

तत्र मध्ये च षट्कोणं लिखित्वा प्रोक्ष्य पूजयेत् । आधारशक्तिमयच्यं पूर्ववच्च पडङ्गकम् ॥

१६०

ततो वहिं समुज्जवाल्य क्रव्यादंशं परित्यजेत् । शब्दाख्यमनुना मन्त्रो नैमित्तित्यां ज्वलदग्निकम् ॥

आत्मनोऽभिमुखं कृत्वा वहिं संस्थापयेद्वृधः । अग्निं प्रज्वाल्य मूलेन ज्वालिनीञ्च प्रदर्शयेत् ॥

मणिबन्धौ समौ कृत्वा करोतु प्रसृताङ्गुलो । मध्यमे मिलिते कृत्वा तन्मध्येऽङ्गुष्ठकौ क्षिपेत् ॥

इयं स्याज्जवालिनी मुद्रा परमा होमकर्मणि । अग्निं सम्पूजयित्वा तु शिवशक्तिसमागमात् ॥

वहिमध्ये समावाह्य इष्टदेवीं समाहितः । आवाहन्यादिका मुद्रा दर्शयित्वा तु रक्षयेत् ॥

१६५

संपूज्य च महादेवीं हव्यं संशोधयेत्ततः । संस्थाप्य हवनीयञ्च पूर्ववत् प्रोक्षणञ्चरेत् ॥

चतुर्था शोधनं कृत्वा आज्यस्थालीन्तु सन्दिशेत् । पूर्ववन्मण्डलं कृत्वा पूजयेत् पूर्ववर्त्मना ॥

अत्र पात्रं विनिक्षिय हव्यं तत्र निधापयेत् । दशधा मूलमन्त्रण अभिमन्त्र दुनेत्ततः ॥

प्रणवं भूस्ततः स्वाहा इदमग्निञ्च डेयुतम् । तारं भुवो वहिजाया इदञ्च वायवे पदम् ॥

ॐ स्वः स्वाहा इदं प्रोक्ष्य प्रजाधिपतये ततः । इत्याद्वृतिवयं हुत्वा महाव्याहृतिसंज्ञकम् ॥

१७०

हव्ये वहौ तथा देव्यां आत्मन्यैक्यं विभावयेत् । षडङ्गमनुना षट्कमाहुतिं जुहुयात्ततः ॥

मूलान्ते देवतानाम डेयुकञ्च समुच्चरेत् । ततः स्वाहा समुच्चार्यं अष्टोत्तरसहस्रकम् ॥

हविषा च दुनेद्वीरस्तिलेन पललेन वा । अष्टोत्तरशतं वापि तदद्वं वापि साधकः ॥

अथवाष्टदशं कुर्यात्तियहोमे त्वयं विधिः । मांसेन मधुना चाज्यैर्मतस्यैः पुष्पैस्तिलैस्तथा ॥

१७५

यवैर्घान्यैश्च मुद्राभिः कुलपुष्पैस्तथा फलैः । अपामार्गेविलवपवैभृङ्गराजैः सुशोभनैः ॥

करवीरज्जवापुष्पैरपरद्रोणकिंशुकैः । पञ्चैश्च कुमुदैः कुन्दैर्नीलरक्तोत्पलैस्तथा ॥

सौंगन्धिकैश्च बन्धूकैः केशरैश्चम्पकैस्तथा । जातीभिर्मालतीभिश्च महिकाभिः कदम्बकैः ॥

मनोरमैः प्रसूनैश्च फलैः पतैर्यथा विधि । अनेन विधिना मन्त्री देव्या होमं समाप्य च ॥

पञ्चग्राणाहुतीमूलैः षड्ह्रानां षड्हुतीः । गुरुवृन्दं रश्मिवृन्दं समावाह्य हुनेत्ततः ॥

कमादेकाहुतिं हुत्वा प्रत्येकेन सुसाधकः । आहुतित्रितयं हुत्वा पुनर्देव्यै प्रयत्नतः ॥

१८०

पुनराचमनीयन्तु दत्त्वा वहौ समानयेत् । संहारमुद्यया देवीं चूँ अग्नये ततः परम् ॥

वद्विजायान्तमन्वेण आहुतितितयं हुनेत् । विसुज्याग्निञ्च देवीञ्च शङ्खघणटाञ्च वादयेत् ॥

तर्पयित्वा ततो देवीं चक्रस्थां परमेश्वरीम् । देव्यङ्गं मूर्धिं संहृत्वा शेषं कर्म समाचरेत् ॥

ततश्च कौलिकैः सादृं पानं कुर्यात् कुलासृतम् । पञ्चतत्त्वं महादेव्यै दत्त्वा न स्वोकरोति यः ॥

नैवेद्यादि तथा सोऽपि देवोनां शापभाग्भवेत् । रोगो दुःखी दरिद्रश्च भूत्वा नरकमाप्नुयात् ॥

१८५

एकाकी नाचरेत् पानं कौलिकैर्मायया सह । पानञ्च लिविं प्रोक्तं दिव्यवीरपशुकमात् ॥

दिव्यं देव्यग्रतः पानं वीरमेकान्तवासिनाम् । संस्कारादिविहीनं यत्तत् पानं पाशवं स्मृतम् ॥

इति श्रीज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये सप्तमोऽन्तसः ॥ ७ ॥

अष्टम उल्लासः

कमं तस्य प्रवक्ष्यामि चतुर्वर्गप्रदायकम् । अन्नमध्ये त्वष्टपत्रं पञ्चं निर्माय तत्र वै ॥
कारणैः पूर्णपात्रन्तु संस्थाप्य तत्र साधकः । षड् दीर्घमायथा चैव षड्ङ्गन्यासमावरेत् ॥
ततो ध्यायेदत्रपूर्णां परमानन्ददायिनीम् ।

आदाय दक्षिणकरेण सुवर्णदर्वीन्दुग्धान्नपूर्णामितरेण च रक्षणात् ।
भिक्षान्नदाननिरतां नवहेमवर्णामम्बां भजे सकलभूषणभूषिताङ्गीम् ॥

पवं ध्यात्वा महादेवीं तत्रावाह्य सुसाधकः । तत्त्वमुदां प्रदर्शय इदमन्नामृतं वदेत् ॥
पूरयद्धन्द्मुच्चार्यं नमः स्वाहा ततः परम् । तत्र सन्तर्पयेद्दक्षा अन्नपूर्णां यजेत्ततः ॥

तारञ्च भुवनेशानीं श्रीबीजं कामबीजकम् । हृदन्ते भगवत्यन्ते माहेश्वरोपदं लिखेत् ॥

अन्नपूर्णे अग्निजाया त्वचपूर्णामनूत्तमः । यथाशक्ति जपं कृत्वा स्तुत्वा देवीं समाहितः ॥

अर्चयित्वा तु देवेशीं कौलिकान्नार्चयन्ति ये । पापिष्ठास्ते चण्डिकायाः प्रसादभाजनं नहि ॥

नैवेद्यं पुरतो न्यस्तं दर्शनात् स्वीकृतं त्वया । साधुभक्तस्य जिह्वायामश्नामि कमलेक्षणे ॥

वसन्ति तस्य जिह्वायां शिवशक्तादिदेवताः । तस्मात् कौलिकवक्त्रेषु होतव्यं साधकोत्तमैः ॥ १०

चण्डिकायाः प्रियाकाङ्क्षी देवीभक्तान् यजेत् सदा । कौलानां लक्षणं वक्ष्ये यथातन्नानुसारतः ॥

निवृत्तदुःखसन्तुष्टा विद्यागमविमत्सराः । कुलज्ञानरताः शान्ताः शिवभक्ता दृढब्रताः ॥

कीर्त्यमाने कुले येषां रोमाञ्चगद्गदख्वराः । आनन्दाश्रयुता वीराः कथिताः कौलिकेश्वराः ॥

सर्वधर्मोऽधिको लोके कुलधर्मः शिवोदितः । इति ये निश्चितधियः प्रोक्तास्ते कौलिकोत्तमाः ॥

यो भवेत् कुलतत्त्वज्ञः कुलशास्त्रविशारदः । कुलार्चनरतयुसां कौलिकः सोऽधिकः सदा ॥ १५

कुलभक्तान् कुलाचारान् कुलज्ञानान् कुलब्रतान् । प्रीतो भवति यो दृष्ट्वा कौलिकः स शिवप्रियः ॥

पञ्चतत्त्वस्त्रीकरणात् मूलमन्तर्यात्तत्त्ववित् । देवतागुरुभक्तश्चेत् कौलिकः स्याच्च दीक्षया ॥

दुलैभं सर्वलोकेषु कुलाचार्यस्य दर्शनम् । यः शक्तीः स्वयमाहूय कुलाभिज्ञांस्तथैव च ॥

अभ्यर्च्य देवतावृद्धा गन्धपुण्याक्षतादिभिः । मादिभिः पञ्चमुदाभिः सद्भक्ता परितोषयेत् ॥

तेषु तुष्टेषु सन्तुष्टाः शिवाद्याः सर्वदेवताः । कुलज्ञानी वसेद् यत्र स देशः पुण्यभाजनः ॥ २०

दर्शनादर्चनात्तस्य तिसत्कुलमुद्धरेत् । कुलज्ञानिनमालोक्य स्वगृहेऽन्यगृहे स्थितम् ॥

समायान्ति मुदा तत्र योगिन्यो योगिभिः सह । प्रविश्य कुलयोगीशं भुजते पितृदेवताः ॥

यत् कृतं कुलनिष्ठानां तद्देवानां कृतं भवेत् । देवाः कुलप्रियाः सर्वे तस्मात् कौलिकमर्जयेत् ॥

ब्रह्मेन्द्राचयुतरुद्गादिदेवता मुनिराक्षसाः । कुलधर्मपरा होते मानुषेषु च का कथा ॥

न तुष्टा चण्डिकाऽन्यत तथातः स्यात् सुपूजिता । कौलिकेद्रेऽर्चिते सम्यग् यथा तुष्टा हि चण्डिका ॥ २५

यत् फलं कौलिकेन्द्राणां पूजनाल्लभते सुधीः । तत्फलं नाम्रुयातीर्थेस्तपोव्रतमखैः सदा ॥

पूजनाजपनाद्वोमात् सुकृतं विविधन्तथा । कौलिकस्य भवेद् वर्यर्थं कौलिकं योऽवमानयेत् ॥

शमशानं तद्गृहं विद्धि पापिष्ठः श्वपचाध्रमः । कुलनिष्ठं परित्यज्य यज्ञान्यस्मै प्रदीयते ॥
 तदानं निष्कलं विद्याहाताऽपि नरकं ब्रजेत् । पापाचारसमायुक्तं सर्वलोकवहिष्ठतम् ॥ ३०
 त्रायते हि कुलद्रव्यं कुलयोगोश्वरार्पितम् । कौलिकेन्द्रः सकृदभुद्भक्ते पुण्यं कोटिगुणं भवेत् ॥
 किं पुनर्बहुभिर्मुक्तैस्तत्त्वं पुण्यं नैव गण्यते । तस्मात् सर्वप्रयत्ने न सर्वावस्थासु सर्वथा ॥
 कुलधर्मपरो भूत्वा कुलज्ञानिनमर्चयेत् । नन्दन्ति पितरः सर्वे गायन्ति च पितामहाः ॥
 प्रपितामहाश्च नृत्यन्ति कौलिके गृहमागते । यज्ञकोटिफलं तस्य वाजपेयशतानि च ॥
 ददाति कौलिकेभ्यश्च विन्दुमात्रालिसङ्गमात् । पृथिवी हेमपूर्णा च कल्यकोटिप्रदानतः ॥ ३५
 तत्कलं सर्पर्णाज् ज्ञानात् कौलिके यागमन्दिरे । कौलिकेषु प्रसन्नेषु प्रसन्ना च एडिका भवेत् ॥
 संस्मृतः कीर्तिर्तो दृष्टो वन्दितो भाष्टिर्तोऽपि वा । पुनाति कुलधर्मिष्ठश्च एडालोऽपि यद्वच्छया ॥
 सर्वज्ञो वापि मूर्खो वा उत्तमो वाऽधमोऽपि वा । सर्वथैव शिवः सोऽपि तस्माद्यत्तात् समर्चयेत् ॥
 स धन्वः खलु लोकेषु पुरुषः । क्षीणकल्पः । यत्समीपं समायान्ति कुलाचार्याश्च साधकाः ॥
 अथ कौलान् समानीय शक्तीश्चैव विशेषतः । खशकिं वीरशकिं वा दीक्षितां गृहिणीमथ ॥ ४०
 पायथित्वा पिवेद्द्रव्यमिति शास्त्रस्य निर्णयः । अनिवेद्य तु यः शक्तौ कुलद्रव्यं निषेवते ॥
 पूजा च विफला तस्य देवता न प्रसीदति । विना यन्त्रेण या पूजा विना मांसेन तर्पणम् ॥
 विना शक्ता तु यत्पानं तत्सर्वं निष्कलं भवेत् । आहुतो यो निवर्तेत अनाहुतोऽपि यो विशेषत् ॥
 चक्रमध्ये स पापी स्यात् सर्वधर्मवहिष्ठतः । तिरश्चां योनिमालमध्य नरकान् प्रतिपद्यते ॥
 पूजास्थाने प्रयत्ने न आसनानि प्रदापयेत् । ततः कौलाः स्त्रियः सर्वा प्रक्षालय पाणिपादकम् ॥ ४५
 प्रणम्य प्रविशेषकं मुद्राभिः पञ्चसंज्ञकैः । स्त्रीणामन्यतमः स्थानं पुंसामन्यतमं पृथक् ॥
 अथवा मिथुनं कृत्वा क्रमात् समुपवेशयेत् । पड्क्राकारेण वा सम्यक् चक्राकारेण वाऽथवा ॥
 चक्रमध्ये तु मूढात्मा जातिभेदं करोति यः । तं भक्षयन्ति योगिन्यस्तं शपेच्छार्दिका सदा ॥
 जातिभेदो न चक्रेऽस्मिन् सर्वे शिवसमाः स्मृताः । प्रवृत्ते भैरवीचक्रे सर्वे वर्णा द्विजातयः ॥
 निष्ठृते भैरवीचक्रे सर्वे वर्णाः पृथक् पृथक् । रहस्यमार्गनिरता ये ये वर्णा भवन्ति हि ॥ ५०
 ते ते विग्राः सर्वथैव सत्यं सत्यं न संशयः । खर्गादिपुण्यलोकेषु देवादन्यो यथा न हि ॥
 तथैव चक्रमध्ये तु देवाः सर्वे हि मानवाः । वेदेऽपि स्थितमेवं हि सर्वं ब्रह्मेति चावृतीत् ॥
 बहुनाल किमुकेन चक्रमध्ये तु साधकाः । पुरुषाः शिवरूपाश्च देवीरूपाः स्त्रियः सदा ॥
 शिवशक्तिधिया सर्वाश्चक्रमध्ये समर्चयेत् । संस्काराज्ज्येष्ठक्रमतो ललाटे गन्धचन्दनैः ॥
 शक्तीनां साधकानाश्च तिलकश्च सहाश्तम् । कृत्वा विलेपनं माल्यं प्रदद्यात् साधकोत्तमः ॥ ५५
 न स्थूलं न हि सूक्ष्मश्च पालं कृत्वा मनोरमम् । नयनाग्निवाणसंख्यातैः कर्णन्तु साधकेन च ॥
 हेतुपानं प्रकर्त्तव्यमित्युक्तं कुलसाधने । इत्यप्यधिकपात्रन्तु न कर्मन्तु साधकैः ॥
 कराभ्यां पालमुद्धृत्य द्वितीयश्च यथाक्रमात् । ततः श्रीगुरुपादाय साक्षात् परशिवाय च ॥

समांसं देवताबुद्धा समर्पयेद्यथाक्रपात् । दत्त्वासृतरसं पूर्णं गुरवे तदनन्तरम् ॥

योषिद्भ्यस्त्ववशेषन्तु वीरेभ्यश्च ततः परम् । कुलजाय कुलीनाय कुलभक्ताय दापयेत् ॥

गुहम्यो गुहपातञ्च शक्तिभ्यः शक्तिपातकम् । वीरेभ्यो वीरपातञ्च भोगपात् स्वयं पिवेत् ॥

साक्षाद्यदि गुरुन् स्थान्तदा तोये विसर्जयेत् । सुधाबुद्धा ततः सर्वे गृहीत्वा पातमुत्तमम् ॥

ध्यानं कुर्यात् सुधादेव्या यथाशास्त्रव्रमाणतः । समुद्रे मथ्यमाने तु क्षीराबदौ सागरोत्तमे ॥

तत्रोत्पन्नां सुधां देवीं कन्यकारूपधारिणीम् । गोमूत्रसदूशाकारां फेनामृतसमुद्धवाम् ॥

अश्वादशभुजैर्युक्तां नीरजायतलोचनाम् । आनन्दशिखरे जात आनन्दश्च महेश्वरः ॥

तयोर्योगाङ्गवेदवद्वा विष्णुश्च शिव एव च । तस्मादिमां सुरादेवीं पूर्णोऽहं तां भजाम्यहम् ॥

एवं ध्यात्वा मूलमन्त्रं सप्तवारं जपेत्ततः । तस्योपरि ततो वीरः पञ्च मुद्राः प्रदर्शयेत् ॥

धेनुयोनिं ततः पश्चाद्वर्षयेच पुनः पुनः । तालवयछोटिकाभिः कुर्वीत दिक्षु चन्त्रन् ॥

पूर्ववत्तर्पयेत् मूर्धि आनन्दभैरवं तथा । आनन्दभैरवीं देवीं गुरुपङ्किं प्रयत्नतः ॥

इष्टदेवं रश्मिवृन्दं गणेशं क्षेत्रपालकम् । वटुकं भैरवञ्चैव योगिनीं डाकिनीन्तथा ॥

महामूर्तान् विश्वदान्श्च तर्पयेच यथाक्रमात् । अयश्च भैरवं देवमकृत्वा गुरुतर्पणम् ॥

पशुपानविधौ पीत्वा वीरोऽपि नरकं ब्रजेत् । गुरुपङ्कीरसन्तर्य रश्मिवृन्दं तथैव च ॥

यः पिवेत् कौलिको द्रव्यं तस्य पानन्तु पाशवम् । कौलहानं विना योऽपि तद्रव्यं भोक्तुमिच्छति ॥

स महापातकी भूयात् सर्वधर्मवहिष्कृतः । सेवेत मद्यमांसानि ब्रह्मश्च पातकी भवेत् ॥

मन्त्रार्थस्मरणार्थन्तु मनसः स्थैर्याहेतवे । भेदपाशविनिर्मुक्तो मद्यगानं समाचरेत् ॥

सेवेत यः सुकार्थाय मद्यादीनि स पातकी । प्राशयेद्देवताप्रीत्यै तत्त्वमांसानि साधकः ॥

पञ्चमुद्रां निवेदेत अन्यथा पातकी भवेत् । यागकालं विनाऽन्यत दूषणं जायते सदा ॥

यः शास्त्रविश्विमुत्सूज्य वर्तते कामचारतः । न स सिद्धिमवासोति परत्र न परां गतिम् ॥

स्वेच्छया वर्तमानो यो दीक्षासंस्कारवर्जितः । न तस्य सद्गतिः काऽपि तपसा सुकृतादिभिः ॥

पूर्णाभिषेकयुक्तानां पानमत्यन्तमिथ्यते । पूर्णाभिषेकहीनानां पानमत्यन्तदुर्गतिः ॥

अकृत्वा कौलिकाचारमयद्वा गुहपादुकाम् । येऽस्मिन् चक्रे प्रवर्तन्ते तेवां हिंसन्ति भैरवाः ॥

अदोक्षितैरनाचारैमुद्रामन्त्रविवर्जितैः । जपपूजां विना नैव न कायं द्रव्यमक्षणम् ॥

भक्षणान्नरकं याति निष्कृतिनैव जायते । मन्त्रसंस्कारशुद्धात्मा अलिपानं समाचरेत् ॥

जायते देवताभावो भवत्वन्धविमोचकः । विचारयेत्ततो वीरः सत्तर्केण विशेषतः ॥

सिद्धान्नं भुजते विप्राश्चूर्णं शम्बूकसम्भवम् । काञ्जिकं कासमर्दञ्च तथैव च शिवामृतम् ॥

पतेषु यदि न दोषहतदा सर्वं न दोषभाक् । सुरां पीत्वा द्विजो मोहाद्विवर्णं सुरां पिवेत् ॥

इति मन्त्रादिशास्त्रेषु निषेधः परिनिश्चितः । मोहाद्वान्तः पीत्वा प्रायशिवत्तं विधीयते ॥

यत्पाने दूषणं प्रोक्तं प्रायशिवत्तं तदैव हि । देवान् पितृन् समभृत्वं वेदशास्त्रोक्तवर्तमना ॥

६०

६५

७०

७५

८०

८५

ज्ञानतो भैरवीचक्रे ज्ञानिनां नैव दूषणम् । गुरुं स्मरन् पिवन्मयां खादन्मांसं न दोषभाक् ॥
 न मांसमक्षणे दोषो न मध्ये न च मैथुने । यथा कतुषु विप्राणां सोमपानं विधीयते ॥
 मध्यपानं तथा कार्यं समये भोगमोक्षदम् । फलाधिनामहङ्कारवतां दूषणमेव हि ॥
 निरहङ्कारिणाङ्गचैव न निषेधो न वा चिधिः । पाने भ्रान्तिर्भवेद् यस्य घृणा स्याद्रक्तरेतसोः ॥
 शुचौ चाऽशुद्धताभ्रान्तिः पापशङ्का च मैथुने । स भ्रष्टः पूजयेच्चएडों देवीमन्त्रं कथं जपेत् ॥
 रोगी दुःखी भवेत् सोऽपि रौरवं नरकं वजेत् । तस्मादद्वै तभावेन साधकः पञ्चमं भजेत् ॥
 पात्रं ब्रह्मा सुरा विष्णु रसादो रुद्र एव च । आनन्दः शेखरः प्रोक्त आनन्दस्तु सदाशिवः ॥
 मध्यन्तु भैरवो देवो मदः शक्तिः समीरिता । अहो भुक्तञ्च मध्यं हि मोहयेत् त्रिदशानपि ॥
 सुरा शक्तिः शिवो मांसं तज्जोक्ता भैरवः स्वयम् । तयोरैव्यसमुत्पन्नमानन्दं मोक्ष उच्यते ॥
 आनन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च देहे प्रतिष्ठितम् । तस्याभिव्यञ्जकं मध्यं योगिभिस्तेन पीयते ॥
 एवं विचिन्त्य मतिमान् तत्त्वशोधनमाचरेत् । पूर्ववद्विधिना वीरः पात्रस्य बन्दनं चरेत् ॥

श्रीमद्भैरवशेखरप्रविलसचन्द्रामृताप्लावितं
 क्षेत्राधीश्वरयोगिनीगणमहासिद्धैः समासेचितम् ।
 आनन्दार्णवकं महात्मकमिदं साक्षात्त्रिखण्डामृतं
 बन्दे श्रीप्रथमं कराम्बुजगतं पात्रं विशुद्धिप्रदम् ॥

बन्धयित्वा ततः पात्रं पठेऽद्विक्षिपतायणः । जानताऽजानता वापि यन्मया क्रियते शिवे ॥
 तत्र कृत्यमिदं सर्वमिति मत्वा क्षमस्व मे । इति स्तुत्वा महादेवीमन्योन्यबन्धनश्चरेत् ॥
 अनुशां पुरतो लब्धवा गृह्णामीति स्वयं वदेत् । जुषस्वेत्यनुशातो गुरुणा वा कुलीनकैः ॥
 गृह्णीयाच्च स्वयं सिद्धो बद्धपद्मासनः सुधीः । सव्येनोद्यृत्य पात्रञ्च सुदां कृत्वाऽपसव्यतः ॥
 विलासाद्वन्योगेन न कुर्याद् द्रव्यमक्षणम् । नोद्धरेदेकहस्तेन न पिवेदेकपाणिना ॥

ततः सञ्चिन्तयेद् देवीं प्रकृतिं परमां कलाम् । आत्ममूलतिकोणस्थे कोटिसूर्यसमप्रभे ॥
 कुण्डलीशक्तिचिद्गौ हुनेद् द्रव्यं समन्तकम् । सशब्दं न पिवेद् द्रव्यं न विन्दुं पात्रयेदधः ॥

सशब्दं यो मुखं कुर्यात् कुलदेव्यास्तु तर्पणे । रौरवं नरकं याति यावदाहुतसंपूर्वम् ॥
 विना चर्व्येण यत्पानं केवलं विषबद्धं नम् । तस्मात् प्रचर्वयेच्चर्वयं यथाकमविधानतः ॥
 पकासने निविष्टा ये भुजानाश्वैकभाजने । एकपात्रे पिवेद् द्रव्यं ते यान्ति नरकं किल ॥
 उच्छिष्टं न स्पृशेचक्रे कुलद्रव्याणि सर्वथा । वहिः प्रक्षाल्य च करौ कुलद्रव्याणि दापयेत् ॥
 नैकहस्तेन दातव्यं न मुद्रावर्जितं सदा । निष्ठीवनं मलं मूत्रमधोवायुविसर्जनम् ॥
 चक्रमध्ये तु यः कुर्यात् स भवेद् योगिनीपशुः । परीहासं प्रलापञ्च वितण्डां बहुभाषणम् ॥
 औदासीन्यं भयं क्रोधं चक्रमध्ये विवर्जयेत् । न पादाभ्यां स्पृशेत् पात्रमधमाङ्गेन सर्वथा ॥
 न पात्रं चालयेत् स्थानान्न कुर्यात् पात्रसङ्करम् । सशब्दं नोद्धरेत् पात्रं तर्थैव च न पूरयेत् ॥

६०

६५

१००

१०५

११०

नान्योन्यं ताङ्गेत् पात्रं न पात्रमानयेदधः । साधारं नोद्धरेत् पात्रमनाधारे न निःक्षिपेत् ॥ ११५
तिकपात्रं न कुर्वीत न पात्रं भ्रामयेत् कदा । न पात्रं लङ्घयेद्भीमान् उत्क्षिय न च पातयेत् ॥
समीनञ्च पुनः पात्रं प्रदद्याच्च यथाकमम् । वन्दयेच्च पुनः पात्रं इमं मन्त्रं स्मरेद्दुधः ॥

हैमं मीनरसावहं दयितया दत्तञ्च पेयादिभिः
किञ्चिचञ्चलरक्तपङ्कजदूशा तस्यै समावेदितम् ।
वामे स्वादु विशुद्धिशुद्धिकरणं पाणौ निधायात्मके
बन्दे पात्रमहं द्वितीयमधुनाऽनन्दैकसम्बद्धं नम् ॥

पूर्ववत्तर्पणं कृत्वा तृतीयञ्च समाचरेत् । सुद्रया सहितं धृत्वा वन्दयेत् पात्रमुत्तमम् ॥
सर्वास्त्रायकलाकलापकलित्रं कौतूहल्योतकं
इन्द्रोपेन्द्रमहेन्द्रशम्भुवरुणब्रह्मादिभिः सेवितम् ।
ध्यातं देवगणैः परं मुनिगणैर्मौक्षार्थिभिः सर्वदा
बन्दे पात्रमहं तृतीयमधुना स्वात्मावबोधक्षमम् ॥ १२०

पूर्ववत्तर्पयित्वा तु चतुर्थं वन्दयेत्ततः ॥
मद्यं मीनरसावहं हरिहरब्रह्मादिभिः पूरितं
सुद्रमैथुनधर्मकर्मनिरतं क्षारामूतिकाश्रयम् ।
आचार्याष्टकसिद्धिमैरवकलामांसेन संशोधितं
पायात् पञ्चमकारतत्त्वसहितं पात्रं चतुर्थं नमः ॥

पूर्ववत्तर्पयित्वा तु पञ्चमं वन्दयेत्ततः ॥
भाधारै भुजगाधिराजबलये पात्रं महीमण्डलं
मद्यं सप्तसमुद्रवारि पिशितं चाष्टौ च दिग्दन्तिनः ।
सोऽहं भैरवमर्चयन् प्रतिदिनं तारागणै रक्षित
आदित्यप्रमुखैः सुरासुरगणैराज्ञाकरैः किङ्करैः ॥

प्रपिवेत् तु ततः षष्ठं पात्रं संपूज्य मन्त्रवित् ॥ १२५
ॐ रुद्रं चामरभद्रपीडपरमानन्दोदितं दीपनं
घामां राज्यमनोरमां शुभकरां सायुज्यसाम्राज्यकम् ।
नानाव्याधिभवान्धकूपहरणं जन्मान्तरं नाशनं
श्रीमत् सुन्दरितर्पणं हरिसं पात्रं षष्ठं भजे ॥

पूर्ववत् तर्पणं कृत्वा सप्तमञ्च समर्चयेत् ॥
ॐ ज्ञाप्रतस्वप्रसुषुप्तिर्यपरमं चैतत्यं साक्षिप्रदं
विद्युद्भास्वरसन्निभं द्युतिधरं ज्योतस्त्राकलाव्यापितम् ।

इडापिङ्गलामध्यगा लिवलया सत्कुण्डली चोर्वर्गा
पात्रं सप्तमपूरणेन परमानन्दाधिकं पातु माम् ॥

एभिः प्रवन्ध्य पात्रानि स्वयं साधकसत्तमः । लभेत् सर्वकर्माणि देहान्ते भैरवो भवेत् ॥

१३०

पीत्वा सप्तमपातञ्च शान्तिस्तोत्रं पठेत्ततः ॥

यस्यार्चनेन विधिना किमपीह लोके धर्मप्रसिद्धमिति कामफलं प्रसूते ।

तं सन्ततं सकलसाधकचित्तवृत्तिं चिन्तामणिं कुलगणाधिपतिं नमामि ॥

रक्ताम्बरं ज्वलनपिङ्गलाकलापं भालावलीकुटिलचन्द्रधरं प्रचण्डं ।

बालाकधातुकनकाचलधातुवर्णं देवीसुतं वटुकनाथमहं नमामि ॥

द्वर्तु कुलगणेशो विघ्नसङ्गानशेषानुदयतु कुलचर्या पूर्णतां साधकानां ।

पिवतु वटुकनाथः शोणितं निन्द्कानां दिशतु सकलकामान् कौलिकानां गणेशः ॥

धर्मो जयत्वखिल-लोकसुखावहोऽयं नश्यत्वधर्ममखिलं बहुदुःखमूलम् ।

आशीर्वचांसि समन्त्वमृतोपमानि शापाः पतन्तु समयद्विषि योगिनीनाम् ॥

१३५

याऽचक्रकमभूमिकावसतयो नाडीषु याः संस्थिताः

याः कायोद्वतरोमकूपनिलया याः संस्थिता धातुषु ।

उच्छ्रुतोमिंभूत्तरङ्गनिलया निश्वासवाताश्च या

स्ता देव्यो रिपुपक्षभक्षणपरास्तृप्यन्तु कौलार्चिताः ॥

देहस्थाखिलदेवता गजमुखाः क्षेवाधिपा भैरवा

बोगिन्यो वटुकाश्च यक्षपितरो वेतालकाश्चेटकाः ।

अन्ये भूचराः खेचरा दिविचरा भूताः पिशाचा ग्रहा

स्तृप्यन्तां कुलपुलकस्थ पिवतः पानं सदीपं चहं ॥

सत्यश्चेत् गुरुवाक्यमेव पितरौ देवाश्च चेत् योगिणो

प्रीता चेत् परदेवता यदि भवेद् वेदा प्रमाणं हि चेत् ।

शक्तेयं यदि दर्शनं भवति चेत् आज्ञाऽप्यमीथाऽपि चेत्

सत्यश्चापि च कौलधर्मपरमं स्थानमे जयः सर्वदा ॥

शिवाद्यवनिपर्यन्तं ब्रह्मादिस्तम्बसंयुतम् । कालान्यादिशिवान्तश्च जगद् यज्ञेन तुप्यतु ।

सम्पूजकानां परिपालकानां जितेन्द्रियाणां तपोधनानां ।

देशस्य राष्ट्रस्य कूलस्य राज्ञः करोतु शान्तिं भगवान् गणेशः ॥

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ।

देषाः प्रयान्तु शान्तिं सर्वजनाः सुखीभवन्तु ॥

१४०

नन्दन्तु कुलयोगिन्यो नन्दन्तु कुलपुत्राः । नन्दन्तु च कूलाचार्या ये चान्ये कुलपालकाः ॥

नन्दन्तु साधकाः तर्वे विभीषण्टु च दूषकाः । अवस्था शाम्भवी नोऽस्तु प्रसन्नोऽस्तु गुरुः सदा ॥

अनेककोश्यः कुलयागिनीनामन्तर्बहिः कौलिकचक्रसंस्थाः ।

निपोयमानेन परामृतेन प्रोताः प्रसन्ना वरदा भवन्तु ॥

ये ये पापधियः सुदूषणरता मन्निन्दकाः पूजने

देवाचारविमर्द नष्टहृदया भ्रष्टाश्च ये साधकाः ।

दृष्टा च क्रमपूर्वमर्चनविधौ ये कौलिका दूषका

स्ते ते यान्तु विनाशमत समये श्रीमैरवस्थाशया ॥

साधकानाश्च द्वेष्टाः सदैवाम्नाय दूषकाः । डाकिनीनां मुखे यान्तु तृप्तास्ते पिशितैः सदा ॥

इति स्तोतं पठन् पानं कुर्यात् साधकसत्तमः ॥

ॐ मूढाज्ञानकदम्बकाननकठोराग्निखरूपां परां

ज्ञानध्वान्तसमस्तसंशयधिया पूण् सुधाधारया ।

भोगं मोक्षकरं सभावशकरं मूर्धिं ज्वलन्तीं परां

देवीं वक्षसि संजपन्ननुदिनं पात्रं भजे चाष्टमम् ॥

पूर्ववत्तर्पणं कृत्वा नवमश्च प्रपूजयेत् ॥

ॐ मन्ये ब्रह्ममयं समस्तजगतां सारं महत् शाश्वतं

दूर्ज्ञेयं भवभोगचञ्चलधिया स्थूलाकृतिध्यायताम् ।

अस्माकं द्रवरूपतां करुणया प्राप्तं तदेतद्द्रुतं

तत्पात्रं नवमं पिवेच नियतं भुक्तिश्च मुक्तिप्रदम् ॥

सहस्रारे गुरुं ध्यायन् हृदि देवीं तथैव च । जिह्वात्रे जपसाधनं शिवोऽहमिति चिन्तयन् ॥

यथाविधिसमभ्यव्यर्थं जुहुयात् कुण्डलीमुखे ॥

ॐ वामे चन्द्रमुखी मुखे च मधुरं पात्रं कराम्भोरुहे

मूर्धिं श्रीगुरुचिन्तनं भगवतीध्यानास्पदं मानसम् ।

जिह्वायां जपसाधनं परिणतं कौलक्रमाभ्यासनं

तत्पात्रं दशमं पिवेच परमं भुक्तिश्च मुक्तिप्रदम् ॥

नाहं कर्त्ता कारयिता न च कायं नाहं भोक्ता भोजयिता न च भोज्यम् ।

नाहं दुःखी दुःखयिता न च दुःखं सोऽहं प्रत्यक्चित्स्वरूपोऽहमात्मा ॥

एवं सञ्ज्ञिन्त्य वीरेन्द्रः पुनः पानं समाचरेत् ॥

ॐ वामां वामकरे सुधाश्च अधरे मन्त्रं जपन्मानसे

वीणावेणुरवावयन्त्रविधिवद्गायन्ति पञ्चोरसः ।

क्रीड़ाकेलिकुतूहलेन कमलालावण्यलोलोरसः ॥

पानोल्लासबिलासपूर्णसमये पात्रश्च एकादशम् ॥

१५५

१५०

१५५

स्वपातस्थितहेतुञ्च न द्याद् भैरवाय च । दत्ते च सिद्धिहानिः स्याद् देवताशापमाप्नुयात् ॥
क्वचित् यद्वच्छया प्राप्तमन्यमन्यन्तु भक्तिः । आदाय स्वीयपातञ्च पिवेद् द्रव्यं गुह्यं स्मरन् ॥
गुरुशक्तिसूतानाञ्च गुरुज्येष्टकनिष्ठयोः । उच्चित्तपृष्ठं भक्षयेत् खोणां ताभ्यो नोचित्तपृष्ठं ॥ १६०
अन्यथा चक्रमध्ये तु पतनं साधकस्य च । शक्त्युच्चित्तपृष्ठं पिवेद् द्रव्यं वीरोचित्तपृष्ठं चर्वणं ॥
शक्तिवीरप्रसादेन किन्न सिध्यति भूतले । कनिष्ठेभ्यः स्वशिष्टेभ्यश्चोचित्तपृष्ठं प्रदापयेत् ॥

द्यात् स्नेहेन योऽन्येभाः स भवेदापदां पदम् । यावत्त चलते द्रष्टुर्यावत्त चलते मनः ॥
तावत् पानं प्रकुर्वीत पशुपानमतःपरम् । मन्त्रार्थस्फुरणार्थाय ब्रह्मान्न स्थिराय च ॥

अलिङ्गानं प्रकर्तव्यं लोलुपो नरकं ब्रजेत् । पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा पतित्वा च महीतले ॥ १६५
उत्थाय च पुनः पीत्वा पुनर्जन्म न विद्यते । अलिमीनाङ्गासङ्गे यत् सुखं जायते नृणाम् ॥

तदेव मोक्षो विदुषामबुधानाञ्च पातकम् । चक्रमध्ये घटे भग्ने पात्रे च पतिते तथा ॥
द्रव्यस्य पतने भूमौ भिन्ने पात्रे तथैव च । दीपनाशो च तच्छान्तये पुनश्चकं समाचरेत् ॥

पाययित्वा यथायोग्यं पीत्वा च साधकोत्तमः । पूर्ववत् तर्पयेद्देवीं परिवारसमन्विताम् ॥
पुनर्माल्यादिकं दस्त्वा गन्धचन्दनमिश्रितम् । धूपं दीपं ततः पश्चाद्दर्पणं चामरन्तथा ॥

नैवेद्यं शङ्खधण्डाञ्च वादयेत् सुमनोहरम् । यथाशक्ति स्तवं कृत्वा प्रदक्षिणीकृत्य साधकः ॥ १७०
सञ्चुप्तार्थ्यामृतं नोत्वा आत्मानञ्च समर्पयेत् । उं इतः पूर्वं ततः प्राणवुद्धिदेहं ततो वदेत् ॥

धर्माधिकारती जाग्रत् खप्रसुपुत्रावस्थासु च । कर्मणा मनसा वाचा हस्ताभ्याञ्च ततः पद्माम् ॥
उद्दरेण च शिश्रा च यत् कृतं यत् स्मृतं ततः । यदुक्तं प्रोक्तं तत् सर्वं मां मदीयञ्च संलिखेत् ॥

सकलं श्रीमदिष्टान्ते देवता च पदे ततः । समर्पणं ततः पश्चादेतेनैव समर्पयेत् ॥
देवीपदे ततो दस्त्वा क्षमत्वे ति वदेत्ततः । पुनराचमनोयञ्च द्यादेवयै पुनः पुनः ॥ १७५

समस्तावरणं देव्या अङ्गे लीनं विभाव्य च । अर्थ्यपात्रं ततः पश्चादुक्तोल्य साधकोत्तमः ॥
देव्युपरि लिधा भ्राम्य निवेदयेत्ततः परम् । तेजोमयीं महादेवीं संहारमुदया हृदि ॥

नासापथात् समानीय निर्माल्यवासिनीं यजेत् । निर्माल्यकुसुमैर्देवीं प्रणम्य गुरुपादुकाम् ॥
मक्तिभावे ततः पश्चात् प्राणायामषडङ्गकौ । कृत्वा सोऽहं विभाव्य च साधक स्थिरमानसः ॥

ब्रह्मरन्ध्रे गुरोः स्थाने यन्त्रलेपञ्च धारयेत् । नास्तिकेभ्यो न पशुभ्यो न मूर्खेभ्यो प्रदापयेत् ॥
कुलीनाय च दातव्यमथवा जलमध्यतः । नैवेद्यं चतिंडकादेव्या वाङ्गुणित्विवुधाः सदा ॥

तस्माद् देयं सदा पुर्णं ब्रह्मणे विष्णवेऽपि च । महां शुक्राय सूर्याय गणेशाय यमाय च ॥ १८०
आनये वरुणायापि वायवे धनदाय च । ईशानाय महादेवीसाधकाय प्रकल्पयेत् ॥

अथवा तरुमूले च गर्वे वा शुचिदेशके । यत्ततः साधकश्चेष्टो निर्माल्यानि समर्पयेत् ॥
शक्तिभ्यः साधकेभ्यश्च दत्त्वा निर्माल्यचन्दनम् । माल्यं गन्धं ततो दत्त्वा आत्मदेहं ततोऽप्येत् ॥ १८५

अथवा काररेत् पानं मधुना वीरसाधकः । श्रीपात्रप्रहणं कृत्वा आदौ चक्रं करोति यः ॥
पशुपानं भवेत्तस्य प्रायश्चित्ती स साधकः । अर्ध्यामृतं ततो वीरः सामयिकेभ्यो निवेदयेत् ॥

ततश्च साधकर्थे षुः शेषमात्मनि योजयेत् । प्रवन्धे पूर्णपातञ्ज्ञ प्रगृह्ण साधकोत्तमः ॥

देहं मन्त्रमयं विधाय पुरतः कृत्वा गुरोवन्दनम्
श्रीपातं कुलविद्यया विलसितं संशोध्य विद्यामृतम् ।
विद्यापीडचतुष्यं शिवशिवे सन्तर्प्य सिद्धिक्रमा-
दास्वाद्यापि पिवेद्रसं सुखकरं दुःखस्य निर्मूलनम् ॥

महापातकयुक्तो वा बहुपापान्वितोऽपि वा । अर्थस्य विन्दुमात्रेण मुक्तो भवति पातकात् ॥ १६५

एवं पानं समाचर्य स्वीकृत्य पूर्णपातकम् । न्युब्जीकुर्याच्च तद्भूमौ तत्र पुष्टं क्षिपेद् बुधः ॥

तद्मृतस्त्रियभूमौ मायावीजं विलिख्य च । कनिष्ठाङ्गुलिना वामहस्तस्य तिलकन्तथा ॥

अनेन मनुना मन्त्री मूलाद्येन समाहितः । यं यं स्पृशामि पादेन यं यं पश्यामि चक्षुषा ॥

स एव दासतां यातु यदि शक्तसमो भवेत् । ततः प्रक्षाल्य वीरेन्द्रो गोपयेत् पात्रमुत्तमम् ॥

ततो यथाकमेणैव प्रसादं परिवेश्य च । भोजयेच्च ततो विद्वान् खीभिश्च साधकैः सह ॥ २००

भुक्ता दद्यात् पुनर्माल्यं गन्धचन्दनसंयुतम् । ताम्बूलाभरणादींश्च तथा तत्यं सुसाधकः ॥

सेविते च कुलद्रव्ये कुलतस्त्वार्थदर्शिनः । जायते भैरवावेशः सर्वत्र समदर्शनः ॥

न्तं वा ग त च्छ रं पि मा कौलिकं न निवारयेत् । वारणात्विपुरा रुषा ततो हानिस्तु जायते ॥

कौलिकः पशुगामी च परशक्तिं रमेद्वलात् । गोष्टीमध्ये तु यत्नेन स्पर्शं तस्य न कारयेत् ॥

या वा तां गि भा नीं सु भ यो दद्यात् कुलयोगिने । मधुमत्ताय वीराय पुण्यं तस्य न गण्यते ॥ २०५

कुलं कुलाय यो दद्यात् सोऽपि योनी न जायते । भगरूपा च सा देवी रैतःप्रीता च सर्वदा ॥

रैतःसमर्पणं तस्यै मद्यैर्मांसैः समं सदा । ध्यात्वा कुण्डलिनीं शक्तिं रमन् रेतो विमुञ्चयेत् ॥

अमन्त्रा तु यदा नारी बलाङ्ग यज्ञाद्वा लभ्यते । आत्मदेहस्तरपेण तत् कर्णे मन्त्रमुत्सज्जेत् ॥

ततः सा शक्तिरूपा स्याद्भुक्तिमुक्तिफलप्रदा । रतिकाले च दीक्षायामभिषेकं समाचरेत् ॥

सुरया रैतसा वापि जलेन चन्दनाम्बुना । सम्भोगेऽभिषिच्चेन्नार्णं रण्डाञ्च मन्त्रवर्जिताम् ॥

आदौ शालां समुच्चार्य त्रिपुरायै समुच्चरेत् । नमः शब्दं समुच्चार्य इमां शक्तिं ततो वदेत् ॥

पवित्रीकुरुशब्दान्ते मम शक्तिं कुरुद्वयम् । वहिजायां समुच्चार्य शुद्धिमन्त्रः प्रकीर्तिः ॥

अनेन मनुना चैव अभिषिक्ताः त्रियः सदा । रमणाणो भवेन्नित्यं सर्वसिद्धिमवाप्नुयात् ॥

इहलोके परं भोगं भुक्ता मुक्तिमवाप्नुयात् । रम्भा शच्युवेशी मुख्या या नारी गगने भुवि ॥

पाताले च स्थिता या च तस्या नाथस्तु कौलिकः । तस्य वज्र्या च या नारी कथ्यते तन्त्रवर्त्मना ॥ २१५

त्रिपुरैव गुरुः साक्षात्तपती तत्स्वरूपिणी । मनसा कर्मणा वाचा रमणं तत्र वर्जयेत् ॥

तस्या एव पदे भक्तो मुक्तिमयविराङ्गमेत् । गुरोः स्तुषा च कन्त्या च स्वपुत्री मन्त्रपुत्रिका ॥

पतस्या रमणं वज्रं ब्रह्मविन्मानसेन च । कौलिकस्य च पती वै साक्षात् सिद्धीश्वरी शिवा ॥

तस्या रमणमात्रेण कौलिको नारकी भवेत् । माताऽपि गौरवाद्वज्र्या शिवहीना तथैव च ॥

अन्यस्थाने विचारे तु देवीशापः प्रजायते । मन्त्रमाता च पुत्री च भगिनी च कुलाङ्गाना ॥ २२०
 न रमेत् कौलिको नित्यमेताः सम्यक् समर्चयेत् । (यद्वा) गुरुवीरवधूं त्यक्ता रम्या: सर्वाश्च यीवितः ॥
 एता वर्ज्याः प्रयत्नेन सन्दिग्धानांश्च सर्वदा । अद्वैतानांश्च कुत्रापि निषेधो नैव विद्यते ॥
 मातृगर्भस्थवीजेन शिशुरेव न संशयः । गर्भनिःसारकाले तु वालको हि दिग्म्बरः ॥
 अननीजतराङ्गयोनिरन्ब्रह्मद्वाराद्वहिर्भवन् । जननीयोनिसम्बन्धः सुतः शिश्राऽधिगच्छति ॥
 एवं विचार्यमाणे तु को न स्याद्गुरुतत्पः । निर्विकारतया नात्र भवेत् नहन्यथा ततः ॥ २२५
 अतएव यदा यस्य वासना कुत्रिसिता भवेत् । तदा दोषाय भवति नान्यथा दृषणं कच्चित् ॥
 निर्विकल्पमना भूत्वा चिन्ययों समुपासयेत् । तदारुद्धेषु वीरेषु कार्याकार्यं न विद्यते ॥
 तस्माक्षद्वै तरुपेण सर्वयोनिं विचारयेत् । निश्चयं मुक्तिमाप्नोति सहस्रयोनिर्दर्शनात् ॥
 अनाचारः सदाचारः कुकृयं कार्यमुत्तमम् । अमेध्यमपि मेध्यं स्यादद्वैतानांश्च निश्चितम् ॥
 अपेयमपि पेयं स्यादभोज्यं भोज्यमेव च । अगम्याऽपि च गम्या स्यादद्वैतानां सुनिश्चितम् ॥ २३०
 न विधिर्न निषेधश्च न पुण्यं न च पातकम् । न स्वर्गो नैव नरकमद्वैतानांश्च निश्चितम् ॥
 यत् यत् निषेधश्च विधिर्वा परिकथ्यते । तत्र तत्रापि वोद्धव्यं सन्दिग्धानां सुनिश्चितम् ॥
 सर्वयैव गुरोरप्ये अद्वैतं नैव कारयेत् । तस्मां यत्ततो वीरो गुरुयोनिं परित्यजेत् ॥
 अद्वैतद्वै तमेवं पूजनं कथितं महत् । पञ्चतत्त्वमसंयुक्तं पञ्चमं बस्तु कारयेत् ॥ २३५
 तस्य पूजा च सा नष्टा प्रायशिच्चती स साधकः । तत्त्वहीनं कृतं कर्म जपकर्म च निषफलम् ॥
 शाम्भवो कुप्यते तेभ्यो ब्रह्महत्या दिने दिने । चक्रं त्यक्ता तु देवेशीं पूजयेत्पर्णं विना ॥
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्यायशोबलम् । चक्रमध्ये तु यद्दद्वष्टं शुभं चा यदि वाऽशुभम् ॥
 प्रभाते तत्र वक्तव्यं साधकेन महात्मना । नित्यपूजा च कथिता साधकानां सुसिद्धये ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये अष्टम उल्लासः ॥ ८ ॥

नवम उल्लासः ।

इति गुप्तरं ज्ञेयं गन्धर्वस्य क्रमं शुभम् । अत्यन्तगोपनाद्यस्तु पञ्चतत्त्वेन पूजयेत् ॥

सर्वसिद्धिमवाप्नोति मन्दभाग्योऽपि पूजनात् । तस्मात् पूजां सदा कुर्यात् सिद्धार्थीं सिद्धिसंग्रहः ॥

पूजा नलेन दीर्घार्थं दुःखदारिद्रग्निग्रहम् । सर्वप्रशंसनं याति ईश्वरो जायते भुवि ॥

अर्चनक्षणमङ्गेन विकला योगिनी भवेत् । पूजाहीनोऽशुचिर्नित्यं गर्हितः सर्वकर्मसु ॥

पूजां विहाय यो मूढो मन्त्रं जपति नित्यशः । तज्जपं विफलं विद्यात् स मन्त्री पातकी भवेत् ॥ ५

विद्यां संगृह्य पूजायां श्रद्धा यस्य न विद्यते । स महापातकी भूत्वा पशुयोनिमवाप्नुयात् ॥

पूजाहीनस्य मांसेन स्वधिरेण विशेषतः । पारणं योगिनीनाश्च भैरवाणां भवेद्भूत्वम् ॥

तस्मात् पूजां सदा कुर्यात् सिद्धार्थीं मानसेऽथवा । यद्यगेहे पूजयेद्देवीं सदैव तत्र पूजनम् ॥

अतिगुप्तेन तत्र कार्यं दिवसे नैव सर्वथा । दिवसे पञ्चमैः पूजा राष्ट्रहानिं करोति हि ॥

साधकस्य महाक्षोभं प्रददाति सुनिश्चितम् । तस्मात् पञ्चमकारेण दिवसे नैव सर्वदा ॥ १०

उत्तमा नित्यपूजा स्यात् पर्वपूजा च मध्यमा । मासपूजाऽधमा प्रोक्ता मासादूर्ध्वं पशुर्भवेत् ॥

पशोभूयः प्रवेशेच्छा यदि स्यादीक्षयेत् पुनः । विहितैर्मादिभिर्द्वयैर्मासादूर्ध्वं समाचरेत् ॥

कृष्णाष्टमी चतुर्दश्यमावस्याथ च पूर्णिमा । संक्रान्तिः पञ्चपर्वाणि पुण्यादि दिवसेषु च ॥

सम्पत्तौ च यजेज्ञाने तपोदीक्षाव्रतोत्सवे । पीठोपगमने वीरकुलपीडस्य दर्शने ॥

देशिकागमने पुण्यतीर्थदैवतदर्शने । एवमादिषु कालेषु विशेषदिवसेषु च ॥ १५

गुहजन्मदिने प्राप्ते तद्गुरोस्तद्गुरोरपि । मानवौद्यादिपुं माश्च खजन्मदिवसेऽपि च ॥

एकादश्यां व्यतीपाते कर्मलोपं न कारयेत् । अष्टम्याश्च चतुर्दश्यां पूजा कार्या प्रयत्नतः ॥

न लङ्घयेद्षुमोश्च लङ्घनात् पातकी भवेत् । इति पूर्वापरे प्राप्ते पञ्चतत्त्वैश्च साधकः ॥

पूजां कुर्यात् प्रयत्नेन अन्यथा सिद्धिहा भवेत् । बहिःपूजाविधानेन गन्धवर्णं वापि किन्नरः ॥

राजाऽपि साधको वापि नान्यः कोऽपि महीतले । यतिर्वा भूपतिर्वापि नान्योऽस्ति पूजकः कचित् ॥ २०

न देवः पवृत्ताप्रेषु न देशे विष्णुसद्वनि । देवशिवदानन्दमयो हृदि भावेन दूश्यते ॥

यत्र यत्र दूढा भक्तिर्यदा यस्य महात्मनः । तत्र तत्र महादेवो प्रकाशमनुगच्छति ॥

अथ वक्ष्ये फलाधिक्यं पूजायां यत्र जायते । वाराणस्यां महापूजा सम्पूर्णफलशायिनो ॥

ततस्तु द्विगुणा प्रोक्ता पुरुषोत्तमसन्निधौ । ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता द्वारकायां विशेषतः ॥

सर्वक्षेत्रेषु तीर्थेषु पूजा द्वारावतीसमा । विन्ध्ये शतगुणा प्रोक्ता गङ्गायामपि तत्समा ॥

आर्यवर्त्ते मध्यदेशे ब्रह्मावर्त्ते तथैव च । विन्ध्यवत् फलदा पूजा प्रयागे पुष्करेषु च ॥

ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ता करतोयानदीजले । तस्माच्चतुर्गुणफला नन्दिकुण्डे च निश्चितम् ॥

ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ता जलीशस्य च सन्निधौ । ततः सिद्धीश्वरीयोनौ ततोऽपि द्विगुणा स्मृता ॥

ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ता लौहित्यनदपाथसि । तत्समा कामरूपे च सर्वलैव जले स्थले ॥

सर्वश्रेष्ठो यथा विष्णुर्लक्ष्मीः सर्वोत्तमा यथा । देवीपूजा तथा शक्त्यां कामरूपे सुरालये ॥ ३०
कुलार्णवे ।

कामरूपञ्च द्विविधं व्यक्तं गुप्तं महेश्वरि । करतोयानदीपूर्वं यावहिक्करवासिनी ॥
तिंशद्योजनविस्तीर्णं शतयोजनमायतम् । त्रिकोणं कृष्णवर्णञ्च कामरूपमुदाहृतम् ॥

थक्तं ततैव विज्ञेयं गुप्तञ्चैव गृहे गृहे । व्यक्ताद्गुप्तं महापुण्यं लभ्यते साधकोत्तमैः ॥

देवीक्षेत्रे कामरूपं विन्द्यादन्यत तत्समम् । अन्यत विरला देवी कामरूपे गृहे गृहे ॥

ततः शतगुणा प्रोक्ता नीलकूटस्य मस्तके । ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता सुमेरौ शिवलिङ्गके ॥ ३१

ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता शैलपुत्राश्च योनिषु । ततः शतगुणा प्रोक्ता कामाख्यायोनिमण्डले ॥

तद्समापि च सा पूजा योषितां योनिमण्डले । पीडानां परमं पीठं कामरूपं महाकुलम् ॥

ततः शतगुणं प्रोक्तं कामाख्यायोनिमण्डलम् । यत कोटिगुणैः साद्रं माया महिषमदिनी ॥

यत्पीठं ब्रह्मणो वक्तं गुप्तं सर्वसुखावहम् । यतो देवाश्च देव्यश्च मुनयश्चैव भावजाः ॥

सर्वेऽप्याविर्मवन्त्यत तेन गुप्तं महाकुलम् । कामाख्यायां महायोनौ पूजां यः कृतवान् सकृत् ॥ ४०

स चेह लभते कामान् परत शिवतां ब्रजेत् । अत्र यत्क्रियते पूजा सकृदा साधकेन च ॥

विहाय सर्वपीडानि तस्य देहे वसेत् शिवा । अथ वक्ष्यामि सामान्यं पूजायाः क्रममुत्तमम् ॥

आदाद्युष्यादिकन्यासः करशुद्विस्ततः परम् । अङ्गुलीध्यापकन्यासौ हृदादिन्यास एव च ॥

तालतितयदिग्बन्धः प्राणायामस्ततः परम् । ध्यानं पूजा जपश्चेति सर्वतन्त्रेष्वयं विधिः ॥

जपार्थं सर्वमन्ताणां विन्यसेतु लिपिं विना । कृतञ्च निष्फलं विद्यात् तस्मादादौ लिपिं न्यसेत् ॥ ४१

अथातः संप्रवक्ष्यामि शिवाया बलिमुत्तमम् । न ददाति बलिं यस्तु शिवायाः शिवतास्यै ॥

स पापिष्ठो नाधिकारी कुलदेव्यास्तु पूजने । पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्चयति निर्जने ॥

शिवारावेण तस्यास्तु सर्वं नश्यति निश्चितम् । पूजा जपविधानानि यत्क्रिक्षित् सुकृतानि च ॥

गृहीत्वा शापमासाद्य शिवा रोदिति निर्जने । अवश्यमन्तपानेन नियतं तोषयेच्छिवाम् ॥

एकया भुज्यते यत शिवायाश्चैव निश्चितम् । तदैव सर्वशक्तीनां प्रीतिः परमदुर्लभा ॥ ५०

पशुशक्तिरशक्तिः पश्चिशक्तिस्तु सर्वदा । पूजिता विगुणं कर्म सगुणं साधयेद् यतः ॥

तेन सर्वप्रयत्ने न कर्तव्यं पूजनं महत् । राजादिभयमापत्रे प्रहादिभयमेव च ॥

शुभाशुभानि कर्माणि विचिन्त्य बलिमाहरेत् । विलवमूले प्रान्तरे वा शमशाने वाणि साधकः ॥

मांसप्रधानं नैवेद्यं सन्ध्याकाले निवेदयेत् । गृहे देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि ॥

शुभाशुभं फलं व्यक्तं ब्रह्म गृह्ण वलिन्तव । एवमुच्चार्य दातव्यो बलिः कुलजनप्रियः ॥ ५१

कालीकालीति वक्तव्यस्ततोमा शिवारूपिणी । पशुरूपा समायाति परिवारगणैः सह ॥

शुक्रा रौति यदैशान्यां मुखमुत्तोत्य सुख्वरा । तदैव मङ्गलं तस्य नान्यथा साधकस्य च ॥

यदि न भुज्यने तत्र तदा नैव शुभं भवेत् । नित्ये नैमित्तिके कामये बलिं दद्यात् प्रयत्नतः ॥

अति गुप्तेन कर्तव्यं बलिदानं शुभावहम् । कुलपूजां प्रवक्ष्यामि यथाशास्त्रविधानतः ॥

(कुलागमे) कुलवारे कुलाष्ट्यां चतुर्दश्यां विशेषतः । कुलतिथौ कुलक्षें च कुलपूजां समाचरेत् ॥ ६०

योगिनीपूजनं यत्र प्रधानं कुलपूजनम् । यथा विष्णुतिथौ विष्णुः पूजिता वाञ्छितप्रदः ॥

तथा कुलतिथौ देवी पूजिता वरदायिनी । नित्यश्राद्धं तथा सन्ध्यावन्दनं पितृतर्पणम् ॥

तथैव कौलिकानाश्च नित्यता कुलपूजने । एकरात्रं द्विरात्रं वा नहि चेत् कुलपूजनम् ॥

तदा तं साधकं त्यक्ता लयमेव्यति चण्डिका । कुलपूजासमं नास्ति पुण्यमन्यजगच्छे ॥

तस्माद् यः पूजयेन्द्रक्त्या भुक्तिमुक्त्योः स भाजनम् । अनधीतोऽप्यशास्त्रज्ञो गुरुभक्तो दृढ़व्रतः ॥ ६१

कुलपूजारतो यस्तु स मे प्रियतरो भवेत् । इच्छासिद्धिफलं दद्यात् पूजिता सुवधूरिव ॥

अपूजिता यदा देवी दुःखदा कुवधूरिव । कुलपूजान्तरायन्तु यः करोति हि दुर्मतिः ॥

स याति नरके घोरे पक्विंशतिभिः कुलैः । विगुणं यत्र यदयत् स्यात् सगुणं कुलपूजनात् ॥

कुलावलोकनं चेत् स्यात् कुतः प्रोक्षणमार्जनम् । क खानं क च वा शुद्धिः क च न्यासविशेषनम् ॥

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन कुलपूजां समाचरेत् । लभते सर्वसिद्धिश्च नात्र कार्या विचारणा ॥

कथयते कुलवारादिनिर्णयः सिद्धिहेतवे । द्वितीया दशमी षष्ठी कुलाकुलमुदाहृतम् ॥

विषमाश्चाकुलाः सर्वाः शेषाश्च तिथयः कुलाः । रविः सोमो गुरुः शौरिश्चत्वारश्चाकुला मताः ॥

भास्मशुक्रौ कुलाखयौ च बुधवारः कुलाकुलः । वारुणार्द्धभिजिन्मूलं कुलाकुलमुदाहृतम् ॥

कुलानि समधिष्ठानि शेषाण्यकुलभानि च । तिथिवारे च नक्षत्रे चाकुले स्थायिनोऽजयः ॥

कुलक्षें जयिनो नित्यं साम्यज्ञचैव कुलाकुले । पौर्णमास्यन्तमासेन तिथिकृत्यं विधीयते ॥ ७०

महाष्टम्येव विज्ञेया कुलाष्ट्यां सुसिद्धिदा । कथितः कुलवारादिनिर्णयः सिद्धिहेतवे ॥

स्नानं पादार्थ्यपर्यन्तं स्वकल्पोक्तं विधाय च । लाक्षारसगृहे वीरस्तूलिकां रचयेत्ततः ॥

नटी कापालिकी वेश्या रजकी नापिताङ्गना । ब्राह्मणी शूद्रकन्या च तथा गोपालकन्यका ॥

मालाकारस्य कन्या च नव कन्याः प्रकीर्तिताः । (यद्वा) चण्डाली चर्मकारी च मागधी पुक्सी तथा ॥

श्वपन्ती खण्डिका चैव कैवर्तीं विटयोषितः । कुलाष्टकन्तु कथितमकुलाष्टकमुच्यते ॥ ८०

कलमषी चैव शौरिणी च शङ्खजीवी च राक्षसी । गोमुखी रजकी शिल्पी वेनकी च तथाष्टमी ॥

(यद्वा) गणिका शौण्डिकी चैव कैवर्तीं रजकी तथा । तन्वकारी चर्मकारी मातङ्गी पुक्सी तथा ॥

(यद्वा) नटी कापालिकी वेश्या पुक्सी योगिनी तथा । रजकी रजकी चैव सैरिन्धी च बिलासिनी ॥

खटिका घटिका चैव तथा गोपालकन्यका । विशेषवैदग्ध्ययुताः सर्वा एव कुलाङ्गनाः ॥

उक्तजात्यङ्गनाभावे भैरवीं तद्रतां यजेत् । मन्त्रतन्त्रसमायुक्ताः समयाचारपालकाः ॥

अवीराश्च व्रतवरा योगमुद्राधरास्तथा । गुरुभक्ता देवभक्ता घृणालज्जाविवर्जिताः ॥

सङ्गोपनरताः प्रायस्तदण्यः सिद्धिदायिकाः । दीक्षिता मनुना येन केन मूलेन वा पुनः ॥

तत्र वज्र्या च या नारी कथयते तन्त्रमार्गतः । विकृतां विधवां व्यङ्गीं वृद्धाज्ञचैव तपस्त्रिनीम् ॥

हीनाङ्गीं हीनवसनां कुटिलां कलहप्रियाम् । लोकवेदविरुद्धाङ्गच तथा निष्ठुरभाविणीम् ॥
 मिथ्याप्रलापनिरतां मिथ्याचारमदोत्सुकाम् । ईर्ष्यादिदोषसंयुक्तां प्रमत्ताञ्च विवर्जयेत् ॥
 विकृतास्यामदीक्षितां सविकल्पकमानसाम् । वर्षीयसीं पापरतां क्रूरामत्यन्तलोकुपाम् ॥
 अतकंमानसां दीनां वज्रयेत् साधकोक्तमः । ततः समानयेद्वीरः पूर्वोक्ताष्टकुलोद्भवाम् ॥
 अकूराञ्च सुरुपाञ्च सालङ्गारां सुदीक्षिताम् । वृणाहीवर्जितां शान्तां शिववाक्यदृढव्रताम् ॥
 गुरुदेवपदे भक्तां युवतीं साधिकां पराम् । स्वकान्तां परकान्तां वा विदग्धां चाहशासिनीम् ॥
 तस्यै पादादिकं दत्त्वा स्थापयेत्तुलिकोपरि । साधयेत् सिद्धिमतुलां साधकः स्थिरमानसः ॥
 पूजाकाले शुभाः प्रोक्ताः शक्तयः सहजा बुधैः । तस्या देहे स्वकल्पोक्तन्यासजालं प्रविन्यसेत् ॥
 देवी परा भगवती जगदाधारकपिणी । ब्रह्मविष्णुशिवानाञ्च योनिष्ठृत्पत्तिकारिणी ॥
 सा योनिः सर्वभूतानां सृष्टिस्थितिलयात्मिका । गुणतयसमापन्ना वाक्यद्वयविभाविनी ॥
 शृङ्गाररूपमापन्ना लिकोणाकारतां गता । भगरूपेण सर्वेषां भूतानां देहमध्यगा ॥
 शिवसन्निधिमास्थाय रत्यर्थं लिङ्गरूपिणी । सर्वेषां जननी सा तु रत्यर्थं रमणी परा ॥
 पुंसो योनिः लियो योनिर्भगदा भगरूपिणी । यस्यान्तु जायते जन्तुस्तस्यां चान्ते प्रलीयते ॥
 लिशक्तिसहिता योनिर्ब्रह्मविष्णुशिवात्मिका । देवी भगवती ख्याता भगवांश्च सदाशिवः ॥
 पकैव परमा देवी भगलिङ्गस्वरूपिणी । सर्वेषां योनिरूपेण सा देवी भगरूपिणी ॥
 योनिस्था योनिमध्यस्था योनिरूपस्वरूपिणी । लिकोणा सा त्रिगुणा सा लिदैवतमयी परा ॥
 संयोगे चातुरी या या पूर्णता पञ्चमी रूपता । तस्माद्योनौ यजेद्देवीं नित्यमानन्दरूपिणीम् ॥
 प्रक्षाल्य गन्धतोयेन धूपयित्वाऽम्बुधूपकैः । सिन्दूररजसा चैव योनौ चक्रं समालिखेत् ॥
 स्वकल्पोक्तविधानेन तत्र देवीं प्रपूजयेत् । सर्वयोविन्मये देवि सर्वकामार्थदायिनि ॥
 कामेश्वरि कामभूते कामुके सन्निधिं कुरु । अनेनाऽवाहयेद्देवीं स्वीयकममथाचरेत् ॥
 पञ्चमीपूजने चैव वज्रं स्वकुलमन्तकम् । यावत् पुंसां प्रसङ्गोऽत तावत् स्वैरं विवर्जयेत् ॥
 यदि शङ्कास्त्वं तत्र तदा देवीं विसर्जयेत् । प्रमादाद्यदि पापात्मा तत्सङ्गमनुगच्छति ॥
 तदा कुष्ठी भवेत् सद्यो निन्दितां सिद्धिमाप्नुयात् । मर्द्य मांसं विना यस्तु कुलपूजां समाचरेत् ॥
 जन्मान्तरसहस्रस्य सुकृतं तस्य नश्यति । विधिवत् पूजनं कृत्वा जप्त्वा स्तुत्वा प्रणम्य च ॥
 तस्यां यन्त्रं समालिख्य पुनस्तस्यां निवेदयेत् । यावत् सा विहृता न स्थात्तावत्तां न विसर्जयेत् ॥
 विसर्जनं विधायैव शक्तीच्छा यदि विद्यते । तस्या आशां गृहीत्वा तु रेत् मै नं वं च वर् धू पू ॥
 ततो जपेत् लियं गच्छन् शेषं पूर्ववदाचरेत् । मर्द्य मांसं तथा चान्यं यत्किञ्चित् कुलसाधनम् ॥
 तस्यै दत्त्वा ततः शेषं गुरवे विनिवेद्य च । तदनुशां मूर्धिं कृत्वा शेषमात्मनि योजयेत् ॥
 शक्तये दक्षिणां दत्त्वा साऽहं सञ्चिन्तयेत्ततः । कुलपूजनमेतत्तु कथितं सिद्धिहेतवे ॥
 संक्षेपयजनं वक्ष्ये वथा तन्वानुसारतः । आलिङ्गनं भवेन्नासश्चूम्बनं ध्यानमीरितम् ॥

६०

६५

१००

१०५

११०

११५

शीत्कारं यजनं प्रोक्तं नैवेद्यं नखलेखनम् । पानं जिह्वामृतं शेयं रमणश्च जपो भवेत् ॥
आनन्दस्त्वनं विद्धि रैतः पातो विसर्जनम् । अद्वैतज्ञानमाश्रित्य सदा देवीं समर्चयेत् ॥ १२०
अश्वमेधशतेनापि ब्रह्महत्याशतेन वा । पूण्यपापैर्न लियन्ते येषां ब्रह्म हृदि स्थितम् ॥
पृथिव्यां यानि कर्माणि जिह्वोपस्थनिमित्तकम् । जिह्वोपस्थपरित्यागी कमणा किं करिष्यति ॥
तावत् कर्माणि कुर्वीत यावज्ज्ञानं न जायते । पूजाकोटिसमं स्तोत्रं स्तोत्रकोटिसमो जपः ॥
जपकोटिसमं ध्यानं ध्यानकोटिसमो लयः । नहि ध्यानात् परो मन्त्रो न देवस्त्वात्मनः परः ।
नानुसन्धात् परा पूजा न हि तृप्तेः परं फलम् । मन्त्रोदकैर्विना सन्ध्यां जपहोमैर्विना तपः ॥ १२५
उपचारैर्विना पूजां योगी नित्यं समाचरेत् । देहो देवालयो देवि जीवो देवः सदाशिवः ॥
त्यजेदज्ञाननिर्माल्यं सोऽहम्भावेन पूजयेत् । जीवः शिवः शिवो जीवः स जीवः केवलः शिवः ॥
पाशवद्धः पशुदेवि पाशमुकः सदाशिवः । तुषेण वद्धो ब्रोहिः स्यात् तुषाभावे तु तण्डुलम् ॥
कर्मवद्धः सदा जीवः कर्ममुकः सदाशिवः । ध्यायतां क्षणमात्रम् वा श्रद्धया परमन्त्वह ॥
यन्नवेत्तन्महापुण्यं तस्यान्तो नैव गम्यते । क्षणं ब्रह्माहमसीति यः कुर्यादात्मचिन्तनम् ॥ १३०
तत्सर्वं पातकं हन्यात्तमः स्योर्दद्ये यथा ॥

स्नातं तेन समस्तीर्थसलिलैः दत्ता च पृथ्वी द्विजे
नूनं तेन सुतर्पिताश्च पितरो देवाश्च संपूजिताः ।
यज्ञानाश्च सहस्रमेवमखिलं तेनैव सर्वं कृतं
यस्य ब्रह्म विचारणे क्षणमपि प्राप्तश्च धैर्यं मनः ॥ १३५

व्रतक्रतु तपस्तीर्थदानदेवाच्चनादिषु । यत्कलं कोटिगुणितं तदेवाप्नोति तत्त्ववित् ॥
उत्तमा सहजावस्था मध्यमा ध्यानधारणा । जपस्तुतिः स्यादधमा होमपूजाऽधमाधमा ॥
उत्तमा तत्त्वचिन्ता स्याजपचिन्ता तु मध्यमा । शास्त्रचिन्ताऽधमा ज्ञेया लोकचिन्ताऽधमाधमा ।
यो निन्दास्तुतिशीलस्तु सुखदुःखारिवन्धुषु । समश्चेत् स तु योगीन्द्रो हर्षाहर्षविवर्जितः ॥
निस्पृहो नित्यसन्तुष्टः समदर्शीं जितेद्विषयः । आस्ते देहे प्रवासीव स योगी परतत्त्ववित् ॥ १७०
निःसङ्कल्पो निर्विकल्पो निर्जितोपाधिवासनः । निजस्वरूपनिर्मनः स योगी परतत्त्ववित् ॥
यथा पञ्चवन्धवधिरक्षीवोन्मत्तजडादयः । निवसन्ति च सर्वत्र स योगी परमो मतः ॥
पञ्चमुद्रासमुत्पन्नं परमानन्दनिर्भरः । य आस्ते स तु योगीन्द्रः पश्यत्यात्मानमात्मनि ॥
येन युक्तेन मनसा प्रसन्ना चण्डिका भवेत् । तेन सन्तुष्टहृदयैः सेष्या देवी न संशयः ॥
इति ज्ञानानन्दपरहस्यविरचिते कौलाबलीनिर्णये नवम उल्लासः ॥ ६ ॥ १७५

दशम उक्तासः

अथाचारं प्रवक्ष्यामि यथातन्वानुसारतः । सर्वभूतहिते युक्तः समयाचारतत्परः ॥

अनित्यकर्मसन्त्यागी नित्यानुष्टानतत्परः । मन्त्रधारणमालेण शिवभावेन तत्परः ॥

परत्यां देवतायान्तु सर्वकर्मनिवेदकः । येषां निश्चला भक्तिर्गुरौ देवे मनावपि ॥

तेषां सिद्धिर्भवेदाशु नान्यथा कल्पकोटिषु । गुरुब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुदेवो महेश्वरः ॥

गुरुर्मुरुर्गुरुर्जापो गुरुरेव परन्तपः । तेषां सिद्धिर्भवेदाशु नाभकस्य कदाचन ॥

५

प्रातरेव गुरुं ध्यायेत् ब्रह्मरन्ध्रे च साधकः । संपूज्य सकलं कर्म कुर्यात्तस्याऽऽज्ञया सदा ॥

विश्वितः पुरुषान् वापि सप्त सप्तलयोऽपि वा । अज्ञात्वा गुरुवंशानां शिष्यश्चेत्तर्षसन्ततिः ॥

ध्यात्वा गुरुकुलं नैव नष्टमागां भविष्यति । नष्टमार्गान् मन्त्रविद्ये न तादृक्सिद्धिगोचरे ॥

गुरुणां शिष्यभूतानां नास्ति चेत् सन्ततिक्रमः । तन्वमन्त्वाश्च विद्याश्च निष्फला नात संशयः ॥

स्ववंशादधिको ज्ञेयो गुरुवंशः शुभावहः । उत्पादकब्रह्मदात्रोर्गरीयान् मन्त्रदः पिता ॥

असान्मन्येत सततं पितुरप्यधिकं गुरुम् । गमनं पूजनं स्वप्नं भोजनं रमणन्तथा ॥

गृहीत्वाऽऽज्ञानं गुरोः कुर्यात्तस्य सिद्धिर्विना जपात् । गुरौ मनुष्यबुद्धिञ्च मन्त्रे चाक्षरभावनाम् ॥

प्रतिमासु शिलाबुद्धिं कुर्वाणो नरकं ब्रजेत् । गुरौ मानुषबुद्धा न पश्येत् शिष्यः कदाचन ॥

कदाचित्त लभेत् सिद्धिं मन्त्रैर्वा देवतार्चनैः । श्रीगुरुं प्राकृतैः साद्दं ये रमरन्ति वदन्ति च ॥

तेषां हि सुकृतं सर्वं पातकं भवति क्षणात् । चापल्यं परिहासञ्च गुरोः साक्षाद्विवर्जयेत् ॥

१५

वृथा तु पूजनं मुद्रा क्रियते मन्दबुद्धिभिः । श्रीगुरौ संस्थिते साक्षात् किं वृथा ध्यानयोगतः ॥

गुरौ सन्निहिते यस्तु पूजयेदन्यदेवताम् । स याति नरकं धोरं सा पूजा विफला भवेत् ॥

यतः सर्वत्र मन्त्वाणां गुरुपूजा गरीयसी । तदप्रे मन्त्रतन्वाणां भाषणं नैव कारयेत् ॥

पूजिते गुरुपादे वै सर्वदेवः सुखी भवेत् । सर्वेषां मन्त्रतन्वाणां पिताऽसौ यः सदाशिवः ॥

अन्यदेवसपर्या वा अन्यदेवस्य कीर्तनम् । गुरुदेवं विना चैव तदप्रे नरकं ब्रजेत् ॥

२०

गुरोः प्रीतिकरं कर्म यः कुर्यात् साधकोत्तमः । तस्याऽशु सिद्धयः सर्वाः सन्ति पादतले सदा ॥

कायेन मनसा वाचा यो भक्तश्चरणे गुरोः । तस्य सिद्धिर्भवेदाशु पूजाहोमजपाद्वते ॥

गुरुभक्तिविहीनश्चेत् हानिस्तस्य पदे पदे । प्रत्यक्षे वा परोक्षे वा प्रत्यहं प्रणमेदगुरुम् ॥

गुरोरप्रे पृथक् पूजामौद्धत्यञ्च विवर्जयेत् । दीक्षां व्याख्यां प्रभुत्वञ्च गुरोरप्रे न कारयेत् ॥

सर्वथा तुष्टिसुतपाद्य गुरोः प्रसादमालभेत् । ऋणदानं तथाऽदानं वस्त्रानं क्रयत्विक्यम् ॥

२५

न कुर्याद्गुरुणा साद्दं शिष्योऽपि च कदाचन । आङ्गाभङ्गोऽर्थहरणं गुरोरप्रियवर्तनम् ॥

गुरुद्वेषं प्राहुः यः कुर्यात् स च पातकी । स्नेहद्रव्यनियोगञ्च नाऽनिवेद्य गुरौ चरेत् ॥

अनिवेद्य तु यः कुर्यात् स भवेद्ब्रह्मधातकः । गुरुनाम न भाषेत जपकालाद्वते क्रचित् ॥

भीमाथ देव सामीत्यभिवादे साधने वदेत् । गुरुं तु उड्कृत्य हुड्कृत्य वाचा निर्भात् स्य यः कदा ॥

देवं गुरुं गुरुस्थानं क्षेत्रं क्षेत्राधिदेवताः । सिद्धिं सिद्धाधिवासांश्च श्रीपूर्वं समुदीरयेत् ॥

३०

विकल्य कुलशास्त्राणि भवन्ति कुलराक्षसाः । एकाश्वरप्रदातारं यो गुरुञ्चावमानयेत् ॥

शुनो योनिशतं गत्वा चण्डालत्वमवाप्नुयात् । गुर्वर्त्रे न तपः कुर्यान्नोपवासब्रतादिकम् ॥

तीर्थयाताञ्च यः कुर्यान्न कुर्यादात्म शुद्धये । न नियोगं गुरोर्दद्याइदुष्टतां न विभावयेत् ॥

यस्मिन् द्रव्ये गुरोरस्ति स्पृहा नानुभवेत्ततः । अवश्यं यदि बाज्ञा स्यादनुभूयात्तदाज्ञया ॥

३५

यस्तिलाधं तदधं वा गुरुस्वमुपजीवति । मोहाह्लोभात् पतेदयस्तु नरके च तिससके ॥

बहूल्यं हि गुरोर्द्रव्यं अदत्तं स्वीकरोति यः । तिरश्चां योनिमालम्ब्य कृत्वादैर्भव्यते सदा ॥

गुरुद्रव्याभिलाषी च गुरुस्वीगमनोत्सुकः । पतितस्यापि तस्यापि प्रायशिच्चत्तं न विद्यते ॥

तत्पापं समवाप्नोति गुर्वर्त्रे ज्ञृतभाषणात् । गोत्राह्लाणवधं कृत्वा यत्पापं समवाप्नुयात् ॥

शक्तिच्छायां गुरुच्छायां देवच्छायां न लङ्घयेत् । यद्यत गुरुणा साद्धं स्वपितुपपविशेत् यः ॥

स याति नरकं घोरं यावदिन्द्राश्चतुर्दश । गुरुवाक्यहतं कृत्वा आत्मवाक्यन्तु रोपयेत् ॥

गुरुं जतुं मनो यस्य पच्यते नरकार्णवे । अनेकधा पशोरन्तं भुञ्जते ये च कौलिकाः ॥

४०

तेभ्यः प्रकुप्यते देवी तत्सङ्गं नैव कारयेत् । लक्ष्मयं जपेक्षोपां लक्ष्म्बाऽप्यजपां जपेत् ॥

होमयेद्विषाऽऽज्ञयेन निष्पापः स्थान्तदा ध्रुवम् । गुरुणाऽऽलोकितः शिष्य उत्तिष्ठेदासनं त्यजेत् ॥

गुरुणा सद्वसद्वापि यदुक्तं तत्र लङ्घयेत् । रमसं मैथुनं मिथ्या यो वदेद् गुरुमन्दिरे ॥

स याति नरकं घोरं शम्भुना परिभाषितम् । न विशेदासने धीरो देवतागुरुसन्निधौ ॥

४५

गुरोः सिंहासनं देयं ज्येष्ठानामुत्तमासनं । देश्यासनं कनिष्ठानामितरेषां समासनम् ॥

रिक्तहस्तो न पश्येत् राजानं दैवतं गुरुम् । फलपुष्पादिकं नीत्वा यथाशक्त्या समर्पयेत् ॥

पवं यो नाचरेन्मन्ती ब्रह्मराक्षसतां व्रजेत् । आलिङ्गनप्रदानेन गुरौ तुष्टे सकृदयदि ॥

तदा किम्बा न लभन्ते साधका गुरुसेवकाः । गुरुत्यागे ध्रुवो मृत्युर्मन्तत्यागाद्विद्रिता ॥

५०

गुरुमन्तपरित्यागादौरवं नरकं व्रजेत् । गुरुत्यागकरः शिष्यः प्रायशिच्चती भवेद्ध्रुवम् ॥

लक्ष्म श्रीपादुकामन्तं जप्त्वा पापात् प्रमुच्यते । मन्त्रत्यागकरः शिष्यस्तत्सङ्गं नैव कारयेत् ॥

लक्ष्मेकं जपन्मन्तं होमतपैणतः शुचिः । ब्रह्मा पराशरव्यासविश्वामिलादयः पुनः ॥

गुरुशुश्रूषानात् सिद्धिं प्राप्तास्ते भुवनतये । शिवो गुरुप्रसादेन सर्वंवित् सर्वगः प्रभुः ॥

साधकः शिव एव स्याद् गुरौ तुष्टे सकृद् यदि । तदा किम्बा न लभन्ते साधका गुरुसेवकाः ॥

५५

तस्मादेव प्रयत्नेन गुरुसेवां समाचरेत् । सर्वदा गोपयेदेनं गुरुञ्च मनुमेव च ॥

गुरुशश्यासनं यानं पादुकोपानहौ तथा । स्नानोदकं तथा छायां लङ्घयेत् कदाचन ॥

वृथा कालं न गमयेद्दद्युतकीडादिना सुधीः । गमयेद् देवतापूजाजप्यागस्तवादिना ॥

गुरोः कृपालापकथास्तोतागमाबलाकनैः । गमयेदनिशं कालं न वदेत् परदूषणम् ॥

रागलोभमष्टकोधपैशुन्यादि विवर्जयेत् । कुलाचारं गुरुं देवं मनसाऽपि न निन्दयेत् ॥

पूजां ध्यानं जपं होमं यथा कर्मचतुष्टयम् । प्रत्यहं साधकः कुर्यात् स्वयञ्चेत् सिद्धिमिश्छति ॥
 कन्यायोनिं पशुकीडां दिग्बखां प्रकटस्तनोम् । नालोकयेत् परद्रव्यं परदाराश्च वर्जयेत् ॥ ६०
 न निन्देद्वतिनं विग्रं वेदाङ्गसंहितास्तथा । पुराणागमशास्त्राणि कल्यांश्चापि न दूषयेत् ।
 अन्यमन्तार्चने श्रद्धामन्तप्रपूजनम् । एकस्यावाहनं कृत्वा नान्यसाधनमाचरेत् ॥
 अन्यस्य सरणाद्दुःखं योगिनीशापमालमेत् । अपमृत्युर्भवेत्स्य मृते च नरकं ब्रजेत् ॥
 किमधिकञ्चापरैः साध्यं तस्याः सर्वं यतो लभेत् । कुलदर्शनशास्त्राणि कुलद्रव्याणि कौलिकान् ॥ ६५
 सेवकान् प्रेरकान् वापि वाचकान्दर्शकांस्तथा । शिक्षकान् मोक्षकान् वापि योगिनीसिद्धिरूपकान् ॥
 कन्यां कुमारिकां ननामुन्मत्तामपि योषितम् । न निन्देत् जुगुप्सेत् न हसेन्नाऽवमानयेत् ॥
 नाप्रियं नानृतं ब्रूयात् कस्यापि कुलयोगिनः । कुरुपेति निकृष्टेति न बदेत् कुलयोषितम् ॥
 परीक्षयेत् भक्तांश्च वीराणां च कृताकृतम् । या काचिदद्भुता लोके सा मातृकुलसम्भवा ॥
 कुर्यन्ति कुलयोगिन्यो वनितानामतिक्रमात् । स्त्रीणां शतापराधेन पुष्पेणापि न ताङ्गेत् ॥
 कुलस्त्रीवीरनिन्दां तत्त्वद्रव्यापहारणम् । कुलरोधप्रहारञ्च वर्जयेन्मतिमान् सदा ॥ ७०
 स्त्रीमयञ्च जगत् सर्वं स्वयं तावत्तथा भवेत् । न हिंसेदखिलान् जन्तून् निन्देद्वामलोचनाम् ॥
 न निन्देदक्षिणं बामं देवबाक्यन्तर्थैव च । न निन्देत् शक्तिसिद्धान्तं शक्तिपूजनतत्परः ॥
 न निन्देद्वद्वाक्यन्तु न निन्देत् वेदवादिनं । न निन्देद्वहुमान्यञ्च न निन्देच्च पतिव्रताम् ॥
 न निन्देद्वेवलोकादीन्न निन्देत् समयस्थितान् । न निन्देद्वहुलं मांसं निन्दां सर्वत्र वर्जयेत् ॥
 प्रमत्तामन्तर्जां कन्यां पुष्पितां पतितस्तनीम् । विरुपां मुक्तकेशीञ्च कामार्त्तञ्च न निन्दयेत् ॥ ७५
 शक्तिमयं जगत् सर्वं स्वयं तावत्तथा भवेत् । शक्तिरूपा यतो देवी सृष्टिमध्ये व्यवस्थिता ॥
 शक्तेः सृष्टिः समुत्पन्ना शक्तौ च लीयते पुनः । तस्मात् शक्तिः प्राधाना च पूजनीया प्रयत्नतः ॥
 भक्षयेद्योषिता साद्वं जुहुयादग्निसम्मुखे । आरक्षवसनां नारीं यत्वाद्वक्त्रा समानयेत् ॥
 शक्तिपूजां सदा कुर्यात् प्रसन्ना येन जायते । सुखं शक्तिप्रसन्ने तु दुःखं तद्वर्जनाद्वयेत् ॥
 भक्ष्य भोज्य तथा पेयं गन्धं पुष्पं तथा पुनः । शक्तौ निवेद्य प्रथमं तथा चाऽभरणादिकम् ॥ ८०
 तत्पश्चादात्मसात् कुर्यात् सिद्धार्थीं साधकश्च यः । शक्तौ दर्पं धूणां लज्जां वर्जयेत् कोधदर्शनम् ॥
 कदाचिद्वर्परुपेण पुष्पेणापि न ताङ्गेत् । शक्तौ न विस्मयं कार्यं यस्मात् कुद्वा च चण्डिका ॥
 विस्मिते वहुलं नाशं मृत्युलाभमवाप्नुयात् । मृतेऽपि नरकं याति श्रियमाप्नोति पूजनात् ॥
 चर्वयं चोद्यं लेह्यपेयं भक्ष्यं भोज्यं गृहं सुखम् । सर्वञ्च युवतीरूपं भावयेत् यत्मानसः ॥
 कुलज्जां युवतीं वीक्षा नमस्कुर्यात् समाहितः । यदि भाग्यवशेनैव कुलदूषिस्तु जायते ॥ ८५
 तदैव मानसों पूजां तत्र तासां प्रकल्पयेत् । वालां वा यौवनोन्मत्तां बृद्धां वा सुन्दरीन्तथा ॥
 कुतस्तां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विसर्जयेत् । तासां प्रहारं निन्दाञ्च कौटिल्यमपि चाप्रियम् ॥
 सर्वथा न च कर्त्तव्यमन्यथा सिद्धिरोधकृत् । स्त्रियो देव्यः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव विभूषणम् ॥

स्त्रीसङ्गिना सदा भाव्यमन्यथा स्थिर्या अपि । न पश्येत् पतितां नग्नामुन्मत्तां प्रकटस्तनीम् ॥

दिवसे न रमेन्नारीं तद्योनिं न निरोक्षयेत् । विपरीतरता सा तु भविता हृदयोपरि ॥

६०

स्त्रीद्वेषो नैव कर्तव्यो विशेषात् पूजनं स्थियः । जपस्थाने महाशङ्खं निवेश्योधवं जपञ्चरेत् ॥

स्थियं गच्छन् स्वपृशन् पश्यन् विशेषात् कुलजां शुभाम् । मांसमत्स्यदधिक्षाद्भृश्यद्रव्ये यथारुचि ॥

भोज्यान्नासनभक्तानि भुक्ता भक्ष्यं चरेजपम् । विना पीत्वा सुरां भुत्वा मांसं गत्वा रजस्वलाम् ॥

यो जपेच्छिंडकां देवीं दुःखन्तस्य पदे पदे । अन्तःशक्ता वहिःशैवाः सभायां वैष्णवा मताः ॥

नानावेशधराः कौला विचरन्ति महीतले । कुलपूजादिलङ्गैस्तु रहितो विष्णुततपरः ॥

६१

गच्छन् स्वपन् भ्रमन् वापि स्वललन् विष्णुपरायणः । हरिनाम्ना जातभावो भावाखिलविचेष्टिः ॥

जय विष्णो हरे ब्रह्मन् नानार्थं परविस्तरैः । स्मर्तव्या च महादेवी कुलीनैर्विष्णिने गृहे ॥

रातौ पर्यटनङ्गचैव रातौ च शक्तिपूजनम् । न करोति कथञ्चचैव साधकः कौलिको भवेत् ॥

बधिराद्विद्वरेदेकः सदा सङ्गविलङ्घयितः । दिक्कालनियमो नात्त विथ्यादिनियमो न च ॥

न जपे कालनियमो नार्चादिषु वलिष्वपि । स्वेच्छानियम उकोऽत्र शक्तिमन्तस्य साधने ॥

१००

स्त्रानादिमानसे शौचं मानसः प्रवरो जपः । पूजनं मानसं दिव्यं मानसं तर्पणादिकम् ॥

सर्वं एव शुभः कालो नाशुभो विद्यते कचित् । न विशेषो दिवारात्रौ न सन्ध्यायां महानिशि ॥

वस्त्रासनस्थानगेह देहस्पर्शादिधारिणः । शुद्धिं न चाचरेत्तत्र निर्विकल्पं मनश्चरेत् ॥

नात्र शुद्धे रपेक्षास्ति न चामेध्यादिदूषणम् । य एवं चिन्तयेन्मन्त्री सर्वकामार्थं सिद्धिभाक् ॥

गद्यपद्यमयी वाणी सभायां तस्य जायते । तस्य दर्शनमालेण वादिनो निष्प्रभां गताः ॥

१०५

राजानोऽपि च दासत्वं भजन्ते किं परे जनाः । सर्वदेवमयं देहं सर्वदेवमयों तनूम् ॥

आत्मानं देवतारूपं अद्वैतं परिचिन्तयेत् । आत्मा च परमात्मा च जगद्वापी स्यं विभुः ॥

आत्मानं ब्रह्मरूपञ्च सर्वदा परिचिन्तयेत् । शतवश्चापि मितन्ति साक्षादासन्ति भूमिपाः ॥

वाचयन्ति यशः सर्वे साधकानां सुनिश्चितम् । दुर्मुखाः सुमुखाः सर्वे गविंता प्रणमन्ति च ॥

बाधकाः साधका यान्ति साधकस्य विशेषतः । सर्वदा पूजयेद्वैवीमस्त्रातः कृतभोजनः ॥

११०

महानिश्यशुचौ देशे वलिं मन्त्रेण दापयेत् । अत्यन्तरोगयुक्तो वा शुचिर्वाऽप्यथवाऽशुचिः ॥

अक्रालेऽप्यथवा काले अधिकारी सदैव हि । कृतार्थमन्यमानस्तु सन्तुष्टनिजमानसः ॥

नाधमो विद्यते किञ्चित् किञ्चिद्धर्मो महान् भवेत् । कुलान्नङ्गचैव भुजीत कुलीनेन सह स्वपेत् ॥

कुलप्रसङ्गः कर्तव्यः कुलीनैर्न पशोः कचित् । यस्मिन्मन्त्रे य आचारस्तस्य धर्मस्तु तादृशः ॥

तद्दस्तावचितं भोज्यं तद्दस्तावचितं जलम् । तद्दस्तावचितं पुण्यं देवताभ्यो निवेदयेत् ॥

११५

षड्ङ्गन्यासमाचर्यं ध्यात्वा रातौ जपेत् सुधीः । सदाकालं जपेन्मन्त्रं सर्वसिद्धिपरायणः ॥

न दोषः सर्वदा जापे सर्वदेशोऽपि सर्वदा । जपनिष्ठो जपेद्यस्तु सर्वयज्ञफलं लभेत् ॥

सर्वेषामेव यज्ञानां जपयज्ञः प्रशस्यते । रातौ जपैकमालेण सिद्धिदा चण्डिका भवेत् ॥

इडायाञ्च गते रात्रौ शक्तिमन्त्रं जपेद् यदि । पिङ्गलायां गते जीवे पुंमन्त्रं प्रजपेत् सदा ॥ १२०
 न चेज्ञमसहस्रै स्तु नैव सिद्धिः प्रजायते । कृतार्थस्तेन जायेत् स्वर्गो वा मोक्ष पव वा ॥
 भ्रान्तिरत न कर्त्तव्या सिद्धिहानिः प्रजायते । विस्मिता विलयं यान्ति पशवः शास्त्रमोहिताः ॥
 विशुद्धचित्तोऽत्र भवेत् सिद्धिः स्यादपवर्गंदा । एतैस्तु तत्क्षणात् सिद्धिर्विस्यो नास्ति चापरः ॥
 सर्वाचारपरिम्रष्टः कुलाचारं समाचरेत् । कुलाचारपरिम्रष्टो रौरवं नरकं ब्रजेत् ॥
 शास्त्रेषु निष्कृतिर्दृष्टा महापातकिनामपि । कुलभ्रष्टस्य कुत्रापि न दृष्टा निष्कृतिः क्रचित् ॥
 आपदं दुरितं रोगो दारिद्र्यं कलहो भयम् । योगिनीनां प्रकोपश्च स्वलितानि पदे पदे ॥ १२५
 भ्रंशमानः प्रणष्टश्च तोजोहीनश्च दुर्मतिः । निन्दितः सर्वविद्विष्टो विह्वलः सङ्गवर्जितः ॥
 देशाद्वेशान्तरं याति कार्यहानिश्च सर्वंदा । तत्रापि कुलमार्गस्थाः शाकिन्यः कुलपालिकाः ॥
 भक्षयन्ति पुरा तासां वरो दत्तो मयैव तु । तस्मादाचारवान् वीरो योगिनीनां प्रियो भवेत् ॥
 कुलाचारेण देवत्वं योगिनीवीरमेलनम् । तिर्यग्योनिं समाप्नोति कौलिकस्तद्विपर्यात् ॥
 आशासिद्धिर्भवेत्स्य आचारपालनात् सदा । संस्काररूप्य विहीनत्वाद् गुरुवाक्यस्य लङ्घनात् ॥ १३०
 आचारवर्जनाच्चैव कौलिकः पतितो भवेत् । भोगो मोक्षायते तस्य पातकं सुकृतायते ॥
 मोक्षायते च संसारः साधकशुद्धभावतः । पञ्चतत्त्वेन कर्त्तव्यं सदैव पूजनं महत् ॥
 अतिगुप्ते न कर्त्तव्यं सर्वथैव सुनिश्चितम् । इत्याचारपरः श्रीमान् जपपूजापरायणः ॥
 पालकः कुलतत्त्वानां परतत्त्वे प्रलीयते । अणिमाद्यष्टसिद्धीनामाश्रयः साधको भवेत् ॥
 प्रायश्चित्तं भृगोः पातं सन्न्यासं व्रतधारणम् । कायक्षे शश्च नास्तिवयं तीर्थयात्रामुपोषणम् ॥ १३५
 वर्जयेच्च प्रयत्नेन यदीच्छेत् सिद्धिमात्मनः । वीरहत्या बृथापानं वीरद्रव्यापहारिता ॥
 वीरस्त्रीगमनञ्चापि तत्संसर्गाच्च पञ्चमम् । महापातकमित्युक्तं सर्वथा परिवर्जयेत् ॥
 कुसुमं नालिकाच्चैव चिञ्चामेव न खादयेत् । भुत्तवा चान्द्रायणं कुर्यात् सिद्धविद्याप्रपूजकः ॥
 इक्षुखडं न भुज्ञीत शिवा कालीति नो वदेत् । न छेदयेत् कदम्बञ्च लिपुरापूजकः सदा ॥
 प्रमादादियदि कुर्वीत सुन्दरीशापमामुयात् । कुलधर्मं समाश्रित्य आचारं यो न पालयेत् ॥ १४०
 यथेच्छाचारिणस्तस्य महापातकिनः सदा । निष्कृतिर्नास्ति तस्यैव महारौत्वसंकुले ॥
 स सदा पशुरित्युक्तो देवताशापमामुयात् । गुप्तप्रकटसमूतं ज्ञानाज्ञानकृतन्तथा ॥
 निषिद्धाचरणं यत् कुत्रापि यदि जायते । प्रायश्चित्तं तत् तत् कर्त्तव्यं साधकेन च ॥
 निषिद्धाचरणे सम्यक् पापस्य गुरुलाघवम् । देशं कालं वयो वित्तं सम्यक् ज्ञात्वा यथाबिधि ॥
 प्रायश्चित्तं गुरोः कुर्यात् सर्वपापविशुद्धये । शिष्योऽपि खलु तत्प्रोक्तं प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ १४५
 अथवा सर्वपापानां गुरुनामजपः स्मृतः । जाम्बूनदस्य कलुषं परिशुद्धं यथाऽनिना ॥
 अनाचाररूप्य मालिन्यं प्रायश्चित्ताऽग्निना दहेत् । लक्षं नाम्नो गुरोऽपि सर्वपापाद्विशुद्ध्यति ॥
 अथवाऽप्यजपालक्षं लोपालक्षत्वयन्तथा । जपान्मुच्येत् पापेभ्यः सर्वेभ्यः साधकः सदा ॥

विद्यच्छुन्ययुतः शक्तिः सविसर्गोऽजपामनुः । विद्यच्छक्तिस्ततः कामः क्षौणी च परमेश्वरी ॥

आकाशं भृगुकामौ च शिवः शक्रश्च पार्वती । चन्द्रोऽमङ्गो धरा देवी लोपामुद्रा प्रकाशिता ॥

१५०

बहुनाऽत्र किमुक्तेन रहस्यं कथयतेऽधुना । वर्णाश्रमाणां सर्वेषामाचारः सद्गतिप्रदः ॥

प्रजादोषश्च राजानं जायादोषं पतिं यथा । तथा प्राप्नोत्यसन्देहः शिष्यपापं गुरुः सदा ॥

गुरुस्त्रिवारमाचारं कथयेद्य स्वशिष्यके । न गृह्णाति हि शिष्यश्चेत् तदा पापं गुरोर्न हि ॥

कुलधर्मप्रसङ्गन्तु पश्चानां पुरतस्त्यजेत् । कदाचिन्नैव कुर्याद्दि शूद्राप्रे वेदपाठवत् ॥

१५५

पीडक्षेत्रागमाद्यायं तद्विद्याचारकौलिकान् । कुलद्रष्ट्यादिकञ्चापि न बदेत् पशुसन्निधौ ॥

यथा रक्षति चौरेभ्यो धनधान्याम्बरादिकम् । कुलधर्मं तथा चैव पशुभ्यः परिरक्षयेत् ॥

सुगुप्तकौलिकाचारमनुगृह्णन्ति देवताः । बाङ्छासिद्धिमवाप्नोति नाशयन्ति प्रकाशकान् ॥

या देवी भुवनेश्वरी तिभुवन लोकोद्धृता ह्यग्रतो

विद्यासृष्टिकृता स्वकीयवपुषो वर्णाश्रिता देवता ।

सा नित्या सकला गृहस्थनिलया कान्ताद्वृता कोमला

नित्यं पञ्चगुणैर्भजस्य तपसा भोगेन तां साधकः ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलाबलीनिर्णये दशम उल्लासः ॥ १० ॥

एकादश उल्लासः

अथ भावं प्रवक्ष्यामि यथा तन्वानुसारतः । भावस्तु तिविधः प्रोक्तो दिव्यवीरपशुकमात् ॥
 गुहश्च तिविधश्चैव तथैव मन्त्रदेवता । आद्यभावो महान् श्रेयान् सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥
 द्वितीयो मध्यमश्चैव तृतीयो विश्वनिन्दितः । बहुजापात्तथा होमात् कायक्षेशादि विस्तरैः ॥
 न भावेन विना चैव यन्त्रमन्ताः फलप्रदाः । किं वीरसाधनैर्लक्ष्मैः किम्बाऽऽकष्टकुलाकुलैः ॥
 किं पीठपूजनैरैव किं कन्याभोजनादिभिः । स्वकुले प्रीतिदानेन किं परेषान्तथैव च ॥ ५
 किं जितेन्द्रियभावेन किं कुलाचारकर्मणा । यदि भावविशुद्धात्मा न स्थात् कुलपरायणः ॥
 भावेन लभते मुक्तिं भावेन कुलवर्धनम् । भावेन गोत्रवृद्धिः स्थान्नावेन कायशोधनम् ॥
 किं न्यासविस्तरेणैव किं भूतशुद्धिविस्तरैः । किं दृथा पूजनैरैव यदि भावो न जायते ॥
 केन वा पूज्यते विद्या न वा केन प्रजायते । फलाभावश्च नियतं भावाभावात् प्रजायते ॥
 प्रथमं दिव्यभावस्तु कथ्यते तन्त्रवर्त्मना । यद्वर्णदेवता यत् तत्तेजःपुञ्जपूरितम् ॥ १०
 तेजोमयं जगत् सर्वं विभाव्य मूर्तिंकल्पनम् । तत्तन्मूर्तिंमर्यमन्तै स्वेनैव वा पुनः ॥
 आत्मानं तन्मयं दृष्ट्वा सर्वं भावं तथैव च । तत्सर्वं योषिति ध्यात्वा चिन्तयेद् यत्मानसः ॥
 अष्टाव्याप्तात् षोडशाव्याप्तान्तं युवतीति प्रचक्ष्यते । तत्र भावप्रकाशश्चेत् स भावः परमो मतः ॥
 चरणान्मूलपर्यन्तं पीत्वा पीत्वा पुनः पिवेत् । तस्या नखशशिज्योत्साखगिंडताघतमो भवेत् ॥
 स्त्रिगंधान्तःकरणो वीरो निर्विकारः सदा भवेत् । सुवृत्तजानुना चारुजङ्घोरुजघनश्रिया ॥ १५
 नाभिरोमावली वक्षःस्थलैः पीनपयोधरैः । प्रीवानयनपर्यन्तं केशाग्रैः प्रकरस्मितैः ॥
 यावन्मधुमदा पूर्णदिव्यभावविलोकितैः । स्त्रिगंधेन्द्रियश्च सन्तुष्टश्चतुर्गंपदाश्रयः ॥
 ततः कामकलां ध्यायेत् साधकः स्थिरमानसः । निवृत्तिकाले पुनस्तस्या भावपूर्णमृतैर्निजम् ॥
 मुखं विन्दुवदाकारं तदधः कुचयुग्मकम् । तदधः सपरार्थश्च चिन्तयेत्तद्धोमुखम् ॥
 सर्वविद्यामृतापूर्णं सर्ववाग्विभवप्रदम् । सर्वार्थंसाधकश्चैव सर्वरक्षनकारकम् ॥
 सर्वदेवादिभूतश्च सर्वदेवनमस्तुतम् । सर्वाहादनसम्पूर्णं सर्वमोहन कारणम् ॥ २०
 सर्वार्थसाधनश्चैव सर्ववश्यप्रवर्तकम् । एवं कामकलाध्यानं सुगोप्यं साधकोत्तमैः ॥
 एतद्वपन्तु चात्मानं चिन्तयेत् साधकः सदा । मेद्रस्थाने शिवाकारमाधारे कनकप्रभम् ॥
 नाभिस्थं सूर्यविम्बवाभं तरुणादित्य वर्चसम् । हृदि वह्निशिखाकारं तदूर्ध्वं भास्करद्युतिम् ॥
 कण्ठे दीपशिखाकारं घण्टा वैदूर्यसन्निभम् । लम्बिके चन्द्रविम्बाभं भ्रूमध्ये रत्नवद्रुचिम् ॥ २१
 नयने विश्वतेजश्च चिन्तयेदेषु साधकः । धृत्वा स्पृष्टाऽथवा दृष्ट्वा ध्यात्वा कामकलातनूम् ॥
 कुलेषु तत्कलारूपमकुले परिचिन्त्य च । क्षणं तद्विद्मर्शेन जायते भावसञ्चयः ॥
 कुलीनो जायते यस्मात्तत् सर्वं कथितं शुभम् । कुले साक्षाद् यतस्तत्त्वं देवी तिष्ठति तत्त्वतः ॥
 तेन तत्कुलशास्त्राङ्गे पूजनीया प्रयत्नतः । कुलदेवी चाद्या देवी निश्चला यस्य विद्यते ॥

स धन्यः पुरुषो लोके निश्चलो यत एव सः । इति कामकलाध्यानं कथितं सर्वसिद्धिदम् ॥
परयोषाधिका ज्ञेया निजस्त्री प्रीतिबद्धिनी । आगते स्वागतं कुर्यालीलायोगात् स्वलीलया ॥
तल्याच्चोत्थाप्य हस्ताग्रे धृत्वा सम्बेशयेत्ततः । वामभागसमासीनां सुवेशीं कामरूपिणीम् ॥
ध्यात्वा कामकलां तत्र विन्द्रादिपूर्वविग्रहाम् । गन्धमाल्यन्ततो दत्त्वा कुलद्रव्याणि योजयेत् ॥

हेतुयुक्तं सताम्बूलं दत्त्वा भुक्ता च साधकः । पृच्छेत् कुलकथां सर्वां लौकिकालौकिकादिकाम् ॥
तस्यां निन्दाभयकोध कटूक्तियोजनं यदि । करोति कुलशास्त्रज्ञः सिद्धोऽपि नश्यति ध्रुवम् ॥ ३५
कृत्वा दोषादिकं तत्र स्त्रे हृष्टृष्टैव शिक्षया । भावयेत्र कटूक्त्वा वै कृते तु निष्फलं भवेत् ॥
कुलशास्त्रे रहस्यन्तु कुलमूलं ततो जगत् । वरं कुलमनोस्त्यागो वरं कुलगुरोरपि ॥
न त्यागयोग्यं स्वकुलं द्वृष्टदेवेण सर्वथा । स्वकुले कुलवाहुल्यं यदि स्याद्भाग्ययोगतः ॥

समरूपं विधातव्यं वैपरीत्यं परित्यजेत् । पृथक् स्थानं पृथग्ध्यानं पृथक् पूजा पृथक् स्तुतिः ॥
न कर्तव्या प्रयत्नेन किमेभिर्वंहु जल्पितैः । वीरपत्यकुले चैव वीरपत्तीकुलेऽपि च ॥ ४०

सदा तिष्ठति देवेशि नात्र कार्या विचारणा । तासां निश्वासयोगेन तदेशश्चैव नश्यति ॥
प्रमोदादमृतस्तानं देव्याः स्यान्नात्र संशयः । कुलजा सा महायुद्धे वीरास्फालननादिनी ॥
न दोषमनुगच्छन्ती पालयन्ती यतो जगत् । मात्सर्यं पतिविद्वेषः कटूक्तिः कलहादिकम् ॥
नीचाभिगमनाच्चैव न सा देवी हरप्रिया । एवं कुलं परित्यज्य साधयेत् सिद्धिमात्मनः ॥
फलपाकविधानं हि कथ्यते तन्त्रवर्तमना । वीरपत्ती च परमा स्वयमेव महेश्वरी ॥ ४५

तत्सुता कुलविद्यानामाद्या रौद्री सनातनी । तद्धू भुवनेशानी सर्वमन्तप्रवोधिनी ॥

न्यायतोऽन्यायतो वापि वीरपत्ती गुरुर्यदि । दीक्षणादेव सर्वार्थसाधकः साधको भवेत् ॥

यदि भाग्येवशाहेवि वीरपत्ती तु लभ्यते । फलपाकं तत्र कृत्वा किं न सिद्ध्यति भूतले ॥

फलपाकविधानन्तु सर्वदेवनमस्कृतम् । दृष्टादृष्टाफलञ्चैव देवगन्धर्वकिन्नराः ॥

आयान्ति फलपाकार्थं तस्माद्यत्वविशेषतः । विसज्जनं विधातव्यं गोपनं भावशक्तिकम् ॥ ५०

तत्तत्कल्पविधानेन कुलं कुर्यात् सुशिक्षितम् । यतः पतिव्रताधर्मात् धर्मो नास्ति जगत्त्वये ॥

पतिः प्राणप्रदो नित्यं पतिरेव परा गतिः । पतिरेव परं ब्रह्म पतिः प्राणाधिकः प्रसुः ॥

सर्वतीर्थमयः स्वामी सर्वदेवमयः पतिः । सर्वदेवीमयश्चैव पतिरेव महागुरुः ॥

सर्वदेवमयं हित्वा या नारी बरगोचरा । शूकरी गर्दभी काको शृगाली जायते ध्रुवम् ॥

अहन्तु पुत्रवदेवि नात्र भीतिर्न च लपा । तत्र लिङ्गे यो हि याति पतिरूपधरः कर्चित् ॥ ५५

मूलमन्त्रजस्तोयं तदुग्रात्रे देयमीश्वरि । तदा यदि वहिनं स्यान्तदा स्वपतिरेव हि ॥

इत्यादिशिक्षया कार्याः शिक्षिताः कुलयोषितः । आगत्योपविशेत् पाश्वे मुखं वीक्ष्य स्थिरा भवेत् ॥

पतिभावेद्भिते दक्षा हृष्टा स्यात् पतिदर्शने । उत्तरै नोत्तरं दद्यात् व्याहरेच्छुभकर्मणि ॥

रक्षां कृत्वा विधानेन साधकः स्थिरमानसः । योगिनीनां महापूजा बटुकानां तथैव च ॥

कौलाबलीनिर्णये

६४

कार्या विघ्नविनाशार्थं कुलवारक्षयोगतः । तासां मूलतरोमूले मूलविद्याङ्ग कालिकाम् ॥
 विसर्जनविधौ कुर्यात् साधकः कुलपातनम् । यद्रूपे प्रीतिरेतस्य कुलस्य कुलवित्तमः ॥
 तद्रूपं विग्रहं कृत्वा साधकः स्थिरमानसः । तत्र वीजार्पणं कृत्वा कुर्वन्ति कुलरक्षणम् ॥
 लिङ्गैर्वाक्यैः पद्मैर्चैव ज्ञात्वा कुलसमुद्भवम् । देवजातं नरैर्जातं यथार्थकुलशास्त्रतः ॥
 ज्ञात्वा कुलविभागन्तु पञ्चमात् परतो ब्रुधः । सप्तमाष्टमासाद्रा वृक्षमध्ये सरोवरे ॥
 हस्तं दत्वा पादुकाख्यां विद्यां संहारयोगतः । जपेदृष्टसहस्रं वै स्वयं बृक्षात् पतिष्ठ्यति ॥
 पादुकां पूजयामीति कथितः पादुकामनुः । एवं कृते यत् पतितं तत्फलं देवनिर्मितम् ॥
 स्वस्वामिकञ्च पतति वैपरीत्यागमागमात् । पतलिङ्गफलं ज्ञात्वा आनीय क्षालयेत्ततः ॥
 गन्धद्रव्यं कटुद्रव्यं दत्वा च साधकोत्तमः । धेनुसुद्रामृतीकृत्य होमं कुर्यादलक्षितः ॥
 रात्रवेवं विधायैव यज्ञशेषं भुजेत्तत । भुक्तमात्रे तु तस्मिन् वै चिरजीवी क्षितौ भवेत् ॥
 मुख्या मधुमती तस्य करस्था भोगदायिनो । नित्या मधुमती तस्य जायते नात्र संशयः ॥
 मधुमत्याः फलञ्चैव कथयामि शृणुञ्च मे । सुधाधारासमा वाणी वक्त्रात्तस्य प्रजायते ॥
 सर्वज्ञः सर्वशास्त्राणामधीशः कुलनायकः । चन्द्रसूर्यावधि श्रीमान् भुनक्ति बहुलं सुखम् ॥
 देवकन्याप्सरोभिश्च दिव्यगन्धर्वचारणैः । नानाविलाससम्पन्नैः कलाकुशलकीविदैः ॥
 नृत्यगीतैश्च बहुलैर्नानोपायरसायनैः । अमृताद्यैः प्रीतिकरैर्देवभोग्यैः सुदुर्लभैः ॥
 देवकन्याहस्तगतैरथमारुहा सोत्सुका । आयाति साधकाकाङ्गहृदया परमेश्वरी ॥
 यत्र कामेश्वरो देवशिच्चन्तारसमुपागतः । तत्रैवाऽऽयान्ति सततं देवकन्याः सहस्रशः ॥
 इन्द्रयोग्यां पुरीं कृत्वा वसन्ति साधकैः सह । ततोपगतपीठस्था भुक्ता तु बहुलं सुखम् ॥
 चिरकालं भुवि स्थित्वा चान्ते मुक्तिमवाप्नुयात् । साधकानां कुलज्ञानां न दोषः फलपातने ॥
 एतत्फलनिपातार्थं कुलप्राप्ता पदे पदे । विघ्नं करोति सर्वत्र निजसङ्कोचकारणात् ॥
 फलं बृक्षोपरि तथा विघ्नमाचरति ध्रुवम् । फलबृक्षस्य हानिश्चेत् कदाचिद्दैवयोगतः ॥
 साधकोऽपि भवेदल तदा च सविकल्पकः । तावन्न कुलपूजा स्याद्यावत्तु निष्कृतिर्भवेत् ॥
 तावन्निजकुलालापा वर्जनीयाः प्रयत्नतः । एतत् कार्यविधाने तु योग्यो नास्तीह भूतले ॥
 अतिदूरस्थिते देशे नामवर्णविवरिते । करोति यदि तत्र स्याद्विघ्नं वा फलपातनम् ॥
 न दोषैस्तत्र वाध्यन्ते साधकाः कुलसेवकाः । विघ्नप्रधानमेतत्तु कदाचित् फलसाधनम् ॥
 सङ्केतैव कर्तव्यं सर्वत्र फलसाधनम् । खफलं समनुप्राय क्रियते यदि पामरैः ॥
 फलं भवति तेनैव पापेन वध्यते ध्रुवम् । दिव्यभावः साधकेन्द्रो मत्यर्थं शक्तसमो भवेत् ॥
 पष ते कथितो दिव्यो भावः परसुखाबहः । न देयो यस्य कस्यापि पशोः गोप्यः प्रयत्नतः ॥
 अथातः संप्रवद्यामि वीरभावञ्च मध्यमम् । निष्ठन्द्रमानसो भूत्वा हृदि कामकलातनुः ॥
 निशि पूजा प्रकर्तव्या हेतुयुक्तः सदा भवेत् । निजं कलं समादाय स्वयं भैरवरूपाधृक् ॥

६०

६५

७०

७५

८०

८५

कुलञ्च भैरवीरूपं तदगावे न्यासविस्तरम् । विन्यसेत् सकलं न्यासं नवयोन्यात्मकन्तथा ॥

६०

प्रसूनतूलिकामध्ये पुष्पप्रकरसङ्कुले । नानागन्धसमाकीर्णं कुलद्रव्येण यन्त्रकम् ॥

लिखित्वा पूजयेच्छकौ घटस्थापनपूर्वकम् । पूर्ववन्मण्डलं कृत्वा पूर्वोक्तकतमं घटम् ॥

संस्थाप्य हेतुनाऽपूर्यं ब्राह्मणादिविभेदतः । तत्र मन्त्रं विलिख्यादौ यद्यत्कुलसमुद्धवम् ॥

ध्यात्वेषुदेवतां तत्र जपेदष्टोत्रं शतम् । धेनुमुद्रां प्रदर्श्याऽथ अमृतं तद्विचिन्तयेत् ॥

६५

दृष्टाऽर्थस्य तु पालं वै नृत्यन्ति योगिनीगणाः । इन्द्रादयः सुराः सर्वे नृत्यन्ति मधुलोलुपाः ॥

ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या नृत्यन्ति हर्षतत्पराः । अर्ध्यपालं लिधा कृत्वा गुरवे चैकभागकम् ॥

एकं कुलाय दक्षा वै एकेन देवतर्पणम् । पीत्वा कुलरसं पूर्णं नानालङ्कारभूषितः ॥

आनन्दरूपवान् भूत्वा पूजयेत् परमेश्वरीम् । तत्त्वल्पोक्तविधिना तत्त्वमन्तं प्रपूज्य च ॥

विसर्जनं विधायाथ स्वकुले योजयेत्ततः । भक्तिस्वरसपानेन देवी भुनक्ति चामृतम् ॥

तत्त्वल्परसास्वादैर्देव्याः प्रीतिः प्रजायते । तत्कलग्रहणादेव सुमेरुशङ्करोहणम् ॥

१००

लतालिङ्गमात्रेण सुधाधौतकलेवरः । मूलयोगे कृते तत्र जपेदष्टसहस्रकम् ॥

जपस्यान्तं हविद्रव्यं गृहीत्वा तेन तर्पयेत् । विधाय तर्पणं चैव प्रदक्षिणमनुब्रजन् ॥

कल्यांकेन प्रणस्याऽथ स्तोत्रेण तोषयेत्ततः । इदं वीरकुलं चैव सुन्दरं सुमनोहरम् ॥

यद्देशी विद्यते वीरस्तत्कुलं चैव तत्सुतः । न च मारीभयं तत्र न च राजस्यादिकम् ॥

सुमङ्गलं सदा तत्र धनपुत्रविवर्धनम् । लक्ष्मीर्वाणी सदा तत्र सुस्थिरा भवति ध्रुवम् ॥

१०५

मन्त्रपुरुषं प्रवोधिन्यामवश्यं ब्रह्ममूलतः । योजनीयं प्रयत्नेन न च विघ्नं प्रबर्तते ॥

नान्यवोरेण तद्योगं ग्रहणे दैवतैरपि । योगिनीभिर्न लुप्तं तत्र च पापेन युज्यते ॥

यत्र तत्र कुजे वारे शमशाने गमने कृते । पूजाफलं भवेत्तत्र सप्तवासरसमितम् ॥

चतुर्दश्यां गते तत्र पक्षपूजाफलं लभेत् । न गते नार्चिते स्थाने पशुरेव न संशयः ॥

११०

नान्यसाइधिको देव इति चिन्तापरायणः । साधके क्षोभमापन्ने देव्याः क्षोभः प्रजायते ॥

तस्माद्यत्ताङ्गोगयुक्तो भवेद्वीरवरः सुधीः । भोगेन मोक्षमाप्नोति भोगेन कुलसाधनम् ॥

यद्यद्वदति निद्राति यत्करोति यद्चर्चति । तत्सर्वं कुलरूपन्तु ध्यात्वा च विहरेत् सुधीः ॥

एकाकी निर्जने देशे शमशाने निर्जने वने । शून्यागारे नदीतीरे निःसङ्गो विहरेन्मुदा ॥

वीराणां जपकालस्तु सर्वदैव प्रशस्यते । सर्वपीडे सर्वदेशे कर्तव्यं नात्र संशयः ॥

११५

वीरसाधनकार्यञ्च कर्त्तव्यं वीरपुरुषैः । दिव्यैरपि च कर्तव्यं पशुभिर्न च पामरैः ॥

वरं पामरकार्यञ्च न पशोरिति निश्चयः । यज्ञ देव्याः पुरा प्रोक्तं शाश्वतं मन्त्रसाधनम् ॥

अज्ञनं गुटिकादीश्च कुर्यादीरो महावलः । दिव्यवीरे न भेदोऽस्ति यो भेदः स तु कथ्यते ॥

शान्तो विनीतो मधुरः कलालावण्यसंयुतः । दिव्यश्च देववत् प्रायो वीरश्चोद्धतमानसः ॥

विभूतिभूक्षणो वापि चन्दनेनापि लेपितः । आकारगोपनो वापि व्यक्तो वा दिव्यसाधकः ॥

रक्तचन्दनदिग्धाङ्गो वैष्णवो वायवैष्णवः । असंस्कृतः संस्कृतो वा नित्यसिक्तः कुलेश्वरः ॥

१२०

अपमाने च पूजायां हृष्पुष्टः सदा भवेत् । देवनिन्दापरो वापि तत्पूजादिपरोऽपि वा ॥

पूजारतस्तद्वितः कुलाकुलमते स्थितः । निजभावसमायुक्तो देववत् विहरेत् क्षितौ ॥

वेदहीने द्विजे चैव यथा न श्रुतिसंस्किया । विष्णुभक्तिं विना चैव भक्तिं प्रभवेद्यथा ॥

शक्तिज्ञानं विना मुक्तिर्यथा हास्याय कल्पते । गुरुं विना यथा तन्त्रे नाधिकारः कथञ्चन ॥

१२१

पतिहीना यथा नारी सर्वकर्मविवर्जिता । कुलं विना यथा वीरो देव्या वा मम साधकः ॥

नाधिकारीति कौलेयस्तस्माद्ग्रावपरो भवेत् । विना कुलेन दिव्यानां वीराणां तथैव च ॥

मन्त्रसिद्धिर्न जायेत जन्मकोटिशतैरपि । अविनीतं कुलं यस्य स कथं मम पूजकः ॥

तस्माद्यतात् सदा कार्यं यथा स्याद्विनयान्वितम् । भावाभावात् कुले शास्त्रे नाधिकारः कथञ्चन ॥

तेन भावविशुद्धस्तु साधकः कौलिको भवेत् । इदं वीरकुलञ्चैव दिव्यादपि मनोरमम् ॥

१२२

पशुभावं प्रवक्ष्यामि तृतीयं सर्वनिन्दितम् । यथाविधि पशोविंद्यां गृहीत्वा भावतत्परः ॥

प्रथमं पूर्वमेवार्थं यत्ततः शुद्धिमाचरेत् । न मत्स्यभोजनं कर्यात् ह्यतयं मनसा स्मरेत् ॥

परद्रव्ये न लोभः स्यान्न भोगो मानसो भवेत् । सिन्धुतीरे पर्वते वा कानने वा सुरालये ॥

विलवमूले विविक्ते तु पुण्यक्षेत्रे सुशोभने । न शूद्रदर्शनं कर्यात् कौटिल्यं दूरतस्त्यजेत् ॥

देवता शुभ्रवर्णा तु ध्यातव्या सुसमाहितैः । तिसन्ध्या देवपूजा स्यात् तिसन्ध्या जपमाचरेत् ॥

१२३

रात्रौ मालाञ्च यन्तरञ्च स्पृशन् नैव कदाचन । न मन्त्रमुच्चरेद् भुतवा मौनी स्यात् सर्वकर्मसु ॥

पर्वकाले स्त्रियं नैव गच्छेद्वै साधकोत्तमः । पुष्पं गन्धं जलं चैव स्वयमानीय पूजयेत् ॥

मैथुनं तत्कथालापं तद्गोष्ठीं परिवज्येत् । क्रतुकालं विना गच्छेन च स्वस्त्रियमादरात् ॥

पुराणश्चवणे श्रद्धा वेदवेदाङ्गतत्परः । न रात्रौ भोजयेद्विद्वांस्ताम्बूलञ्च तथैव च ॥

गुरुणा यद्यद्यादिष्टं तत्सर्वं यत्ततश्चरेत् । स्वजातकुसुमं चैव हेतुद्रव्यं तथैव च ॥

१४०

पततस्पृशा विरातञ्च पञ्चगव्येन शुद्ध्यति । रक्वस्त्रः न गृहीयात् देवीभक्तिपरायणः ॥

विष्णुतन्त्रोक्तकल्यादि तदनुष्ठानमेव च । कार्यं वीरकथालापं न कुर्यादीरबन्दितम् ॥

नित्यश्राद्धं गवां प्रासं सन्ध्यावन्दनमेव च । तीर्थस्नानं पीठदेशो गमनं धर्मतत्परः ॥

पशुस्तु द्विविधश्वैवाऽदीक्षितो दीक्षितस्तथा । दीक्षितस्याऽधिकारोऽस्ति पूजायां चैव निश्चितम् ॥

१४५

गुरुत्वे तस्य कुलापि नाधिकारश्च सर्वदा । पूर्वस्य नाधिकारोऽस्ति पूजादेशगतागतौ ॥

पूर्वस्तु कौलिकैः सर्वैर्विहिः कार्याः स्वदेशतः । पूर्वदर्शनमालेण कुलदर्शनमाचरेत् ॥

व्रह्महत्यादिकं पापं वरं सहा कथञ्चन । पूर्वस्य दर्शनं नैव सत्यं सत्यं सुनिश्चितम् ॥

देव्यात्मा सोऽपि नियतं विभुत्वाद्यद्यपि भ्रुवम् । तथापि जायते शङ्का तदा देव्याः पदे पदे ॥

वरं कुलपरित्यागं वरं स्वकुलहिंसनम् । वरं स्वकुलकुत्सा स्याद्वरं स्वकुलनिन्दनम् ॥

वरं स्वकुलहानिस्तु वरं स्वकुलकुट्टनम् । कायेन मनसा वाचा वरं स्वकुलपातनम् ॥

न च कुर्यात् पूर्वसङ्गं देव्यज्ञक्षयकारणात् । कुलशास्त्रे द्वयं पापं गरिष्ठो भवति ध्रुवम् ॥

१५०

स्वकुले महती निन्दा परयोगे तथैव च । तस्मादपि महत् पापं पशुसङ्गात् प्रजायते ॥

गोलोकेन सहाऽलापात् पशोः सम्भाषसंस्कृतात् । न सिध्यन्ति महामन्त्राः सत्यं सत्यं सुनिश्चितम् ॥

व्रह्महत्या सूरापानमगम्यागमनन्तथा । स्तेयं संसर्गं एवैते महापातकजातयः ॥

दीक्षणादेव नश्यन्ति जपान्नश्यन्ति चापरे । वीरहत्या वृथापानं वीरजायाश्च सङ्गमः ॥

१५५

पतद्ग्रन्थैकदेशस्य गुरोरथावलोपनम् । ज्ञात्वा वीरवरञ्चापि तत्रिन्दा तदकीर्तनम् ॥

न च तस्मै धनारोपस्तेयमित्यभिधीयते । पशुना यः समालापः समा शश्या समासनम् ॥

एकत्र भोजनं चैव संसर्गश्च ततः परम् । संसर्गपातकं प्रोक्तं कुलीनस्य महात्मनः ॥

पातकं न च तेषां वै संक्षये पुण्यसञ्चयम् । प्रभवन्ति न तीर्थानि न गङ्गा न च काशिका ॥

महाविद्याजपादेव चत्वारि पातकानि च । नश्यन्ति न च संसर्गः क्षयं याति कदाचन ॥

अज्ञानात् पशुसंसर्गो यदि दैवात् प्रजायते । तदा द्वादशवर्षार्थं व्रतार्थं यत्तमाचरेत् ॥

१६०

कुलीनायाः समीपस्थः कुलसेवापरायणः । उच्चिष्ठभोजी तत्रामप्रजापी तत्पतेरपि ॥

तदन्ते तां समभ्यर्थं यत्तैश्च परितोष्य च । शुचिभूत्वा पुनर्विद्यां गृहीत्वा शुद्धिमाप्नुयात् ॥

व्रताशक्तो यदि भवेत् सुवर्णैः परितोषकृत् । दद्यात् कुलाय पापानां क्षयार्थं साधकोत्तमः ॥

ज्ञानात् संसर्गमासाद्य मरणान्नैव शुद्ध्यति । मृते च भासकाकादि योनिमालम्ब्य सर्वतः ॥

नानाकलेशसमायुक्तो नरकान् प्रतिपद्यते । न चैवेन दीक्षयेनाम न चास्य दर्शनञ्चरेत् ॥

१६५

देवीशास्त्रकथाञ्चात् प्रयत्नेन विवर्जयेत् । कर्मणा मनसा वाचा पशुशास्त्रादिपूजनम् ॥

प्रकुर्वन्ति महापापास्त्यज्यास्ते कुलसाधकैः । निषेधे कुलशास्त्राणि साधकः सर्वदा चरेत् ॥

पशुशास्त्राणि सर्वाणि वर्जयेत् परदारवत् । श्वर्चर्मस्थं यथा क्षीरं न देयं स्याद्विजेष्वपि ॥

तथा पशुमुखाद्वर्मो न श्रोतव्यश्च कौलिकैः । अश्रद्धाना ये चात्र कुलधर्मेषु कौलिकाः ॥

न वा ध्यानान्वितवत्तंते यावदाहूतसंपूर्वम् । कौलाः पशुवताश्चैव पक्षद्वयविडम्बकाः ॥

१७०

केशसंख्या स्मृता यावत्तावत्तिष्ठन्ति रौरवे । दीक्षणात् पूजनाद्वोमात्तथा दृष्ट्यवलोकनात् ॥

यत्किञ्चिज् ज्ञानमालेण पशुना निर्जितो यदि । तस्य सर्वं हरेऽदेवी शापं दत्त्वा सुनिश्चितम् ॥

पशोर्विद्यां समादाय यदि पूजापरो भवेत् । तस्य वक्त्रं समालोक्य कुलवक्त्रं विलोकयेत् ॥

एवं न चेत् कुलीनस्य विद्याहानिस्तु जायते । पशूपदिष्टं यत्किञ्चित् क्रियते कुलसाधकैः ॥

तत्तत्कर्म सदा तेषामभिचाराय कल्यते । या याः सर्वा महाविद्याश्चएडिकायाः सुनिश्चितम् ॥

१७५

पशुद्विष्टिनिपातेन साधकं नाशयेद्व्रुवम् । यदि दैवात् पशोर्विद्यां लभते कुलजैर्नरैः ॥

द्विजस्य कौलिकीं प्रार्थ्यं पुनर्विद्यामुपालभेत् । अज्ञानाद यत् कृतं मातर्नाऽलोच्य कुलकौलिकम् ॥

क्षमस्व मातस्तत्पापं हर देवि कृपां कुरु । एवं प्रार्थ्यं महायतै रत्नैः स्वर्णादिविस्तरैः ॥

सम्पूर्ज्य कुलदाम्पत्यमष्टम्यां यत्ततो नयेत् । भ्रष्टस्य चाऽष्टमी चेति तिथिरेव न चान्यथा ॥

दीक्षाकालः स एव स्यान्नान्यः कालः प्रशस्यते । भ्रष्टा बहुविद्याः सन्ति यद्यत् कुलसाधकाः ॥ १८०
 पशुशिष्यसमो नास्ति सत्यं सत्यं न चान्यथा । कुलाचारं पशौ गुप्तं तत्तु तेषां परं विदुः ॥
 एतच्छाक्षप्रसङ्गो वा पतत् पुस्तकदर्शनम् । पशोरग्रे न कर्त्तव्यं प्राणान्ते ऽपि कदाचन ॥
 कृत्वा सूर्यमुखं दृष्टु । सर्वार्थः कुलनायकः । निर्जीवे काष्ठलोद्ध्रे वा शर्करायां तृणेऽपि वा ॥
 सर्वत चिन्तिता देवी न पशोर्मन्तविग्रहे । चेतनाधिष्ठितं सर्वं सुखं दुःखं प्रकल्पितम् ॥
 ततैव चेतनाभावान्नियमो नास्ति तादृशः । तस्माद्देव्याश्च सर्वस्वं देवीपूजापरायणैः ॥ १८१
 गोपत्यं सर्वथा चैव पशोः कल्याणहेतवे । सर्वथा तत्र भावी द्वौ न प्रकाशयौ कदाचन ॥
 सभावश्च विभावश्च पशुद्वेष्या व्यवस्थितः । सभावः पशुभावेन जन्मतयविभावनात् ॥
 वीरभावो भवेदेव ततो देवः प्रजायते । दैवाच्च जायते वीरो वीराद्देवः प्रजायते ॥
 दैवे वीरे न सन्देहः साम्यमित्यभित्रीयते । भावस्तु मनसो धर्मः स हि शाब्दः कथं भवेत् ॥
 तस्माद्भावो न वक्तव्यो दिङ्मात्रं समुदाहृतम् । यथेक्षगुडमाधुर्यं जिह्या ज्ञायते सदा ॥ १८२
 तस्माद्भावो विभावस्तु मनसा परिभाव्यते । एक एव महाभावो नानात्वं भजते यतः ॥
 उपाधिभेदभावेन भावभेदो लयिष्यति । आनन्दघनसन्दोहः प्रभुः प्रकृतिरूपधृत् ॥
 रसरूपी स एवाऽत्मा स प्रभुः परमो महान् । श्रोतव्यः स च मन्तव्यो निश्चातव्यः स एव हि ॥
 साक्षात् कार्यस्ततो वीरैरागमैर्विधैस्तथा । श्रोतव्यः श्रुतिवाक्येभ्यो मन्तव्यो मननादिभिः ॥ १८३
 सोपपत्तिभिरेवायं ध्यातव्यो गुरुदेशितैः । तदा स एव सर्वात्मा प्रत्यक्षीभवति ध्रुवम् ॥
 तस्मिन् देहे तु भगवान् प्रत्यक्षः परमेश्वरः । भावैवंहुविधैश्चैव भावस्तत्रापि लीयते ॥
 भुक्ता नानाविधं ग्रासं गच्छ चैको यथा रसः । दुर्घाद्यभ्यासयोगेन नानात्वं भजते यतः ॥
 तृणेन जायते चैव रसस्तस्मात् परो रसः । तस्माद्धधि ततो हव्यं तस्मादपि रसोदयः ॥
 स एव कारणं तस्य तत् कार्यं न च कथ्यते । दृश्यते च सदा तत्र न कार्यं नापि कारणम् ॥ १८५
 तथैवायं स एवाऽत्मा नानाविग्रहयोनिषु । जायेजनिष्यते जातः कार्यभेदादि भाव्यते ॥
 स जातः स मृतो बद्धः स मुक्तः स सुखी पुमान् । स खीर्नपुंसकः सोऽपि स पवाऽनन्दं एव सः ॥
 नानाध्यानसमायोगानानात्वं भजते यथा । एक एव स एवात्मा रसरूपी सनातनः ॥
 अव्यक्तः स च सुव्यक्तः प्रकृत्या क्रियते ध्रुवम् । तस्मात् प्रकृतियोगेन ज्ञायते नान्यया क्वचित् ॥
 विना घट्त्वयोगेन न प्रत्यक्षो यथा घटः । इतराद्दिद्यमानोऽपि न भेदसुपगच्छति ॥
 न भेदं पुरुषो याति विना शक्तिं कथश्चन । न प्रयोगैनं च ज्ञानैर्न श्रुत्या न गुरुक्रमात् ॥ २०५
 प्रकृत्या ज्ञायते ब्रह्म प्रकृत्या लीयते पुनः । प्रकृत्याऽधिष्ठितं सर्वं प्रकृत्या बाज्जितं जगत् ॥
 प्रकृत्या भेदमाप्नोति प्रकृत्या लीयतेऽखिलम् । न वस्तु प्रकृतिर्नैव न पुमान् परमेश्वरः ॥
 तयोः समरसं ज्ञानं वस्तुतत्त्वं परं पदम् । उभयोः समवायस्तु वस्तुतत्त्वं सुनिश्चितम् ॥
 ज्ञायते ऽस्मिन् स्वयं प्राज्ञशिच्चतस्वरूपः पुमानसौ । निर्विकारः सर्वदैव प्रमाणागोचरः पुमान् ॥

२१०

व्यक्तो भवति सर्वत्र स्वयमात्मा स्वयम्भुवः । उपायाः सन्ति वहवो शातुं ब्रह्म सनातनम् ॥
तथापि प्रकृतेयोगात् क्षिप्रं प्रत्यक्षतां ब्रजेत् । सांयाविकाः कुले देशे यथा नावं प्रगृह्य च ॥
नानादेशं समुक्तीर्य समुद्रं विशते चिरात् । तत्त्वे नावमास्थाय क्षणाद् यान्ति यथा पुनः ॥
वैजात्यं नास्ति चेत्तत्र कथं तत्तद्विकारणम् । तस्मात् परम्परायातास्ते हि कारणतां गताः ॥
न कारणानि ते चैव साक्षात् प्रकृतिकारणम् । स्त्रीभावः प्रकृतिश्चैयः पुम्भावः पुरुषो मतः ॥

ज्ञसिङ्गेयविभागेन ज्ञायतां साथकोत्तमैः । घटप्रत्यक्षतायान्तु आलोको व्यञ्जको यथा ॥
चक्षुरादि ततः किञ्चिदधिकं निर्विकल्पनम् । घटत्वं पुनरेतस्य भेदकारणमेव हि ॥
तथा न व्यक्तिविषये त्वन्ये व्यञ्जकतां गताः । साक्षात्कारणमेवैतत् प्रकृतिश्चैव निश्चितम् ॥
दिव्यभावो वीरभावो यस्य देहे द्व्यवस्थितः । एकेन जन्मना तस्य परं प्रत्यक्षमाप्नुयात् ॥
जीवन्मुक्तः स एवाऽऽत्मा भोगार्थमट्टते महीम् । देवीपुत्रः स एवाऽऽत्मा भैरवः परिकीर्तिंतः ॥
भावतयाणां मध्ये तु द्वौ भावौ सुप्रतिष्ठितौ । न वक्तव्यौ मुक्तिमार्गौ कुलसारौ कुलोत्तमौ ॥
यो भावो यस्य वै प्रोक्तस्तैर्भवैर्नार्चयेदयदि । दशाहकमयोगेन अष्टो भवति साधकः ॥
नोपदिशेत्तत्र भावं न पूजां तत्र सन्दिशेत् । कुलान्मन्त्रं गृहीत्वा तु भावशुद्धिः प्रजायते ॥

२१५

२२०

तस्माद्वावपरो भूत्वा देवीं सम्पूजयेत् सुधीः ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये एकादश उल्लासः ॥ ११ ॥

द्वादश उक्तासः

अथ वक्ष्ये च मालानां विधानं तन्त्रवर्त्मना । आरभ्याऽनामिकामध्यात् प्रादक्षिण्येन वै क्रमात् ॥
तर्जनीमूलपर्यन्तं जपेद्वशसु पर्वसु । तर्जन्यग्रे तथा मध्ये या जपेत् स तु पामरः ॥

चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो धनम् । शक्तिमाला समाख्याता सर्वमन्त्रप्रदीपनी ॥
(अथवा) अनामिकात्वयं पर्व कनिष्ठा च लिपर्विका । मध्यमायाख्ययं पर्व तर्जनीमूलपर्विका ॥

अङ्गुलीर्न वियुक्तीति किञ्चित् सङ्कोचयेत्तलम् । अङ्गुलीनां वियोगे तु छिद्रेषु क्षरते जपः ॥
अङ्गुल्यग्रे षु यज्ञसः यज्ञसः मेरुलङ्घने । पर्वसन्धिषु यज्ञसः तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥

नित्यजापे महादेवि करमाला शुभप्रदा । अक्षमाला तथाऽन्या च सर्वथा सिद्धये पुनः ॥
(अथवा) मुक्ताफलमयी माला राज्यमोक्षप्रदायिनी । सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं सर्वराजवशङ्करी ॥

यथा मुक्ताफलमयी तथा स्फाटिकनिर्मिता । रुद्राक्षमालिका मोक्षे भवेत् सर्वसुसिद्धिदा ॥
प्रवालमालिका वश्ये लक्ष्मीविद्याप्रदा मता । तथा माणिक्यमाला च साप्राज्यफलदायिनी ॥

पुत्रजीवकमाला तु विद्यालक्ष्मीप्रदायिनी । पद्माक्षमालया लक्ष्मीर्जयते च महद्वनम् ॥

रक्तचन्दनमाला तु वैश्यसौभाग्यदायिका । रुद्राक्षमालिका सूते जपेन स्वमनोरथान् ॥

पद्माक्षैः शतुहा माला कुशग्रन्थ्या तु पापहा । पुत्रजीवभवा माला पुत्रं वित्तुतेऽचिरात् ॥

हिरण्यमयी कामदा स्यात् प्रवालैः पुष्कलं धनम् । सौभाग्यं स्फाटिको माला रुद्राक्षेऽक्षयकामदा ॥

शक्तानां स्फाटिकी माला रक्तचन्दनसम्भवा । पुत्रजीवैर्दशगुणं शतं शङ्खैः सहस्रकम् ॥

प्रवालैः पद्मरागैश्च तथाऽशुतगुणं भवेत् । अयुतं स्फाटिकैः प्रोक्तं मीक्तिकैलक्ष्मुच्यते ॥

पद्माक्षैर्दशलक्ष्मीं स्थाद्राजैः कोटिरुच्यते । सौवर्णैर्दशकोटिः स्यादनन्तं रक्तचन्दनैः ॥

इन्द्राक्षैश्च महासिद्धिं तनुते मालिका सदा । रक्तचन्दनमालाभिः शिवत्वं लभते ध्रुवम् ॥

कुशग्रन्थ्येन रुद्राक्षैरनन्तफलदा भवेत् । गुञ्जायाः सर्वसिद्धिः स्याद्विलवकाष्ठेन सिद्धिदा ॥

शङ्खेन रचिता माला सर्वसौभाग्यदायिका । सामान्या कथिता माला विशेषात् कथ्यतेऽधुना ॥

रक्तेन चन्दनेनापि बालामालां प्रकल्पयेत् । दन्तेन कालिकायास्तु राजदन्तेन मेरुणा ॥

उप्रताराजपे शस्ता महाशङ्खस्य मालिका । उन्मुख्याश्च तथा श्वेया मोक्षदा मालिका भवेत् ॥

वैष्णवाणां पद्मवीजैर्मालिका तुलसी मता । गजदन्तैर्गणेणो तु शैवे रुद्राक्ष उच्यते ॥

गर्भानां वराहाणां दन्तैरप्यभिचारके । अष्टोत्तरशता माला चतुःपञ्चाशिकाऽपि वा ॥

पद्मविशद्रचिता माला उत्तमाधममध्यमाः । अथवा मातृकासंख्या माला कार्या प्रयत्नतः ॥

सप्तविंशतिभिः कार्या सर्वसाधारणे जपे । पञ्चविंशतिभिर्मार्गार्थीं धनार्थीं लिंशता जपेत् ॥

पुष्ट्यर्थीं सप्तविंशत्या पञ्चदशगमिचारके । अष्टोत्तरशतैः सर्वा सिद्धिरुक्ता मनीषिभिः ॥

पञ्चाशिद्धिः सर्वकार्यं कर्तव्यं नात्र संग्रहः । सुन्दरं बीजं वद्रीबीजमालिकम् ॥

५

१०

११

२०

२५

शिल्पिने दक्षिणां दत्त्वा गृहीत्वा साधकोत्तमः । संस्कारञ्च ततः कुर्यात् यथाशास्त्रप्रमाणतः ॥

३०

अप्रतिष्ठितमालाभिर्मन्त्रं जपति यो नरः । सर्वं तद्विफलं विन्द्यात् कुद्धा भवति चण्डिका ॥

पुण्यस्त्रीरचितं सूतं कार्पासं वाऽथ पट्टकम् । पट्टजोऽद्वसूत्रञ्च तथाच शणसूत्रकम् ॥

कोषकारस्य सूतेण प्रथयेदक्षमालिकाम् । स्वर्णादिसम्भवं सूतं तिगुणै त्विगुणीकृतम् ॥

शुक्रं रक्तं तथा कृष्णं शान्तिवश्याभिचारके । रक्ते मुक्तिमवाप्नोति श्वेतैर्योगादिसाधनम् ॥

पीतैः कामं यशस्यञ्च कृष्णे रोगादिसम्भवः । नित्ये नैमित्तिके शस्तं शुक्रं रक्तं तथा शुभम् ॥

३१

बीजानि च तथा सूतं पञ्चगव्ये द्वयं क्षिपेत् । प्रक्षालय भूलमन्त्रेण प्रथयेदथ सूत्रकम् ॥

गुरुश्वशुरजामातृपुत्रैः स्वयमनन्यधीः । तैरेव प्रथितां मालां कारयेत्ताऽन्यतः क्वचित् ॥

कान्तया रचिता माला द्रुतसिद्धिकरी मता । एकैकमणिमादाय ब्रह्मप्रनिधं विनिर्दिशेत् ॥

प्रनिधीनं न कर्तव्यं स्पृष्टास्पृष्टे न दूष्यति । शैवे च वैष्णवे सौरै गणेशे श्रीकरेऽपि च ॥

बीजस्पर्शे पुनः कुर्यात् संस्कारं यत्ततः सुधीः । दूषणं यत्त नास्त्येव प्रनिधीनोऽपि नित्यशः ॥

४०

कालिकात्वरितयोस्तु वज्राद्याः षट्कभेदके । तोतलावनवासिन्योर्वाराह्याद्याविशेषतः ॥

अन्यायाश्चण्डिकादेश्या प्रनिधीना विधीयते । एकैकमणिमादाय साधकः स्थिरमानसः ॥

ब्रह्मप्रनिधं ततो दद्यात् हृदये तारमास्मरन् । स्वयमेव जपेन्मन्त्रमन्यः प्रणवमुच्चरेत् ॥

४५

गोपुच्छसतृशी कार्या अथवा सर्परूपिणी । मेरुमेकं विधायाथ मालान्ते साधकोत्तमः ॥

अर्चयेच्च गुरुं ध्यायन् न्यासमन्तरञ्च दक्षिणे । वामतोऽपि भवेद्देवं ध्यानतः सिद्धिमाप्नुयात् ॥

यो मेरुः तं गुरुं विन्द्यान्मन्त्रवीजन्तु दक्षिणे । एवं निष्पाद्य मालाञ्च प्रतिष्ठाञ्च समाचरेत् ॥

५०

अनुलोमविलोमाभ्यां मातृकान्तरितां न्यसेत् । पञ्चगव्ये क्षिपेन्मालां शिवमन्त्रेण मन्तिताम् ॥

सान्तं शक्त्वरारुद्धं नाऽविन्दुविभूषितम् । कथितं शिवमन्तरञ्च साधकानां हिताय च ॥

पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः स्नापयेन्मूलमुच्चरन् । घृतं क्षीरं तथा नीरं शर्करामधुसंयुतम् ॥

पञ्चामृतमिदं ख्यातं प्रत्येकन्तु पलं पलम् । पलार्धं गोमयं क्षीरं प्रस्थं दधि तथा समम् ॥

गोमूलं प्रस्थमानं स्थादाज्यञ्चैव तदर्थकम् । मूलेन मन्त्रितं कृत्वा योजयेत् पञ्चगव्यकम् ॥

अशीतलजलेनैव स्नापयेत्तदनन्तरम् । क्षालयेत् पञ्चगव्येन सद्योजातेन मार्जयेत् ॥

ओँ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमः । भवेऽभवेऽनादिभवे भजस्व मां भवोऽद्वाय नमः ॥

५१

चन्दनागुरुगन्धाद्यैर्वर्मदेवेन घर्षयेत् ॥

ओँ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमः ।

बलाय नमो बलविकरणाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वं भूतदमनाय नमो नम उन्मनाय नमः ॥

सुधूपैर्धूपयेत्ताञ्च अघोरमनुना बुधः ॥

ओँ अघोरेभ्योऽथ धोरेभ्यो धोरघोरतरेभ्यः सर्वतः सर्वं सर्वेभ्यो नमस्तेऽस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥

गन्धचन्दनकुड्कुमैलेंपयेत्तपुरुषेण च ॥

कौलावलीनिर्णये

६२

ओं तत् पुरुषाय विद्धाहे महादेवाय धीमहि तत्रो रुदः प्रचोदयात् ।

मन्त्रयेत् ततो धीरः प्रत्येकञ्च शतं शतम् । ईशानमनुना मेरुं शतं चैव ततः परम् ॥

६०

ओं ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानाम् व्रह्माधिपतिः ब्रह्मणोऽधिपतिः शिवो मेऽस्तु सदाशिकोम् ॥

ततः संस्थापयेन्मालां हर्णादिपीठके बुधः । पद्माकारेषु चाश्वतथपत्रेषु स्यापयेत् वा ॥

पीठे वापि च संस्थाप्य पूजयेत् स्वीयदेवताम् । साङ्गावरणसंयुक्तामुपचारैः सुविस्तरैः ॥

एकैकक्रमयोगेन वीजानां साधकोत्तमः । प्राणप्रतिष्ठां कुर्वीत अष्टोत्तरशतं ततः ॥

प्राणशक्तिसमारुद्धं औकारविन्दुरुपधृक् । प्रणवं अक्षमालाधिपतये तदनन्तरम् ॥

६५

हृदन्तं मूलमुच्चार्यं पूजयेन्मालिकां क्रमात् । तिलेन धृतयुक्तेन शक्त्या होमं प्रकल्पयेत् ॥

होमकर्मण्यशक्तवेदद्विगुणं जपमाचरेत् । तारोऽक्षमालाधिपतये सुसिद्धादिं वदेत्ततः ॥

सर्वमन्तर्थसाधनीति साधयद्वितयं पुनः । सिद्धिं प्रकल्पय स्वाहा अभिमन्त्रितमालया ॥

मूलमन्तं जपेत्तत अष्टोत्तरसहस्रकम् । अष्टोत्तरशतं वापि जप्त्वा मालां समर्पयेत् ॥

७०

शिष्यहस्ते ततः सोऽपि जपेदृसहस्रकम् । अष्टोत्तरशतं वापि जप्त्वा मालाञ्च गोपयेत् ॥

गुरवे दक्षिणां दत्त्वा यथाशक्ता तु साधकः । गुरोरभावे मालायाः संस्कारं स्वयमाचरेत् ॥

गुहं प्रकाशयेद्विद्वान् न तु मन्त्रं कदाचन । अक्षमालाञ्च मुद्राञ्च गुरोरपि न दर्शयेत् ॥

भूतराक्षसवेतालाः सिद्धगन्धर्वचारणाः । हरन्ति प्रकटाद्यस्मात्स्माद्यतेन गोपयेत् ॥

जपान्यसमये मालां पूजयित्वा तु गोपयेत् । अशुचिरं हृष्णेन्मालां अशुचौ न प्रकल्पयेत् ॥

हस्तात् पतति चेन्माला न जपत्वा ल्यहं बुधैः । प्रायश्चित्तं विधातव्यं जपेन्मन्तं सहस्रकम् ॥

७५

(अथवा) करस्त्रै शब्दकृते जपेदृष्टोत्तरं शतम् । जीर्णे सूत्रे पुनः सूत्रं प्रथयित्वा शतं जपेत् ॥

छिन्ना भवति चेन्माला पूजां कृत्वा ततोऽधिकाम् । गुरुणां शिलिपनाञ्चैव पूजां कृत्वा तु साधकः ॥

प्रतिष्ठां पूर्ववत् कृत्वा पुनर्जपां समाचरेत् । एवमिव धा सर्वमाला सर्वदेवे प्रतिष्ठिता ॥

अथान्यां संप्रवक्ष्यामि मालां कुलमयीं पराम् । कुण्डगोलोद्धैद्र्यैद्र्यैः स्यम्भूकुसुमेन च ॥

८०

रोचनाकुद्धुमेनैव अक्षमालां समर्पयेत् । कर्पूरागुरुकस्त्वरी तथा मृगमदेन च ॥

अक्षमालामुपस्थृत्य प्रतिष्ठां विधिवच्चरेत् । अथातः संप्रवक्ष्यामि मालां सर्वोत्तमोत्तमाम् ॥

यस्य विश्वानमालेण मन्त्राः सिद्धन्ति तत्क्षणात् । अनुलोमविलोमेन मन्त्रमातुर्विभेदतः ॥

मन्त्रेणाऽन्तरितं वर्णं वर्णेनाऽन्तरितं मनुम् । कुर्याद्वर्णमयीं मालां सर्वमन्तप्रदीपिनीम् ॥

चरमाणं मेरुरूपं लङ्घयेत् कदाचन । यतद्रहस्यं परमं नाऽस्त्वयेयं यस्य कस्यचित् ॥

८५

अनुलोमविलोमस्थैर्बिन्दुरुद्धमातृकाक्षरैः । क्षमेरूपैः साष्टवर्णैः कृत्या वर्णमालया ॥

प्रत्येकं वर्णयुद्धमन्ता जपाः स्युः हिप्रसिद्धिदाः । सविन्दुः वर्णमुच्चार्यं पश्चान्मन्तं जपेत् सुधीः ॥

क्षं मेरुं कल्पयित्वा तु जपेत्तन्नाऽभिलङ्घयेत् । अथ यन्त्रप्रतिष्ठानं कथयामि प्रसङ्गतः ॥

सुवर्णं रजतं ताप्रं श्रेष्ठं मध्यमथाऽधमम् । ताप्रे लक्षण्युणं प्रोक्तं रौप्ये कोटिगुणं भवेत् ॥

सुवर्णोऽनन्तफलदं स्फाटिकेऽपि तथा समम् । एकतोलं द्वितोलं वा तितोलं पञ्चतोलकम् ॥

६०

रसतोलं चतुरस्तोलं सप्ततोलं पलन्तु वा । साधकस्य मनोङ्गं वा कृत्वा पीठे सुसाधकः ॥

पूर्वोक्तधातुदव्यैश्च सुन्दरं सुमनोहरम् । सुरेखं सुमुखं यन्वं लेखयित्वा विधानतः ॥

अथवा प्रतिमां कृत्वा निजदेवस्वरूपिणीम् । प्रतिष्ठाञ्च ततः कुर्याद् यथाशास्त्रप्रमाणतः ॥

स्वात्वा सङ्कल्पयेन्मन्त्रो ततो न्यासादिकञ्चरेत् । पञ्चग्राव्यं ततः कृत्वा शिवमन्वेण शोधितम् ॥

तत्र यन्वं शिष्पेन्मन्त्रो प्रणवेन समाकुलम् । तस्मादुद्धृत्य तच्चक्रं स्थापयेत् स्वर्णपट्टके ॥

६५

पञ्चामृतेत सुख्याय शीतलेन जलेन च । वाससा जलमुक्तोल्य स्थापयेद्देमपीठके ॥

पीठपूजां विधायाथ कुशैर्यन्तव्यं संस्पृशन् । प्रणवं यन्वराजाय विज्ञहे तदनन्तरम् ॥

महायन्त्राय धीमहि तन्मो यन्वः प्रचोदयात् । गायत्रीमिति संजय्य शतमष्टोत्तरन्ततः ॥

आवाह्य पूजयेद् देवीं जीवन्यासपुरःसरम् । उपचारैः षोडशभिर्नानाविधरसायनैः ॥

नानाविधफलैद्रैव्यैर्नानाङ्गरागविस्तरैः । स्वकल्पोक्तविधानेन संपूज्य परमेश्वरीम् ॥

ततो जाप्यं सहस्रन्तु कुर्यादीप्सितसिद्धये । बलिदानं ततः कृत्वा प्रणमेचकमुक्तमम् ॥

१००

अष्टोत्तरशतं होमं धृतेन कारयेत् सुधीः । गुरवे दक्षिणां दद्यात्तथा च शिल्पिने ततः ॥

देवतायाः प्रतिष्ठानमेवन्तु कारयेद्द्वुधः । न्यासादिकं स्वकल्पोक्तं गायत्रीं तत्र सन्दिशेत् ॥

देवतायाः प्रतिष्ठाने विशेषः कथितो मत्वा । अथ वक्ष्यामि मन्त्राणां पुरश्चरणमुक्तमम् ॥

भाग्यहीनोऽपि मूर्खोऽपि यद्वोधादमरो भवेत् । साधयेत् सिद्धिसकलान् साक्षात् सिद्धीश्वरो भवेत् ॥

आदौ पुरस्त्रियां कुर्यान्नियदेन यथाविधि । ततः सिद्धमनुर्मन्त्रो प्रयोगार्हो न चान्यथा ॥

१०५

पुरश्चरणसम्पन्नो मन्त्रो हि फलदायकः । किं होमैः किं जपैश्चैव किं मन्त्रन्यासविस्तरैः ॥

वश्याय सर्वमन्त्राणां यदि न स्यात् पुरस्त्रिया । जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः ॥

पुरश्चरणहीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्तिः । पुरस्त्रिया हि मन्त्राणां प्रधानं जीव उच्यते ॥

तस्मादादौ पुरश्चर्यां कृत्वा साधकसत्तमः । प्रयोगश्च ततः कुर्यात् साधकं सिद्धिहेतवे ॥

प्रामे क्रोशमितं स्थानं नद्यादौ स्वेच्छया मतम् । नगरात् परतः क्रोशं क्रोशयुग्ममथाऽपि वा ॥

११०

आहारादिविहारार्थं तावतीं भूमिमाकमेत् । गृहे जपः समः प्रोक्तो नद्यां शतगुणः स्मृतः ॥

पुण्यारण्ये तथाऽरामे सहस्रगुण उच्यते । अयुतं पर्वते पुण्यं लक्षं भागीरथीजले ॥

काटिदेवालये प्राहुरनन्तं शिवसन्निधौ । यत्र वा कुत्तिद्वे देशे लिङ्गे वै पश्चिमामुखे ॥

स्वयम्भूर्वर्णलिङ्गेवा इतरे वा तदन्तिके । प्रयागे सुरनद्यां वा वाराणस्यां वराहके ॥

उज्जाटे पर्वते वापि शमशाने गहनान्तरे । एकलिङ्गे शून्यगेहे चतुर्पथे शिवान्तिके ॥

११५

पकवृक्षगिरौ वापि बटमूले शिवालये । महानिशि पुरश्चर्यां कुर्यादिषु स्थलेषु च ॥

क्षीरवृक्षस्य काष्ठानि दशाखमन्तितानि वै । पूर्वोदिकमतो वीरः स्थापयेत् कीलकानि च ॥

इन्द्रमग्निं यमं चैव निश्रुं तिं वरुणन्तथा । वायुं कुवेरमीशानं ब्रह्मानन्तौ ततः परम् ॥

स्वस्विदिक्षु प्रपूज्यैव बलिं पश्चात्तिवेदयेत् । ईशानशक्योर्मध्यमूर्धवं श्वेयं सदा वृधैः ॥
 वरुणासुरयोर्मध्यमधश्च परिकथयते । क्षेत्रे च कीलिते मन्त्री न विश्वैः परिमूर्यते ॥ १२०
 क्षेत्रपालं गणेशश्च विधिवत्तत पूजयेत् । दीपस्थाने च वीरेन्द्रो यथाविधि पुरःसरम् ॥
 मण्डलं तत्र कुर्वीत चतुर्दारात्मकं ततः । शुचिः पूर्वदिने भूत्वा साधकः स्थिरमानसः ॥
 प्रातः स्नात्वा च गायत्रीं सहस्रं प्रयतो जपेत् । ज्ञाताज्ञातस्य पापस्य क्षयार्थं प्रथमं पुनः ॥
 विप्रान् सन्तप्येत् सम्यग्भोजनात् सादरादिभिः । बहुभिर्वर्णभूषाभिः संपूज्य गुरुमात्मनः ॥
 आरभेत्व जपं पश्चात् तदनुज्ञापुरःसरम् । आरभकाले नियतं परयोर्वा प्रपूज्य च ॥ १२५
 दीक्षितां वस्त्रपुष्पाद्यैः स्वयं संयतमानसः । पायसं पिष्टकं चैव नानारससमन्वितम् ॥
 दुधं दधि तथा तकं नवनीतं सशर्करम् । येक्षवं मोदकं चैव नानाविधरसायनम् ॥
 नानाविधफलं चैव नानानन्धविलेपनम् । चन्दनं मृगनाभिश्च श्रीखण्डं कुड्कुमन्तथा ॥
 आसनं पादुकां वस्त्रं तथा चाऽभरणादिकम् । धूपदीपश्च कौचेयं पुष्पमालां तथा परम् ॥
 पञ्चतत्त्वं कुलाष्टश्च शून्यगेहे समानयेत् । द्वारदेशे ततो वीरः पूजयेद्द्वारदेवताम् ॥ १३०
 गणेशं वटुकं चैव क्षेत्रपालश्च योगिनीम् । चतुर्दारेषु संपूज्य पूर्वादिकमतो वृधः ॥
 तेष्यो बलिं प्रदद्यात्तु साधकश्च ततः परं । भूतापसरणं कृत्वा दीपस्थानं समाचरेत् ॥
 नानालङ्काररचितो विहितासनमाश्रितः । स्वकल्पोर्कं विधायाऽथ प्रोक्षयेत्तदनन्तरम् ॥
 अर्ध्योदिकेन सम्भारमात्मानश्च ततः परम् । नानालङ्कारसंयुक्तं अर्ध्योदिकविशोधितम् ॥
 अमृतीकरणं कृत्वा शक्तीरष्टौ सुखं नयेत् । अष्टकन्याहृपमेदं विलोक्याऽमर्शं चेष्टितम् ॥ १३५
 ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा च कुलभूषणा । वेश्या नापितकन्या च रजकी योगिनी तथा ॥
 विद्याः सर्वजातीनां प्रशस्ताः सर्वसिद्धिदाः । ब्रह्माण्याद्यष्टशक्तीनां नामभिः कृतसंज्ञकाः ॥
 आसनं प्रथमं दत्त्वा स्वागतश्च पुनः पुनः । अर्ध्यं पादश्च पानीयं मधुपर्कं जलन्ततः ॥
 स्लापयेद्दग्न्यपुष्पादिभिः केशसंस्कारमाचरेत् । धूपयित्वा ततः केशान् कौचेयश्च निवेदयेत् ॥ १४०
 ततः स्थानान्तरे पीठे आस्तीयं पादुकायुगम् । दत्त्वा तत्र समासीनां नानालङ्कारभूषणैः ॥
 भूषयित्वाऽनुलेपश्च गन्धं माल्यं निवेदयेत् । तां तां शक्तिं ततो ध्यायेद्यथाक्रमविधानतः ॥
 हंसारुद्धां सुवर्णाभां चतुर्वक्त्रां लिलोचनाम् । ब्रह्मकूर्चाब्जदण्डाक्षसूताणि करपङ्कजैः ॥
 दधतीं चारुरूपश्च जटामुकुटमण्डिताम् । खगलङ्कारसमायुक्तां ब्रह्माणीं संस्मरेत् सुधीः ॥
 माहेश्वरीं बृषपारुद्धां शुक्रां नेत्रतयानिविताम् । कपालं उमरुं वाणं शूलं टङ्गमभीतिदम् ॥
 कराब्जैर्दधतीं चन्द्रचूडारत्नविभूषिताम् । तिनेत्रां कुड्कुमनिभां कौमारीं शिखिवाहनाम् ॥
 शक्तिपाशाऽकुशभीतिकरां चारुविभूषिताम् । वैष्णवीं गहडारुद्धां श्यामां मधुमदाकुलाम् ॥ १४५
 धरणीं शङ्खं कपालश्च चक्रश्च करपङ्कजैः । दधानां पीतवसनां मुक्तामणिविभूषिताम् ॥
 वराहवाहिनीं धूमां वराहसदृशाननाम् । फलकां मूषलं चैव वरं खड्गं तथा परम् ॥

१२०

१२५

१३०

१३५

१४०

१४५

पाणिपङ्कजविभ्राणां चारुभूषणभूषिताम् । इन्द्रनीलप्रभामैन्द्रीमैरावतनिषेदुषीम् ॥

चन्द्रवक्राञ्च दधतीं वज्रशङ्खधनुः शरान् । नानालङ्काररचितां सदा भक्तानुरागिणीम् ॥ १५०

भीमवक्त्राञ्च चामुण्डां मुण्डमालावलीयुताम् । सादृहातां शवासीनां मणिमुकाविराजिताम् ॥

कपालं खेटकं शूलं खड्गञ्च करपङ्कजैः । विभ्राणां नीलमेघाभां भावयेन्द्रकवत्सलाम् ॥

सिंहासनां महालक्ष्मीं पीताभां रक्तभूषिताम् । मातुलुङ्कफलाभीतिमालापञ्चविधारिणीम् ॥

एवं ध्यात्वा क्रमाद्वीर आवाहन्यादिमुद्रया । तां तां शक्तिं समावाह्य मूर्ध्मिं तासां प्रपूजयेत् ॥

पुनः पाद्यादिकं दत्त्वा साधकः स्थिरमानसः । भोज्यमण्डलमध्ये तु स्वर्णादिस्थानके ततः ॥ १५५

चर्वयं चोष्य लेहापेयं भोज्यं भक्ष्यं निवेदयेत् । अदीक्षिताश्चेत्तत्वैव ततो मायां निवेदयेत् ॥

तासां सव्येषु कर्णेषु ततः स्तोत्रं पठेन्नरः ॥

मातर्देवि नमस्तेऽस्तु ब्रह्मरूपधरेऽनघे । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

माहेशि वरदे देवि परमानन्दरूपिणि । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

कौमारि सर्वविघ्नेशि कुमारकीड़ने वरे । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

विष्णुरूपधरे देवि विनतासुतवाहिनि । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ १७०

वाराहि वरदे देवि दंष्ट्रोद्धृतवसुभ्यरे । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

शक्ररूपधरे देवि शक्रादिसुरपूजिते । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

चामुण्डे मुण्डमालासृक्चर्चिते भयनाशिनि । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥

महालक्ष्मि महोत्साहे क्षोभसन्तापनाशिनि । कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ १६५

मितिमातृमये देवि मितिमातृवहिष्कृते । एके बहुविधे देवि विश्वरूपे नमोऽस्तु ते ॥

एतत् स्तोत्रं पठेद्यस्तु कर्मारम्भेषु संयतः । विद्यधाञ्च समालोक्य तस्य विघ्नं न जायते ॥

कुलीनस्य द्वारदेव्यः कथितास्तव पुत्रक । दीक्षाकाले नित्यपूजासमये नाऽर्चयेद् यदि ॥

तस्य पूजाफलं सर्वं लीयते यक्षराक्षसैः । यदि ब्रीडापरा सा तु भोजयेत्तदगृहाद्वहिः ॥

स्थित्वा स्तोत्रं पठेत्तावद्यावत्तुसिः प्रजायते । आचम्य मुखवासादिताम्बूलञ्च निवेदयेत् ॥ १७०

ततो दद्यात् पुनर्माल्यं गन्धचन्दनं पङ्किलम् । विन्दुयुक्तस्य दीर्घस्य एकैकान्ते नियोजयेत् ॥

स्वस्वनाम चतुर्थ्यन्तं हन्मनुं तदनन्तरम् । मन्त्राणि कथितान्येव तासां वीरस्ततो जपेत् ॥

यथाशक्ति क्रमाज्ञप्त्वा समर्प्याऽथ स्तुतिं पठेत् । विसृज्य च नमस्कृत्य वरं प्रार्थ्यं सुखी भवेत् ॥

अन्या यदि नाऽगच्छन्ति निजकन्या निजानुजा । अग्रजा वा मातुलानी माता वा तत्सप्तलिका ॥

वयसा जातितो वापि हीनाऽपि परमा कला । पूज्याः कुलरसैः सर्वा निजाङ्कारवर्जितैः ॥

सर्वाभावे पक्तरा पूजनीया प्रयत्नतः । संस्कृताऽसंस्कृता वापि जननी वापि निष्पतिः ॥

पूर्वाभावेऽपरा पूज्या देव्यंशा योषितो यतः । पक्षवेत् कुलशास्त्रशः पूजार्हस्तत्र निश्चितम् ॥

सर्वत्रैव सुराः पूज्याः ब्रह्मविष्णुशिवादयः । पक्ष चेदयुवती तत्र पूजिता चाऽवलोकिता ॥

सर्वा एव परा देशः पूजिताः साधकोक्तमैः । आदावस्ते च मध्ये च लक्षपूर्तौ विशेषतः ॥ १८०
 न पूजयति चेत् कान्तां तदा विघ्नैर्विलिप्यते । पूर्वार्जितफलं नास्ति का कथा परजन्मनि ॥
 तस्मात् सर्वं प्रयत्नेन यदीच्छेदात्मनो हितम् । देवीनां क्रोधसन्तापशमनं विघ्ननाशनम् ॥
 सर्वथा च प्रयत्नेन पूजयेत् कुलयोषितम् । शक्तिपूजां समाप्याऽथ प्रकृतञ्च समाचरेत् ॥
 स्वकल्पोक्तविधानेन देवीं सम्पूजयेत्ततः । प्रातरेव ततः पश्चाज्जपेनमध्यन्दिनावधि ॥
 अन्यूनं नातिरिक्तञ्च न दिनञ्चाऽतिलङ्घयेत् । एककालं छिकालं वा त्रिकालं वाथ साधकः ॥
 स्त्रानं कुर्याच्छुद्धतोर्यैर्विष्यान्नं सुभोजयेत् । एकत्रामे स्थितो नित्यं गत्वा वन्दे ततो गुरुम् ॥ १८५
 प्रणमेतद्विशेऽन्यत देवतावन्दनं सदा । प्रातस्तथाय पूजायां स्त्रानकालेऽथवा पुनः ॥
 संस्कृताऽसंस्कृता वापि हीनजाताऽपि वा तथा । नमस्या सर्वजातीनां कुलीनानां कुलार्चने ॥
 वर्जयेद् गीतवाद्यादिश्रवणं नृत्यदर्शनम् । अभ्यङ्गगन्धलेपञ्च पृष्ठधारणमेव च ॥
 अस्त्रातांश्च द्विजान् शूद्रान् ख्यियं नैव स्पृशेत् क्वचित् । त्यजेदुष्णोदकस्त्रानमनिवेदितभोजनम् ॥
 नानाचारः प्रकर्त्तव्यो न चारणमितस्ततः । भूतहिंसा न कर्त्तव्या पशुहिंसा विशेषतः ॥ १९०
 वलिदानं विना देव्या हिंसां सर्वत वर्जयेत् । अन्यमन्त्रपुरस्कारं निन्दां चैव विवर्जयेत् ॥
 उष्णीशी कञ्चुकी नग्नो मुक्तकेशोऽप्यनावृतः । अपविलकरोऽशुद्धः प्रलपन्न जपेत् क्वचित् ॥
 अनावृतकरो भूत्वा शिरसा चावृतोऽपिवा । चिन्ताव्याकुलचित्तो वा कुद्धो वा न जपेत् कदा ॥
 वोरासनशयानो वा गच्छन्नखिल एव वा । रथयायामशिवस्थाने न जपेत्तिमिरालये ॥
 पतितानामन्त्यजानां दर्शने भाषणे श्रुते । क्षुतेऽधोवायुगमने जृमणे जपमुत्सृजेत् ॥ १९५
 उत्थायाऽचमनं कृत्वा प्राणायामषड्ङ्गकम् । कृत्वा सम्यग्जपेच्छेषमथवा सूर्यदर्शनम् ॥
 ख्यियं शूद्रं पशुञ्चैव तथा च भ्रष्टसाधकम् । सम्भाषयेत् कदाचित्त्र ब्रह्मचर्यं समाचरेत् ॥
 जपकाले च सततं भार्यां यत्नेन वर्जयेत् । शयीत शुद्धशश्यायां शुचिर्वस्त्रधरः सदा ॥
 प्रत्यहं क्षालयेच्छव्यामेकाकी निर्भयः स्वपेत् । नाऽलोकयेदन्यशास्त्रं वेदागमं विना सुधीः ॥
 नक्तं भोजी हविष्यान्नं जपेद्विद्यां दिवा शुचिः । दिवसे सर्वथा वीरो ब्रह्मचारी भवेत् सदा ॥ २००
 देवताध्यानसंयुक्तो गमयेद्विनिश्च बुधः । रात्रौ सम्पूजयेद् देवीं कुलाचारक्रमेण तु ॥
 पञ्चतत्त्वैः प्रपूज्यैव यथाशक्ति जपञ्चरेत् । पुरश्चरणकाले तु यदि स्यात् पीठदर्शनम् ॥
 तदा तत्र पीठपूजा मनसापि न हीयते । प्रसङ्गात् कथ्यते पीठपूजा तन्त्रविधानतः ॥
 देवीकूटे महाभागे उद्भवीयाने तथा पुनः । योगनिद्रा कामरूपे महिषासुरमर्दिनी ॥
 कात्यायनी कामभूमौ कामाख्या कामदायिनी । जालन्धरे च पूर्णेशी पूर्णशैले च चण्डिका ॥ २०५
 कामरूपे तु वेहारे पूज्या दिक्करवासिनी । अथवा कामरूपस्य दर्शनं यदि भाग्यतः ॥
 तदा भगादिदेवीनां पूजा तत्र विधीयते । वक्ष्यमाणविधानेन तासां ज्ञात्वा स्वनामकम् ॥
 कुलनाथं पुनर्धर्यात्वा स्वयमच्युमानसः । पूजां समापयेद्वीरः तदनुस्मृतिपूर्वकम् ॥

पूजाकाले हीनजाता स्वयोविद्वा विधानतः । पूजनीया प्रयत्नेन द्वैधं तत्र विवर्जयेत् ॥

यथा विष्णुपुरं गोप्यं यथा वा शम्भुरीश्वरः । यथा कमलजन्मापि ये वा व्यासमुखा द्विजाः ॥ २१०

इन्द्राद्या लोकपालाश्च सर्वगन्धवंकिन्नराः । यक्षरक्षःपिशाचाद्या गुह्यचारणचारिणः ॥

यैवंथा गोपितं गुप्तं तदुकं शास्त्रसम्बवम् । तथा शैवेन गोपव्यः कुलाचारः सुदुर्लभः ॥

अनेन विधिना मन्त्रो रश्चर्यां समाचरेत् । येषां जपे च होमे च संख्या नोक्ता मनीषिभिः ॥

तेषामष्टसहस्राणि संख्योक्ता जपहोमयोः । यस्मिंश्च निगदे चैव मन्त्रे संख्या विधीयते ॥

तत्र सर्वत्र मन्त्राणां संख्यावृद्धिर्युगक्रमात् । कल्पोक्ते यत् कृता संख्या लेतायां द्विगुणा भवेत् ॥ २१५

द्वापरे त्रिगुणा प्रोक्ता कलौ संख्या चतुर्गुणा । न दिव्यवीरयोरेव युगसेवापरिश्रमः ॥

पशूनां विद्यते चात्र संख्यावृद्धिर्युगक्रमात् । तेषां पूजा त्रिकालं हि रात्रौ नैव कदाचन ॥

कथितं सर्वशास्त्रे वु विधानं तन्त्रवर्तमन्ता । चतुर्गुणन्तु ताराया विना शङ्खाक्षमालया ॥

पवं कृत्वा हृविष्ण्याशी जपेलक्ष्मचतुष्यम् । नरास्थिमालामादाय जपेद्वा लक्ष्मेककम् ॥

भाबनारहितानांश्च क्षुद्राणां क्षुद्रचेतसाम् । चतुर्गुणजपः प्रोक्तः सिद्धये नान्यथा भवेत् ॥ २१५

सिद्धविद्या यथा नात्र युगसेवापरिश्रमः । विशेषतः कालयुगे तारा काली तथोन्मुखी ॥

आसामेव कदा नास्ति युगसेवाविधिः स्मृतः । उन्मुख्याः कालिकायाश्च विशेषः कथ्यतेऽधुना ॥

दिवसे ब्रह्मचर्येण स्वीयसंख्यं जपं पठेत् । रात्रौ मांसासवैर्मतूस्यैर्मुद्राभिमैयुनोऽप्तवैः ॥

संपूज्य च महादेवीं गन्धपृष्ठादिभिस्तथा । ततो ननां स्त्रियं ननो रमणकूडेऽदतोऽपिच्चा ॥

जपेलक्ष्मं प्रयत्नेन साधको मन्त्रसिद्धये । द्विजन्मनान्तु सर्वेषां द्विधा विधिरिहोच्यते ॥

शूद्राणान्तु तथा प्रोक्तं रात्राविष्टं महाफलम् । ततः सर्वे स्वकल्पोक्तजपसंख्यां समाप्य च ॥

ततस्तु तद्वशांशेन होमयेद्विषाऽनले ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये द्वादशोल्लासः ॥ १२ ॥

वयोदश उल्लासः

अथ होमविधिं वक्ष्ये यथातन्त्रानुसारतः । आदौ भूमिं परीक्षेत वास्तुज्ञानविगारदः ॥ १८
 शत्यादीन् शोधयेद्यज्ञादथवा पुरुषं खनेत् । नवहस्तप्रमाणं वा सप्तहस्तमथापि वा ॥
 पञ्चहस्तप्रमाणं वा चतुरस्त्रसमन्वितम् । विच्छिद्रन्तु चतुर्द्वारं दिव्यदृष्टिविभूषितम् ॥
 दिव्यमालापरिवृतं तन्तुना परिवेष्टितम् । आदौ कुण्डं प्रकुर्वीत साधकः सिद्धिहेतवे ॥
 चतुरस्त्रं योनिमध्यचन्द्रं लङ्घनं सुवर्तुलम् । पङ्कस्त्रं पङ्कजाकारं अष्टास्त्रं तानि नामतः ॥
 हस्तमात्रमितां भूमिं पूर्ववत् परिसूत्रयेत् । समन्तात् कुण्डमेतत् स्याच्चतुरस्त्रं शुभावहम् ॥
 चतुर्विंशत्यङ्गुलाङ्ग्यं हस्तं तन्त्रविदो विदुः । कर्तुर्दक्षिणहस्तस्य मध्यमाङ्गुलपर्वणः ॥
 मध्यस्य दैर्घ्यमानेन मानाङ्गुलमुदीरितम् । यवानामष्टभिः क्लृप्तं मानाङ्गुलमितीरितम् ॥
 चतुरस्त्रीकृतं क्षेत्रं पञ्चधा विभजेत् सुधीः । न्यसेत् पुरस्तादेकांशं कोणार्धार्धप्रमाणतः ॥ १९
 भ्रामयेत्तेन मानेन तथान्यदपि मन्त्रवित् । सूत्रयुग्मं ततो दद्यात् कुण्डं योनिनिभं भवेत् ॥
 चतुरस्त्रीकृतं क्षेत्रं दशधा विभजेत् सुधीः । एकमेकं त्यजेदंशमध्य ऊर्ध्वज्ञ मन्त्रवित् ॥
 ज्यासूतं पातयेदप्रे तन्मानात् भ्रामयेत् पुनः । अर्धचन्द्रनिभं कुण्डं रमणीयमिदं भवेत् ॥
 चतुर्धां भेदिते क्षेत्रे विन्यसेत् पाश्वर्योद्धयोः । एकैकमंशं तन्मानादग्रतो लाङ्गुलयेत् पुनः ॥
 सूत्रयुग्मं वुधः कुर्यात् व्यस्त्रं कुण्डमुदाहृतम् । अष्टादशांशके क्षेत्रे न्यसेदेकं वहिर्द्विधः ॥
 भ्रामयेत्तेन मानेन वृत्तकुण्डमनुत्तमम् । अष्टधा विभजेत् क्षेत्रं मध्यसूत्रस्य पाश्वर्योः ॥ २०
 भागं न्यसेदेकमेकं मानेनाऽनेन मध्यतः । कुर्यात् पाश्वर्यद्वये मत्स्यचतुर्द्वं तन्त्रवित्तमः ॥
 सूत्रषट्कं ततो दद्यात् पङ्कस्त्रं कुण्डमुत्तमम् । चतुरस्त्रीकृतं क्षेत्रं विभज्यऽष्टादशांशतः ॥
 एकं भागं वहिर्न्यस्य भ्रामयेत्तेन वर्तुलम् । वृत्तानि कर्णिकादीनां वहिस्त्रीणि प्रकल्पयेत् ॥
 पद्मकुण्डमिदं प्रोक्तं विलोचनमनोहरम् । पूर्वोक्तं विभजेत् क्षेत्रं चतुर्विंशतिभागतः ॥
 एकं भागं वहिर्न्यस्य चतुरस्त्रं प्रकल्पयेत् । अन्तःस्थचतुरस्य कोणार्धार्धप्रमाणतः ॥ २१
 वाहस्य चतुरस्य वोणाभ्यां परिलाङ्गुलयेत् । दिशं प्रति यथान्यायमष्ट सूत्राणि पातयेत् ॥
 अष्टास्त्रं कुण्डमेतद्वि तन्त्रविद्विरुद्धाहृतम् । यावान् कुण्डस्य विस्तारः खननं तावदीरितम् ॥
 कुण्डानां यादृशं रूपं मेखलानां ज्ञातादृशम् । कुण्डाद्रेद्रङ्गुलं त्यक्त्वा कर्तव्या मेखलाः शुभाः ॥
 कुण्डानां मेखलास्त्रिस्त्रो मुष्टिमालेण ताः क्रमात् । उत्सेधायामतो ज्ञेया द्वोकार्धाङ्गुलिसमिताः ॥
 अरत्तिमातकुण्डस्य ताल्लिद्विकाङ्गुलात्मिकाः । अष्टादशाङ्गुलं ज्ञेयं अरत्तिमानं धीमता ॥ २२
 द्वादशाङ्गुलिभिश्चैव हस्तार्धं परिकीर्तितम् । एकहस्तमिते कुण्डे वेदान्निनयनाङ्गुलाः ॥
 मेखलानां भवेदन्तः परितो नेमिरङ्गुलात् । एक हस्तस्य कुण्डस्य वर्धयेत् तत्क्रमात् सुधीः ॥
 कुण्डे द्विहस्ते ता ज्ञेया रसवेदगुणाङ्गुलाः । चतुर्हस्तेषु कुण्डेषु वसुतकंयुगाङ्गुलाः ॥ २३

कुण्डे रसकरे ताः स्युर्दशाष्ट्ररससम्प्रिताः । वसुहस्तमिते कुण्डे भानुपङ्क्त्यष्टकाङ्गुलाः ॥

३०

दशहस्तमिते कुण्डे मनुभानुदशाङ्गुलाः । विस्तारोत्सेधतो ज्ञेया मेखलाः सर्वतो बुधैः ॥

होतुरत्रे योनिरासामुपर्यश्वतथपत्रवत् । षट्क्तुर्द्विङ्गुलायाम विस्तारोत्तिशालिनी ॥

योन्याः पश्चिमतो नालं विस्तारं चतुरङ्गुलम् । त्रिद्वेष्टकाङ्गुलमानेन क्रमान्मूलाग्रमिष्यते ॥

नालमेखलयोर्मध्ये परिग्रिस्थापनाय च । स्थलादारभ्य नालं स्थात् योन्या मध्ये सरन्ध्रकम् ॥

नार्पयेत् कुण्डकोणेषु योनिं तां तन्त्रवित्तमः । मुष्टारत्तेष्टकहस्तानां कुण्डानां योनिरीतिः ॥

एकैकाङ्गुलतो योनिं कुण्डे ष्वन्येषु वर्धयेत् । यवद्यक्तमेणैव योन्यग्रमपि वर्धयेत् ॥

३५

कुण्डानां कल्पयेदन्तर्नाभिमम्बुजसन्निभाम् । तत्तत् कुण्डानुरूपं वा मानमस्य निगद्यते ॥

मुष्ट्यरन्येकहस्तानां नाभिरूपसेधतारतः । नेत्रवेदाङ्गुलोपेता कुण्डेष्वन्येषु वर्धयेत् ॥

यवद्यक्तमेणैव नाभिं पृथगुदारधोः । योनिकुण्डे योनिमवज्जुण्डे नाभिं विवर्जयेत् ॥

नाभिक्षेत्रं तिधा भित्वा मध्ये कुर्वीत कर्णिकाम् । वहिरंशद्वयेनाष्टौ पताणि परिकल्पयेत् ॥

४०

मुष्टिमात्रमितं कुण्डं शतार्थं संप्रचक्ष्यते । शतहोमेऽरत्निमालं हस्तमालं सहस्रके ॥

कोणसूतप्रमाणेन कुर्याद्विहस्तकुण्डकम् । चतुर्हस्तादिकेऽत्येवं कर्त्तव्यं साधकेत च ॥

द्विहस्तमयुते लक्षे चतुर्हस्तमुदीरितम् । दशलक्षेषु षट्करं कोण्यामष्टकरं स्मृतम् ॥

(यदा) एकहस्तमितं कुण्डमेकलक्षे विधीयते । लक्षाणां दशकं यावत् तावद्यस्तेन वर्धयेत् ॥

दशहस्तमितं कुण्डं कोटिहोमे च दृश्यते । सर्वसिद्धिकं कुण्डं चतुरस्तमुदाहृतम् ॥

पुत्रप्रदं योनिकुण्डं अर्धचन्द्रं शुभप्रदम् । शतुक्षयकरं त्रास्तं वर्तुलं शान्तिकर्मणि ॥

४५

छेद मारणयोः कुण्डं षड्स्त्रं पद्मसन्निभाम् । बृष्टिदं रोगशमनं कुण्डमष्टास्त्रमीरितम् ॥

(यदा) योनिकुण्डं वाक्प्रदं स्थादब्जमाकृष्टिकरणम् । लक्ष्मीप्रदं वर्तुलञ्च चन्द्रार्थं तु भयं हरेत् ॥

बृतं तिकोणकुण्डं हि खेचरीसिद्धिदायकम् । चतुरस्तं शान्तिलक्ष्मीपुष्टिश्चिप्रदायकम् ॥

कारणं सर्वसम्पत्तेऽर्थन सौभाग्यवर्द्धनम् । षड्स्त्रं सर्वसम्पत्तिकारणं पौरुषप्रदम् ॥

५०

अष्टास्त्रन्तु तथा ज्ञेयं समीहितफलप्रदम् । गुणानि सर्वकार्याणि चतुरस्ते भवन्ति हि ॥

विप्राणां चतुरस्तं स्थाद राजां वर्तुलमिष्यते । वैश्यानामर्धचन्द्रामं शूद्राणां त्रास्तमीरितम् ॥

चतुरस्तन्तु सर्वेषां किञ्चित्तान्तिकसम्मतिः । कुण्डस्य रूपं जानीयात् परमं प्रकृतेर्वपुः ॥

प्राच्यां शिरः समाख्यातं बाहू दशिणसौम्ययोः । उदरं कुण्डमित्युकं योनिः पादौ तु पश्चिमे ॥

नित्यं नैमित्तिकं कमं स्थिण्डले वा समाचरेत् । हस्तमाले तु तत् कुर्याद्वालुकाभिः सुशोभनम् ॥

५५

अङ्गुलोत्सेधसंयुक्तं चतुरस्तं समन्ततः । पषामेकतमं कुण्डं निष्पाद्य स्तुक्षुवौ ततः ॥

प्रकल्पयेत् स्तुवं यागे वक्ष्यमाणेन वर्तमना । श्रीफलशिंशपाक्षीरशाखिष्वेकतमं वृधः ॥

गृहीत्वा विभजेद्वस्तमालं षट्लिंशता पुनः । विंशत्यंशैर्भवेद्वण्डो वेदी तैरष्टभिर्भवेत् ॥

एकांशेन मितं कण्ठं सप्तभागमितं मुखम् । वेदीत्यंशेन विस्तारः कण्ठस्य परिकीर्तिः ॥

अप्रं कण्ठसमानं स्यात् मुखे मार्गं प्रकल्पयेत् । कनिष्ठाङ्गुलिमानेन सर्पिषो निर्गमाय च ॥

वेदीमध्ये विधातव्या भागेनैकेन कर्णिका । विदधीत बहिस्तस्या एकांशोनाऽभितोऽवटम् ॥

तस्य खातं लिभिर्भार्गैर्वृत्तमधारं शतो भवेत् । अंशैनैकेन परितो दलानि परिकल्पयेत् ॥

मेखला मुखवेद्याः स्यात् परितोऽधर्मं शमानतः । दण्डमूलाग्रयोर्गण्डी गुणवेदाङ्गुलैः क्रमात् ॥

गण्डीयुग्मं यमांशैः स्यादण्डस्याऽनाह ईरितः । षड्भिरंशैः पृष्ठभागो वेद्याः कूर्माङ्कतिर्भवेत् ॥

हंसस्य वा हस्तिनो वा पतिणो वा मुखं लिखेत् । मुखस्य पृष्ठभागस्य संप्रोक्तं लक्षणं स्तुचः ॥

स्तुचस्तुविंशतिभिर्भार्गैर्वा रचयेत् स्तुवम् । द्वाविंशत्या दण्डमानमंशैरेतस्य कीर्तितम् ॥

चतुर्भिरंशैरानाहः कर्षज्यग्राहि तच्छिरः । अंशद्वयेन निष्ठनेत् पङ्के मृगपदाङ्कतिम् ॥

दण्डमूलाग्रयोर्गण्डी भवेत् कङ्कणभूषिता । मूलात् षड्ङुगुलं त्यक्ता अप्रेचैव द्विसप्तकम् ॥

स्तुवन्तु धारयेन्मन्त्री मूलमेव न दर्शयेत् । स्तुवस्य विधिरास्यातो यथातन्त्रविधानतः ॥

संस्काराणि च वा कुर्यात् कुण्डस्य साधकोत्तमः । अष्टादशाः स्युः संस्काराः कुण्डानां तन्त्रचोदिताः ॥

मूलेन चीक्षणं कृत्वा अस्त्रेण प्रोक्षणं ततः । तेनैव ताङ्गं दर्भैर्वर्मणाऽम्युक्षणं मतम् ॥

अस्त्रेण खनोद्धारौ हन्मन्त्रेण प्रपूरणम् । समीकरणमस्त्रेण वर्मणा सेचनं मतम् ॥

कुट्टनं हेतिमन्त्रण कवचेन तु मार्जनम् । विलेपनं कलारूपकल्पनं तदनन्तरम् ॥

तिसूक्तीकरणं पश्चात् हृदयेनाऽर्चनं तथा । शरेण बज्रीकरणं हृदयेन कुशैः शुभैः ॥

चतुर्ष्पथं तनुवेण तन्त्यादक्षपादनम् । यागे कुण्डानि संस्कुर्यात् संस्कारैरेभिरीरितैः ॥

अथवा तानि संस्कुर्याच्चतुर्भिर्वीक्षणादिभिः । तिस्त्रिस्तस्त्रो लिखेद् रेखा हृदा प्रागुदग्रग्राः ॥

प्रागग्राणां स्मृता देवा मुकुन्देशपुरन्दराः । रेखाणामुदग्राणां व्रज्ञवैवश्वतेन्दवः ॥

षट्कोणान्तर्गतां योनिं मण्डलं चाष्टपतकम् । वृत्तं क्षितिगृहं चैव कुण्डमध्ये लिखेत्ततः ॥

तारेण प्रोक्षणं कृत्वा पूजयेत् पीठदेवताः । मण्डले कालवहिञ्च रुद्रमेव ततः परम् ॥

आधारशक्तिं कूर्मञ्च पृथिवीं रक्षद्वोपकम् । मणिगेहं प्रपूज्याथ कल्पवृक्षं ततः सुधोः ॥

सुवर्णवैदिकामध्ये आग्नेयादिषु तत्परम् । धर्मं ज्ञानञ्च वैराग्यं ऐश्वर्यञ्च यथाक्रमात् ॥

पूर्वादितांश्च मध्ये च पुनर्मध्ये ततो यजेत् । परमानन्दकन्दञ्च सम्विज्ञालं ततः परम् ॥

सर्वतत्त्वार्थकाङ्क्ष प्रकृतिपतकं ततः । विकारमयकेशं मातृकामयकर्णिकाम् ॥

सूर्यस्य मण्डलं सोममण्डलं वह्निमण्डलम् । सत्त्वरजस्तमश्चैव आत्मानमन्तरात्मनम् ॥

परमात्मानमन्यर्थं ज्ञानात्मानं ततः परम् । नामाद्यक्षरवीजाद्यान् चतुर्थ्यन्तान्नमोऽन्वितान् ॥

प्रणवाद्यान् यजेदेतान् वर्तुले भुवनेशवरीम् । वागीशवरीञ्च वागीशं यजेद्योगस्वरूपकम् ॥

पीठाय नम इत्युक्ता कर्णिकायां प्रपूजयेत् । वागीशवरीमृतुस्त्रातां नीलेन्द्रीवरसन्निभाम् ॥

वागीशवरेण संयुक्तामुपचारैः प्रपूजयेत् । मायावीजं समुच्चार्यं वागीशवरीञ्च डेयुताम् ॥

नमोऽन्तोऽयं महामन्त्रो वागीशवर्याः प्रकीर्तिः । वागीशवरं स्वमन्त्रेण ततो वङ्गिं समानयेत् ॥

सूर्यकान्तादिसम्भूतं यद्वा श्रोतिवर्गेहजम् । ताप्त्रपात्रे पुटीकृत्य कव्यादांशं परित्यजेत् ॥

वह्निवीजेन चाऽरुणे नैऋत्यां दिशि साधकः । संस्कुर्यात्तं यथान्यायं चतुर्भिर्वीक्षणादिभिः ॥ ६०

और्द्यर्यवैन्दवाग्निभ्यां भौमस्यैव्यं स्मरन् वसोः । योजयेद्वह्निवीजेन चैतन्यं पावके ततः ॥

तारेण मन्त्रितं मन्त्री धेनुमुद्रामृतीकृतम् । अस्त्रेण रक्षितं पश्चात् कवचेनाऽवगुणितम् ॥

अर्चितं विः परिभ्राम्य कुण्डस्योपरि देशिकः । प्रदक्षिणं तदा तारमन्तोचारणपूर्वकम् ॥

आत्मनोऽभिसुखं वह्निं जानुस्पृष्टमहीतलः । शिववीजधिया देश्या योनावेव विनिःक्षिपेत् ॥

पश्चाद् देवस्य देश्याश्च दद्यादाचमनादिकम् । ज्वालिनीं दर्शयित्वा च ज्वालयेन्मनुनाऽसुना ॥ ६५

चित्पिङ्गलं हन दह पच युग्मान्युदीर्यं च । सर्वज्ञाऽऽज्ञापय स्वाहा मन्त्रोऽयं समुदीरितः ॥

अग्निं प्रज्वलितं वन्दे जातवेदं हुताशनम् । सुवर्णवर्णममलं समिद्धं विश्वतो मुखम् ॥

उपतिष्ठेत विधिवत् मनुनाऽनेन पावकम् । विन्यसेदात्मनो देहे मन्त्री जिह्वा हविभूजः ॥

लिङ्गपायुशिरोवक्त्रद्वाणनेतेषु सर्वतः । वह्नीराधीशसंयुक्ताः सादियान्ताः सविन्दवः ॥

वह्नेर्मन्त्राः समुद्धिष्ठाः जिह्वानां सप्त देशिकैः । जिह्वास्तात्त्विविधाः प्रोक्ता गुणभेदेषु कर्मसु ॥ १००

हिरण्या गग्ना रक्ता कृष्णाऽन्या सुप्रभा मता । बहुरूपाऽतिरक्ता च सात्त्विक्यो यागकर्मसु ॥

पश्चरागा सुवर्णाऽन्या तृतीया भद्रलोहिता । लोहिताऽनन्तरं श्वेता धूमिनी च करालिका ॥

राजस्यो रसना वज्रे विहिताः काम्यकर्मसु । विश्वमूर्तिस्फुलिङ्गिन्यौ धूप्रवर्णा मनोजवा ॥

लोहिताऽन्या करालाख्या काली तामस्य ईरिताः । एताः सप्त प्रयुज्यन्ते क्रूरकर्मसु मन्त्रिभिः ॥

स्वस्वनामसमाभाः स्युर्जिह्वाः कल्याणरेतसः । अमर्त्यपितृगन्धर्वयक्षनागपिशाचकाः ॥ १०५

राक्षसाः सप्तजिह्वानामीरितास्त्वधिदेवताः । वह्नेरङ्गमनून् न्यस्येत्तनावुकेन वर्तमना ॥

सहस्रार्चिः स्वस्तिपूर्णं उत्तिष्ठपुरुषः पुनः । धूमव्यापी सप्तजिह्वो धनुर्धर इतीरितः ॥

षडङ्गमनवः प्रोक्ता जातिभिः सह संयुताः । मूर्त्तीर्ष्टी तनौ न्यस्येदेशिको जातवेदसः ॥

मूर्द्धांशपाश्वर्कष्टव्यन्धु कटी पाश्वांशुकेषु च । प्रदक्षिणवशानन्यस्येदुच्यन्ते ता यथाक्रमम् ॥

जातवेदाः सप्तजिह्वो हव्यवाहनसंज्ञकः । अश्वोदरजसंज्ञोऽन्यः पुनर्वैश्वानराह्यः ॥ ११०

कौमारतेजाः स्याद्विश्वमुखो देवमुखः स्मृतः । ताराग्नये पदाद्याः स्युर्मत्यन्ता वङ्गिमूर्त्यः ॥

आसनं कल्याणित्वाऽनेमूर्त्तिं तस्य विचिन्तयेत् ॥

इष्टं शक्तिं स्वस्तिकाभीतिमुच्चैर्दीर्घैर्दीर्घिभिः धारयन्तं जवाभम् ।

हेमाकल्यं पद्मसंस्थं लिनेतं ध्यायेद्वङ्गि वद्मौलिं जटाभिः ॥

परिविश्वेत्तस्तोयैर्विशुद्धैर्मेखलोपरि । दर्भैरगभमंध्यस्थमेखलायां परिस्तरेत् ॥ ११५

निःक्षिपेदिक्षु परिधीन् प्राचीवर्जश्च मन्त्रवित् । प्रादक्षिणयेन संपूज्यास्ते ब्रह्माद्यष्टमूर्त्यः ॥

ध्यायेऽवह्निं यजेन्मध्ये गन्धाद्यैमनुनाऽसुना । वैश्वानर जातवेदपदं पश्चादिहाऽवह ॥

लोहिताक्ष पदस्यान्ते सर्वकर्माणि साधय । वह्निजायावधिः प्रोक्तो मनुः पावकवल्लभः ॥

मध्ये पट्ट्वपि कोणेषु जिहा वहे स्ततो यजेत् । केशरेषुक्तमार्गेण पूजयेदङ्गदेवताः ॥ १२०
 दलेषु पूजयेन्मूर्तीः शक्तिस्तिकधारिणीः । दलात्रे मातरः पूज्याः सासिताङ्गादिभैरवाः ॥
 लोकपालांस्ततो दिक्षु पूजयेदुक्तलक्षणान् । पश्चादादाय पाणिभ्यां स्तुक्स्तुवौ तावधोमुखौ ॥
 तिः संप्रतापयेद्द्वौ दर्भानादाय देशिकः । तदग्रमध्यमूलानि शोधयेत्तौ यथाक्रमात् ॥
 गृहीत्वा बामहस्तेन प्रोक्षयेदक्षिणेन तौ । पुनः प्रताप्य तौ मन्त्री दर्भानग्नौ विनिःक्षिपेत् ॥
 आत्मनो दक्षिणे भागे स्थापयेत्तौ कुशास्तरे । आज्यस्थालीमथाऽऽदाय प्रोक्षयेदर्घंवारिणा ॥ १२५
 तस्यामाज्यं विनिःक्षिप्य संस्कुर्याद्वीक्षणादिभिः । निरुद्य वायव्येऽङ्गारान् हृदा तेषु निवेशयेत् ॥
 इदं तापनमुद्दिष्टं देशिकैस्तत्त्ववेदिभिः । दीप्तदर्भयुग्ममाज्ये क्षिप्त्वाऽनले क्षिपेत्ततः ॥
 गुरुहृदयमन्त्वेण पवित्रीकरणन्त्वदम् । दीप्तेन दर्भयुग्मेन नोराज्याज्यं सवर्णणा ॥
 अन्तौ विसर्जयेद्दर्भमभियोतनमीरितम् । धृते प्रज्वलितान् दर्भान् प्रदर्शयेऽङ्गाराणुना गुरुः ॥
 जातवेदसि तान् न्यस्येदुद्योतनमितीरितम् । गृहीत्वा धृतमङ्गारान् संयोज्याऽन्तौ जलं स्पृशेत् ॥ १३०
 अङ्गुष्ठोपकनिष्ठाभ्यां दर्भौ प्रादेशसमितौ । धृत्वीत् पुनीयादख्येण धृतमुत्पवनन्त्वदम् ॥
 तद्वद्वृदयमन्त्वेण कुशाभ्यामात्मनो मुखम् । धृतेन प्रावनं कुर्यात् संस्काराः षडुदीरिताः ॥
 प्रादेशमात्रं सप्रनिथ दर्भयुग्मं धृतान्तरे । निःक्षिप्य भागौ द्वौ कृत्वा पक्षौ शुक्ले तरौ सरेत् ॥
 वामे नाडीमिङ्गां भागे दक्षिणे पिङ्गलां पुनः । सुषुमणां मध्यतो ध्यात्वा कुर्याद्दोमं यथाविधि ॥
 स्तुवेण दक्षिणभागादादायाऽऽज्यं हृदा सुधीः । जुहुयादग्नये स्वाहा अनेदक्षिणलोचने ॥ १३५
 वामतस्तद्रदादाय वामे वहिविलोचने । जुहुयादथ सोमाय स्वाहेति हृदयाणुना ॥
 मध्यादाज्यं समादाय वहे र्भालविलोचने । जुहुयादग्नीषोमाभ्यां स्वाहेति हृदयाणुना ॥
 हन्मन्त्वेण स्तुवेणाऽऽज्यं भागादादाय दक्षिणात् । जुहुयादग्नये स्विष्टिकृते स्वाहेति तन्मुखे ॥
 इति सम्पातयेऽङ्गागेष्वाज्यस्याऽथाऽऽहुतिं क्रमात् । इत्यग्निनेतवक्त्राणां कुर्यादुद्यारानं सुधीः ॥
 सतारामिवर्याहृतिभिराज्येन जुहुयात् पुनः । जुहुयादग्निमन्त्वेण तिवारान् साधकोत्तमः ॥
 गर्भाधानादिकां वङ्गे : क्रियां निर्वर्तयेत् क्रमात् । अष्टाभिराज्याहुतिभिः प्रणवेन पृथक् पृथक् ॥ १४०
 गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तोन्नयनं पुनः । अनन्तरं जातकर्म स्यान्नामकरणं तथा ॥
 उपनिषद्गणणं पश्चादन्नप्राशनमीरितम् । चूडोपनयने भूयो महानाम्ना महावतम् ॥
 तथोपनिषदं पश्चात् गोदानोद्वाहकौ मृतिः । शुभेषु स्युर्विवाहान्ताः क्रियास्ताः क्रूरकर्मसु ॥
 मरणान्ताः समुद्दिष्टा वहे रागमवेदिभिः । ततश्च पितरौ तस्य संपूज्याऽत्मनि योजयेत् ॥
 समिधः पञ्च जुहुयादादाय धृतसंपूर्ताः । मन्त्रैर्जिह्वाङ्गमूर्तीनां क्रमाद्वहेयथाविधि ॥ १४५
 प्रत्येकं जुहुयादेकामाहुतिं मन्त्रवित्तमः । अवदाय स्तुवेणाऽऽज्यं चतुः स्तुचि पिघाय ताम् ॥
 स्तुवेण तिष्ठन्नेवान्तौ देशिको यतमानसः । जुहुयाद्विहिमन्त्वेण वौषडन्तेन सम्पदे ॥
 विघ्नेश्वरस्य मन्त्वेण जुहुयादाहुतीर्देश । तारं रमा तथा मायां क्लीं ग्लाँ तदनन्तरम् ॥

गं गणपतये वरवरदान्ते सर्वपदं जनम् । मे वशमानय प्रोच्य वह्निजाया ततः परम् ॥

कथितं विघ्नराजस्थ मन्त्रराजं सुदुर्लभम् । सामान्यं सर्वदेवानामेतदग्निमुखं मतम् ॥

१५०

ततः पीठं समभ्यच्यं देवताया हुताशने । अर्चयेद्विरूपां तां देवतामिष्ठदायिनीम् ॥

तन्मुखे जुहुयान्मन्त्रो पञ्चविंशतिसंख्यया । आज्येन मूलमन्त्रेण वह्न्यैकीकरणं त्विदम् ॥

वह्निदैवतयोरैक्यमात्मना सह भावयन् । मूलमन्त्रेण जुहुयादाज्यैरेकादशाऽऽहुतीः ॥

नाडोसन्धानमुद्दिष्टमेददागमवेदिभिः । जुहुयादङ्गमुख्यानामावृतोनामनुकमात् ॥

१५५

पैकैकामाहुतिं सम्यक् सर्पिषा देशिकोत्तमः । तिमध्वक्तैस्तिलैर्मन्त्री हुनेजपदशांशतः ॥

मुद्रा ज्ञेया च धीरेण पाणिहोमेषु सर्वदा । शूकरी करसङ्कोची हंसी मुक्कनिष्ठिका ॥

कनिष्ठा तज्जनी मुक्ता मृगीति कथिता तिधा । अभिचारे च पुष्टौ च शान्तग्रादौ च यथाकमात् ॥

रिक्तहस्तेन यदानं हृयते च हुताशने । दातुः पुण्यफलं नास्ति होता च नरकं ब्रजेत् ॥

एवं ज्ञात्वा विशेषज्ञो होमं कुर्यात् प्रयत्नतः । आज्येन भधुना चैव शक्ता च मधुतयम् ॥

द्रव्यैः पूर्वोदितैर्वापि होमयेत् संस्कृतेऽनले । स्वकल्पविहितैद्रव्यैः साधको यतमानसः ॥

१६०

जपसंख्यादशांशेन होमयेद्विधिपूर्वकम् । अनुक्ते तु हविद्रव्ये तिलाज्यं हविरुच्यते ॥

छिशायाः कालिकायाश्च विशेषस्तन्यतेऽधुना । दिवा जपदशांशेन मधुरत्रयसंयुतम् ॥

तिलपुष्यं फलं चैव हविष्यान्नञ्च यज्ञवेत् । एषामेकतमं कृत्वा मधुरत्रयसंयुतम् ॥

हुत्वा संख्यां समाव्याथ रात्रिकल्पं समाचरेत् । योनिकुण्डे स्थिते सर्पिर्मांसमत्स्ययुतं भृशम् ॥

अथ काम्यविधिं वक्ष्ये सर्वशक्तेषु सिद्धिदम् । मत्तिलकाजातिपुञ्चागैर्होमाङ्गाग्यालयो भवेत् ॥

फलैविल्वसमुद्भैस्तत्पत्रैर्वा हुताङ्गवेत् । राजपुत्रस्य राज्यासि: पङ्कजैः श्रियमाप्नुयात् ॥

उत्पत्तैर्वशयेद्विश्वं लक्ष्मीं पुष्पैस्तथा नरः । वन्धुकपुष्पैर्वकुलैर्जवोत्थैः किंशुकोङ्गवैः ॥

वश्याय जुहुयान्मन्त्री मधुना सह सिद्धये । लवणैर्मधुरोपेतैहृत्वा कर्त्ति सुन्दरीम् ॥

बज्जुलस्य समिद्धोमात् वृष्टिं वित्तुतेऽचिरात् । क्षीराकैरमृताखण्डैर्होमो नाशयति ज्वरम् ॥

दूर्वाभिरायुराप्नोति कदम्बैवर्शमाप्नुयात् । राजीलवणहोमेन शत्रून् मारयतेऽचिरात् ॥

१६५

अन्नेन मधुयुक्तेन निर्धनो धनमाप्नुयात् । सर्वं तिमधुरोपेतं होमद्रव्यमुदाहृतम् ॥

नन्दग्रावर्त्तमवैः पुष्पैर्होमाद्वाग्मी भवेत्तरः । विल्वप्रसूनैर्जुंहसदीप्सितां श्रियमाप्नुयात् ॥

पलाशकुसुमैर्होमात्तेजस्वी जायते नरः । चन्दनागुरुकर्पूरराचनाकुङ्गमादिभिः ॥

वश्याय जुहुयान्मन्त्री वशयेद्विलं जगत् । निर्गुण्डीमूलहोमेन निगडान्मुच्यते नरः ॥

१७०

निम्बतैलान्वितैलोणैर्होमः शत्रुविनाशनः । हरिद्राचूर्णसंमिश्रैर्लवणैः स्तम्भयेत् परान् ॥

रसवद्धिः फलैः पक्कैःपुष्पैः परिमलान्वितैः । हुत्वा सम्यगवाप्नोति साधकः सर्वमीप्सितम् ॥

मालतीपुष्पहोमेन वाग्मी द्रुतकविभवेत् । वशयेद्वचहोमेन नरान्नरपतीनपि ॥

पञ्चैहृत्वा जयेत् शत्रुन् दूर्वाभिः शान्तिमाप्नुयात् । पलाशकुसुमैः पुष्टिं धनं धान्यं श्रियं लभेत् ॥

शशकस्य तु मांसेन मधुना लोदितेन च । कृत्वा हेमवाप्नोति वित्तविद्यावरख्यः ॥
 काकपक्षैः कृते होमे विद्वेषं तनुते नृणाम् । मरोच्चोमैर्मरणं रिपुराप्नोति निश्चितम् ॥ १८०
 अयुतं वटवृक्षोत्थैः संशुद्धिरचिंतेऽनले । होमं समिद्वरैः कुर्यान्नाशयत्यापदां कुलम् ॥
 अपामार्गसमिद्धिर्वा तिलैर्वा काननोऽद्भवैः । ब्रीहिभिर्जुहुयाद्वीरो वत्सरात् ब्रीहिमान् भवेत् ॥
 दूर्वाहोमेन दीर्घायुमंथुना वत्सराद्भवेत् । आरग्वधैः समृद्धिः स्थादांजयेन लभते धनम् ॥
 गोदुधेन गवां वृद्धिमाप्नुयान्नात् संशयः । काम्यहोमं सदा धीरः कुर्यादयुतसंख्यया ॥
 लतापुष्पान्वितं कृत्वा पर्णानां शतकं सुधीः । तानि संमन्वय विधिवदसङ्कृत् साधकोत्तमः ॥ १८५
 ततो वै होमयेत्तानि संस्कृतेऽग्नौ यथाविधि । युगानामयुतं तेन पूजनं जायते तथा ॥
 अनेन क्रमयोगेन यश्वरेदभुवि साधकः । न तस्य दुर्लभं किञ्चिच्चिषु लोकेषु विद्यते ॥
 वीरो भवति वाग्मीकः सर्वसिद्धिमुपालभेत् । हुनेदाउयेन तक्रेण मांसेन रुधिरेण च ॥
 रक्तपुष्पेण साज्येन सरक्तेन विशेषतः । आमिषादिभिरख्येवं शमशाने जुहुयात् सुधीः ॥ १९०
 मांसं रक्तं तिलं केशं नखं भक्तश्च पायसम् । आज्यं चैव विशेषेण जुहुयात् सर्वसिद्धये ॥
 एवं कृतेन सर्वत्र लभते सिद्धिमुत्तमाम् । यत् यत् कामयते कामं तत्तदाप्नोति निश्चितम् ॥
 देववन्मानुषो भूत्वा भुनक्ति वहुलं सुखम् । योनिकुण्डे हुनेद्विद्वान् यथावत् साधितेऽनले ॥
 हविषा चैव भक्तेन मांसेन रुधिरेण च । रक्तचन्दनपुष्पेण कृष्णोन च विशेषतः ॥
 शमशाने जुहुयान्मन्त्रो शुद्धमिक्षाभिरख्यथ । धने धनेश्वरो भूयादाज्यया च शचोपतिः ॥ १९५
 घलेन पवनो भूत्वा देववद्विचरेऽन्नुवि । अथ ध्यात्वा चरेद्वोमं दधिसिद्धान्नतण्डुलैः ॥
 सहस्रैकविधानेन समस्तफलसिद्धये । विद्याकामेन होतव्यं शर्करायुतपायसैः ॥
 मलनाशयं भवत्येव सद्यो विद्याचतुर्दश । रजस्वलाया वस्त्रेण मधुना सह सर्पिषा ॥
 अयुतैकं विधानेन सिद्धयोऽष्टौ भवन्ति हि । सद्योमार्जारमांसेन धृतेन मधुना सह ॥
 वाण्डालकेशयुक्तेन सर्वसिद्धिर्वैद्यन्धुवम् । वन्युक्तुसुमैहोमं कृत्वा रक्तान्वितैर्धुवम् ॥
 दुर्भगाया भवेऽन्नाग्यं सर्वसिद्धिर्न संशयः । रम्भापुष्पं शालमत्स्यं जुहुयान्मन्त्रवित्तमः ॥ २००
 सर्वसिद्धिमनुप्राय अन्ते मोक्षमवाप्नुयात् । साक्षतं विल्वपत्रश्च जुहुयाच्च सहस्रकम् ॥
 लभते मज्जुलां वाणीं महाष्टम्यां विशेषतः । एवं ज्ञात्वा प्रकुर्वीत द्रथमानमथोच्यते ॥
 कर्षमानं धृतं होमे शुक्लिमात्रं पयः स्मृतम् । पञ्चगव्यश्च तत्संख्यं भवेन्मधु तथा समम् ॥
 दुग्धान्नमक्षसदृशं दधि प्रसूतिमानकम् । लाजा मुष्टिमिता ज्ञेया पृथुकं शुक्लिमेव च ॥
 गुडं पलार्धमानं स्यात् शर्कराऽपि तथा समा । मत्स्यं मांसं तथा ज्ञेयं धधिरं शुक्लिमात्रकम् ॥ २०५
 प्रासार्धं च हमानं स्थादिक्षु पर्वावधि स्मृतम् । एकैकपत्रपुष्पाणि तथा पूपानि कल्पयेत् ॥
 कदलीफलनारङ्गफलान्येकैकशो विदुः । मातुलुङ्गं चतुःखण्डं पनसं दशधा भवेत् ॥
 अष्टधा नारिकेलश्च मातूरश्च विधा भवेत् । कपितथश्च विधा ज्ञेयं ऊर्वारुकं विधा भवेत् ॥

१८०

१८५

१९०

१९५

२००

२०५

फलान्यन्यान्यवर्णानि समिधः स्युर्दशाङ्गुलाः । दुर्वातिवं समुद्दिष्टं गुडुचो चतुरङ्गुला ॥ २१०
 व्रीहयो मुष्टिमानाः स्युर्मुद्गमाषयवा अपि । तण्डुलाः स्युस्तदर्धाश्च अथवा मुष्टिसमिताः ॥
 गोधूमा रक्ते कलभा मुष्टिमानास्तिलास्तथा । मुष्टिमानाः सर्षपाश्च लवणं शुक्तिमानकम् ॥
 मरीचानि च विंशतिः पुरं वदरसंमितम् । रामठं तत्समं ज्ञेयं रोचना तत्समा भवेत् ॥
 चन्दनागुरुकपूरकस्तरीकुड्कुमानि च । तिन्तिडीवीजमानानि समुद्दिष्टानि देशिकैः ॥
 वैश्वानरं स्थितं ध्यायेत् समिद्धोमेषु देशिकः । शयानमाज्यहोमेषु निषण्णः शेषवस्तुषु ॥ २१५
 अस्थान्तर्जुहुयाद्वहेर्विपश्चित् सर्वकर्मसु । ज्वलत् शिखा मुखं वहे वौद्वयं साधकोत्तमैः ॥
 शुभाशुभं तथा ज्ञेयं वहे वर्णादिभेदतः । स्वर्णसिन्दूरवालार्कुङ्गमक्षीद्रमन्निभः ॥
 सुवर्णरेतसो वर्णः शोभनः परिकीर्तितः । भेरीवारिदहस्तीन्द्रध्वनिर्वहः शुभावहः ॥
 नागचम्पकपुन्नागपाटलायुथिकानिभः । पद्मेन्द्रीवरकहारसर्पिर्गुर्गुलसन्निभः ॥
 पावकस्य शुभो गन्ध इत्युक्तस्तन्त्रवेदिभः । प्रदक्षिणास्त्यक्तकम्पाः सुप्रभाः शिखिनः शिखाः ॥ २२०
 शुभदाः साधकानान्तु अन्यथाऽनिष्टदा भवेत् । कुन्देन्दुधवलो धूमो वहेः प्रोक्तः शुभावहः ॥
 कृष्णवर्णो भवेद् धूमो मन्त्रिणं नाशयेद् ध्रुवम् । श्वेतो राष्ट्रं दहत्याशु वायसस्वरसन्निभः ॥
 खरस्वरसमे वहे धर्वनिः सर्वविनाशकृत् । पूतिगन्धो हुतभुजो होतुर्दुःखप्रदो भवेत् ॥
 छिन्नावर्ती शिखा कुर्यान्मृतयुं धनपरिक्षयम् । शुकपक्षिनिभो धूमः पारावतसमप्रभः ॥
 हानिन्तुरगजातीनां गवाच्च कुरुतेऽचिरात् । एवमिद्धेषु दोषेषु प्रायशिच्चाय साधकः ॥ २२५
 मूलेनाऽऽज्येन जुहुयात् पञ्चविंशतिमाहुतीः । स्वीयसंख्याविधानेन हुत्वा शेषं समाचरेत् ॥
 स्तुचा पूर्णाहुतिं कृत्वा मूलमन्त्रेण देशिकः । उद्वास्य देवतां कुम्भे साङ्गावरणपूर्विकाम् ॥
 पुनर्थाहृतिभिर्हृत्वा जिह्वादीनां विभावसोः । एकैकामाहुतिं हुत्वा परिषिच्याद्विरात्मनि ॥
 पावकं योजयित्वा स्वे परिधीन् सपरिस्तरान् । नैमितिके काम्यहोमे दहेत्तात्र तु नित्यके ॥
 होमस्य विधिराख्यातस्तर्पणस्यापि कथ्यते । ततः सन्तर्पयेन्मन्त्री होमस्यापि दशांशतः ॥ २३०
 तीर्थतोयेन दुधेन सर्पिंशो सुरथाऽपिवा । गन्धोदकेन वा कुर्यात् सर्वत साधकोत्तमः ॥
 होमान्ते देवतायाश्च पीठं तोये विचिन्तयेत् । अथवा होमपातादौ यन्त्रं कृत्वा ततः परम् ॥
 पूजयित्वा ततो देवीं परिवारगणान्विताम् । आदौ सन्तर्पयेद् यन्ते गुर्वादींस्तु यथाक्रमात् ॥
 एकैकमञ्जलिं कृत्वा सन्तर्प्य रश्मिवृन्दकम् । पूर्वद्रव्यैर्देवमुखे तर्पयेद्विधिना ततः ॥
 होमस्यापि दशांशेन तर्पणश्च समाचरेत् । प्रसङ्गात् कथ्यते काम्यतर्पणश्च विशेषतः ॥ २३५
 इष्टदेवीं ततः पश्चात् यथोक्तसंख्या वृद्धः । तर्पयित्वा महादेवीं काम्यतर्पणमाचरेत् ॥
 तर्पयेच पयोभिश्च रक्तधारायुतैस्तथा । मज्जाभिश्च यथा तत्तत् स्वकीयेन कचेन च ॥
 आकर्षितायाः कन्यायाः कुलप्रक्षालनेन च । मेषमाहिषरकेन नररकेन चैव हि ॥
 मूषमार्जारकेन तर्पयेत् परदेवताम् । एवं तर्पणमादेण साक्षात् सिद्धीश्वरो भवेत् ॥

कविता जायते तस्य द्राक्षारसपरम्परा । वृहस्पतिसमो भूत्वा देवीवद्भुवि मोक्षते ॥

न तस्य पापपुण्यानि जीवन्मुक्तो भवेद्भूवम् । कालागुरुद्वोपेतैर्वशयेजगतीमिमाम् ॥

सचन्दनेन तोयेन सौभाग्यं लभते नरः । तोयैः कुङ्कममिश्रैश्च स्तम्भयेदखिलं जगत् ॥

सितामिश्रितोयेन वृहस्पतिसमो भवेत् । कर्पुराकजलेनैव कर्षयेदसुरानपि ॥

रोचनायुतोयेन मुच्यते सर्वदूर्ग्रहात् । सर्वशास्त्रेषु कथितं तर्पणं शुभदायकम् ॥

उन्मुख्याः कालिकायाश्च रात्रिकल्पस्य साधकः । तर्पयेन्मदिराभिश्च मतस्यमांसैः समं बुधः ॥

ततः सम्पूर्णसङ्ख्यायां स्वकल्पोक्तप्रमाणतः । स्थापयेदात्महृत्पद्मे परिवारगणैः सह ॥

देवताश्च ततः पश्चात्तर्पणस्य दशांशतः । अभिषेकं प्रकुर्वीत गन्धतोयैः सुसाधकः ॥

गृहीत्वा गन्धतोयश्च मुद्रया कुम्भसंज्ञया । मूलमन्त्रं समुच्चार्यं ततश्चाऽमुकदेवताम् ॥

अभिषिञ्चामि तत्पश्चात् हन्मनुस्तदनन्तरम् । इत्युच्चार्यं स्वमूर्धि तं चिन्तयित्वा समन्तकम् ॥

ततः सञ्चिन्तयेद्देवीं साङ्गावरणदेवताम् । क्षिपेतोयं यथासंख्यं गणान् सिञ्चेत्ततः परम् ॥

अभिषेकं स्वीयसंख्यं विधाय तदनन्तरम् । तत्तन्मन्त्रयुतान् विप्रान् भोजयेद्देवताधिया ॥

विधिवत् पूजयित्वा च भोजयित्वा च साधकः । तत्तदेवप्रियैर्द्वच्यैरभिषेकदशांशतः ॥

छिन्नायाः कालिकायाश्च दिवाकल्पस्य साधकः । तदशांशान् हविष्यान्तैः भोजयेद्भक्तिभावतः ॥

तत्तन्मन्त्रविशेषे विप्रान् रात्रिकल्पं समाचरेत् । हेतुं मांसञ्च मतस्यश्च चर्वणश्च प्रदापयेत् ॥

ब्राह्मणान् देवताबुद्धां भोजयित्वा च साधकः । सिद्धमन्त्री भवेत् सोऽपि नात्र कार्या विचारणा ॥

जपहोमौ तर्पणञ्चाभिषेको विप्रभोजनम् । पञ्चाङ्गेषश्च कथिता पुरस्किया सुसिद्धये ॥

अथवा जपहोमतर्पणञ्चाभिषेकोऽप्यधमर्षणम् । सूर्याच्यं जलपानश्च प्रणामं चैव पूजनम् ॥

ब्राह्मणानां भोजनश्च दशाङ्गेयं पुरस्किया । तत्तत्कर्मदशांशेन कुर्याद्वोमादिकं बुधः ॥

अधमर्षणं दिनेशाच्यं कृत्वा पूर्वविधानतः । रव्यर्थस्य दशांशेन जलपानं समाचरेत् ॥

आत्मानं देवतारूपं विभाव्य यत्मानसः । दक्षहस्ते जलं नीत्वा मूलान्तेऽमुकदेवताम् ॥

पाययामि नमः पश्चात् स्ववक्तौ स्तत् पिवेत्ततः । तत्संख्याश्च समाप्याऽथ मूलान्ते स्वीयदेवताम् ॥

नमामीति नमस्कुर्याज्जलपानदशांशतः । पूजनश्च ततः कुर्यात् यथाविधिविधानतः ॥

विप्राणां भोजनं कुर्यात्तमस्कारदशांशतः । विप्राराधनमात्रेण व्यङ्गं साङ्गं भवेद्यतः ॥

अथवा तद्दिने कुर्यात्तत्तजपदशांशतः । द्विजादीनाश्च वर्णानां विधिः प्रोक्तः शुभावहः ॥

होमकर्मद्यशकानां द्विगुणो जप ईरितः । इतरेषाश्च वर्णानां तिगुणादिसमीरितः ॥

कुलापि यदि हीनं स्यादशकस्याऽङ्गकर्मणि । तत्तद्वैव कार्याणि दशशून्यं न कारयेत् ॥

ततः सम्पूजयेद्भक्त्या समारैर्विविधैर्गुरुम् । दक्षिणां गुरुवे दद्यात् मन्त्राणाश्च विशुद्धये ॥

गुरवे गुरुपुत्राय तत्पत्न्यै वा ग्रदापयेत् । तत्तदमावतो मन्त्रो कुलीनाय कुलाय वा ॥

दस्त्वा च साधकश्चेष्टो महापूजां समापयेत् । तत्तत्कल्पसमाचारान्मन्त्रसिद्धिः प्रजायते ॥

इति ज्ञानानन्दप्रमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये तथोदशोल्लासः ॥ १३ ॥

चतुर्दश उल्लासः

अथवाऽन्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते । श्मशाने तु पुरश्चर्या कथिता भुवि दुर्लभा ॥
वैष्णवे गाणपत्ये च शैवे चैवाऽन्यमन्त्रके । शक्ते चैव विशेषेण साधयेत् साधकोत्तमः ॥
भौमवारे तमिस्त्रायां यामे याते च साधकः । अष्टम्याश्च चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि ॥
कृष्णपक्षे विशेषेण साधयेदनया हितम् । अक्षालितचितायान्तु साधको निर्भयः सुधीः ॥
सामिषान्ने गुड़ं छागं सुरापिष्टकपायसम् । नानाफलश्च नैवेद्यं स्वकल्पोक्तेन साधितम् ॥ ५
पुष्पादिकं समानीय सुहृद्दिः शत्रुपाणिभिः । समानगुणसम्पन्नैः साधको वीतभीः स्वयम् ॥
भीतश्चेत् साधकस्तत्र चतुर्दिक्ष च साधकाः । नो चेत् स्वयं केवलोऽसौ भैरवः परिकीर्तिः ॥
वस्त्रालङ्कारभूषाद्यैभूषितः पूर्वसमुखः । चितायाः पश्चिमे भागे उपविश्य स्थिरः शुचिः ॥
अस्त्रान्तमूलमन्त्वेण प्रोक्षणं यागभूमिषु । गुरुपादरजो ध्यात्वा वामपादपुरःसरः ॥
गणेशं वटुकं चैव योगिनीं मातृकास्तथा । विधिवत् पूजयित्वा तु पुटाङ्गलिः पठेदिमम् ॥ १०
ये चात्र संस्थिता देवा राक्षसाश्च भयानकाः । पिशाचयक्षसिद्धाश्च गन्धर्वाप्सरसां गणाः ॥
योगिन्यो मातरो भूता सर्वाश्च खेचराः स्त्रियः । सिद्धिदास्ता भवन्त्वत तथा च मम रक्षकाः ॥
प्रणम्येति चितामध्ये पुष्पाङ्गलिवयं क्षिपेत् । श्मशानाधिपतिं पश्चाद्भैरवं कालभैरवम् ॥
महाकालं यजेद्यत्तात् पूर्वादिदिक्चतुष्टये । पाद्यादिभिश्च मन्त्रज्ञो वलिं पश्चान्निवेदयेत् ॥
प्रणवं कूर्चवीजन्तु श्मशानाधिप तत्परम् । इममन्ते सामिषान्नं वलिं गृह्णद्ययं वदेत् ॥ १५
गृह्णापय द्वयं विघ्ननिवारणं ततः कुरु । सिद्धिं मे च प्रयच्छाऽन्ते स्वाहान्तेऽपि वलिं दिशेत् ॥
दुर्घेनाप्युत्सुजेद्वापि पञ्चगव्येन वा तथा । भैरवभयानकात् पूर्वं मायावीजं पठेत् सुधीः ॥
पूर्ववद्वलिमुदधृत्य दक्षिणे वलिमाहरेत् । कूर्चान्ते कालशब्दान्ते भैरवेति ततः परम् ॥
श्मशानाधिपतये पूर्वपश्चिमे वलिमाहरेत् । हृमन्ते च महाकाल पूर्ववदुत्तरे हरेत् ॥
चितामध्ये ततो दत्त्वा वलिवयमनुक्तम् । कालरात्रि महाकालि कालिके घोरनिःस्वने ॥ २०
गृहाणेमं वलिं मातर्देहि सिद्धिमनुक्तमाम् । कालिकायै वलिं दत्त्वा भूतनाथाय दापयेत् ॥
हृमन्ते भूतनाथान्ते श्मशानाधिप इत्यपि । प्रणवाद्येन मनुना दापयेद्वलिमुक्तमम् ॥
कूर्चं सर्वगणनाथाधिपतये ततो वदेत् । श्मशानमस्तके चैव वलिं पूर्ववदाहरेत् ॥
ताराद्येन वलिं दत्त्वा पञ्चगव्येन चैव हि । अस्थिसंप्रोक्षणं कृत्वा तत्र पीठे मनुं न्यसेत् ॥
भूजें वा वटपत्रे वा लिखित्वा चक्रमुक्तम् । लिखित्वा स्त्रीयमन्त्रश्च स्थापयेदासनोपरि ॥
पीठमास्तीर्य तस्मिन् वै वद्धपद्मासनः सुधीः । कूर्चवीजद्ययं पश्चात् मायायुगमं समुद्धरेत् ॥ २५
कालिके वज्रदंष्ट्रे च प्रचण्डे चरणायिके । दानवान् दारयेत्युक्ता हनेति द्वितयं ततः ॥
शबशरीरे महाविघ्नं छेदय द्वितयं ततः । स्वाहान्ते वर्म चाऽखान्तो वीरादंनमनुर्मतः ॥

अनेन मन्त्रितं लोप्तं दशदिक्षु विनिःक्षिपेत् । तन्मध्ये भैरवो देवो न विघ्नैः परिभूयते ॥

यदि प्रमादवशैनैव साधको भयविह्वलः । अर्केन्दुसितवाण्यालमूलैर्निर्मितवर्त्तिकाम् ॥

३०

प्रदीपं गर्ते संस्थाप्य अस्त्रमन्वेण साधकः । अस्त्रं प्रपूजयेत्तत्र दीपं संरक्षयेत्ततः ॥

हते तस्मिन् महादोपे विघ्नैस्त्र परिभूयते । स्वस्वकल्पोक्तविधिना भूतशुद्धरादिकञ्चरेत् ॥

षोडां वा तारकं वापि विन्यस्य पूजयेत्ततः । नानाविद्याप्रभेदेन पोडा च वहुधा भवेत् ॥

तारकः सर्वशास्त्रेषु कथयते तन्त्रवत्मना । विन्यसेन्मातृकास्थाने मातृकां तारसंपुटाम् ॥

मातृकापुष्टिं तारं तारकः परिकीर्तिः । विधिवत् पूजयित्वा च निजदेवीं सुसाधकः ॥

मन्त्रव्यानपरो भूत्वा जपेन्मन्त्रमन्त्यधीः । एकाक्षरं यदि भवेद्ददिक्सहस्रं ततो जपेत् ॥

द्वाक्षरे चाऽष्टसाहस्रं त्रिक्षरे त्वयुतार्थकम् । अतः परन्तु मन्त्रज्ञो गजान्तक सहस्रकम् ॥

निशायाम्बा समारभ्य उदयान्तं समाचरेत् । जपादौ तु वलिं दद्यात् पश्चादपि वलिं हरेत् ॥

जपान्ते जपमध्ये वा देहि देहीति भाषिते । तदापि च वलिं दद्यात् महिषं छागमेव वा ॥

वलिदानविधानं हि वक्ष्येऽहं सिद्धिहेतवे । तरुणं सुन्दरं कृष्णं क्षतादिदोषवर्जितम् ॥

३५

स्वयं पूर्वमुखो भूत्वा वलिमुत्तरवक्त्रकम् । समानीय स्ववामे च प्रोक्षयेत्तदनन्तरम् ॥

अर्धोदकेन वीरेन्द्रस्ताराद्यमनुनाऽमुना । नप्रदा यमुना गङ्गा करतोया सरस्वती ॥

कावेरी चन्द्रभागा च सिन्धुभैरवसागराः । अजस्नाने महेशानि सान्निध्यमिह कल्पय ॥

ओं पशुपाशविनाशाय हेमकूटस्थिताय च । परापराय परमेष्ठिने हृङ्गाराय च मूर्त्ये ॥

संप्रोक्षणं विधायाऽथ वलिं सम्पूजयेत्ततः । ब्रह्मरन्धे च ब्रह्माणं मस्तके मेदिनीन्तथा ॥

कर्णयोश्च तथाऽकाशं ग्रीवायां सर्वतोमुखम् । ज्योतीषि नेत्रयोर्विर्षुं वदने परिपूज्य च ॥

ललाटे पूजयेचन्द्रं शकं दक्षिणगणडतः । वामगण्डे तथा वहिं ग्रीवायां समवर्त्तिनम् ॥

केशाप्रे नैऋति मध्ये भ्रवोश्चापि प्रचेतसम् । नासामूले च श्वसनं स्कन्धे चैव धनेश्वरम् ॥

हृदये सपंराजेन्द्रं पूजयित्वा पठेदिमम् । इतोऽन्यथा पापयुतं मलमूलवसायुतम् ॥

तं वलिं नहि गृह्णाति देवता च कदाचन । अन्येषां महिषादीनां बलीनामथ पूजनात् ॥

४५

कारोमेष्वरत्वमायाति रक्तं गृह्णाति वै शिवा । भूषयेद्रक्तमालयेन सिन्दूरेण विशेषतः ॥

तं निरीक्ष्य पठेद्वीरो निजदेवस्वरूपकम् । छाग त्वं वलरूपेण मम भाग्यादुपस्थितः ॥

प्रणमामि ततः सर्वरूपिणं वलिरूपिणम् । चण्डिकाप्रीतिदानेन दातुरापद्मिनाशिने ॥

५०

चामुण्डावलिरूपाय वले तुम्यं नमोऽस्तु ते । यज्ञार्थं वलयः स्तृष्टाः स्वयमेव स्वयम्भुवा ॥

अतस्त्वां धातया म्यद्य तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः । ततो वाग्भवो माया च कमला तदनन्तरम् ॥

५५

इत्युच्चार्य वलेमूर्धिं पुष्पाञ्जलिलयं क्षिपेत् । शिववुद्धरा सुसंचिन्त्य तं पूज्य च ततः परम् ॥

ततः सम्पूजयेत् खड्गं गृहीत्वा तं पठेदबुधः । कृष्णं पिनाकपाणिञ्च कालरातिस्वरूपिणम् ॥

उग्रं रक्तास्त्वयनयनं रक्तमाल्यानुलेपनम् । रक्तास्त्वरथरं चैव पाशहस्तं कुटुम्बिनम् ॥

पिवमानञ्च रुधिरं भुज्ञानं क्रव्यसंहतिम् । इति ध्यात्वा सुसंपूज्य नमस्कुर्यात् प्रयत्नतः ॥

आशीविषसमः खड़्गस्तीक्षणधारो दुरासदः । श्रीगर्मो विजयश्चैव धर्मपाल नमोऽस्तु ते ॥

पुराङ्गलिं विधायाथ पठेदमुं मनुं बुधः । रसना त्वं चण्डिकायाः सुरलोकप्रसाधकः ॥

मायायुगमं ततः प्रोच्य कालि कालि ततो वदेत् । बज्रे श्वरि पदस्थान्ते लौहदण्डश्च डेयुतः ॥

हृदयञ्च पठित्वा च अं खड़्गाश नमो यजेत् । विषं मायायुगं कालियुगमं विकटशब्दतः ॥

दंष्ट्रे च स्फेद्यं पश्चात् फेत्कारिणि च खादय । द्रयं छेदययुगमञ्च सर्वदुष्टांश्च मारय ॥

द्रयमजञ्च खड़गेन छिन्निद्रयं किलिद्रयम् । चिकिद्रन्द्रं पिवद्रन्द्रं रुधिरं स्फ्रों (स्फों) युगन्ततः ॥

किलिद्रयं कालियुगमं हृनमनुं तदनन्तरम् । अनेन मन्त्रितं खड़्गमुक्तोत्य साधकोत्तमः ॥

छेता पूर्वमुखो भूत्वा बलिमुक्तरवक्त्रकम् । आं हूं फडिति मन्त्रेण छेदयित्वा ततः परम् ॥

रुधिरं जलसैन्धवशकंरामधुसंयुतम् । गन्धपुष्पान्वितं कृत्वा उत्सुजेनमन्वमुच्चरन् ॥

प्रणवं वाभवं मायां लक्ष्मीं कौशिकिशब्दतः । रुधिरेण ततः पश्चादाप्यायतां ततः परम् ॥

निवेद्य रुधिरं बीरः शिरो दद्यात् सदीपकम् । न दिक्षु बीक्षणं कुर्यात् न च वन्धुसमागमम् ॥

जलादिदुर्गसर्पणां गजानां दंष्ट्रिणान्तथा । पश्चिकीटपिशाचानां यद्वा मनसि संविधितम् ॥

तत्सर्वं स्वप्रवद्धगत्वा भयं सर्वत बर्जयेत् । साधनञ्च समायाथ दक्षिणां गुरवे ददेत् ॥

पूजाद्रव्यं जले चैव गते वा निःश्वरेत्ततः । सम्यक् सिद्धैकमन्त्रस्य नाऽसाध्यं विद्यते क्वचित् ॥

वहुमन्त्रवतः पुंसः का कथा शिव एव सः । स्वकुलान्ते पुरश्चर्या रात्रौ कार्या न चान्यथा ॥

सर्वसिद्धिप्रदं साक्षात् सर्वदेवनमस्तुतम् । सर्वपापहरं चैव सर्वतोगविनाशनम् ॥

नान्यत् सिद्धिप्रदं चैव बीरसाधनवर्जितम् । महावलो महाबुद्धिर्महासाहसिकः शुचिः ॥

महास्वच्छो दयावांश्च सर्वभूतहिते रतः । तेषां कृते प्रवक्ष्यामि बीरसाधनमुक्तमम् ॥

नासात् परतरं किञ्चित् सत्वरं सिद्धिरायकम् । सर्वसिद्धिर्भवत्येव अहोरात्रे कलौ युगे ॥

द्वापरे तच्च मासेन लेतायां हायनेन तु । कृते तु दशभिर्वर्षः सत्यं सिद्धिर्न संशयः ॥

कटीवन्धेन वस्त्रञ्च मूलेन परिधापयेत् । तद्वाह्ने चं पुनवैस्त्रं मूलेन चन्दनादिकम् ॥

कृतोष्णीशश्च मूलेन सिन्दूरेणाऽर्धपुण्ड्रकम् । इष्टदेवं गुरुं नत्वा रात्रौ प्रहरमध्यतः ॥

कार्या च साधकैः साध्यं कुलमन्तं परामृशन् । अक्षुव्यो भुक्तभोज्यस्तु यदि स्याद्विरसाधकः ॥

दिष्यो बलिः पशुस्त्रव भुक्ता साधनमाचरेत् । पूर्वोक्तदिवसे बीरो नानोपचारसंयुतः ॥

मत्स्यमांसयुतं भक्तं गुडं छागञ्च पिष्टकम् । पायसान्तं सुरां चैव माषभक्तबलिन्तथा ॥

तिलं कुशं सर्वपञ्च दीपं चैव सुधूपकम् । एलालवङ्गकपूरजातिखदिरमादंकम् ॥

ताम्बूलं पट्टसूतञ्च एलाजिनञ्च कम्बलम् । चपकं यज्ञकाष्ठञ्च स्वप्रादेशप्रमाणकम् ॥

पञ्चगच्छं स्वकल्पोक्तं पूजाद्रव्यं प्रगृह्य च । यष्टिविद्धं शूलविद्धं खड़्गविद्धं पयोमृतम् ॥

वज्रविद्धं सर्पदृष्टं चाण्डालं वाऽतिभूतकम् । तरुणं सुन्दरं शूरं रणे नष्टं समुज्ज्वलम् ॥

कौलावलीनिर्णये

पलायनविशून्यञ्च समूखे रणवत्तिनम् । न स्वयं धातयेद्विद्वान् मन्त्राणि तत्र वर्जयेत् ॥
 स्वेच्छामृतं द्विवर्षं च वृद्धं स्विवर्षं द्विजन्तथा । अनातुरमृतं कुष्ठि सप्तरात्रोधर्वंगन्तथा ॥
 अङ्गहीनञ्च संत्यज्य पूर्वोक्तान्यतम् परम् । गृहोत्वा मूलमन्त्रेण पूजास्थाने समानयेत् ॥
 शून्यागारे नदीतीरे पर्वते निर्जने तथा । विवर्षमूले शमशाने वा तत्र समीपे बनस्थले ॥
 दीपस्थानं समाश्रित्य भूमौ वीरादनं लिखेत् । वीरादनाङ्किते भूमौ माया मौहो न विद्यते ॥
 गुरुपूजादिकं सर्वं पूर्वोक्तमतमाचरेत् । ये चालेत्यादिमन्त्रेण भूमौ पुष्पाङ्गलिं स्त्रिपेत् ॥
 अधोरास्त्रेण रक्षां वै सुदर्शनेन वा पुनः । मायास्फुरद्वयं भूयः प्रस्फुरद्वितयं पुनः ॥
 धोरधोरतरेऽत्यन्ते तत्त्वरूपेषदन्ततः । चट्युगमं तदन्ते च प्रचटद्वितयं पुनः ॥
 कहद्यं वमदन्दं ततो वहयुगन्ततः । धातयद्वितयं वर्मफड़न्तोऽधोरको मनुः ॥
 हालाहलं समुद्रधृत्य सहस्रास्वरूपकम् । वर्मास्त्रान्तो महामन्त्रः सुदर्शनस्य कोत्तिंतः ॥
 प्रणवाद्यास्त्रमन्त्रेण प्रोक्षितं पूजयेत्ततः । प्रणवं कूर्चवीजन्तु मृतकाय नमस्त्र फट् ॥
 पुष्पाङ्गलितयं दत्त्वा प्रणमित् स्पर्शं पूर्वकम् । अतीव परमानन्दं शिवानन्दं कुलेश्वर ॥
 आतन्दभैरवाकार देवीपर्यङ्कं शङ्कर । वीरोऽहं त्वां प्रपद्यामि सन्तिष्ठ देविकार्चने ॥
 प्रणम्यानेन मनुना ध्वालयेत्तदनन्तरम् । प्रणवं शब्दवीजञ्च मृतकाय नमस्ततः ॥
 इत्युच्चार्यं गन्यतोयैः प्रक्षाल्य शब्दमुत्तमम् । रक्तयुक्तो यदि भवेत् भक्षयेत् कुलसाधकम् ॥
 सुधूपैर्धूपयेत्तञ्च लेपयेद्गन्धं चन्दनैः । उपचारं स्वदक्षे तु स्थापयित्वा सुसाधकः ॥
 अधिकारिविशेषेण सुरया तत्र पूजयेत् । गृहोत्वा तत्र दातव्यं सर्वं नैव च संस्पृशेत् ॥
 रक्षां दिक्षु प्रकल्याथ वीरादनमनुस्मरन् । मृद्वासने ततो वीरो वीरासनं परिग्रहः ॥
 भूतशुद्धारादिकं कृत्वा न्यासजालं प्रविन्यसेत् । आत्मरक्षां विद्यायाथ अधोरेण समाहितः ॥
 औं दुर्गे दुर्गे रक्षणीति बहिजाया ततः परम् । अनेन मनुना वीरः सर्वपान् दिक्षु निःक्षिपेत् ॥
 औं तिलोऽसि सोमदैवत्यो सर्वेषां तृप्तिकारकः । पितृणां स्वगंडाता त्वं मर्त्यानां मम रक्षकः ॥
 भूतप्रेतपिशाचानां विन्नेषु शान्तिकारकः । इति क्षिप्त्वा तिलांस्तत्र चतुर्भागं शवादितः ॥
 इति संरक्षणं कृत्वा शब्दमात्मपुरो नयेत् । कुरुशश्यां परिस्तोर्यं तत्र संस्थापयेच्छवम् ॥
 एलादिसहितं बोरस्तामूलं तस्य वक्त्रं के । निःक्षिप्त्य च ततः कुर्याच्छवं पश्चादधोमुखम् ॥
 स्थापयित्वा च तत्पृष्ठं चन्दनेन विलेपयेत् । बाहुमूलादिकठव्यन्तं चतुरस्त्रं विभाव्य च ॥
 मध्ये पद्मं चतुर्द्वारं दलाष्टकसमन्वितम् । तत्र चैलेयमजिनं कम्बलान्तरितं न्यसेत् ॥
 शमशानाधिपतीनाञ्च बलिं दह्याच्च पूर्ववत् । निःक्षिपेदश काष्ठानि पूर्वादिदशदिक्षु च ॥
 क्षिप्त्वा सम्पूजयेत्तत्र इन्द्रादिदशदेवताः । विषमिन्द्रपदं लिख्य सुराधिपतये ततः ॥
 इमं बलिं गृह्णयुग्मं गृह्णापययुग्मं ततः । विन्निवारणं कृत ग्रा सिद्धिं प्रयच्छ ठद्रयम् ॥
 अनेन मनुना पूर्वे बलिं दह्याच्च सामिषम् । स्वस्वनामादिकं कृत्वा पूर्ववद्विलिमुद्रैत् ॥

शत्राधिष्ठातृभूतेभ्यो वलिञ्च सुरया सह । चतुःषष्ठियोगिनीभ्यो डाकिनीःयोऽपि सन्विशेत् ॥

१२०

द्वारदेशे ततो वीरः कुर्यादुत्तरसाधकम् । समानगुणसम्पन्नं मान्विकं विजितेन्द्रियम् ॥

अभिषेकविधिं च दैववीरविशारदम् । संस्थाप्यासनमभ्यप्य स्वमन्वान्ते परान्ततः ॥

फडित्यनेन मन्त्रेण ततश्चाऽवाहनं विशेत् । कुशान् पादतले दत्त्वा शवकेशान् प्रगृह्ण च ॥

दृढः निवध्य जुटिकां कृतसङ्कल्पसाधकः । तत्र देवीं सुसम्पूज्य उपचारैः सुविस्तरैः ॥

उत्थाय सम्मुखे स्थित्वा पठेन्द्रकिपरायणः । ओं बशो मे भव देवेश मम वीरपदन्ततः ॥

१२५

सिद्धिं देहि महाभाग कृताश्रयपरायण । अनेन मनुना मन्त्री अभिलाप्य कृताञ्जलिः ॥

ओं भीम भीरुभयाभाव भव्यलोचन भावुक । ताहि मां देवदेवेश शवानामधिपाधिप ॥

इति पादतले तस्य लिंकोणं चक्रमुद्धरेत् । तदोत्थातुं न शकोति शवस्तु निश्चलो भवेत् ॥

अथवा मूलमन्त्रज्ञ संस्मरन् साधकोत्तमः । पट्टसूत्रेण बधीयात् शवपादद्रयं त्रुतः ॥

उपविश्य पुनस्तस्य बाहू निःसार्य पाश्वर्योः । हस्तयोः कुशमास्तीर्य पादौ तत्र निश्चापयेत् ॥

ओष्ठौ तु सम्पुटौ कृत्वा स्थिरचित्तः हिथरेन्द्रियः । सदा देवीं हृदि ध्यात्वा मौनी जपनमाचरेत् ॥ १३०

ततोऽर्धरात्रिपर्यन्तं यदि किञ्चिन्न लभ्यते । जयदुर्गामनुनाऽर्थ्यं तेनैव सर्वपान् क्षिपेत् ॥

पूर्ववत्तिलमुतक्षिप्य गत्वा सप्तपदानथ । देवीं तत्रापि संपूज्य प्रजपेन्मनुमुत्तमम् ॥

निर्भयः प्रजपेदैवि सिद्धिं वा लभते नरः । पूर्वोक्तकमयोगेन अश्मालां विधानतः ॥

चलासनाद्द्रयं नास्ति भये जाते वदेत्ततः । यत्प्रार्थयसि देवेशि दातव्यं कुञ्जरादिकम् ॥

१३१

दिनान्तरे च दास्यामि रुवनाम कथयस्व मे । इत्युक्ता संहकृतेनैव निर्भयस्तु पुनर्जपेत् ॥

पुनश्चेन्मधुरं बक्ति बक्तव्यं मधुरन्ततः । ततः सत्यं कारयित्वा बरन्तु प्रार्थयेन्नरः ॥

यदि सत्यं न करोति वरं तु न प्रयच्छति । तदा पुनर्जपेद्वीमान् पकाप्रमानसं यथा ॥

नरहयं किना तत्र देवोऽपि न हि सर्पति । यत्ततस्तेन वोद्धव्यं नरो वा देवयोनिजः ॥

माता मातृस्वसा वापि मातुलानी तथैव च । आगत्य विघ्नं कुरुते माययाऽच्छाय विग्रहम् ॥

१४०

उत्तिष्ठ वत्स ते कार्यं सर्यं जातं न संशयः । प्रभातसमयो जातस्त्वतपिता क्रोशते गृहे ॥

प्रायो विमत्सरा लोका राजानो दण्डधारिणः । कदाचित्केन वा दृष्टस्तदाऽनिष्टं भविष्यति ॥

इत्यादिविविधैर्वाक्यैर्न च जापं परित्यजेत् । मृताः पितृगणास्तत्र दूरदेशनिवासिनः ॥

१४१

वान्धवास्तत्र चायान्ति देवरूपधरास्ततः । स्त्रीपुत्रसेवकादीर्णेत्वा गृहीत्वा नीयते परैः ॥

रुदन्ति पुत्रकाः सर्वे भ्रातरोऽनुजसेवकाः । निजकान्ताद्वासंस्पर्शवस्त्राद्याभरणादिकम् ॥

गृहीत्वा नीयते पत्तिपालकस्तद्रयं त्यजेत् । दिवसे यत्र वा शङ्का सैव तत्र प्रजायते ॥

यदि न क्षुभ्यते तत्र तदा किं वा न लभ्यते । स्त्रीरूपधारिणी देवी द्विजरूपधरः पुमान् ॥

१४२

वरं गृहेति लब्दे वै त्रिरातन्ते वरं लमेत् । साधुनाऽसाधुना वापि योषिच्चे द्वरदायिनी ॥

तदा वीरपतेस्तस्य किं न सिध्यति भूतले । निष्पापुरुषे चैव सत्त्वकुलीनैश्च संस्कृता

असंरकृतवरा देवी पापयुक्ते न संशयः । समुखेऽसमुखे वापि संस्कृतं वक्ति चापरम् ॥
 सैव देवी न सन्देहः स देवो भैरवः स्वयम् । नचेदेवं भवेच्चैव मायारचितविग्रहः ॥ १५०
 न वरयेद्वरं तत्र न किञ्चित् प्रवदेत् क्वचित् । सा चेत् संस्कृतमाख्यानं वक्ति वा व्यक्तमीदृशम् ॥
 नो चेत् स्वयं कौलिकोक्त्वा वरं प्राहौ निराकुलम् । अथवा उत्कटं किञ्चित् ज्योतिर्वा नीललोहितम् ॥
 शब्दो वा नायते सम्यग्मृतं वापि लभ्यते । विचार्य तद्गृहीतव्यमेवं दिक् परिकीर्तिंतम् ॥
 देवकृत्यास्तु वहुधा नरास्त्वकृतवृद्धयः । अवश्यं तत्र भेतव्यं न तत्र प्रत्ययः क्वचित् ॥
 भैरवा वटुकाश्चैव कुलशाख्यपरायणाः । पतच्छाख्यप्रसङ्गेन कृत्वा कुटिलविग्रहाः ॥ १५५
 पुत्रो भूत्वा हरेद्विद्यां नारी भूत्वा विमोहयेत् । तस्मात्ततु भवन्नो वा विचारे यत्तमाचरेत् ॥
 सत्ये कृते वरं लब्धवा सन्त्यजेच्च जपादिकम् । फलं जातमिति ज्ञात्वा जुटिकां मोचयेत्ततः ॥
 अथ तैर्याचितानश्वनरकुञ्जरशूकरान् । दत्त्वा पिष्टमयानन्ते कर्त्तव्यं समुपोषणम् ॥
 परेऽहि नित्यमाचर्यं पञ्चगव्यं पिवेत्ततः । व्राद्याणान् भोजयेत्तत्र पञ्चविंशति संख्यकान् ॥
 पञ्च पञ्च विहीनान् वा क्रमाच्चैव दशावधि । ततः स्नात्वा च भुक्ता च निवसेदुन्तमे स्थले ॥ १६०
 यदि न स्याद्विप्रभोज्यं तदा निर्धनतां व्रजेत् । तेन चेन्निधं नत्यं स्यात्तदा देवः प्रकृत्यति ॥
 त्रिरात्रं पद्मात्मवा नवरात्रञ्च गोपयेत् । शश्यायां यदि गच्छेद्वै तदा व्याधिं विनिर्दिशेत् ॥
 गीतं श्रुत्वा च वधिरो निश्चक्षनृत्यदर्शनात् । यदि वक्ति दिने वाक्यं तदा स मूकतां व्रजेत् ॥
 पञ्चदशदिनान्तं हि देहे देवस्य संस्थितिः । गोव्राद्याणानां निन्दाञ्च न कुर्याच्च कदाचन ॥
 देवगोव्राद्याणादीश्च प्रत्यहं संस्पृशेच्छुचिः । प्रातर्नित्यक्रियान्ते तु विलवपत्रोदकं पिवेत् ॥ १६५
 ततः स्नात्वा च गड्गायां प्राप्तषोडशवासरे । ततः शतवयादूर्ध्वं देवानां तर्पणं जलैः ॥
 स्नानतर्पणशून्यस्य न स्वाहे वस्य तर्पणम् । इत्यनेन विधानेन सिद्धिं प्राप्नोति साधकः ॥
 इह भुक्ता वरान् भोगानन्ते याति ह्वरेः पदम् । असाङ्गं साङ्गमेवम्बा निष्फलं सफलञ्च वा ॥
 कृत्वा साधनमेवैतत् शक्तेः प्रियतरो भवेत् । शवाभावे शमशाने वा कार्या वै बीरसाधना ॥
 नृणां शीघ्रफलावाप्त्यै प्रकारान्तरमुच्यते । चतुष्पथे चतुर्दिक्ष पुरुषं हृदयं खनेत् ॥
 जीवितं ब्रह्मरन्ध्रे वै दीपं प्रज्वालयेत् सुधीः । मध्ये तथा खनेदेकं तत्र मृद्वासनं भवेत् ॥ १७०
 पूर्वोक्तक्रममार्गेण तत्र संस्कारमाचरेत् । महाकालादिदेवेभ्यो बलिं पूर्ववदाहरेत् ॥
 कल्पोक्तपूजां सम्पूज्य जपेत् प्रयतमानसः । दिग्वासाश्च जपेन्मन्त्रमयुतं सर्वदैवतम् ॥
 जपान्ते च बलिं दत्त्वा दक्षिणां विभवावधि । सर्वसिद्धिर्भवेद्विद्वान् सर्वदैवतमस्कृतः ॥
 पूर्ववद्वीरवेशेन यात्रां कृत्वा सुसाधकः । साधकैः सह सामग्रीं पूजायां विविधान्तथा ॥ १७५
 स्थाने पूर्वोदिते चीरः शवं चैव समानयेत् । वर्मास्त्वमनुना हस्तप्रमाणं चतुरस्त्रकम् ॥
 लिखित्वा मण्डलं तत्र तेनैव स्थापयेच्छवम् । ततो नाथयुगन्त्वाहि युगलं तदनन्तरम् ॥
 मम कार्यं कुरु स्वाहा अख्याय फट् ततः परम् । इत्यात्मानं शवं चैव वेष्टयित्वा च साधकः ॥

रेखात्रयं प्रकुर्वीत वलिं पश्चान्निवेदयेत् । डाकिनीहाकिनीभ्यश्च शाकिनीःयोऽपि सन्दिशेत् ॥

समांसमधुसंयुक्तं पूर्वपश्चिमयोगतः । बामदेवाय दत्त्वा वै रक्तदन्ताय दापयेत् ॥

१८०

तेजस्ये च बलिवयं धृतमिश्रं सशर्करम् । दक्षिणे रुद्रकालाय बज्रनाभाय सन्दिशेत् ॥

सपिष्टकं धृताननश्च यवपिष्टश्च दापयेत् । उत्तरस्याश्च बहये दत्त्वा च बलिरूपिणे ॥

गुडौदनं पायसञ्च बलिं निवेद्य साधकः । ततः सम्पूजयेद्देवीं स्वकल्पोक्तविधानतः ॥

अख्यमन्तेण संस्थाप्य शवं तैलहरिद्रिया । उद्वर्तनं ततः कृत्वा स्नापयित्वा तु साधकः ॥

सम्माज्यं बाससा तत्र महाप्रेतासनं यजेत् । जीवन्यासं विधायाथ पायादिभिः प्रपूजयेत् ॥

१८५

मूलेन जुटिकां बद्धा पद्मं पूर्ववदलिखेत् । आसनं पूर्ववत् क्षिप्त्वा मूलमुच्चार्यं साधकः ॥

अश्वारोहणरूपेण स्थित्वा मन्त्रं जपेत् सुधीः । अनन्यमानसो भूत्वा जपात् सिद्धिः प्रजायते ॥

भीतश्चेत् साधकस्तत्र गुरुपादयुगं स्मरेत् । गुरुपादप्रसादेन मा हिंसन्ति च हिंसकाः ॥

इति चित्तं स्थिरीकृत्य जपेन्मन्त्रमनन्धीः । देवता यदि वामे वै आगच्छति कदाचन ॥

सम्भाषणा च कार्या वै न दातव्यं प्रियं वचः । हृङ्गारेणैव तां कुर्यात् स्वदक्षो साधकोत्तमः ॥

१९०

गत्वा च दक्षिणे सापि देहि देहीति भाषिते । तथापि च वलिं दत्त्वा अशक्तौ मनसाऽथवा ॥

लवध्वाभीष्टं निजं वीरो गुरुवं दक्षिणां ददेत् । शवादिकं जले क्षिप्त्वा गृहं गच्छेत् यथा सुखम् ॥

बटमूले शवं नीत्वा तत्र देवीं प्रपूज्य च । स्नात्वा तत्र मनुं जप्त्वा अयुतं साधकोत्तमः ॥

सर्वसिद्धीश्वरो वीरो भवेन्नात्र विकल्पनम् । विलवमूले निजक्रोडे शवमारोप्य यत्ततः ॥

१९५

नृसिंहमुद्रया वीक्ष्य जपेन्मातृक्या सुधीः । सहस्रं तत्र जप्त्वा वै सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥

जानुमध्ये करौ कृत्प्राचिवूकौष्ठौ समावृतौ । हस्तौ च भूमिसंलग्नौ कम्पमानः पुनः पुनः ॥

मुखं विवृतकं कुर्यात् लेलिहानश्च जिह्वया । नारसिंही भवेन्मुद्रा सर्वसिद्धिप्रदायिका ॥

सहस्रं तत्र जप्त्वा वै सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । कुड्कुमागुरुकस्तूरीरोचनाधनचन्दनम् ॥

कर्पूरं पद्मकाष्ठश्च केशरं हरिचन्दनम् । एकत्र साधितं कृत्वा प्रत्येकं साधयेन्नरः ॥

बिद्युदग्नियुतं चैव नेत्रान्तं चन्द्रविन्दुयुक् । वीजं प्रत्येकं द्रव्याणां मिलितानाश्च साधकः ॥

२००

मूलमन्त्रं च मन्त्रज्ञो जपेत् साष्टसहस्रकम् । अस्य तिलकमालेण राजानं वशमानयेत् ॥

जिह्वाप्रे रुधिरं वीर आकाशे स्वयमाहरेत् । तेनैव गुटिकां कृत्वा तत्र कालीं प्रपूजयेत् ॥

नीलं नीलपत्राकाशं लोलजिह्वां कपालिनीम् । जिह्वाप्रे रुधिरं गृह्ण चामुण्डे घोरनिःस्वने ॥

वलिं गृह्ण वरं देहि रुधिरं गग्नेऽमले । कालि कालि प्रचण्डोप्रे ततोऽस्त्रं कबचन्ततः ॥

कालिकेति समाख्याता वीराणां हितकाम्यया । कूर्चयुग्मन्तु नीलायाः कथितं मन्त्रमुत्तमम् ॥

२०५

वियद्भुगुरमां चैव बलमिन्द्रबीरतिः । चन्द्रखण्डसमायुक्तं ततो नीलपदन्ततः ॥

पताके हुं फड्डन्तः स्यात् पूर्वकूटमनुर्मतः । सन्तसेये महाविद्या कथिता सुरदुर्लभा ॥

जय श्रीधरणी देवी पताके बरणस्थले । तेन नीलपत्राकेयं संयोज्या नीलसाधने ॥

श्रीशक्तिसरबोजानि तदन्ते हूमिति सरेत् । भृगुं सर्गान्वितं पश्चाद्वीर्यं कवचमुद्धरेत् ॥ २१०
 उग्रचण्डे पदं पश्चान्मामन्ते रक्षयुग्मकम् । मम शत्रुपदस्यान्ते ततो भक्षणं वदेत् ॥
 हीं क्लीं सः इत्यन्ते श्रीशक्तिसरबोजानि तदन्ते । राज्यं मे देहि समभाष्य भृगुं सर्गान्वितं वदेत् ॥
 क्लीङ्गारञ्च ततो ब्रूयात् कामं मायां रमान्ततः । पक्षचत्वारिंशदर्णो मनुः प्रोक्तो भ्रुवादिकः ॥
 उग्रचण्डा महाविद्या लोलजिह्वेति कीर्तिंता । या सा विद्या महातारा सा करालेति कीर्तिंता ॥
 प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य तारे तु तारे च तथा । नमः स्वाहेति मन्त्रोऽयं दशाश्वर उदीरितः ॥
 कथिता च महातारा सर्वसिद्धिप्रदायिका । पभिरामनितं चैव मूलेनैव सहस्रकम् ॥ २१५
 ललाटे तिलकं कृत्वा साधको वीतभीः स्वयम् । महाष्टमीनवम्योस्तु संयोगे पुरतः स्थितः ॥
 छांगमहिषमेषाणां चतुर्दिक्षं शवान् क्षिपेत् । कवन्धां मुण्डपुञ्चश्च दीपादिभिरलङ्घृतम् ॥
 मध्ये कवन्धमाल्यीर्यं तत्र गन्धर्वस्तुपधृक् । ताम्बूलपूरवक्तुञ्च अञ्जनाञ्जितलोचनम् ॥
 कृत्वा तारं मनुं जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । अथ पूर्वोदिते स्थाने चतुष्पथे विशेषतः ॥
 ऊर्ध्वं द्विवर्षाद्युदिवा पञ्च वा तस्य यदि । सप्तमाष्टमासोयं गर्भं यदि वा शब्दम् ॥ २२०
 चारण्डालञ्चाभिमूलन्तु शीघ्रसिद्धिफलप्रदम् । आनीय स्थापयेदादौ न्यासजालं समाचरेत् ॥
 प्रेतमन्तं समालिख्य गन्धपुष्पादिभिस्तथा । अभ्यर्चं चाऽसनं दत्त्वा रक्षामात्मनि कारयेत् ॥
 ततः शवास्ये विधिवद्देवतायायनं ततः । ततो जप्त्वा सर्वमतं सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥
 तारं शब्दं मृतकाय नमोऽन्तं मन्त्रमुच्चरन् । शवस्थापनमन्त्रोऽयं शवासनमनुं ततः ॥
 मूलान्ते भुमनेशी स्यात् फड़न्तो मन्त्र ईरितः । करकाञ्चीं समादाय मुण्डमालाविभूषितः ॥ २२५
 तेनैव तिलकं कृत्वा तत्तद्वस्त्रविभूषितः । शमशाने च सकृजजप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥
 मतस्यमानीय वीरेन्द्रो निःक्षिपेत् पितृकानने । तत्र सकृजपित्वा तु देवतामेलनं भवेत् ॥
 तत्र नत्वा महादेवं महादेवीञ्च साधकः । तद्वस्त्रतिलकं कृत्वा स्वयं वीरेश्वरो भवेत् ॥
 निशायां मृतहट्टे च उन्मत्तानन्दभैरवः । हिंगवासा विमली भस्मभूषणो मुक्तकेशकः ॥
 कपालो खड़्गहस्तश्च जपेन्मातृकया सुधीः । तदा तस्य महासिद्धिर्जायते शत नापतः ॥ २३०
 डाकिनीं योगिनीं वापि अन्यां वा भूतलाङ्गनाम् । तवाऽप्यानीय संपूज्य गजान्तकसहस्रकम् ॥
 जप्त्वा च साधकश्चेषुः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । महाशवाः प्रशस्ताः स्युः प्रधानशवसाधने ॥
 क्षुद्राः प्रयोगकर्त्तृणां पशस्ताः सर्वसिद्धिदाः । सर्वेषां जीवहीनानां जन्तुनां नीलसाधने ॥
 ब्राह्मणं गोमयं त्यक्ता साधयेद्वीरसाधनम् । एवं नीलक्रमं चैव कथितञ्च शुभावहम् ॥
 न कस्मैचित् प्रवक्तव्यं मन्त्रसिद्धेश्च कारणम् । कुजे वा शनिवारे वा नरमुण्डं स माहितः ॥ २३५
 पञ्चगव्येन मिलितं चन्दनाद्यक्षिणिलेपितम् । निःक्षिप्य भूमौ हस्तार्धमानतः काननान्तरे ॥
 तत्र तद्विसे रात्रौ सहस्रं यदि मानवः । एकाकी प्रजपेन्मन्त्रं स भवेत् कल्पपादपः ॥
 शवमानीय तद्वारि तत्रैव परिखन्य च । तद्विनान्तद्विनं यावत्तावदष्टोत्तरं शतम् ॥

स भवेत् सर्वसिद्धीशा नात्र कार्या विचारणा । अथवा विजनेऽरण्ये अस्थिशश्यासनो नरः ॥

२४०

उदयास्तं दिवा जप्त्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । अष्टम्याश्च चतुर्दशयां पक्षयोरुभयोरपि ॥

सूर्योदयात् समारभ्य यावत् सूर्योदयान्तरम् । तावज्जप्त्वा निरातङ्कः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥

प्रहणे चन्द्रसूर्यस्य शुचिः पूर्वमुपोषितः । नद्यां समुदगामिन्यां नाभिमात्रस्थितेऽभसि ॥

यद्वा शुद्धोदके स्नात्वा शुचौ देशे समाहितः । ग्रासाद्विमुक्तिपर्यन्तं जपं कुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ॥

अनन्तरं दशाशेन क्रमाद्वेमादिकञ्चरेत् । तदन्ते महतीं पूजां कुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ॥

ततश्च मन्त्रसिद्धन्तु गुहं सपूज्य तोषयेत् । सूर्यप्रहणकालाद्वि नान्यः कालः प्रगस्यते ॥

२४५

तत्र यद्यत् कृतं कर्म अनन्तफलदम्भवेत् । शरत्काले चतुर्थ्यादि नवम्यन्तं विशेषतः ॥

भक्तिः पूजयित्वा च रात्रौ तावत् सहस्रकम् । जपेदेकाकी विजने केवलं तिग्निरालये ॥

अष्टम्यादि नवम्यन्तमुपवासपरो भवेत् । स भवेत् सर्वसिद्धीशो नात्र कार्या विचारणा ॥

अष्टमीसनिवेलायामष्टोत्तरलतागृहम् । प्रविश्य मन्त्री विधिवत्ताः समभ्यर्च्य यत्ततः ॥

स्वकल्पोक्तविधानेन पूजयित्वा च साधकः । केवलं कामभावेन जपेदष्टोत्तरं शतम् ॥

२५०

तासाश्च पतमूलेन उल्कां संगृह्यं कर्णके । महासिद्धिर्भवेत् सद्यो लतादर्शनपूजनात् ॥

कुलाष्टकं लतागारे लिखित्वा यन्त्रमेव च । प्रपूज्य तत्र संस्कारं कृत्वा तस्यै निवेदयेत् ॥

किञ्चिज्जप्त्वा मनुं नीत्वा देवताभावनापरः । तां विसृज्य नमस्कृत्य स्वयं जप्त्वा सुसंयतः ॥

प्रातः स्त्रीभ्यो वलिं दत्त्वा मन्त्रसिद्धिर्न संशयः । अथवा गुरुमानोय देवभावेन पूजयेत् ॥

वस्त्रालङ्कारहेमाद्यैः सन्तोष्य गुरुमेव च । तत्सुतं तत्सुतां चैव पत्नीं चैव विशेषतः ॥

२५५

पूजयित्वा मनुं जप्त्वा स्वयं सिद्धीश्वरो भवेत् । सहस्रारे गुरोः पादपद्मं ध्यात्वा प्रपूज्य च ॥

केवलं देवतावुद्धारा जप्त्वा सिद्धीश्वरो भवेत् । गुरुबे दक्षिणां दद्याद्यथाविभवविस्तरैः ॥

गुरोरनुज्ञामात्रेण दुष्टमन्तोऽपि सिद्ध्यति । गुरुं विलङ्घ्य शास्त्रेऽस्मिन्नाऽधिंकारो सुरोऽपि च ॥

पषाश्च मन्त्रहीनानां प्रयोगः क्रियते यदि । गुरुवक्त्रं विना चैव सिद्धिहानिः प्रजायते ॥

२६०

एतत्तन्तश्च मन्त्रश्च पुत्रेभ्योऽपि न दर्शयेत् । अन्यथा प्रे तराजस्य भवनं याति निश्चितम् ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये चतुर्दशोल्लासः ॥ १५ ॥

पञ्चदश उल्लासः

अथ वक्ष्ये कुमारीणां पूजां तन्त्रविधातनः । होमादिकं हि विफलं कुमारीपूजनं विना ॥
 परिपूर्णफलं नैव जीवहीनं यथा वपुः । यथा यथा देवताया पूजनं वा यथा गुरोः ॥

तथैव हि कुलीनानां कुमार्याः पूजनम्भवेत् । यथाशत्र्या हि वितरेत् कुमार्यै यद्यथदीप्सितम् ॥

अशक्यं शक्यमेवं हि दानाभावे फलात्ययः । पुण्यं कुमार्यै यदत्तं तन्मेरुसदृशमतम् ॥

दत्तमन्यच्च यत्किञ्चिद्दक्ष्यभोज्यादिकन्तथा । अटपमन्यथवा मन्त्रहीनं वहुगुणं भवेत् ॥ ५

कुमारीपूजनाच्चैव कुमारीभोजनादपि । कुमारीवन्दनादेव कुमारीसदृशो भवेत् ॥

कुमारिका भवेत् देवी शिवोऽपि च कुमारिका । कुमारी योगिनी साक्षात् कुमारी सर्वदेवता ॥

तस्याः पूजनमादेण तैलोच्यपूजनं भवेत् । सुकुमारी महादेवी त्रिधा मूर्त्तिर्व्यवस्थिता ॥

परा चैवाऽपरा चैव तृतीया च परापरा । यत्र कोले न किञ्चित् स्याददेवासुरमहोरागः ॥

तैलोच्यं लयमानच्च तदा जाता कुमारिका । आद्यसृष्टे श्च या शक्तिः प्रत्यक्षा सा तु तत्त्वाः ॥ १०

तिलतिला तु सा जाता सृष्टिरूपा भवाणीवे । भूर्भुवोमूर्त्तिरूपा सा पका पूज्या कुमारिका ॥

एकीकृत्य त्रिभिश्चैव सप्ताष्टत्रवधा पुनः । नित्यक्रमेण देवेशि पूजयेद्विधिपूर्वकम् ॥

अष्टोत्तरं शतं वापि पकां कन्यां प्रपूजयेत् । पूजिताः प्रतिगृह्यन्ते निर्गच्छन्त्यवमानिताः ॥

असुराश्च तथा नागा ये च दुष्टप्रहा अपि । भुतवेतालगन्धर्वा डाकिनीयक्षराक्षसाः ॥

कूराश्च देवताः सर्वे भूर्भुवश्चैव भैरवाः । पृथिव्यादीनि सर्वाणि व्रह्माण्डं सचराचरम् ॥ १५

व्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः । ते तुष्टाः सर्वतुष्टाश्च यस्तु कन्यां प्रपूजयेत् ॥

कुमारी पूजनाच्चैव कोटिपूजाफलं लभेत् । ग्रन्ति विघ्नान् पूजितास्तास्तथा शतुः महोत्कटम् ॥

व्याधयः सर्वरिष्टानि पलायन्ते न संशयः । प्रहा यक्षाः क्षयं यान्ति मूर्तवेतालपन्नगाः ॥

असुरा गुहाकाः प्रेता योगिनी गुह्यडाकिनी । महाभयानि दुर्भिक्षमुत्पत्तानि सहस्रशः ॥

दुःस्वप्नपमृत्युश्च अन्ये ये य समुद्भवाः । कुमारीपूजनादेव न तस्य प्रभवन्ति च ॥ २०

अणिमादीनि सिद्धानि पातालगुटिकाज्ञाः । चतुर्जं दिव्यवेतालं भवेत् कुमारिकार्चनात् ॥

लक्षणं यजनं तासां बद्धयेऽहं तन्त्रवत्मना । द्वितीयवत् सरादूर्धर्वं यावत् स्यादष्टमाब्दिकम् ॥

तावत् कुमारी विश्वेया मन्त्रतन्त्रफलप्रदा । अथवा पोडशाब्दान्तं यावत् पुण्यं न जायते ॥

ताधयः पुण्यफलं वापि गन्धचन्दनपयासम् । बालप्रियञ्च नैवेद्यं बालभावविचेष्टितम् ॥

ताभिः प्रियकरालापैस्तीषयेत् साधकोत्तमः । एकवर्षा भवेत् सन्ध्या द्विवर्षा च सरस्वती ॥ २५

त्रिवर्षा च त्रिधा मूर्त्तिरूपां च कालिका । सुभगा पञ्चवर्षा च पञ्चवर्षा च उमा भवेत् ॥

सप्तभिर्मालिनी साक्षादष्टवर्षा च कुञ्जिका । नवभिः कालसङ्कर्षा दशभिश्चापराजिता ॥

पकादशे तु रुद्राणी द्वादशावदा तु भैरवी । त्रयोदशे महालक्ष्मीद्विसता पीडनायिका ॥

क्षतवशा पञ्चदशभिः बोड्शे बाचिका मता । एवं क्रमेण पूज्या तु यावत् पुष्पं न विद्यते ॥

३०

प्रतिपदादिदर्शान्तं बृद्धिभेदेन पूजयेत् । महापवैषु सर्वेषु विशेषाश्च पवित्रके ॥

महानवम्यां बीरेन्द्रः कुमारीः सम्प्रपूजयेत् । पिङ्गलां पूजयेद्यस्तु बोड्शैश्चैव भक्तिमान् ॥

पूजयित्वा भक्तिभावे सर्वसम्पत्तिमालभेत् । पूजयेत् कुलविद्याश्च चैकां वालकमैरवीम् ॥

एवं प्रणवयोगेन चैतन्यतनुमर्चयेत् । बाणी माया तथा लक्ष्मीर्माया कूर्चद्वयन्ततः ॥

३१

पते च प्रणवा ज्ञेयाः कुमार्याः परिपूजने । एकादशस्वरैणाऽऽद्यो भगुविन्दिन्दुसंयुतः ॥

चैतन्यवीजं कथितं साधकानां समृद्धिदम् । एवं द्वाव्यां विभिन्नश्चैव सप्तधा नवधा पुनः ॥

नित्यक्रमेण नियतं पूजयेद्विधिपूर्वकम् । बागभवेन जलं देयं मायया पादशौचकम् ॥

लक्ष्म्या चार्द्यं प्रदद्यात् कूर्चवीजेन चन्दनम् । शक्तिवीजेन पुष्पाणि धूपं षष्ठेन दापयेत् ॥

बागभवेन पुरक्षोमो मायया च गुणाष्टकम् । श्रीवीजेन श्रियो लाभो हींवीजेनाऽरिसंक्षयः ॥

भैरवेण तु वीजेन खड्गत्वमनुगच्छति । न्यासादिकं प्रकूर्तीत आदौ स्वीक्रमेण तु ॥

कुमार्यङ्गे ततः पश्चाद्विशेषन्यासमुत्तमम् ॥ ऐं क्लीं श्रीं क्लौं हसौः कुलकुमारिके हृदयाय नमः ॥ ४०

ऐं हैं हीं श्रीं क्लां पं स्वाहा शिरसे स्वाहा ॥ ऐं क्लीं सैं शिखायै वषट् ॥

ऐं कुलवागोश्वरवागीश्वरि कवचाय हुं ॥ क्लीं अस्त्राय कट् ॥ ऐं सिद्धि जयाय पूर्ववक्त्राय नमः ॥

ऐं जयाय उत्तरवक्त्राय नमः ॥ ऐं क्लीं श्रीं कुट्ठिके पश्चिमवक्त्राय नमः ॥ कं कालिके दक्षिण वक्त्राय नमः ॥

बर्णन्यासं षड्ङश्च कुमार्यङ्गे प्रविन्यसेत् । अष्टोत्तरशतं वापि पकां कन्यां प्रपूजयेत् ॥

पाद्यमध्यं पुनर्धूपं कुड्कुमं चन्दनादिकम् । भक्तिभावेन संपूज्य तस्यै सर्वं निवेदयेत् ॥ ४१

तरुणोल्लासवान् भूत्वा स्वयमच्युतमानसः । वालामलड्कृतां पश्यन् चिन्तयेत् स्वेष्टदेवताम् ॥

यथाशक्ति जपेत् पश्चादष्टोत्तरशतादिकम् । प्रदक्षिणतयं कुर्यादादिमध्ये शुभं भवेत् ॥

ततस्तां देवतावुद्धारा नमस्कृत्य विसर्जयेत् । पश्चाच्च दक्षिणा देया रजतस्वर्णमौक्तिकैः ॥

कुमारी पूजनाच्चैव कोटिपूजाकलं लभेत् । कुमारीपूजने चैव जातिमात्रं न चिन्तयेत् ॥

अशेषकुलसम्पत्ता नानाजातिसमुद्धवाः । नानादोषोद्धवा वापि गुणलावण्यसंयुताः ॥

५०

सर्वथैव कुलीनानां पूज्यास्ताः शुभदायिकाः । यथायथा तत्प्रियकृत् सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥

महाभये समुत्पन्ने कन्यकाश्च प्रपूजयेत् । तत्क्षणालभते मोक्षं सत्यं सत्यं न संशयः ॥

ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः । ते तुष्टाः सर्वतुष्टाश्च यस्तु कन्यां प्रपूजयेत् ॥

विवाहयेत् स्वयं कन्यां ब्रह्महत्यादि नश्यति । गोहस्यां स्त्रीवधं चैव सर्वपापं प्रणश्यति ॥

मातरः पितरश्चैव भ्रातरश्चैव सर्वतः । येतु येतु पुनः सर्वे कन्यादानं प्रकल्पयेत् ॥

५१

भुक्तिमुक्तिकलं तेषां सौभाग्यं सर्वसम्पदः । रुद्रलोके वसेन्नित्यं त्रिनेत्रो भगवान् हरिः ॥

षष्ठिकोटिसहस्राणां चाश्वमेघफलं लभेत् । कुमारीकल्प्यमास्यात् अथवाऽन्यतमञ्चरेत् ॥

सन्ध्यादिनवकन्याश्च समानीय प्रपूज्य च । पूर्ववद्विधिवद्रीरो नववालकमानयेत् ॥

कौल वलीनिर्णये

वटुकं पञ्चवर्षञ्च नववर्षं गणेश्वरम् । गन्धपुष्पाक्षताकल्पैर्यथाविभवविस्तरैः ॥
 अभ्यर्च्य देवता बुद्धा पदार्थैः परितोषयेत् । स्वकार्यफलसिद्धार्थं वित्तशाष्ट्यविवर्जितः ॥
 ६०
 नवरात्रं यजेदेकोत्तरवृद्धा कमेण तु । नवरात्रकृतां पूजां महादेव्यै समर्पयेत् ॥
 ताम्बूलं दक्षिणां दत्त्वा कुमारीस्तान् विसर्जयेत् । पवं नवकुमारीणामर्चनं प्रतिवत्सरम् ॥
 यः करोति हि पुण्यात्मा देवताप्रीतिमाप्नुयात् । मनोऽभिलषितं प्राप्य निवसेत्तत्र सन्निधौ ॥
 अथवा यौवनारूढाः प्रमदा नव शोभनाः । पूजयेद्विधिवद्वक्त्रा नव रातिषु मन्त्रवित् ॥
 ६५
 हृलेखां गगनां रक्तां महोत्सुकां करालिकाम् । इच्छां ज्ञानां क्रियां दुर्गां वटुकञ्च गणेश्वरम् ॥
 पूर्ववत् पूजनाद्यैश्च पदार्थैः परितोषयेत् । प्रौढोल्लासेन संयुक्ताः सन्तुष्टा यदि चेत् कदा ॥
 साधकस्तोर्थमासाद्य निवसेच्छिवसन्निधौ । एवं यः पूजयेद्देवीं प्रतिवर्षं यतिव्रतः ॥
 ७०
 षण्मासे वा तिमासे वा मासे मासेऽथवा बुधः । तिस्रो वा पञ्च वा सप्त पूजयेद् देवताधिया ॥
 सर्वैश्वर्यसमृद्धात्मा स भवेच्छिवयोः ग्रियः । अथवाऽन्यप्रकारेण कथ्यते मिथुनार्चनम् ॥
 तुलादां वापि मेषे वा सर्वसंक्रान्तिषु भृशम् । गौरीशिवौ रमाविष्णू वाणीसरसिजासनौ ॥
 शचीन्द्रौ रोहिणीचन्द्रौ स्वाहान्ती च प्रभारवी । भद्रकालीवीरभद्रौ भैरवीभैरवावपि ॥
 समानीय प्रयत्नेन पूजयेत् पूर्ववर्तमना । त्रितारादिनमोऽन्तेन तत्त्वाम्ना विधानतः ॥
 ७५
 वाग्वीजं शक्तिवीजञ्च श्रीवीजञ्च लितारकम् । गन्धपुष्पादिभिः पूज्य तत्त्वाद्यैः परितोषयेत् ॥
 प्रौढोल्लासेन युक्तानि कुर्वीत मिथुनानि च । एवं कृते न सन्देहस्तुष्टा मिथुनदेवताः ॥
 अनुग्रहन्ति तं देवाः प्रयच्छन्ति मनोरथम् । प्रतिवर्षं तु यः कुर्याद्वक्त्रा च मिथुनार्चनम् ॥
 शिवलोकेषु निवसेत् सर्वैश्वर्यसमन्वितः । भृगुवारे यजेद्यज्ञात् कान्तामारुद्धयौवनाम् ॥
 सर्वलक्षणसम्पन्नामनुकूलां मनोरमाम् । कुलाकुलाष्टमां चैव आमन्त्रग्राऽऽह्य पुष्पिणीम् ॥
 अभ्यङ्गस्तानशुद्धाङ्गों स्वासने चापवेशयेत् । आत्मानं गन्धपुष्पाद्यैरलङ्घकूर्यात् सुसाधकः ॥
 आवाहा देवतां तस्यां यजेन्नग्रासकमेण हि । कृत्वा क्रमार्चनं धूपदीपञ्च कुलदीपकम् ॥
 प्रदर्श देवताबुद्धा पदार्थैः पद्मसान्वितैः । मांसादिभद्र्यभोज्याद्यैस्तोषयेद्वक्तिभावतः ॥
 ८०
 प्रौढोल्लासेन सहितां पश्यंश्च प्रजपेन्मनुम् । यौवनोल्लाससहितः स्वयं तद्वानतत्परः ॥
 निर्विकारेण चित्तेन अष्टोत्तरसहस्रकम् । जपादिकं समाप्याथ तया सह निशां नयेत् ॥
 तिसपञ्चनवसु भृगुवारेषु यः सदा । पूजयेद्विधिना चैव तस्य पुण्यं न गण्यते ॥
 चतुःपीठार्चनफलं स प्राप्नोति सुनिश्चितम् । अथान्यं संप्रवक्ष्यामि समयाचारमुत्तमम् ॥
 ८५
 येन हीना न सिद्ध्यन्ति मन्त्राः कोटिसहस्रशः । मानवः कुलशास्त्राणां कुलचर्यानुसारिणाम् ॥
 उदारचित्तः सर्वत्र वैश्वाचारतत्परः । परनिन्दासहिष्णुः स्यादुपकाररतः सदा ॥
 पर्वते विष्वने चैव निर्जने शून्यमण्डले । चतुष्पथे कलाशून्ये यदि दैवाङ्गतिर्भवेत् ॥
 क्षणं ध्यात्वा मनुं जप्त्वा नत्वा गच्छेद्वयथासुखम् । गृध्रं वीक्ष्य महाकालीं नमस्कुर्यादलक्षितम् ॥

क्षेमङ्करों तथा वीक्ष्य जम्बूकों यमदूतिकाम् । कुररं द्रोणकाकन्तु कृष्णमार्जारमेव च ।
कृष्णसारं तथा व्याघ्रं खडगिनं सिंहमेव च । कृशोदरि महाचण्डे मुक्केशि वलिप्रिये ॥ ६०

कुलाचारप्रसन्नास्ये नमस्ते शङ्करप्रिये । श्मशाने च शिवां दृष्टा प्रदक्षिणमनुत्रजन् ॥
प्रणम्यानेन मनुना मन्त्री सुखमवाप्नुयात् । घोरदंष्ट्रे कठोराक्षि किटिशब्दनिनादिनि ॥
घोरघोरवास्फाले नमस्ते चितिवासिनि । रक्तवस्त्रां रक्तपुष्पां विलोक्य लिपुराम्बिकाम् ॥
प्रणम्य दण्डवद्भूमाविमं मन्त्रमुदीरयेत् । बन्धूकपुष्पसङ्काशे तिपुरे भयनाशिनि ॥ ६५

भाग्योदये समुत्पन्ने नमस्ते वरवर्णिनि । कृष्णवस्त्रं तथा पुष्पं राजानं राजपुत्रकम् ॥
दृस्त्यश्वरथशस्त्राणि फलकान् वीरपुरुषान् । महिषं कुलदेवश्च दृष्टा महिषमर्दिनीम् ॥
प्रणम्य जयदुर्गाम्बवा स च विघ्नैर्न लिप्यते । जय देवि जगद्वालि तिपुराद्ये विदैवते ॥
भक्तेभ्यो वरदे देवि महिषग्नि नमोऽस्तु ते । मद्यभाण्डं समालोक्य मत्स्यं मांसं वरखियम् ॥
दृष्टा च भैरवीं देवीं प्रणम्य विमृशेन्मनुम् । घोरविघ्नविनाशाय कुलाचारसमृद्धये ॥ ७००

नमामि वरदे देवि मुण्डमालाविभूषिते । रक्तधारासमाकीर्णवदने त्वां नमाम्यहम् ॥
सर्वविघ्नहरे देवि नमस्ते हरवलभे । एतेषां दर्शने चैव यदि नैवं प्रकुर्वते ॥
शक्तिमन्त्रं पुरस्कृत्य तेषां सिद्धिर्न जायते । एतेषां मारणोच्चाटहिंसनं वा भयादिभिः ॥
क्रियते यदि पापात्मा देवीभक्तः कथम्भवेत् । प्रधानांशसमुद्भूता एते कुलजनाः प्रिये ॥
डाकिन्यश्च तथा सर्वा देव्यंशा योषितो यतः । लब्ध्यसिद्धिसमायोगात् डाकिनीहिंसनं यदि ॥ ७०५

अथवा मानवानाश्च मञ्जकानां विशेषतः । बटुकानां भैरवाणां तस्य सिद्धिर्न जायते ॥
ग्रामे वा नगरे वापि हट्टे वा चत्वरेऽपि च । यं दृष्टा युवती नारी कलाकुशलसंयुता ॥
भावैकभिन्नहृदया वक्रं दृष्टाऽवलोकते । उत्क्षिप्य भुजमूलस्य वसनं क्षिप्यते यदि ॥
चेलाश्चलपरीवर्तदर्शिता जघनाश्चला । कण्ठूयभावव्याजेन शिथिलीकृतबाससा ॥
दर्शितस्तनपर्यन्तमूभागा पुनरावृता । स्वलत् पादयुगात् पादं पतिता पुनरुत्थिता ॥ ७१०

सखीभिन्नार्जिमासाद्य कर्णाकर्णिं मनोहरम् । इत्यादिभावभावितां दृष्टा साधकसत्तमः ॥
तस्या निजमनोहारि हविःशेष विधाय च । तत्र स्थित्वा पुनः क्षोभं कुर्यात् काम इवापरः ॥
वृद्धां वा युवतीं वापि वालां वा सुन्दरीन्तथा । विदग्धां वा महाब्रह्मां कुर्त्सितां वापि हीनजाम् ॥
भावैकभिन्नहृदयां ज्ञात्वा वीरवरोत्तमः । सम्भोगेन विनोपेक्षां न कुर्याच्च कदाचन ॥ ७१५

आलस्येन भयेनापि अशक्ता वा यदि त्यजेत् । कुद्धा भगवती तस्य शापं दद्यात् सुदाहणम् ॥
मृते च नरकं गत्वा नानाकृशयुतो भवेत् । निष्कृतिर्नास्ति तस्यैव यावदाचन्द्रतारकम् ॥
फलं पुष्पञ्च ताम्बूलं अन्नपानादिकश्च यत् । महादेव्यै विना दत्त्वा न भोक्तव्यं कदाचन ॥
पतिवतायां भार्यायां तथैव ऋतुसङ्कमे । नमस्कुर्यात् प्रयत्नेन चण्डिकां साधकोत्तमः ॥
शान्तिकं पौष्ट्रिकं वापि यथेच्छापूत्तकर्मणि । यदा कुर्यात्तदा नत्वा देवीं यातां समाचरेत् ॥

तौर्यतिकं यदा पश्येद्वानां गीतमेव वा । तत्र देव्यै निवेद्यैव कर्त्तव्यश्च प्रपूजनम् ॥ १२०
 व्यायामे यदि वा देवसभायां वापि पर्वते । वने वा दुर्गमे वापि यदि गच्छति साधकः ॥
 तत्र स्थित्वा महादेवीं प्रणमेद्दक्षिभावतः । तर्पणादौ प्रकुर्वीत तृप्यतां ब्रह्मभैरव ॥
 आवाहने स्वपितृन् वै भैरवानिति कीर्तयेत् । तृप्यतां भैरवी माता पिता भैरव तृप्यताम् ॥
 आदौ च लिपुरापूर्वीं तर्पणे भैरवीं यजेत् । ज्योतिश्चोमाश्वमेधादौ यत्र यं प्रपूजयेत् ॥
 प्रणम्य शिरसा धोरो भैरवीं चिन्तयेद्दिशा । स्त्रियो दृष्टु । तथैकत्र युवत्यतिमनोहराः ॥ १२५
 ताभ्यस्त्रिपुरभैरव्याः प्रीतये चन्दनादिकम् । दद्यात्तत्त्वियं द्रव्यं मनसा चिन्त्य चण्डिकाम् ॥
 भैरवी प्रतिगृह्णाति भैरवोऽहं प्रतिग्रहे । कन्याया भाषणे श्रीमत्रिपुरायाः प्रपूजनम् ॥
 भैरवाय ददाम्यर्थं देवीं लिपुरभैरवीम् । एवं वदेत् प्रदाने तु कन्यकायाः प्रपूजने ॥
 कथितः समयाचारः साधकस्य सुसिद्धये । अताऽशक्तो भवेद्यस्तु तस्यार्थं लिख्यते स्तवः ॥
 लिपुरा लिपुरेशी च सुन्दरी पुरवासिनी । श्रीमालिनी च सिद्धाऽम्बा महात्रिपुरसुन्दरी ॥
 प्रकटाश्च तथा गुप्तस्तथा गुप्ततराः पराः । सम्प्रदायाः कुलकौला रहस्यातिरहस्यगाः ॥ १३०
 परापररहस्या च तथा कामेश्वरी शुभा । भगमाला नित्यविलक्षा भेषण्डा वहिवासिनो ॥
 महावज्रेश्वरी दूरी त्वरिता कुलसुन्दरी । नित्या नीलपताका च विजया सर्वमङ्गला ॥
 ज्वालांशुमालिनी चित्रा वशिनी शुभगा तथा । पूर्णाख्या च तथा ज्ञेया कामेशी मोदिनो तथा ॥
 विमला चाऽरुणा देवी जयिनी कुलभैरवी । सर्वेश्वरी तथा कौली वागीशी सर्वकामिनी ॥
 सिद्धेश्वरी तथा चोप्रा दुर्गा महिषमर्दिनी । स्वप्रावती शूलिनी च मातङ्गी सुरसुन्दरी ॥ १३५
 महाकाली महोप्रा च चित्ररूपा महोदरी । प्राणविद्या तथैकाक्षी चैकपादा महाङ्गुशा ॥
 वामा शिवा तथा ज्येष्ठा सुरूपा चालभाषिणी । लिखण्डा विशिरा शौरी गौरी विन्ध्यनिवासिनी ॥
 विभुर्जाया मधुमती तथा नीलसरस्तती । काली कुण्डमयी कुण्डरूपिणी वन्धुरूपिणी ॥
 वाला पूर्णा महादेवी नीललक्ष्मीति कथ्यते । क्षोभिणी नादिनी भद्रा ललिता बहुरूपिका ॥
 सर्वसम्पत्करी तारा भवानी विश्ववासिनी । लोटेश्वरी महाविद्या: कथितास्तव भैरव ॥ १४०
 उपासकान् महादेव शृणुवैकमनाः स्वयम् । मनुश्चन्द्रः कुवेरश्च मन्मथस्तदनन्तरम् ॥
 लोपामुद्रा मुनिनन्दी शकः सुन्दः शिवस्तथा । कोधभट्टाकश्चैव पञ्चमी च प्रकीर्तिता ॥
 दुर्वासा व्याससूर्यो च वशिष्ठश्च पराशरः । और्वो वहिर्यमश्चैव नैऋतो वरुणस्तथा ॥
 वायुविष्णुः स्वयम्भूश्च भैरवो गणकस्तथा । अनिरुद्धो भरद्वाजो दक्षिणामूर्तिरेव च ॥
 गणपः कुलपश्चैव वाणी गङ्गा सरस्ती । धात्री शैषः प्रमत्तश्च उन्मत्तः कुलभैरवः ॥ १४५
 क्षेत्रपालो हनूमांश्च दक्षो गरुडः एव च । प्रह्लादः शुकदेवश्च रामो रावण एव च ॥
 काषयपः कुम्भकर्णश्च यमदग्निर्भूं गुस्तथा । वृहस्पतिर्यदुध्रो ष्ठो दत्तात्रेयो युधिष्ठिरः ॥
 अर्जुनो भीमसेनश्च द्रोणाचार्यो वृषाकपिः । दुर्योधनस्तथा कुन्ती सीता च रुक्मिणी तथा ॥

सत्यभामा द्रौपदी च उर्वशी च तिलोत्तमा । पुष्पदन्तो महाबुद्धो वाणः कालश्च मन्दरः ॥

कैलासः क्षीरसिन्धुश्च उदधिर्हिमवांस्तथा । नारदो भीष्मकर्णो च मेरुश्चारुण एव च ॥ १५०

जनकश्च तथा कौत्सः कथिता व्रह्मसाधकाः । महाविद्याप्रसादेन स्वस्वकर्म समन्विताः ॥

एतेषां शुभनामानि नित्याविद्योपसेविनाम् । प्रातः काले शुचिर्भूत्वा यः पठेत् प्रयतात्मना ॥

पूजयेद् वा शुचिर्भूत्वा प्रसीदामि कुलग्रिये । अशुचिर्वा निरालम्बा सालम्बा वा कुलान्तिके ॥

नित्यपूजाफलं तस्य ददामि वरमीप्सितम् । चक्रसंकेतकं चैव गुरुसंकेतकन्तथा ॥

मन्त्रसंकेतकं चैव नामसंकेतकन्तथा । समयाचारसंकेतमकृत्वा योऽत वर्तते ॥ १५५

जपपूजार्चनं होमोऽभिचाराय प्रकल्पते । एवं स्तोतं पठित्वा तु सङ्केतमानयेद् ध्रुवम् ॥

अथ बक्ष्यामि शाकानां नैमित्तार्चनमुत्तमम् । अथ वैशाखमासस्य शुक्रप्रतिपदीश्वरि ॥

व्राह्मणे मुहूर्ते उत्थाय स्नानं सन्ध्यामुपास्य च । मनोऽशे रहसि स्थाने पूर्वमिमुखमास्थितः ॥

आत्मानं गन्धपूज्याद्यैरलङ्घकृत्य विधानतः । कृत्वा पुरोदितान् न्यासान् देवताभावमास्थितः ॥

मत्स्यमांसादिविधिवद्भूत्यभोज्यसमन्वितम् । अर्ध्यं निवेद्य तच्छेषं शत्रुघ्ना सह पिवेत्ततः ॥ १६०

यौवनोल्लाससहितो निर्विकल्पेन चेतसा । ध्यायंस्तन्मण्डले देवीमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥

जप्त्वा समर्प्य तत्पूजां देवताश्च समुद्दरेत् । एवं शुक्रप्रतिपदं समारभ्य दिने दिने ॥

कुर्याज्जपार्चनं कृष्णचतुर्दश्यन्तमस्मिके । अमावस्यादिने धीरः पूजयेद्भक्तकौलिकान् ॥

त्रिसप्त नवं पञ्च वा वित्तशाढ्यविवर्जितः । एवं यो मासमातन्तु कुर्यात् सूर्योदयार्चनम् ॥

देवता तस्य सन्तुष्टा ददाति फलमीप्सितम् । यत्किञ्चिद्दुदिते सूर्ये मण्डले स्वेष्टदेवताम् ॥ १६५

ध्यात्वा सावरणां सम्यक् प्रजपेत्तु विधानतः । षोडशैरूपचारैस्तु चक्रपूजापुरःसरम् ॥

कुलदीपान् प्रदर्श्याऽथ साधको भावतत्परः । मध्याहे पूजयेद्वापि सायाहे वापि पूजयेत् ॥

स तत्फलमवाप्नोति योगिनीनां प्रियो भवेत् । काञ्छक्षितां लभते सिद्धिं देववद्विचरेद्भुवि ॥

माघशुक्रप्रतिपदि दिवावसानके वुधः । स्नात्वा शुक्राभ्वरधरः सायं सन्ध्यामुपास्य च ॥

सूर्यार्चनोक्तमार्गेण सर्वद्रव्यसमन्वितः । यौवनोल्लाससहितश्चन्द्रस्थां देवतां स्मरन् ॥ १७०

देवीं संपूज्य विधिवच्चन्द्रमण्डलवासिनीम् । चन्द्रास्तोदयपर्यन्तं जपेन्मन्त्रमनन्धीः ॥

एवं प्रतिदिनं शुक्रचतुर्दश्यन्तमर्चयेत् । पौर्णमास्यां यथाशत्रुघ्ना पूजयेच्छक्तिकौलिकान् ॥

एवं यः कुरुते भक्ता शुक्रपक्षार्चनं सदा । सर्वपापविशुद्धात्मा सर्वैश्वर्यसमन्वितः ॥

सर्वलोकैकसंपूज्यः शिववद्विचरेद्भुवि । शुक्रपक्षार्चनं यद्वत्तद्वत् पक्षे सितेतरे ॥

यः करोति विधानेन सर्वान् कामान् समश्चुते । इह शुक्राऽखिलान् भोगान् देववत् पियदर्शीनः ॥ १७५

योगिनीवीरमिलनं लभते नात संशयः । अथ काञ्चिकमासस्य शुक्रप्रतिपदि ध्रुवम् ॥

स्नात्वाऽऽचम्य च शुद्धात्वा न्यासान् कृत्वा पुरोदितान् । प्रसुप्ते जीवलोके तु मुदितात्मा महानिशि ॥

सूर्यार्चनोक्तविधिना सर्वद्रव्यसमन्वितः । आजयेनानामिकाङ्गुष्ठे वत्तिं प्रज्वालय साधकः ॥

पञ्चवर्णरजश्चिते वसुपतसरोह्वहे । मधुसम्पूर्णकलसे कांशयपाते मनोहरे ॥
 दीपं संस्थाप्य पुरत उत्तराभिमुखस्थितः । दोपे सावरणां देवीं ध्यात्वा विधिवदर्चयेत् ॥
 यौवनोल्लाससहितो दीपस्थां देवतां स्मरन् । जष्टोत्तरसहस्रन्तु जपेन्मन्त्रमनन्यधीः ॥
 एवं समर्चयेत् कृष्णचतुर्दश्यन्तमम्बिके । अमावस्यादिने शक्ता पूजयत् शक्तिकौलिकान् ॥
 एवं कृते महादेवी प्रीता भवति सर्वदा । सर्वकामसमृद्धात्मा सर्वेश्वर्यसमन्वितः ॥
 सर्वलोकैकसम्मान्यः सञ्चरेच यथा सुखम् । अष्टाष्टकार्चनं कुर्याच्छक्तश्चेदेकवासरे ॥

अथवाऽष्टदिनेष्वेवाथवा द्वाष्टदिनेषु वा । द्वातिंशहिवसेष्वेव चतुःषष्टिदिनेषु वा ॥
 गुरुणा कारयेदेत् कमज्ञे नाऽपरेण वा । कमज्ञश्चेत् स्वयं कुर्याद्वित्तशाष्ट्यविवर्जितः ॥

मूलाष्टकन्तु वाहागायश्चासिताङ्गादिभैरवाः । मङ्गलाद्यैश्च निषुणैरष्टभिः शक्तिभिस्तथा ॥
 मूलाष्टकोद्भवानीति प्रसिद्धानि कुलागमे । अक्षोभ्यादिचतुःषष्टि मिथुनानि समर्चयेत् ॥

पूर्वोक्ते न विधानेन यथा विभवमर्चयेत् । कमलोपं न कुर्वीत स्वेष्टकायार्थसिद्धये ॥
 गन्धपुष्पाक्षताद्यैश्च मत्स्थमांसासवादिभिः । भक्ष्यभोज्यादिभिर्नानापदार्थः षड्सान्वितैः ॥

सम्यक् सन्तोषयेत्तानि मिथुनान्यतिभक्तिः । प्रौढान्तोल्लासपर्यन्तं कुर्यात् श्रीचकपूजनम् ॥
 एवं यः कुरुते भक्ता सकुदष्टाष्टकार्चनम् । ब्रह्मविष्णुमहेशादि देवताभिः स पूज्यते ॥

किं पुनर्मानवाद्यैश्च साक्षाच्छिव इवापरः । यदर्चनाच्चतुःषष्टि योगिनीगणसंस्तुतः ॥
 अव्याहताज्ञः सर्वत पूज्यते देववद्भुवि । पुनरावृत्तिरहितो निवसेच्छिवसन्निधौ ॥

अस्मात् परतरा पूजा नास्ति सत्यं न संशयः । कुलपूजां विना चक्रे नाधिकारः कथञ्चन ॥
 विना यन्वेण पूजा चेत् देवता न प्रसीदति । कुलपूजां सुनियतं यः करोति स कौलिकः ॥

सर्वदा समवाप्नोति योगिनीवीरमेलनम् । नीचोऽपि वा सकुदक्तग्रा कारयेद् यः कुलार्चनम् ॥
 स सद्गतिमवाप्नोति किमुताऽन्ये द्विजातयः । तस्मात् सर्वप्रथलेन सर्वावस्थासु सर्वदा ॥

कुलपूजारतो भूयादभीष्ट फलसिद्धये । वेदशास्त्रोक्त मार्गेण कुलपूजां करोति यः ॥

तत्समोपस्थिता नित्यं शिवेन सह शङ्करी । इदं सत्यमिदं सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः ॥

इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये पञ्चदशोल्लासः ॥ १५ ॥

षोडश उल्लासः

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि कुलदीक्षां सुसिद्धये । अदीक्षितकुले यो हि साधनं समुपाचरेत् ॥

स महापातको भूत्वा रौरवं नरकं ब्रजेत् । अदीक्षितकुलासङ्गात् सिद्धिहानिः प्रजायते ॥

तत् कथाश्रवणं चेत् स्यात्तत्त्वपागमनं यदि । स कुलीनः कथं चैव पूजयेत् परमेश्वरोम् ॥

दीक्षिता न च योषा चेत् कथं स्यात् कुलपूजनम् । यत् कुले कुलदीक्षा तु न स्यात् पापी स पव हि ॥

कुलपूजा न चेच्चैव कुलमन्त्राः पराद्भुखाः । परयोषा यदि स्याच्च स्वयं तस्या गुरुर्भवेत् ॥ ५

निजकान्तां समानीय सुशीलां सुयशस्त्रिनीम् । कुलभक्तं गुरुं प्राथ्यं दीक्षयेत् कुलदीक्षया ॥

शिवश्च कौल पव स्याच्छिवाः स्युः सर्वदेशिकाः । गणेशो गाणपत्यश्च गणदीक्षाप्रभुर्यतः ॥

सुरः सौरास्तथा चैव विष्णुर्विष्णुपरायणाः । कुलीनः सर्वमन्त्राणामधिकारी भवेत् सदा ॥

ततः सुदीक्षितं कुर्यात् कुलं गुरुः प्रयत्नतः । दीक्षायां कुलपूजायां शिष्यत्वे यदि वा गुरौ ॥

लज्जापरं कुलं यत् विद्यापि तत्र निद्रिता । अधस्तात् दृष्टिपातेन तस्य विद्याऽप्यधोमुखी ॥ १०

निमीलनात्ततो विद्या साधकं मारयेद्भुवम् । पार्वतिलोकनैव व्याधिदारिद्रपीडिता ॥

चतुर्दिंगालोकनेन उच्चाटनगतो भवेत् । एतादूशं कुलं चैव यदि कुर्यात् कथश्चन ॥

तदा कुलगुरुं प्राथ्यं कारयेद्दीक्षितं ततः । एतादूशकुलस्यात्रे प्रयोगः फलदो न हि ॥

इत्यादि शिक्षया चैव शिक्षिता कुलजा सती । परानन्दरसाधूर्णहृदया लोललोचना ॥

मालालङ्गारशोभाद्या रक्तवस्त्रविभूषणा । ताम्बूलपूरितमुखी सिन्दूराञ्जनसंयुता ॥ १५

गुरुवक्रात् प्रयोगार्थं सोत्सुका साधकप्रिया । देवीवाहं देवदेव उपदेशं समाचर ॥

एवमुक्ते कुले चैव देवोऽहं श्रणु पार्वति । इत्युक्ता सर्वशङ्गारवेशाद्यः स्थिरमानसः ॥

जप्त्वा ब्राह्मणादिकाः शक्तीः पूर्वमन्त्रेण सेवयेत् । तद्गोत्रे देयमन्त्रस्य न्यासजालं प्रविन्यसेत् ॥

निजपुत्रीवदाचार्यस्तद्भालपटले लिखेत् । शक्तिचक्रं विधाऽवेष्ट्य तत्र कामकलां लिखेत् ॥

तन्मध्ये देयमन्त्रेण दर्भितं नाम रञ्जितम् । तत्र देवीं समावाहा ध्यात्वा तान्तु प्रपूजयेत् ॥ २०

ततस्तपुत्रिकाकर्णे ऋषिभिर्न्दः समन्वितामूः । मूलविद्यां विधाऽवृत्तां कथयेत् वामकर्णके ॥

नाम कुर्यात्ततस्तस्याः कान्तं साधकसत्त्वम् । मातृपितृकृतं नाम वर्जयित्वा वदेत्ततः ॥

अद्यप्रभृति पुत्रि त्वं कुलपूजार्चनैरता । सकुलाङ्गां समादाय लज्जालस्यविवर्जिता ॥

यथोपदिष्ट विधिना सामरस्यं समाचर । इत्यनुज्ञां गुरोलंब्धवा प्रणमेहण्डवद्भुवि ॥

ताहि नाथ कुलाचारपक्षिणीपद्मनायक । हृतपादाम्भोरुहच्छायां देहि मूर्च्छिं यशोधन ॥

विधिना स्तवनं कृत्वा गुरवे दक्षिणां ददेत् । सर्वस्वं गुरवे दद्यात्तदर्धं वा दद्यायुजे ॥

दक्षिणांश्च यथाशक्ता प्रदत्त्वा गुरवे सुधीः । स्तुत्वा नत्वा यथाशक्ता स्वकल्पोक्तं समाचरेत् ॥

उपदिष्टा यदा देवी तदा देवी तु पुत्रिका । पूजार्हा च यदा देवी तदा माता न संशयः ॥

सर्वथा पितुपुत्रीभ्यां मूलयोगो न दृश्यते । तत्कृत्वा तेन पापेन उभौ नरकगामिनौ ॥
 हुम्बुके चान्यशाखज्ञे पशुश्रामे तथैव च । न कर्त्तव्यं न कर्त्तव्यं न च वाच्यं कदाचन ॥ ३०
 एवं कृते गुरौ शिष्ये मम शापो भविष्यति । साङ्गवरणपूजादौ यदा न क्षयते कुलम् ॥
 तदा मूर्धिनं गुरुं ध्यात्वा कुलामृतरसेन तु । तर्पयित्वा कुलं ध्यात्वा जपेन्मन्त्रं निराकुलः ॥
 नियमः पुरुषे ह्ये यो न योपितसु कदाचन । न न्यासो योषिताङ्गापि न ध्यानं न च पूजनम् ॥
 रात्रौ षडङ्गमाचर्यं जपं कुर्यात् समाहितः । सर्वविद्याप्रयोगन्तु ततः कुर्यात् सुसाधकः ॥ ३५
 अथातः कुलपुष्पस्य विभानं कथ्यतेऽप्युना । यत्प्राप्य कुलदेवेन लभ्यते वाङ्मित्रं महत् ॥
 ऋतुकाले महादेवी सुषुम्णामध्यवर्त्तिनो । अमृतं वर्षते सा तु लिदिनं पृथिवीतले ॥
 तदिने तत्र वीरेन्द्रो यदि विद्यां समुच्चरेत् । पूर्णमेव भवेत्स्य सफलं च मनीरथम् ॥
 तस्मात् सर्वप्रथमेन कुलं वीक्ष्य जपं कुरु । आनीय प्रमदां दिव्यां प्रमत्तां यौवनान्विताम् ॥
 सुस्मापितां सुशीक्षितां सुनासां वारुहासिनीं । सर्वदानन्दहृदयां घृणालज्जाविवर्जिताम् ॥
 गुह्यमकां सुवेशाङ्गे देवतापूजने रत्नम् । स्वकान्तां परकान्तां वा संस्थाप्य तूलिकोपरि ॥ ४०
 न्यासजालं प्रविन्यस्य साधकोऽक्षुब्धमानसः । तस्यास्तु मदनागारे पूजयेत् परमेश्वरीम् ॥
 स्वयमक्षोभितो भूत्वा स्वयमभु कुसुमं लभेत् । शिवहीना यदा शक्तिः सर्वादौ वर्षते हि यत् ॥
 तदेव परमं पुण्यं स्वयमभुकुसुमाख्यकम् । तद्रव्यप्राप्तिमात्रेण किं न सिद्ध्यति भूतले ॥
 स्वयमभुकुसुमं द्रव्यं लैलोक्ये चाति दुर्लभम् । स्वेच्छाऽस्तुमती शक्तिः साक्षादेवी महेश्वरी ॥
 तस्याः पुण्यं साधकेन रक्षणीयं प्रयत्नतः । वस्त्रालङ्कारपुष्पैश्च शक्तिं परिपूजयेत् ॥ ४५
 दीक्षिताया यथाकाले पुण्यं भवति नित्यशः । कुलपुण्यं तदेव स्यात् सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥
 कुण्डोद्भवञ्च गोलोत्थं पूर्वैव कथितं मया । कुण्डोद्भवं सिद्धिप्रदं प्रकारान्तरमुच्यते ॥
 यथायोग्यं समानीय शक्तिं पूर्वोदितां शुभाम् । स्वकल्पोकं समाचर्यं साधको जितमानसः ॥
 चर्व्यं चोष्यं निवेद्याथ वस्त्रालङ्करणादिकम् । पूजयेदक्षतैः शुद्धैः तस्या मदनमन्दिरम् ॥
 भावयेत् कामभावेन स्वयमचयुतमानसः । शुद्धमन्त्रौषधेनैव मथयेन्मदनालयम् ॥ ५०
 मथ्यमानेऽपि तस्यां हि जायते तत्त्वमुत्तमम् । गृहीयात्तत् प्रयत्नेन द्रव्यं कुण्डोद्भवं शुभम् ॥
 एतच्चतुष्यं द्रव्यं मन्त्रसिद्धैश्च कारणम् । एतेषां द्रव्यमध्ये तु स्वयमभुकुसुमं महत् ॥
 क्वचिद्गन्धर्वराजेन लभ्यते वा नवा पुनः । लब्धवा तत्परमं द्रव्यं लाक्षारससमन्वितम् ॥
 कस्तूरीं कुड़कुमं चैव चन्दनेन सुमिथितम् । रक्तेन चन्दनेनापि वटीं कृत्वा सुगोपयेत् ॥
 पूर्वोक्तमतो वीरो विशेष्य मन्त्रराजकम् । लिखित्वा पूजयेद्भक्ता यां तिथिं प्राप्य साथकः ॥ ५५
 सुप्रादिदोषदुष्टा ये मन्त्रा विद्याश्च कीर्तिं ताः । प्रवृद्धास्तत्प्रयोगेन यावत् सा पुनरागता ॥
 द्वितीयायां गते चैव दृश्या जाता कलावती । तिथिक्रमेण सा देवी पौर्णमास्यां फलप्रदा ॥
 तत्र प्रयोगमात्रेण कृष्णपक्षे विशेषतः । क्षीणातिपूर्णतां याति यावत् सा तिथिरागता ॥

ततः प्रयोगं विद्यानां मन्त्रादीनाश्च कारयेत् । एवं यथा प्रबुद्धां सा नैव तादृक् कदाचन ॥
स्त्रयम्भुकुम्भैः पूजां प्रत्यहं यः समाचरेत् । योगिन्यश्च महानागा राक्षसा दानवाश्च ये ॥ ६०
राजानश्च ख्यिः सर्वा नित्यं वश्या भवन्ति हि । एतेनाक्षतयोगान् मधुमतीसिद्धिमालभेत् ॥
प्रत्येकेन लभेत् सिद्धिं कुम्भाद्यैर्यथाविधि ॥ अथ वक्ष्ये च शाकानां काम्यपूजनमुत्तमम् ॥
रक्तपद्मैर्यंददेवीं समस्तरशिमसंयुताम् । विधिवल्लिखिते यन्ते कुलाचारेण रात्रिके ॥
मासमालेण बीराणां महापातककोट्यः । जन्मान्तरकृताः सर्वे नाशमायान्ति निश्चितम् ॥ ६५
लक्ष्मीस्तस्य गृहे बश्या मुस्थिरा भवति ध्रुवम् । जवापुष्पैश्चकराजं पूजयेन्मासमालकम् ॥
कुलाचारेण रात्रौ च मन्त्रिणां भक्तिभावतः । ब्रह्महत्यादि पापांश्च पूर्वजन्मकृतानपि ॥
नाशयेन्नात्र सन्देहो धनवान् जायते नरः । केतकीतरुणैः पवैः पूर्ववत् पूजयेच्छिवाम् ॥
उपपातकसङ्घांश्च मासमालेण नाशयेत् । सौभाग्यमतुलं तस्य जायते नात्र संशयः ॥
शतपद्मैर्मनोरम्भैः पूजयेन्मासमालकम् । पूर्ववत् परमेशानि सर्वपापं विनाशयेत् ॥ ७०
चम्पकैः सुमनोरम्भैः पूजयेत् पूर्ववच्छिवाम् । मासमालेण हन्त्येव पातकान् पूर्वजन्मजान् ॥
सौभाग्यं वा लभेन्मन्त्री भगवत्याः प्रसादतः । श्वेतपद्मैर्महादेवीं पूजयेद्दक्तिभावतः ॥
पूर्ववन्नाशयेत् पापान् लिंशज्जन्मकृतानपि । मासमालेण सकलान् मोक्षस्तस्य करे स्थितः ॥
वन्धूक्कुम्भैर्देवीं मासमालेण पूजनात् । त्रैलोक्यं वशं तस्य सर्वपापं प्रणाशयेत् ॥
विलवपद्मैश्च जलजैः सहैव परिपूजयेत् । पूर्ववत् परमेशानीं मासमालं न संशयः ॥ ७५
समृद्धिमान् भवेत् सोऽपि सर्वपापहरः सदा । मलिलकामालतीजातीकुन्दैश्च शतपदकैः ॥
श्वेतोत्पलैः प्रसूनैश्च पूजयेन्मासमालकम् । कुलाचारकमेणैव पातकान् शतजन्मजान् ॥
ब्रह्महत्यादिजनितान् नाशयेन्नात्र संशयः । मुक्तिस्तस्य करे सत्यं बाचांपतिसमो भुवि ॥
अगस्त्यवालवन्धूकजवारकोत्पलैः समम् । पूर्वकमेण संपूज्य मासमालं प्रयत्नधीः ॥
पातकान् नाशयेन् मन्त्री साक्षात् कामसमां भवेत् । चम्पकैः पाटलैर्देवीं वकुलैर्नागकेशरैः ॥ ८०
कहारैः सिन्धुवारैश्च पूजयेत् पूर्ववत् क्रमात् । सौभाग्यमण्डलं तस्य मासमालेण निश्चितम् ॥
महापातकयुक्तो वा यदि देवीं प्रपूजयेत् । शमीदूर्वाङ्गुराश्वलथपल्लवैरथवाऽर्कजैः ॥
मासेन हन्ति कलुषं सप्तजन्मकृतं ध्रुवम् ॥ अथातः सर्वविद्यानां लिख्यते सिद्धिकारणम् ॥
व्राह्मणाद्यष्टकुलैः साध्यं साधकः स्थिरधीः शुचिः । चतुष्पथे वा नद्यां वा बटमूले तिशूलके ॥
प्रेतभूमी विलवमूले हड्डे वा राजवेशमनि । सिन्धूरेण लिखेन्मन्त्रं बिपुलं साध्यदर्भितम् ॥ ८५
ततः समूज्य विधिवत् कुलं कुलरसेन च । तर्पयित्वा तदन्तस्थः प्रजपेत्रिशिवारतः ॥
ततो लक्ष्मप्रमाणेन सिद्धिस्तावद्भवन्ति हि । अथ रात्रौ पुण्यगेहे उद्याने वा सुरालये ॥
आनीय कुलजां देवीं मूलमन्त्रेण दीक्षयेत् । ततः पूर्वोक्तरूपेण कुलक्षोभं समाचरेत् ॥
रत्नपूजाविद्यानं हि कथशामि वितेष्वतः । पुष्पाणि रत्नयेद्वारो माणिक्यघटितानि च ॥

तैस्तु पूजा प्रकर्त्तेष्या चक्रराजस्य पूर्ववत् । नानापुष्टैः सुगन्धैश्च कर्पूरक्षोदचर्चितैः ॥
 ६०
 एकविंशतिरावेण विंशति धरणीभुजाम् । दासभूताः भवन्त्येव महारोगांश्च नाशयेत् ॥
 सूर्यवत् कान्तिमान्मन्त्री जायते नात्र संशयः । मुकारत्तरज्ञितानि स्वर्णपुष्पाणि साधकैः ॥
 तैस्तु पूजा प्रकर्त्तेष्या नानारत्नैश्च पूर्ववत् । एकविंशतिरावेण राजपुत्री वशीभवेत् ॥
 कलाकान्तियुतो वीरो जायते सुभगः क्षितौ । प्रवालघटितैः स्वर्णपुष्टैस्तु वहुभिर्यंजेत् ॥
 पूर्ववत् परमेशानीं कुलाचारकमेण तु । पुष्टैश्च विविधैश्चैव सप्ताहाच्च सुनिश्चितम् ॥
 कूरास्तस्य वशाः सर्वे वैरिवर्गांश्च नाशयेत् । तथा मरकतक्षितस्वर्णपुष्टैश्च पूजयेत् ॥
 ६५
 एकविंशतिरावेण नानापुष्टैः क्रपादयजेत् । विश्विवत् तस्य वरदा भैरवी भवति स्थिरम् ॥
 पद्मरागमहारत्ननिर्मितैः स्वर्णसंयुतैः । कुसुमैरर्चयेचक्रं त्रिसप्ताहात् सुनिश्चितम् ॥
 सुरास्तस्य वशाः सर्वे वृहस्पतिसमो भवेत् । सुवर्णरचितैः पुष्टैर्वर्जकेशरवर्जितैः ॥
 एकविंशतिरावेण मोहयेज्जगतीमिमाम् । देवा दैत्या वशास्तस्य जायन्ते नात्र संशयः ॥
 ७०
 इन्द्रनीलमयैः स्वर्णपुष्टैश्चक्रं समर्चयेत् । एकविंशतिरावेण तथा नीलैश्च नीरजैः ॥
 वैरिणो नाशमायान्ति शेषा वश्या भवन्ति हि । गोमेदघटितैः पुष्टैः स्वर्णपुष्टैर्यजेद्वुष्टः ॥
 किंशुकैः कुन्दपुष्टैश्च पूर्ववत् परमेश्वरोम् । सप्ताहाद्वैरिणो वश्या धातस्तेषु प्रजायते ॥
 त्रिसप्ताहान्महापापसञ्चयं नाशयेत्ततः । स्वर्णरत्नमयैः पुष्टैर्नवैरेव प्रपूज्यते ॥
 तदाश्वमेधदशकं फलं भवति निश्चितम् । क्रत्यादयस्तद्वश्या हि भवन्त्येव न संशयः ॥
 ७५
 वैदूर्यघटितैः पुष्टैः पूजयेचक्रमुत्तमम् । सचम्पकादिभिर्धीरख्लैलोकयं स्तम्भयेत् क्षणात् ॥
 एकविंशतिभिर्वर्तमहापापहरो भवेत् । निर्माल्यभूतैः कुसुमैरर्चितैः परमेश्वरीम् ॥
 नानारत्नमयैः स्वर्णपुष्टैर्यदि शिवां यजेत् । तदा देवाश्च सुनयः पञ्चगा राक्षसादयः ॥
 सर्वे वश्या भवन्त्येव त्रिसप्ताहात्र संशयः । जन्मकोटिभवं पापं नाशयेन्नात्र संशयः ॥
 ८०
 स्वर्णवर्णमयैः पुष्टैर्मासमेकं प्रपूजयेत् । तदाश्वमेधदशकफलं भवति सर्वदा ॥
 स्वर्णरत्नानि पुष्पाणि यदि न स्युस्तदा शृणु । पूर्वोदितस्वपुष्टैश्च पूजा कार्या सुसाधकैः ॥
 ८५
 यद्यत् पुष्टं यत् यत् देयं तत् महात्मना । तत् तत्वैव दातव्यं यद्यातव्यं सुखेच्छया ॥
 अलङ्कारस्वरूपेण पूजयेचक्रनायिकाम् । केवलं योनिपुष्टैस्तु त्रैलोकयं स्तम्भयेद्वृशम् ॥
 मासमावेण पापानि सप्तजन्मभवान्वयि । नाशयेन्मोहयेत् सर्वान् समुद्रवलयां धराम् ॥
 अथेदानीं प्रवक्ष्यामि तिपुरावीजसाधनम् । शुक्लाम्बवरवरो धीरः शुक्लगन्धादिभूषितः ॥
 ९०
 शुक्लालङ्काररचितः शुक्लमाल्यान्वितः शुचिः । शुक्लगो ब्रह्मचारी तु शुक्लासनपरिग्रहः ॥
 पूजयेत् शुक्लपुष्टैस्तु नैवेद्यैर्धवलैस्तथा । पिष्टकं पायसं दुर्घं अन्नं वहुविधन्तथा ॥
 शक्तरा मोदकं चैव नानाफलसमन्वितम् । कृतसङ्कल्पवीरेन्द्रः साधयेद्वाग्भवाक्षरम् ॥
 ९५
 वाग्भवाक्यां जपेद्विद्यां वागीशीं संसरन् बुधः । कर्पूरधवलां शुभ्रपुष्पाभरणभूषिताम् ॥

अत्यन्तशुभ्रवसनां बज्रमौकिकभूषणाम् । मुकाफलसमुद्भूतजपमालालसत्कराम् ॥

पुस्तकं बरदानश्च दधतीमभयप्रदाम् । एवं ध्यात्वा प्रपूज्यैव वागीशीं साधकोत्तमः ॥

मूलादिव्यरन्ध्रान्तं स्वत्पीयूषवर्षिणीम् । तस्माज्ञोतिर्मयीं धयायेत् जिह्वायेऽमृतरूपिणीम् ॥

विभाष्य प्रजपेन्मन्तं पुरश्चरणसंख्यकम् । ततश्च नष्टहृदयो ग्राम्यो मूर्खोऽतिपातकी ॥

शठोऽपि यः पदं स्पष्टमक्षरं बक्तुमक्षमः । जडो मूर्खोऽतिरुमेधा गतप्रज्ञो विनष्टधीः ॥

सोऽपि सञ्चायते वाग्मी वाचस्पतिरिवापरः । सत् पण्डितघटायोपजेताऽप्रतिहतप्रभः ॥

सत्तकं पदवाक्यार्थशब्दालङ्कारसारवित् । सुकुमारतररूफार बृत्तालङ्कारपूर्वकैः ॥

१२०

पदगुम्फैर्महाकाव्यकर्त्ता सोऽपि प्रजायते । वैदवेदाङ्गवेदान्तसिद्धान्तज्ञानपारगः ॥

१२५

ज्योतिःशास्त्रेतिहासादिमीमांसास्मृतिसारवित् । पुराणरसवादादिगारुडानेकमन्तवित् ॥

पातालशास्त्रविज्ञानभूततन्त्रार्थतत्त्ववित् । विचित्रचित्रकर्मादिशिलपानेकविचक्षणः ॥

सर्वभाषारूपज्ञानी समस्तलिपिकर्मवित् । नानोशास्त्रादिशिक्षादिवेत्ता भुवनविश्रुतः ॥

सर्ववाङ्मयवेत्ता च सर्वज्ञो भुवि जायते ॥ अथ कामकलासक्तः साधको रक्तमन्दिरे ॥

१३०

रक्तालङ्कारसंयुक्तो रक्तगन्धानुलेपनः । रक्तवस्त्रावृतः सम्युक्तमध्ये कामकलात्मना ॥

रक्तपुष्पैश्च विविधैः नैवेद्यै रक्तसन्निभैः । नानोपहारवलिभिः कुड्कुमादिभिरचंथेत् ॥

मूलादिव्यरन्ध्रान्तं स्फुरद्दीप्तिस्वरूपिणीम् । वन्धूककुमुकारकान्तिभूषणभूषिताम् ॥

इक्षुकोदण्डपुष्पेषुवराभयलसत्कराम् । उद्दीपकान्तिसिन्दूरभालतिनयनान्विताम् ॥

एवं सञ्चिन्त्य बीरेन्द्रः पूजयेत् परमेश्वरीम् । यथोक्तसंख्यं संजय्य कामराजं सुसाधकः ॥

१३१

चिन्तयेत् परमेशानीं तैलोक्यं मोहयेत् क्षणात् । राजानो वशमायान्ति पत्रगा राक्षसाः सुराः ॥

कन्दर्प इव बीरेन्द्रो योषितां मानहारकः । मनश्चिन्तितयोषितु दासीवद्वशगा भवेत् ॥

तदृष्टिपथगा नारी सुरी वायथवाऽसुरी । विद्याधरी किन्नरी वा यक्षी नागाङ्गनाऽथवा ॥

प्रचण्डतरभूपालकन्यका सिद्धकन्यका । ज्वलन्मदन्दुष्ट्रे क्षयदहनोत्तमानसा ॥

किलन्ना प्रचलितापाङ्गा विमूढा मदविह्वला । निवेदितात्मसर्वस्वा वशगा तस्य जायते ॥

१३२

चलज्जलेन्दुसङ्काशा बालार्ककिरणारुणा । चिन्तिता योषितां योनौ क्षोभयति च तत्क्षणात् ॥

सैव सिन्दूरवर्णाभा हृदये चिन्तिता सती । सम्मोहोन्मादनारोपचित्ताकर्षकरी तथा ॥

नियोजिताऽथवा मूर्धिनं वर्षन्ती रक्तविन्दुभिः । धारणासम्प्रयोगेण करोति वशं जगत् ॥

आकर्षयेत्तदा शीघ्रं रम्भाश्चापि तिलोत्तमाम् । रक्तवर्णां स्त्रियं ध्यात्वा तदीयमहसा ततः ॥

तस्या मूर्धिनं सरेद्विद्यां स्वत्पीयूषवर्षिणीम् । ध्यायन् सम्मोहयेन्नार्देण भद्रनोत्तमानसाम् ॥

१३३

क्षणमात्रेण बीरेन्द्रस्त्वैलोक्यं वशमानयेत् । एतत्कामकलाध्यानात् पञ्चकाम इवापरः ॥

श्रीं ह्रीं वलीं हूं ततः संसु क्रमेण परियोजिताः । यन्त्रं विद्यात् कामस्तु मन्मथान्तर्गतो भवेत् ॥

कन्दर्पसम्पूर्टं कृत्वा कोणगर्भगतं ततः । मकरध्वजसंज्ञान्तु सर्वमेतत् सुसाधकः ॥

१३४

मीनकेतुगतं कुर्यात् मोहयेज्जगतीमिमाम् । तैलोवयमोहनो नाम प्रयोगोऽयं प्रदर्शितः ॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि शक्तिवीजस्य साधनम् । सृष्टिसंहारपर्यन्तां शरीरे चिन्तयेत् पराम् ॥ १५०
 स्ववत् पीयूषधाराभिर्वर्षन्तीं विषहारिणीम् । हेमप्रभाभासमानां विद्युल्लतासमप्रभाम् ॥
 स्फुरच्चन्दकलापूर्णकपालं वरदाभये । ज्ञानमुद्राञ्च दधतों साक्षादमृतरूपिणीम् ॥
 एवं ध्यात्वा जपेन्मन्त्री हेमाभैरुपचारकैः । पूर्वसंख्यं जपेद्वीजं नानाविघ्नं विनाशयेत् ॥
 एतस्याः स्मरणाद्वीरो नीलकण्ठत्वमागतः । वैनतेयसमो मन्त्री विषभारं विनाशयेत् ॥ १५५
 नागा दर्शनमत्तेण जडीभवन्ति तत्क्षणात् । भूतप्रेतपिशाचांश्च नाशयेन्नात् संशयः ॥
 चातुर्थिकज्वरान् सर्वानपस्मारांश्च नाशयेत् । दुष्टव्याधिग्रहांश्चैव डाकिनीरूपिका गणाः ॥
 यश्चराक्षसवेतालैङ्गिनेत इव दृश्यते । अथवा येन विद्येयं परिपूर्णा विचिन्त्यते ॥
 नाभिमण्डलहृतपञ्चमुखमण्डलमध्यगा । पद्मरागमणिस्वच्छा चिन्तनात् साधकस्य च ॥
 तस्याष्टगुणमैश्वर्यमचिरात् सम्प्रवर्तते । तन्नामस्मरणान्मन्त्री योगिनीनां भवेत् प्रियः ॥ १६०
 मातृचक्रं तस्य काये तेन सार्धं सुखी भवेत् । पुत्रवान् धनवान् धीरो मन्त्रं ध्यात्वा न संशयः ॥
 विलिख्य चक्रराजन्तु परिपूर्णां प्रपूजयेत् । प्रयच्छति महादेवी खेचरीसिद्धिमुक्तमाम् ॥
 चतुःषष्ठियुताः कोद्धो योगिणीनां महोजसाम् । चक्रमेतत् समासाद्य स्थितास्ता नात् संशयः ॥
 पूर्णविद्याजपात् सर्वे वश्या भवन्ति निश्चितम् । क्षोभयेत् स्वर्गमूर्लोकं पातालतलवासिनः ॥
 क्षोभयन्तयेव वीरेन्द्राः महाविद्याप्रसादतः । बागभवात् वाक्पतित्वञ्च कामात् कामसमो भवेत् ॥ १६५
 शिवत्वं शक्तिवीजेन त्रिकूटे सर्वमालभेत् । सर्वसिद्धिर्भवत्येव कूटतयस्य जापतः ॥
 इति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावली निर्णये षोडशोऽष्टासः ॥

सप्तदश उल्लासः

अथ वद्ये च मन्त्राणां शिखां सिद्धिप्रदायिकाम् । यस्य विज्ञानमात्रेण क्षिप्रं विद्या प्रसीदति ॥

मूलरन्ध्रे तु या शक्तिर्भुजगाकाररूपिणी । तत्र यश्च भ्रामावत्तोऽपान इत्युच्यते वुधैः ॥

नीवारयुक्तविधिना कूजन्ती सततोत्थिता । गच्छन्ती व्रज्ञरन्ध्रे ऽपि प्रविशन्ती स्वकेतने ॥

यातायातक्रमेणैव कुर्यात्तल मनोलयम् । तेन मन्त्रशिखा जाता सर्वमन्त्रप्रदीपिका ॥

तमःपूर्णगृहे यद्वत् न किञ्चित् प्रतिभासते । शिखाहीनास्तथा मन्त्रा न सिद्ध्यन्ति कदाचन ॥ ५

शिखोपदेशः सर्वत्र गोप्तव्यः साधकेन च । विनाऽनेन न सिद्ध्यन्ति कल्यकोटिशतैरपि ॥

चतुर्विधा तु या सुषिर्यस्या योनौ प्रजायते । पुनः प्रलीयते तस्यां कालाग्न्यादिशिवान्तिका ॥

योनिमुद्रा परा होषा वन्वस्तस्याः प्रकीर्तिः । तस्यास्तु वन्यमात्रेण तज्जास्ति यन्त्र साधयेत् ॥

अन्यथा जयते यस्तु अन्यथा कूरुते तु यः । नासौ सिद्ध्यति मन्त्रश्च सत्यं सत्यं पुनः पुनः ॥

छिन्ना रुद्राश्च ये मन्त्राः कोलिताः स्त्रिमताश्च ये । दग्धाः सन्तासिता हीना मलिनास्तु तिरस्कृताः ॥

भेदिता भ्रमसंयुक्ताः शसाः सम्मूर्छिताश्च ये । बृद्धा बालास्तथा सस्ताः प्रौढा यौवनगर्विताः ॥

अरिपक्षस्थिता ये च निर्वीर्याः सत्त्ववर्जिताः । अंशेकेन विहीनाश्च खण्डशः शतधा कृताः ॥

विधिनाऽनेन संयुक्ताः प्रभवन्त्यचिरेण तु । सिद्धिमोक्षप्रदाः सर्वे साधकेन नियोजिताः ॥

यद्युद्युच्यार्यते मन्त्री वर्णरूपं शुभावहम् । तत्तत् सिद्ध्यत्यनायासाद् योनिमुद्रानिवन्धनात् ॥

दोक्षयित्वा विधानेन अभिविच्य सहस्रधा । ततोऽधिकारी तन्त्रेऽस्मिन् भवेत् साधकसत्तमः ॥ १५

ब्रह्महत्यासहस्राणि त्रैलोक्यमपि धातयेत् । नाऽसौ लिप्यति पापेन योनिमुद्रानिवन्धनात् ॥

न तस्य पापपुण्यैस्तु कृतैर्दर्शैर्न लिप्यते । कृत्वा पापसहस्राणि असंख्यातानि सर्वदा ॥

दहयुच्यारमात्रेण योनिमुद्रानिवन्धनात् । दुष्टमन्त्राश्च सिद्ध्यन्ति मन्त्राश्चान्ये तु किं पुनः ॥

स्थानस्था बरदा मन्त्रा ध्यानस्थाश्च फलप्रदाः । स्थानध्यानविनिर्युक्ताः सुसिद्धा अपि वैरिणः ॥

सिद्ध्यन्ति येन तत्रूपानं कथयामि विशेषतः । सकलं निष्कलं सूक्ष्मं तथा सकलनिष्कलम् ॥ २०

कलाभिन्नं कलातीतं षोडाश्थानं शिवोऽवीत् । सकलं ब्रह्मवन्धस्थं तदूर्ध्वं विद्धि निष्कलम् ॥

मानसं सूक्ष्मनामानं हृत्रूपं सकलनिष्कलम् । विन्दुस्थितं कलाभिन्नं कलातीतं तदूर्ध्वतः ॥

कलाद्वृशूलिनी सैव नादशक्तिः शिवोदिता । पषु स्थानद्वाता मन्त्राः स्थानस्थाः परिकीर्तिः ॥

देवतां हृदि सञ्चिन्त्य मन्त्रजापश्च जायते । ध्यानस्थाश्चैव ते मन्त्रा विज्ञेयाः साधकेन वा ॥

तारसम्पुटितो वापि दुष्टमन्त्रोऽपि सिद्ध्यति । यस्य यत्र हृदा भक्तिर्याते सततं यदि ॥ २५

तस्य सिद्धो भवेन्मन्त्रो यथोक्तजपमात्रतः । अथातः सर्वविद्यानां लिख्यते सिद्धि कारणम् ॥

व्राह्मणायष्टकुलैः सांधं साधकः स्थिरधीः शुचिः । चतुर्षये वा नद्यां वा बट्मूले तिशूलके ॥

प्रेतभूमौ विलशमूले हृदे वा राजवेशमनि । सिन्दूरेण लिखेद यन्त्रं विपुलं साध्यदर्भितम् ॥

तत्र सम्पूज्य विधिवत् कुलं कुलरसेन च । तर्पयित्वा तदन्तःस्थं प्रजपेत्रिशिचारतः ॥
 ततो लक्ष्मणाणेन सिद्धिप्रदा भवन्ति हि । रात्रौ पुण्यगृहे चैव उद्याने वा सुरालये ॥ ३०
 आनीय कुलजां देवीं मूलमन्त्रेण दीक्षयेत् । ततः पूर्वोक्तरूपेण कुलशोभं समाचरेत् ॥
 पवं कुते न सिद्धिश्चेन्मूलमन्त्रं समभ्यसेत् । पीडानां परमं पीठं कामरूपं महाफलम् ॥
 अत या कियते पूजा सकृदा साधकेन च । विहाय सर्वपीडानि तस्य देहे वसेच्छिवा ॥
 ततः शतगुणं प्रोक्तं कामाख्यायोनिमण्डलम् । यत्र कोटिगौः साध्माद्या वसति मर्दिनी ॥
 यत्पीठं ब्रह्मणो वक्रं गुप्तं सर्वसुखावहम् । यतो देव्यश्च देवाश्च मुनयश्चैव भावजाः ॥ ३५
 सर्वेऽप्याविर्भवन्त्यत तेन गुप्तं महाकुलम् । द्विविधं चैव तत्पीठं गुप्तं व्यक्तं सदा पशौ ॥
 व्यक्तं गुप्तं महापुण्यं दुरापं साधकेन वै । व्यक्तं सर्वत देवेश लभ्यते कुलसुन्दरैः ॥
 ततापि लक्ष्मानेन सिद्धिर्भवति निश्चितम् । अथवाऽन्यग्रकारेण कथ्यते साधनं महत् ॥
 आनीय देवीं तदुगात्रे व्यापकान्तं प्रविन्यसेत् । उपचारैः षोडशभिस्तां सम्पूज्य विधानतः ॥
 प्रथमं साधकश्चेष्टो देवीकूटस्य मस्तके । मन्त्रं विलिख्य यथोक्तं पूजयेत् कुलवत्संना ॥ ४०
 प्रथमे पीठदेवीञ्च पूजयेद् गन्धपुण्यकैः । महाभागां ततो मूलदेवीमावरणैः सह ॥
 लक्ष्मैकं तत्र संजाय उद्दीयानं ततो विशेत् । तत्र पीठे योगनिदां पूजयित्वा ततो यजेत् ॥
 निजेष्टदेवतां तत्र जपेलक्षं समाहितः । कामरूपं ततो गत्वा तत्र कात्यायनीं यजेत् ॥
 पूजयित्वा ततो देवीं जपेलक्षं समाहितः । ततो जालन्धरे गत्वा पूर्णेणीं प्रथमं यजेत् ॥
 ततापि लक्ष्मानन्तु जप्त्वा मन्त्रं समाहितः । ततः पूर्णगिरिं गत्वा यजेच्चरुडों समाहितः ॥ ४५
 पूजयित्वा महादेवीं जपेलक्षमनन्यधीः । सिन्दूरविन्दुपीठे च कामाख्यां प्रथमं यजेत् ॥
 ततः प्रान्ते महादेवीं यजेहिक्करवासिनोम् । एवं पीठेश्वरीं जप्त्वा पूजयेदिष्टदेवताम् ॥
 सप्तपीठे सप्तलक्षं जप्त्वा रात्रौ समाहितः । संख्यापूर्वं ततः पृच्छेन्महादेवी कुलोत्तमम् ॥
 तवेष्टदेवतैवाऽहं बृणूष्व वरमुत्तमम् । ततः प्रणम्य देवेशीं बृणुयाद् रमुत्तमम् ॥ ५०
 यद्येवं तैव सा देवीं पुनः पूर्वोक्तमाचरेत् । अक्षोभितः कुलाचारपरिचर्यापरो भवेत् ॥
 अथवा सर्वपीठेषु यजेन् महिषमर्दिनीम् । ततः प्रसन्ना भवति सैव कुलवरप्रिया ॥
 ततो जप्त्वा मूलमन्त्रं सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । ततो ध्यात्वा न्यसेदादौ मातृकान्तरसंज्ञकम् ॥
 पूर्ववद्विविधान्नस्य तेनैव न्यस्य मातृकाम् । अकारादिक्षकारान्तमेकैककमयोगतः ॥
 पञ्चाङ्गञ्च पुनः कृत्वा पञ्चधा व्यापकं चरेत् । मूर्दादिवरणान्तञ्च तस्मान्मूर्द्वावसानकम् ॥
 मूलेन मनुना मन्त्री कृत्वा सञ्चिन्तयेत्ततः । ध्यायेत् कालीं महादैत्ययुद्धरागमहोन्मुखीम् ॥
 दक्षिणे चक्रखड्गी च वाणं शूलं तथैव च । वामे शङ्खं तथा चर्मं धनुस्तज्जनमेव च ॥
 विभूतीं तीव्राणां च महिषे तु निषेदुषीम् । पीडाम्बरधरां देवीं पीनोब्रतकुचद्वयाम् ॥ ५५
 जटामुकुटशोभाद्यां पितृभूमिसुखावहाम् । एवं ध्यात्वा महादेवीं मानसैरूपचारकैः ॥

पूजयेद्विधिवद्धक्त्या स्वकीय हृदि पङ्कजे । ततः साऽहं विभाव्याथ पुर्णं निःक्षिप्य मस्तके ॥ ६०

घटस्थापनमारम्भ्य पीठपूजावसानकम् । कृत्वा च पूर्ववद्वीरः सदाशिवं यजेत्ततः ॥

पूर्वोक्तविधिना चैव ध्यात्वा च परदेवताम् । यन्त्रमध्ये समावाह्य मूलेन परिकल्पिताम् ॥

आहावानादिकं चैव पूर्ववच्च समाचरेत् । सम्पूज्य च महादेवीं पूजयेत्तदनन्तरम् ॥

देश्या वामे यज्ञेत् पश्चात् पूर्वोक्तश्च गुरोः कुलम् । शाकं जप्त्वा च गुर्वादीन् नारदश्च ततो यजेत् ॥

अष्टपले यजेदेवीं दुर्गाद्यां दीघपूर्विकाम् । दुर्गा च प्रथमा इवा द्वितीया वर्तवर्णिनी ॥ ६१

प्रार्या चैव तृतीया च चतुर्थीं कनकप्रभा । कृत्तिका पञ्चमी प्रोक्ता षष्ठी चैवाभयप्रदा ॥

काली सुरागिणी चैव जप्त्वा पूर्वोदितकमात् । आयुधानि दलाश्रेष्ठ यादिभिः कमतो यजेत् ॥

ब्राह्मगायाश्च ततः पश्चात् लोकपालांस्ततो बहिः । तदस्त्राणि बहिर्जप्त्वा तर्पयित्वा विधानतः ॥

ततः सम्पूजयेदेवीं पूर्वशत् साधकोत्तमः । तर्पयित्वा महादेवीं मन्त्रजापं समाचरेत् ॥

मातुर्महिषमर्दिन्याः सङ्केतं कथयाम्यतः । कुलाचारस्य संसिद्धरै भुक्तिमुक्तिसुसिद्धये ॥ ७०

भान्तं वियत् सनयनं श्वेतो मर्दिनी उ द्वयं । अष्टाक्षरी समाख्याता विद्या महिषमर्दिनी ॥

सृष्टिस्थितिविनाशानामादिभूता सनातनी । न कस्मैचित् प्रवक्तश्चा कथिता सिद्धिकारिणी ॥

अत्यन्तगुरुभक्ताय शुद्धाय सा हि प्रार्थ्यते । तदाष्टवर्गा दातव्या सफलं तस्य साधनम् ॥

प्रणवाद्यां जपेद्विद्यां मायाद्यां वा जपेत् सुधोः । वधूवीजादिकां वापि कवचाद्यां जपेत्तदा ॥

सर्वकालेषु सर्वत्र कामाद्यां प्रजपेत् सुधोः । वाभवाद्यां जपेत् तां तु देवीं वाक्यविशुद्धये ॥

साधारणी प्राणविद्या हृलेखा सिद्धिखेचरा । एतत् पूर्वस्थिता देवीं सुरसिद्धिविधायिनी ॥ ७५

विशेषतः कलियुगे महासिद्धेश्च दायिनी । गुरुणां कुलनाथानां मायापाशविमोचिनी ॥

तस्माइयत्नेन सततं गोप्तव्येयं नवाक्षरी । अष्टलक्षं जपेन्मन्त्रं तदशांशं हुनेत्ततः ॥

पुरश्चरणाष्टलक्षं वोद्धव्यं साधकेन च । यथाशक्ति जपं कृत्वा समाव्याथ स्तुतिं पठेत् ॥

जयदेवि जगद्वालि त्रिपुराद्ये त्रिदैवते । भक्तेभ्यो वरदै देवि महिषम्भिः नमोऽस्तुते ॥

रोगविघ्नविनाशाय कुलाचारसमृद्धये । करालवद्ने श्यामे नमस्ते सुरसुन्दरि ॥ ८०

कुलभक्तप्रसन्नास्ये शङ्करप्राणवल्लभे । रक्तमांससमाकीर्णवद्ने त्वां नमास्यहम् ॥

इति स्तवेन संस्तुत्य शेषं पूर्ववदाचरेत् । विसर्जनं विधायाथ प्रयोगश्च ततश्चरेत् ॥

पतद्विद्या महाविद्या न देया यस्य कस्यचित् । यदि भाग्यवशात् लभ्या कुलदेवी कुलोत्तमैः ॥

दीक्षिता कुलजाभिस्तु सिद्धिदा सैव नान्यथा । अथातः सम्प्रवक्ष्यामि दूतीयजनमुत्तमम् ॥

शाको वा वैष्णवो वापि शैवो वाऽप्यन्यपूजकः । यस्तात् क्षिप्रं भवेत् सिद्धिर्नन्यथा जन्मकोटिभिः ॥ ८५

मन्त्रस्य सिद्धिकामस्तु दूतीयजनमाचरेत् । किं जगन्यासविधिना ध्यानपूजादिविस्तरैः ॥

यावद्गूतीं न पूजयेत् तावत् सिद्धिर्भवेत् कुतः । गन्धवंशरुपवान् भूत्वा योनौ संपूज्य साधकः ॥

इहामुल सुखी भूत्वा देवीपुत्रो भवेत् क्षितौ । त्रिकोणेषु त्रयो देवा ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ॥

योनिमध्ये यजेनित्यं चण्डिकां कुलदेवताम् । तत्र विद्यां जगद्वालीं कुलामृतैः कुलकमात् ॥
 स भवेत् साधकश्रेष्ठः शिवतुलयो भवेन्नरः । तत्र या क्रियते पूजा जपम्बा तर्पणं पुनः ॥ ६०
 तदनन्तफलं कर्तुर्भवत्येव न संशयः । युवतीयोनिमास्थाय सर्वसिद्धिर्भवेद्यतः ॥
 तस्मादुपैयोषितां योनौ पूजयेत् साधकोत्तमः । सर्वालङ्कारसंयुक्तो रक्तवस्त्रविभूषितः ॥
 परमानन्दतो रात्रौ पञ्चतत्त्वेन संयजेत् । खकलपोक्तं प्रकुर्वीतं न्यासादिकं सुसाधकः ॥
 मस्तकं गजदन्तस्थ हेमरूप्यादिनिर्मितम् । अर्धयाते प्रतिष्ठानं कार्यं हेतुजलेन च ॥
 विशुद्धशौमरचितां हूनिकां नात्र योजयेत् । पुष्पान्यकार्थमध्ये च उपर्युपरि पूजयेत् ॥ ६५
 मण्डूकं पूजयेदादौ यद्रं कालानिसंयुतम् । आधारशक्तिं कूर्मञ्च तथानन्तवराहकम् ॥
 पृथिवीञ्च तथा कन्दं नालं वसुदलं तथा । केशराणि च संपूज्य कर्णिकायां यजेत्ततः ॥
 धर्मं ज्ञानञ्च वैराग्यं ऐश्वर्यञ्च कमादयजेत् । अपूर्वान् पूजयेदेतान् साधकः सिद्धिहेतवे ॥
 आत्मान्तरात्मपरमज्ञानात्मानं क्रमेण च । पूजयित्वा ततश्चैव गुरुरूपान् समर्चयेत् ॥ १००
 अद्वैताचारसम्पन्नां गुरुभक्तां द्वृढवताम् । सदनुष्ठाननिरतां सात्त्विकीभक्तिसंयुताम् ॥
 कुर्यात् पैशुन्यरहितां अमायां भक्तवत्सलाम् । चातुर्यौदायंदाक्षिण्यकरुणादिगुणान्विताम् ॥
 रूपयौवनसम्पन्नां शीलसौभाग्यशालिनीम् । मनोगृहीतविश्वासां यद्वा सङ्केतमागताम् ॥
 अथवा तत्क्षणायातां मदनानलतापिताम् । विलिसां रक्तवस्त्रेण रक्तगन्धविभूषिताम् ॥
 सुगन्धिरक्तकुसुमां सर्वाभरणराजिताम् । सुधूपैधूपितां तन्वीं दृतीकर्मणि योजयेत् ॥
 एवमूर्तां यजेदयस्तु प्रसन्नतूलिकोपरि । तस्य गावे खकलपोक्तं न्यासजालं विधाय च ॥
 योङ्गशैरुपचारैस्तु पूजयेत् स्थिरमानसः । जप्त्वा च हूनिकामध्ये प्रसूनैश्च सुगन्धिभिः ॥
 चन्दनागुरुकपूरकस्त्रीकुड्कुमादिभिः । समाकीर्णे सुपर्यङ्के पूजयेत् कुलनायिकाम् ॥
 पूजयित्वा सदा भक्ता स्थिरचित्तः स्थिरेन्द्रियः । वटुकं गणपं दुर्गां क्षेत्रपालन्तर्थेव च ॥
 पूर्वादिक्रमतो मन्त्री पूजयेत् सिद्धिहेतवे । त्रिकोणे पूजयेन्मूर्धिनं कामेगीं तस्य मध्यगो ॥ १०५
 गणेशञ्च कुलाध्यक्षं दुर्गां लक्ष्मीं सरखतीम् । त्रिकोणे पूजयित्वा तु वसन्तं मदनं तथा ॥
 स्तनयोः पूजयेत् पश्चात् मुखे तस्याः कलाधरम् । दक्षपादादिमूर्धान्तं वाममूर्धादिकन्तथा ॥
 पूजयेत् साधकश्रेष्ठः कला वै कामसोमयोः । श्रद्धा प्रीतीरतिश्चैव दूतिः कान्तिर्मनोरमा
 विमला मोदिनी धोरा मदनोन्मादिनी तथा । मोहिनी दीपनी चैव शोषणी चैव शङ्करी ॥
 रञ्जनो च क्रमेणैव षोडशी प्रियदर्शना । षोडशस्वरसंयुक्ता एताः कामकला यजेत् ॥ ११०
 पूषा रणं च सुमना रतिः प्रोतिस्तथा धृतिः । ऋद्धिः सौम्या मरीचिश्च तथां चैवांशुमालिनी ॥ १११
 अङ्गिरा पावनी चैव छाया सम्पूर्णमरडला । तथा तुष्टामृते चैव कलाः सोमस्य षोडश ॥
 स्वरैरेव प्रपूज्या हि सर्वकामार्थसिद्धये । तस्यास्तु मदनागारे पूजयेन्द्रगमालिनीम् ॥

वाग्भवं भगशब्दात् ते भुगे भगिनि चालिखेत् । अथोदेरि भगान्ते च भगमाले भगावहे ॥

भगगुह्ये भगयोनि ततो भगनिपातनि । सर्वंभगवशङ्करि गगरुपे ततः परम् ॥

नित्यक्षिन्ने भगप्रान्ते खरुपे सर्वाण्यालिखेत् । भगानि मे ह्यानयान्ते वरदेऽथ समालिखेत् ॥

१२०

रेते सुरेतेऽथ भग क्षिन्ने क्षिन्नद्रवे ततः । कुदय द्रावयाऽमोर्धे भगविच्चेततः परम् ॥

क्षमः क्षोभयशब्दान्ते सर्वपदं वदेत्ततः । सत्त्वान् भगेश्वरि ब्रूयात् वाग्भवं व्लू जमादिकम् ॥

में व्लूं मौं व्लूं पुदान्ते हें हें क्षिन्ने ततो बदेत् । सर्वाणि भगानि मे वशमानय चोदरेत् ॥

वधू हर्वले भुवनेशां ततश्च भगमालिनि । भगमालाञ्च नित्याञ्च डेयुतां मनुमुद्धरेत् ॥

१२५

भगमालां महाविद्यां पूजयित्वा च साधकः । सर्वानन्दमये मध्ये चक्रराजं समर्चयेत् ॥

पूर्वपश्चिमयोगेन निजविद्यां प्रपूजयेत् । तताप्यावाहनं नास्ति जीवन्यासं तथैव च ॥

विधिवत् पूजनं कृत्वा स्वलिङ्गे तदनन्तरम् । तारञ्च भुवनेशानां तिपुरायाख्यं ततः ॥

नमः शिवाय विद्येयं दशार्णा परिकीर्तिता । अनेन मनुना मन्त्री स्वलिङ्गे पूजयेच्छिवम् ॥

यजेत्तत् पुरुषाधोरसद्योवामेशसंज्ञया । निवृत्तिञ्च प्रतिष्ठां च विद्यां शान्तिन्ततः परम् ॥

शान्त्यतीतां च संपूज्य षडङ्गावरणं यजेत् । समप्रविद्यामुच्चार्य तत्त्विकोणे प्रपूजयेत् ॥

१३०

पुर्वं धूपादिकं दत्त्वा निर्विकल्पमनाः स्वयम् । सर्वं संक्षोभणीं मुद्रां बद्धवा योनि विचालयेत् ॥

मध्यमे मध्यगे कृत्वा कनिष्ठाङ्गुष्ठोधिते । तज्जन्यौ दण्डवत् कृत्वा मध्यमोपर्यनामिके ॥

पषा तु परमा मुद्रा सर्वसंक्षोभणी मता । क्षोभयेद्धवा मन्त्री गजहस्ताख्यमुद्रया ॥

अधोमुखं दक्षपाणिं निधायाऽङ्गुष्ठके समे । निःशिपेदण्गुलीः सर्वा गजतुण्डाकृतिर्यथा ॥

१३५

गजहस्ता महामुद्रा कथिता सिद्धिदायिका । उच्चरेण्डगमालाञ्च द्राविणोबीजमुच्चरन् ॥

अक्षुब्धमनयोर्योगे महाविन्दुः प्रजायते । रजोमयं रजः साक्षात् सम्बिदेव न संशयः ॥

प्रकृतिः परमेशानी बीजं पुरुष उच्यते । शिवशक्तिसमायोगो योग एव न संशयः ॥

शीत्कारो मन्त्रलूपस्तु वचनं स्तवनं भवेत् । आलिङ्गनञ्च कस्तूरी कपूरं चुम्बनम्भवेत् ॥

१४०

नखदन्तक्षतादीनि पुरप्रमालादिपूजनम् । लीलादिकं धूपदीपं कुचमदं शिवाचनम् ॥

मैथनं तर्पणं विद्धि वीर्यपातो विसर्जनम् । कुलद्रव्येण संशोध्य शिवशक्तिमयो भवेत् ॥

वीर्यामृतं परंव्रह्म हुनेक्राहु मुखाम्बुजे । कुण्डे त्रिगुणसम्पन्ने श्रीविन्दुनिलये परे ॥

परापरविभागेन कुलीनो विश्वपूजितः । विविकुः कुत्सनपरो जायते गुह्यत्यगः ॥

प्रकृतञ्च स्मायाथ गृहीत्वा द्रव्यमुक्तमम् । तर्पयित्वा महादेवीं शक्तये दक्षिणां ददेत् ॥

१४५

सुवल्लाभरणाद्यैश्च शक्तिञ्च परितोषयेत् । त्रिविदं तिपुरायाश्च कथितं पूजनं महत् ॥

अतपव महाप्राप्तो निर्विकल्पः सदा भवेत् । तदा सुविस्तरैः स्तवैः सर्वाणि परिशोधयेत् ॥

निर्विकल्पतया गोत्रयज्ञे दोषो न विद्यते । अश्वमेधादियज्ञादौ वाजिहत्या कथम्भवेत् ॥

फलं क्षीरं धूतं चैव मधुं मौरैयमैक्षवम् । पैष्ठीभवं धान्यभवं तथा चक्रविनिर्मितम् ॥

सहकारमवं चैव विविधं वस्तुभेदतः । मादकं धर्मसंछेदात् वज्यमाहुर्मनीषिणिः ॥
 शानेन संस्कृते तत्तु महापातकनाशनम् । ब्रह्महत्यासुरापानस्वर्णं हतेयादिपातकान् ॥ १५०
 नाशयेत् पूजनाच्चैव निर्विकल्पः स मन्त्रवित् । विचारयेत् सदा सर्वं सत्तर्केण सुसाधकः ॥
 पयः पिवन्तीह देवा गवां नाशन्ति शोणितम् । मीनं न भुजते हन्त विश्वा तत् कथं पयः ॥
 पिवन्ति संसर्गदुष्टं यथान्यदपि वस्तुषु । जलं जलचरं विद्धि घटपूर्णं समानयेत् ॥
 स्थापितं तद्धि सप्ताहं जलं जीवसमन्वितम् । अनामिषं नास्ति किञ्चित् सर्वं क्षीरादिकन्तथा ॥
 शमीकृक्षे यथा वह्निः सदा तिष्ठति नित्यशः । सर्वभूतेषु विज्ञानं तथा ज्ञेयं सुसाधकैः ॥ १५५
 काष्ठादिग्रंषणाच्चैव प्रकटो वह्निरुच्यते । तत्काष्ठं दह्यते तेन तथा ब्रह्ममयं जगत् ॥
 पापपुण्यविनिर्मुक्तं ज्ञानमेतदुदाहृतम् । यज्ञयुक्तस्य नान्यस्य अन्यथा पातकम्भवेत् ॥
 मादकं वस्तु सकलं वर्जयेत्तलवणादिकम् । धर्माधर्मपरिज्ञानात् संस्काराच्च पवित्रता ॥
 विन्मूलखीरजो वापि नजास्थि सकलन्तथा । विचारयेन्मन्त्रवित्तु भ्रान्तिरेव न संशयः ॥
 खीरजः परमं द्रव्यं देहस्तेन प्रजायते । कथं तद्दूषणं येन प्राप्यते परमम्पदम् ॥
 पुरुषस्य यद्दु वीजं विन्दुरित्यभिधीयते । विन्दुस्तु परमं द्रव्यं कायोऽयं शिवरूपकः ॥ १६०
 शिवतत्त्वेन चास्थ्यादिदूषणं नास्ति वैन्दवे । पृथिव्यापस्ततो वायुराकाशं चन्द्रसूर्यं कौ ॥
 एतैः स्थूलशरीरेन्तु शुकशोणितसम्भवम् । पितृतत्त्वाणि जायन्ते मज्जास्थित्वायुरेव च ॥
 मातृतत्त्वाणि जायन्ते त्वड्मांसशोणितानि च । वाट्कौषिकमिदं प्रोक्तं शरीरं परमर्षिभिः ॥
 मूलशुद्धिः सर्वशुद्धिरिति न्यायः प्रवर्त्तते । शरीरं यदि शुद्धं स्यात्तदा तत् न दूषणम् ॥ १६५
 सर्वथा नैव दोषोऽस्ति तथा शुकेषु निश्चितम् । ततः पवित्रं देहस्य कारणं केन दूष्यते ॥
 ज्ञानमार्गेण सकलं निर्विकल्पं न दूषणम् । सविकल्पो यदि भवेत् पापभागजायते नरः ॥
 अन्नं ब्रह्ममयं विद्धि तेन यस्य तु सम्भवः । नानाजोवसयं तत्तु पुरीषं केन दूष्यते ॥
 नानाविधा हि सततं देवताः सलिले स्थिताः । तेनोदकेन यज्ञातं मूलं केन च दूषितम् ॥
 गोमूलप्राशनं विप्रैर्गोमयस्य च भक्षणम् । मले मूले च यो दोषो भ्रान्तिरेव न संशयः ॥
 पवित्रं सकलं चैव वासना कुतस्तिभवेत् । ततो विचार्य मतिमान् साधकस्तर्कशोधितः ॥ १७०
 मायामूलमिदं सर्वं ततो जातमिदं जगत् । पूज्यपूजकभेदश्च मिथ्यैव परमार्थतः ॥
 तस्मात् सर्वं प्रयत्नेन ज्ञानमार्गेण शोधयेत् । सर्वं ब्रह्ममयं विद्धि सत्तर्केण सुसाधकः ॥
 प्रकृतश्च समाध्याथ गुलीयाद्रव्यमुक्तम् । तर्पयित्वा महादेवीं शक्त्या यद्विक्षिणां ददेत् ॥
 लिविधं लिपुरायास्तु कथितं पूजनं महत् । वक्ष्येऽहं सर्वशक्तानां दूतीयजनमुक्तम् ॥
 पीठपूजाविधिं कृत्वा पूर्ववत् साधकोत्तमः । संस्थाप्य ततः शक्तिश्च पूर्ववदपि पूजयेत् ॥ १७५
 भक्तिभावेन संपूज्य नायिकाच्च यथोदिताम् । पूजयेच ततस्तस्यां पञ्च कामान् समाहितः ॥
 मायां कामं तथा पूर्वं व्लूः खीञ्च यथाक्रमात् । कामवीजञ्च कन्दपं मन्मथञ्च ततः परम् ॥

मकरकेतनं चैव मनोभवश्च डेयुतम् । प्रणवादिनमोऽन्तश्च क्रमेण गन्धपुष्पकैः ॥

अर्चयित्वा चतुर्दिक्षु पूजयेत्तदनन्तरम् । वटुकं भैरवं चैव दुर्गाश्च क्षेत्रपालकम् ॥

तस्या मूर्धन्यं तिकोणश्च यन्वमालिख्य साधकः । महाप्रेतासनं मध्ये बालामेव प्रपूजयेत् ॥

१८०

मौलौ गणेशं केशाश्रे कुलाभ्यक्षं ललाटके । दुर्गां भ्रूवोस्तथा लक्ष्मीं रसनायां सरस्वतीम् ॥

स्तनद्वये वसन्तश्च मदनं चैव पूजयेत् । मुखे सुधानिधिं पृष्ठे ग्लुं वीजानन्तरोदितम् ॥

दक्षिणांशं समाश्रित्य आशिरश्चरणावधि । पूज्याः कामकलास्तस्याः साधकोऽङ्गेषु सर्वशः ॥

श्रद्धा प्रीतिस्तथा तुष्टिधृतिश्च तदनन्तरम् । भूतिः कान्तिमनोज्ञा च विमला मोदिनी तथा ॥

मोद्या मनोभवकरी प्रमदा मोहिनी तथा । दीपनी शोषणी चैव वशङ्करी तथा पुनः ॥

१८५

रञ्जनी चैव कामस्य कलाः स्वरविराजिताः । ततश्चद्रकलाः पूज्या आशिरश्चरणावधि ॥

पूषा वशा सुमना च रतिः प्रीतिधृतिस्तथा । ऋद्विश्च सौभ्या मरीचिर्वहुमाया ततः परम् ॥

मदिरा शशिनी छाया तथा सम्पूर्णमण्डला । तुष्टिस्तथाऽमृता चैव पूज्याश्चन्द्रकला इमाः ॥

पूजयेन्मदनागारे रक्तचन्दनभूषिते । भगमालामनुं प्रोच्य पूजयेत्तदनन्तरम् ॥

वारभवं भुवनेशीश्च कमला वारभवं ततः । जं बलुञ्चैव ततः क्लिने सर्वाणीति ततो वदेत् ॥

१६०

भगानीति ततः पश्चाद्वशमानय तत्परम् । खों स्फों क्लेदिनोवीजं क्लीं क्लीं च ततः परम् ॥

भगमालिन्यै नमः स्वाहा पूजयेचक्रमध्यगे । पूजयित्वा ततश्चकं निजदेवीं ततो यजेत् ॥

विधिवत् पूजयित्वा च गन्धैः पुण्यस्तथाऽक्षतैः । धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यर्विविधैः कुलसाधकः ॥

विधाय वन्दनं चैव तदुच्छिष्टं स्वयं हरेत् । अर्चयेद्गन्धपुण्यादैः स्वशिवं तदनन्तरम् ॥

मूलमन्त्रं समुच्चार्य प्रणवं भुवनेश्वरोम् । नमः शब्दं ततः पश्चात् शिवायेति ततो वदेत् ॥

१६५

यजेत्तत् पुरुषाद्योरसद्योवामेश्वरानपि । निवृत्तिश्च प्रतिष्ठां च विद्यां च तदनन्तरम् ॥

शान्तिश्च शान्त्यतीतां च षडङ्गावरणं ततः । समग्रविद्यामुच्चार्य लिकोणं चैव पूजयेत् ॥

अवधूतेश्वरी कुबजा-कामाख्या समया अपि । वज्रेश्वरोकालिके च तथा दिक्करवासिनीम् ॥

महाचण्डेश्वरीतारे पूजयेत्तत्र साधकः । तदनुजां ततो लब्धवा भुक्ता ताम्बूलमुत्तमम् ॥

स्वशिवं तत्र निःक्षिय गजहस्ताख्यमुद्रया । प्रजपेत् क्षोभरहितश्चाष्टोत्तरसहस्रकम् ॥

२००

शतमष्टोत्तरश्चापि अक्षोभस्थिरमानसः । जपान्ते तजपं देव्यै समर्प्य तदनन्तरम् ॥

क्षव्यां मनोभवसुखैः पूजयेत् सुचिरं वसेत् । गलचन्द्रवं तस्माद्गृहीत्वा तर्पयेत्तिष्ठिवाम् ॥

स्तुत्वा प्रदक्षिणीकृत्य विसर्जयेदनन्तरम् । विसर्जनं विधायाथ शक्तिश्च परितोषयेत् ॥

विधिवदक्षिणां दत्त्वा अन्नपानादिभिस्तथा । एवं यजनमालेण मन्त्रसिद्धिं संशयः ॥

अथान्यत् सम्पवश्यामि दूतीयागमनुत्तमम् । सम्प्राय दिवसं पूर्वदेवीश्च विधिवद्गे ॥

पूजयित्वा जपेन्मन्त्रमयुतद्वित्यन्तथा । तस्य लक्ष्मीर्महाविद्या भवेत्त भुवि दुर्लभा ॥

२०१

अष्टमीतिथिमासाद्य पक्षयोर्भयोरपि । आमन्त्रं विधिवद्योनिं ततैव योगिनीं यजेत् ॥

पश्चात् सम्पूज्य देवेशीं मूलमन्तर्ज्ञ साधकः । षट्सहस्रं दिवारात्रौ जप्त्वा मन्त्रमन्त्यधीः ॥
 सम्प्राप्य महतीं विद्यां देवीपुत्रो भवेद्भुवि । अथातः सम्प्रवश्यामि प्रकारान्तरमुत्तमम् ॥ २१०
 योनौ सम्पूजयेददेवीं सर्वदुःखनिवारिणीम् । भगादैर्भगमामन्त्र भगे भगवतीं ततः ॥
 ततो वै लभते सिद्धिं मन्त्रस्य लक्ष्मानतः । द्विलक्षणे महावागमी त्रिलक्षणे महाकविः ॥
 वेदलक्षणे वेदस्य साधकः पारगो भवेत् । वाक्सिद्धिश्च भवेत्तस्य पञ्चलक्षप्रमाणतः ॥
 रसलक्ष्मैर्भवेत्तस्य अणिमादिगुणाष्टकम् । सप्तलक्षणे वीरेन्द्रो जीवन्मुक्तो भवेत्तरः ॥
 अत ऊर्ध्वं न जानामि शिव एव न संशयः ॥ विधिवद्भक्तिमासाद्य साधकः स्थिरमानसः ॥ २१५
 सम्पूज्य विधिवद्भक्ता योनौ मूलं न्यसेत्ततः । रात्रौ जागरणं कृत्वा हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥
 योनिं स्पृष्टा जपेन्मन्त्रमेकाकी लक्ष्मानतः । जायते मन्त्रसिद्धिस्तु नात्र कार्या विचारणा ॥
 सर्वसिद्धिः करे तस्य सत्यं सत्यं सुनिश्चितम् । अथवा विषुवे चैव मासान्तपक्षयोरपि ॥
 अष्टम्याज्ञ चतुर्दश्यां चन्द्रसूर्यग्रहे तथा । शमशाने वा यथाशक्ता गुरोर्वा शिवसन्निधी ॥
 लतामानीय यज्ञेन योनौ चक्रं यथाविधि । लिखनज्ञ प्रकुर्वीत कुडकुमागुरुचन्दनैः ॥ २२०
 मन्त्रज्ञ प्रलिखेत्तस्यामावाहा परमेश्वरीम् । सम्पूज्य विधिवद्भक्ता साधकः स्थिरमानसः ॥
 जपेन्मन्त्रं दिवारात्रौ योक्तिं योनिदेशतः । लक्ष्मेकं तदूर्ध्वं वा दशभिहौममाचरेत् ॥
 पूजाज्ञ विधिवत् कृत्वा यथाविभवविस्तरैः । परितोष्य गुरुं पश्चान्मन्त्रसिद्धिश्च जायते ॥
 महावागमी भवेत् सोऽपि धनवान् राजवल्लभः । लक्ष्मीस्तस्य सदा गेहे वाणी वक्रे सुनिश्चितम् ॥
 शुभि शक्समो वीरो जीवन्मुक्तः प्रजायते । अथवान्यप्रकारेण दूतीयजनमुत्तमम् ॥ २२५
 तत्र तां स्थापयेददृतीं पूजयेच्च यथाविधि । वस्त्रालङ्करणं चैव दत्त्वा तस्यै यथोचितम् ॥
 धूपयित्वा रक्तवस्त्रं दूतीं कुर्यात् सुलक्षणाम् । पद्मं भूमौ समालिख्य षट्कोणान्तर्गतं लिखेत् ॥
 तस्योपरि गतां नारीं निर्जने भूषणान्विताम् । ततस्तां गन्धपुण्याद्यैर्नानोपहारविस्तरैः ॥
 देवीरूपेण सम्भाव्य पूजयेत्तां यथाविधि । तस्या गात्रे न्यसेन्मन्त्रं पञ्चवाणान् कमेण तु ॥
 स्तकलपीक्तकमेणैव न्यासजालं प्रविन्यसेत् । दीक्षयित्वा तन्मूलेन देवोबुद्धा यजेत्ततः ॥ २३०
 योनौ वा पूजयेददेवीं यस्माद्योनिमयी शिवा । योनौ कामेश्वरीं चैव नाभौ वज्रेश्वरीं ततः ॥
 हृद्वक्तस्तनमध्येषु पूजयेत् परदेवताम् । योनिं सदाऽक्षतां कृत्वा जपेद्विद्यां ततः पराम् ॥
 अयुतज्ञ जपं कृत्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । शक्तिमानीय विधिवत् पूजयेदयोनिमण्डले ॥
 संपूज्य निजदेवीज्ञ सायुधां सपरिकराम् । भगिनीं भगजिह्वाज्ञ भगास्यां भगमालिनीम् ॥
 भगदन्तां भगाक्षीज्ञ भगवर्णां भगत्वचाम् । भगस्तनीं भगाङ्गीज्ञ भगस्थां भगसर्पिणीम् ॥
 भगे भगवतीं तस्याः सम्पूज्य भगमालया । बागभवं कामवीजज्ञ कमलावीजमेव च ॥ २३५
 इति वीजत्वय दत्त्वा डेयुताश्च नमोऽन्तिकाः । पूजयित्वा ततः पश्चान्मूलमन्त्रं जपेत्ततः ॥
 एकायुतजपं कृत्वा सर्वसिद्धिपरायणः । सर्वशास्त्रार्थवेत्ता च सर्वगः सर्ववित् प्रभुः ॥

इदानीं कथ्यते दूतीयागस्य यहिमा भृशम् । योवितां योनिमास्थाय सर्वसिद्धिर्न संशयः ॥
एतत् पूजनमम्बायाः सर्वतत्वेषु गोपितम् । इत्थं पूजाचिधिं कृत्वा सर्वसिद्धियुतो भवेत् ॥
लभते विमलां वाणीं कवीनामप्रजीर्भवेत् । ऐश्वर्यमतुलं प्राप्य वशीकुर्याज्जगत्त्रयम् ॥

२४०

सिद्धगन्धर्वदेवैश्च किञ्चर्दनवैहृतथा । राक्षसैर्मनुजैर्नित्यं पूज्यो भवति साधकः ॥

सर्वेषां वलभः सोऽपि योगिनीनां सुदुर्लभः । अन्ते च रमते देव्या साक्षात् स्मरहरोपमः ॥

चन्दनागुरुगन्धाचैर्लताः सम्पूज्य यत्तः । सर्वपापविनिर्मुक्तो रमेत् कल्पायुतं भुवि ॥

वल्लालङ्कारभालयैश्च तोषयेद् यदि कामिनीम् । अतुलां श्रियमाप्नोति स गच्छेत् पार्वतोपदम् ॥

१४५

मत्स्यमांसदधिक्षौद्रपिष्टकैः पायसादिभिः । भोजयेदयुवतों यस्तु स भवेत् पृथिवीपतिः ॥

कायेन मनसा वाचा सुन्दरीं यश्च तोषयेत् । स भवेत् साधकश्चो मातृणांश्च भवेत् प्रियः ॥

वालिकां यदि पश्येच्च निर्जने च दिग्म्बरीम् । तदा तदा प्रपूज्येत देवीं ध्यात्वा यथार्वविधि ॥

स च सर्वप्रियो भूत्वा वाग्मी एककविर्भवेत् । एतत् सर्वभूतार्ना तन्त्राणां गोपितं भुवि ॥

ज्ञात्वा गुरुमुखात् सर्वं शिवतुल्यो भवेत्वरः । निविकल्पस्तु मन्त्रज्ञो भवेद् वै साधकः सदा ॥

२५०

काम्यं नैमिकिकं ज्ञात्वा चण्डिकां परिपूजयेत् । दीक्षितस्याऽधिकारोऽत्र नात्यस्यैव कदाचन ॥

अथ सर्वत जप्तव्यं अष्टोत्तरसहस्रकम् । अमृततवयसंयोगात् दुष्टमन्वोऽपि सिद्ध्यति ॥

एवं भूतलिपिश्चैव हृलेखा मोदिनीतयम् । लामृतेन पुटीकृत्य यो मन्त्रं भजते चिरात् ॥

क्रमोत्कमाच्छतावृत्या तस्य सिद्धो भवेन्मनुः ॥ पञ्चहस्ता सञ्चिवर्णा व्योमेरानिजलन्धरा ॥

अन्त्यमायं द्वितीयञ्च चतुर्थं मध्यमं क्रमात् । पञ्च वर्गाक्षराणि स्युर्वान्तं श्वेतेन्दुभिः सह ॥

पषा भूतलिपिः प्रोक्ता द्विचत्वारिंशदक्षरैः । पुरश्चर्यादिभिर्मन्त्रो यदि सिद्धो भवेत् हि ॥

२५५

उपायास्तत्र कर्त्तव्याः सप्त शङ्करभाषिताः । द्रावणं बोधनं वश्यं पीड़नं पोषशोषणम् ॥

दहनान्तं क्रमात् कुर्यात्ततः सिद्धो भवेद् ध्रुवम् । वाहणेनैव वीजेन ग्रथनं कारयैनमनुम् ॥

तन्मन्त्रवयन्त्रमालिख्य शिहुकपूरकुड़कुमैः । उषीररोचनास्याभिर्मन्त्रं संप्रथितं लिखेत् ॥

ज्ञाराज्यमधुतोयानां मध्ये तं लिखितं क्षिपेत् । पूजनाज्जपनाद्वोमाइ द्रावितः सिद्धिदो मनुः ॥

द्रावितोऽपि न सिद्धश्चेद्वोधनं तस्य कारयेत् । सारस्वतेन वीजेन सम्पुटीकृत्य तं जपेत् ॥

२६०

एवं कृते न सिद्धश्चेद्वशीकुर्यात्ततः परम् । आरक्तचन्दनं कुष्ठं हरिद्रा मदनं शिला ॥

एतैस्तु मन्त्रमालिख्य भुज्जपते सुशोभने । धार्यं करण्डे न चेत् सिद्धिः पीड़नं तस्य कारयेत् ॥

अघरोत्तरयोगेन पादानि परिज्यते । ध्यायेत् देवतां तद्वत्तद्योत्तररूपणीम् ॥

विद्यामादौ च दुष्टेन लिखित्वाऽऽक्रम्य चाद्विणा । तथाभूतेन मन्त्रेण होमं कार्यं दिने दिने ॥

२६५

पीडितो लज्जायाऽविष्टः सिद्धः स्यादथ पोषयेत् । बालायालिखितयं वीजमायन्ते तस्य योजयेत् ॥

गोक्षीरमधुना लिख्य विद्यां पाणीं विधारयेत् । पोषितोऽयं भवेत् सिद्धो न चेत् कुर्वीत शोषणम् ॥

द्वाम्यांश्च वायुवीजाभ्यां मन्त्रं कुर्वाद्विदिभिर्तम् । एषा विद्या गले धार्या लिखिता शवभस्मना ॥

शोषितोऽपि न सिद्धश्चेद्वहनीयोऽग्निवीजतः । आग्नेयेन तु वीजेन मन्त्रस्यैकमक्षरम् ॥

आद्यन्तमध उधर्वञ्च योजयेद्वाहकर्मणि । ब्रह्मवृक्षस्य तैलेन मन्त्रमालिख्य धारयेत् ॥

२७०

धारणात् करण्डेशे तु ततः सिद्धो भवेन्मनुः । एवं क्रमेण कुर्वीत पुरश्चरणमुत्तमम् ॥

अथान्यत् सम्प्रवक्ष्यामि मन्त्रसिद्धेष्टु कारणम् । मन्त्रसिद्धिर्भवेद्येन पुरश्चर्यादिभिर्विना ॥

शिवशिखिसितभानुः पञ्चमान्त्यस्वराट्यं द्वितयमिदमपूर्वं वीजमुप्रप्रभायाः ।

क्षणमपि खमणीनां मण्डलान्तर्विभाव्य क्षपयति दुरद्दृष्टं वादिराद् जायते सः ॥

कौलावलीनिर्णये

स जयति रिपुवर्गान् वादिराजान् विवादे नमयति रमणीनां चित्तचौरश्चिरायुः
 कथयति कविराजैरप्यद्वृष्टे सुकाव्यम् मधुमतिरपि हेया किंपुनः सिद्धिसङ्घाः ॥ २७५
 कुलयुवति सुयोनौ मन्तवर्णान् विलिख्य निखिल निगमवर्णान् सुमदोषादिदुषान् ।
 विदित गुरुकुलान्तर्वाहवत्मा विधिश्चो मनुपुटितपटीयान् साधयेत् शान्तचेताः ॥
 कुलपथमनुसन्धायामितायां सुभूमौ तव जननि जनो यस्तर्पयेत्तोर्थतोयैः ।
 रुधिरतरसुपुर्णैर्गन्धमाल्यानुलैपै रचित युवतिवेशस्तद्विद्या ध्यायते सः ॥ २८०
 परिचरति समस्तैर्यासपूचैः प्रसिद्धै स्तव परिकरजालैयोनिचक्रे प्रपूज्य ।
 सुविमलकुलजां त्वां हीष्टुणावर्जितो यः स्वयमपि रचिताङ्गः क्षोभकृद्योगिनीनाम् ॥
 पशुरिपुकुलचक्रं संस्पृणन् मध्यशाखं सुरतद्व सुरनाथः शापभ्रष्टः सुरेगः ।
 कुलपतिकुलनाथस्तद्वयं योजयित वा मनुपुटितविमृग्यं योजयेत्तद्वहिर्यः ॥
 जननि तव कलानां कोचिदः कामरूपः कुमतिरहितचित्तः संलिखेत्तां तिधारे । २८५
 विगतभय विवादध्वान्तजालः सुधांशु स्तव चरणतलान्तर्धुलिजालैविंशालैः ॥
 परिजनितवपु स्तद्वमभिदेव पूज्यैः परिचरति सुविश्चो मोक्षचर्याधिपः सः ।
 मदनमदवधूनां वीजमुहृष्ट्य शक्ति तदनु कठिनवीजं लोकधातीं तदन्तः ॥
 यदि जपति मदन्तभर्विमासाद्य सद्यः सुरनगरगतिस्तैः सिद्धवर्गैः स पूज्यः ।
 शिवभृगुमदपृथ्वीशक्तियुक्तं सुसिद्धं हरिहरचतुरास्यस्वभूतिप्रसूतम् ॥
 परमपुरुषसंज्ञः क्षोभकृत् कामनीनामधिपतिरपि वाचां श्रीपतिः सार्वभौमः । २९०
 भृगुमदकठिनाधः कामवीजं तदप्रे भुवनभयविनाशः क्षोभिणीं योजयित्वा ॥
 जपति यदि सकृद्वा चिन्त्यते वीरसिंहः कुलयुवतिकुलान्तः क्षोभकृत् कामभावात् ।
 मदनमदतलाधः शक्तिवीजं नियोज्य स्मरहर हरिरूपी कामरूपः कुवेरः ॥
 रिपुकुलहरिणाक्षीलोचनाम्भोजविप्रुद् प्रसमजलनिषेकात् खण्डितान्ताधतापः । २९५
 शिवभृगुमदमूलं लोभमूलं समूलं भजति यदि गुरुणां वर्णमूलं विमृग्यम् ॥
 निधिपतिरपि नाथो गीर्णपतिः क्षुद्रचेता यदि भवति तदेतन्मुख्यमुर्वीपतित्वम् ।
 वरणरणविवर्जं द्वाणमेवं विवर्जयं तदुपरि मृगचिह्नं द्वद्वमेतत् भवान्याः ॥
 निखिल मनु वराणां मुख्यदानैकदक्षः स कुशमशरधम्भोभकृन्मन्त्रराजः ।
 अमलशिरसि धर्मं वादिराजं स्वतन्त्रं तव समनय युक्तं वीजमन्यद्वान्याः ॥ ३००
 द्वितयमपि विमानं वक्तुमीशो महेशः किमिह कमलजन्मा जन्मधारासहस्रैः ।
 इह जपति य एनं मन्त्रराजं स्वभाग्यैः भजति जननि युष्मतपादपश्चोत्थभक्तगः ॥
 त्यजति परपुमांसं मादृशं चापि काले न खलु वपुरनध्यं तस्य काचित् कदाचित् ।
 विहित गुरुमुखाद्वा वालकाद्वा पशोर्वा लिखितमपि स्वचुद्वग्रा प्राप्य कस्माद्वकस्मात् ॥
 स्मररिपु पुरपरे मोक्षपूर्याधिपारे परमपदविलोनः सर्वसौभाग्य भोगैः । ३०५
 अनलपुर विभागे कालिकावर्णवीजं तदपि यदि विदध्यादिग्युतं दन्तवर्णम् ॥
 नयन युतलकारं मस्तके नामयुक्तं तदनु विकटदंष्ट्रासोत्कटं वीजयुक्तम् ।
 यदि जपति समस्तं गुहगुहातिगुहां लिजगति किमिहास्ते क्ले शलम्यं कथञ्चित् ॥
 क्रम पठितमपूर्वं सर्वमेवानुमध्यं मनुरपरमवाच्यं तस्य मध्यस्वरूपम् ।
 भजति यदि चिदानन्दधृक्तेवलोऽसौ विपिन भुवि च मध्ये कौतुकान् मां मनुष्यः ॥ ३१०
 इति शानानन्द परमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये सप्तदशोऽसासः ॥

अष्टादश उल्लासः

अथ वक्ष्ये सिद्धिचिह्नं साधकस्य यथा भवेत् । अकस्मात् संलभेदगन्धं धूपस्य कुसुमस्य वा ॥
 सदा वा प्रियसम्भास्य लभ्यते योषितामपि । स्वप्ने वृषं गजाश्वं वा यद्वाऽरोहति साधकः ॥
 सिद्धमन्तो भवेत् सोऽपि नात्र कार्या विचारणा । स्वप्ने वा जायते योषिद्वृन्दैः सम्मिलनं निशि ॥
 गजादिशैलशृङ्गे षु विहारो राजदर्शनम् । राजान्तथाऽङ्गनानाश्वं दर्शनं नृत्यगीतयोः ॥
 सौधगेहं तथा मञ्चं प्रासादश्वं मनोहरम् । रथं वा तरणं वापि स्वप्नेष्वावाहयेत्तु यः ॥ ५
 सम्यक् सिद्धिर्भवेत्तस्य शिवः सोऽपि न संशयः । ध्वजश्वं प्रतिमां चैव राजानं रुधिरन्तथा ॥
 रुधिरालेपनं स्वाङ्गे मदिरालेपनन्तथा । मदिरालोकनं मांसं ख्यियं वा चारुहासिनीम् ॥
 खीभिर्वां वेष्टितो यस्तु स्वप्ने भवति साधकः । मन्त्रसिद्धिर्भवेत्तस्य सत्यमेव न संशयः ॥
 गोमांसं वापि चान्यस्य भक्षयेद्योऽपि मांसकम् । लभेद्वा भक्षयेद्वाऽपि स्पर्शयेद्वा कदाचन ॥
 देवतानरगन्धर्वनारीणां दर्शनं भवेत् । चरणोरुणितम्बाया वक्षोजसुखपङ्कजम् ॥ १०
 पतेषां तु फलं चैव परंगुर्वादिकं गुरुम् । तेषां प्रसादः खोहश्वं वातसल्यं प्रियदर्शनम् ॥
 सिद्धिचिह्नं भुवि ज्ञेयं यदि न व्यपते मनः । यदि भाग्यवशाच्चैव कुलद्विष्टु जायते ॥
 अवार्धक्यं भवेत्तस्य सर्वसिद्धिः करे स्थिता । अकालपनसं चैव भक्षणं दर्शनन्तथा ॥
 अगम्यागमनं चैव गुरोः सन्दर्शनन्तथा । परमात्मभक्षणश्वं शोणितश्वं विशेषतः ॥
 दिव्यान्तं वापि भुक्ता च सिद्धो भवति साधकः । साधकं द्रव्यरूपश्वं देवतां वा प्रणश्यति ॥ १५
 खड्गं वा फलकं वापि अमृतं वापि पुस्तिकाम् । सिद्धिद्रव्यं शर्वं चैव वसनाभरणादिकम् ॥
 रक्तमालयं रक्तपुष्पं स्वप्ने प्राप्नोति साधकः । सिद्धः सोऽपि भवेत् सत्यं संशयो नास्ति निश्चितम् ॥
 गजं वा तुरं वापि शिवलिङ्गश्वं पश्यति । पीठादिगमनं तत्र देवतादर्शनन्तथा ॥
 उद्यानं काननं वापि भूदेवयतिदर्शनम् । वालकं भिक्षुकं चैव फलादीनान्तु लोलुपम् ॥
 पशुपक्षिफलादीनां विश्वासः प्रियदर्शनः । मनसा भाविते कार्ये शज्ज्वादिवनिरुद्धसवः ॥ २०
 वेणुवीणारवं गीतं विचितदर्शनन्तथा । अज्ञातजनसम्बादो नष्टद्रव्योदयन्तथा ॥
 अकस्माऽङ्गावसिद्धिरुति अलक्षितजनस्तुतिः । क्षद्रस्य महती पूजा सुष्टुती च कृतस्तुतिः ॥
 अदृष्टशास्त्रविज्ञानं तेजस्वी जनवल्लभः । मन्त्रलाभस्तथा स्वप्ने गुरुणां दुहितुस्तथा ॥
 पत्नीनां साधकानाश्वं उत्कटोत्कटदर्शनम् । असुगन्धिः सुगन्धिश्वं श्रद्धा पुष्पोऽवस्तथा ॥
 स्वप्ने चैव पुरश्चारी पुरश्चरणकर्मणि । इति विज्ञाय वीरेन्द्रः प्रयोगश्वं समाचरेत् ॥ २५
 अथ निन्द्यानि वक्ष्यामि विद्यानर्थकराणि च । कृष्णवर्णभट्टं स्वप्ने प्रहारस्तेन मेलनम् ॥
 मैथुनं परनारीभिर्विनाशो मरणन्तथा । राज्यक्षेमवहिवायुजन्तुभिर्विधर्शनम् ॥
 गुरोराक्षेपसम्पत्तिजन्तूनां व्याधिसाधनम् । अन्यमन्तार्चने श्रद्धा स्वदेवार्चननिन्दनम् ॥

असिद्धार्थं कुले तत् सिद्धार्थं जपमाचरेत् । गणेशं बटुकं पश्चात् क्षेत्रेशं योगिनीस्तथा ॥
 पूजयेद्राविसमये वलि चैव सदाऽर्पयेत् । कुमारं बटुकं भद्रं लक्ष्मीं सुचारुनायकम् ॥ ३०
 स्वशक्तिं पञ्चक्षेत्रेशं योगिनीं योगिभिः सह । पूजयित्वा विद्वानेन वलि पश्चात्निवेदयेत् ॥
 ततः सिद्धो भवेन्मन्त्रो निर्विघ्नेन सुनिश्चितम् ॥ अथातः सम्प्रवक्ष्यामि काम्यप्रयोगमुत्तमम् ॥
 रजोऽवस्थां समालोक्य तन्मूले स्वेष्टदेवताम् । पूजयित्वा महारात्रौ विदिनं प्रजपेन्मनुम् ॥
 लक्षणीष्टफलं चैव लभते साधकोत्तमः । वेतालपादुकासिद्धिं खड़गसिद्धिन्तर्थैव च ॥ ३५
 अञ्जनं तिलकं चैव प्राप्नोति क्षोभवर्जितः । कुलागारं पुष्पिताया दृष्ट्वा यो जपते नरः ॥
 अयुतैकप्रमाणेन साधकः स्थिरमानसः । केवलं गुप्तभावेन स तु विद्यानिधिर्भवेत् ॥
 संस्कृताः प्राकृताश्चैव लौकिका वैदिकास्तथा । वशमायान्ति ते सर्वे साधकस्य न चान्यथा ॥
 अथवा मुक्तकेशश्च भुवि भुक्ता सुसंयतः । प्रजप्य चाऽयुतं प्राज्ञः एतदेव फलं लभेत् ॥
 ननां परलतां पश्यन् अयुतं यस्तु साधकः । प्रजपेद् यो भवेत् सद्यो विद्याया बल्लभः स्वयम् ॥ ४०
 तस्य दर्शनमावेण वादिनः कुण्ठतां गताः । गद्यपद्यमयी वाणी सभायां तस्य जायते ॥
 तस्य वाक्यपरिचयाज्ञीभवन्ति वाग्मिनः । तन्नामना सुधियः सर्वे प्रणमन्ति मुदान्विताः ॥
 हविर्भुक्ताऽथवा पूर्वकमेषैव फलं लभेत् । अथवा धनकामस्तु महदैश्वर्यकामुकः ॥
 वृहस्तपतिसमो यस्तु भवितुं कामयेन्नरः । अष्टोत्तरशतं जप्त्वा कुलमामन्त्रं तत्त्ववित् ॥
 मैथुनं यः करोत्थैव स तु सर्वफलं लभेत् । अथवा हस्तमारोय स्थिरधीः पूतमानसः ॥ ४५
 कवित्वं लभते सोऽपि अमृतत्वञ्च गच्छति । पृथ्वीमृतुमतीं वीक्ष्य सहस्रं यदि नित्यशः ॥
 तदा वादी सुसिद्धान्ते ततः क्षितितले विशेषत् ॥ महाचीनकमे देवीं ध्यात्वा देवीं प्रपूजयेत् ॥
 तददुमोऽद्वपुष्पेण पूजयेद्भक्तिभावतः । स भवेत् कुलदेवश्च कुलद्रुमगतः शुचिः ॥
 ब्रह्मतरोमूलपद्मे देवीं ध्यात्वा यथाविधि । तत्सुधाधारसारेण तर्पयेन्मातृकानने ॥
 पद्मं दृष्ट्वा तथा विलं खञ्जनं शिखरन्तथा । चामरं रविविम्बञ्च तिलपुष्पं सरोवरम् ॥
 त्रिसृतं वीक्ष्य जप्त्वा च शतशः शुद्धभावतः । मुखप्रसादं सुवचः सुलोचनं सुहास्यकम् ॥ ५०
 सुवेशं सुभगं गन्धं सुजनं सुखमैव च । लभते च यथासंख्यं साधकः स्थिरमानसः ॥
 महाचीनद्रुमलता वैष्णितेन च यत् फलम् । तस्यापि षोडशांशेन फलं नार्हन्ति ते शवाः ॥
 शवासनाधिकफलं लतागृहप्रवेशनम् । लतारतेषु जपत्वयं महापातकमुक्तये ॥
 धनार्थों प्रजपेद्विद्यां पर्योगित् समागमे । लताभावे समुत्सार्य स्वशुक्रं साधकोत्तमः ॥
 अक्षव्यं प्रजपेन्मन्त्रं धर्मं कामार्थसिद्धये । इति चोनकमेषैव तारा शीघ्रफलप्रदा ॥ ५५
 गुरुवाक्यकमेषैव लिपुरा भुक्तिभुक्तिदा । महाचीनकमेषैव कालिका फलदायिणी ॥
 सप्तसप्ततिभेदा या श्रीविद्या कथिता भुवि । तासान्तु समता ज्ञेया गुप्तसाधनसाधने ॥
 चत्तारिंशत् प्रकारा या भैरवी विद्विता भूवि । तासां तु समता ज्ञेया गुप्तसाधनसाधने ॥

३०

३५

४०

४५

५०

५५

या या विद्या महाचण्डास्तासामेवं विधिर्मतः । महाचीनकमेणैव छिन्नमस्ता तु सिद्धिवा ॥

सर्वा याश्चण्डिका विद्यास्तासां चैवं विधिः स्मृतः । यथा काली तथा तारा वथा बाला तथोन्मुखी ॥६०

यथा काली तथा दुर्गा यथा दूर्गा तथा जटा । यथाऽसौ लिपुरा बाला तथा लिपुरभैरवी ॥

सुन्दरी च तथा ज्ञेया महिनी च तथा परा । अन्या या या महाविद्या तथा भवति निश्चितम् ॥

मन्त्रं यन्त्रं पृथग्भावात् साधनेनैकतां भजेत् । एतत्तन्त्रं मन्त्रं पुत्रेभ्योऽपि न दर्शयेत् ॥

अन्यथा प्रेतराजस्य भवनं याति निश्चितम् । अथातः सम्प्रवक्ष्यामि काम्यसाधनमुत्तमम् ॥

संयोज्य मूलमन्त्रान्ते क्रमोत्क्रमेण मातृकाम् । आमन्त्रयेत्ततः पश्चात् पञ्चविंशतिसंख्यया ॥ ६५

प्रातरेव जलं धीरो भावयेन्मातृकालम् यम् । तदम्बुपानतो मन्त्री वाग्मी द्रुतं कविर्भवेत् ॥

त्रिमासान्नाऽत् सन्देहः षण्मासात् वाक्पतिर्भवेत् । काम्यकर्त्ता महावाग्मी भवेत् श्रुतिधरो नरः ॥

अष्टमात् सर्वमन्त्राणां पारगो विश्वपूजितः । सर्वज्ञां लभेद्वीरो नात्र कार्या विचारणा ॥

द्विवर्षीदष्टसिद्धिश्च त्रिवर्षात् गिर्वो भवेत् । प्रदीपकलिकाकारं जिह्वायां मूलमन्त्रकम् ॥

देवतां शुक्रवर्णांश्च विभाष्य यो जपेन्मनुम् । त्रिमासादृधर्वतो मन्त्री पूर्ववत् फलमाप्नुयात् ॥ ७०

तत्तत्पकारभेदेन तत्तत्पलमवाप्नुयात् । प्रातरेव हि जपायमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥

अथवाऽन्यप्रकारन्तु वक्ष्यामि तन्त्रवर्तमना । बलिदानादिकं सर्वं विधाय पूर्ववद् बुधः ॥

शमशानालयमागत्य मुक्तकेशो दिग्घरः । जपेदयुतसङ्ख्यन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

महाचीनद्रुमलतामज्जाभिर्विप्रपुत्रकम् । सहस्रं देवीमध्यच्यु शमशाने साधकोत्तमः ॥

तदा राज्यमवाप्नोति यदि स न पलायितः । स्वगात्रस्त्रियाकैश्च विलवपतैः सहस्रशः ॥ ७५

शमशानेऽभ्यच्यु देवीन्तु वागीशसमतां ब्रजेत् । शमशानशयनो वीरः शवासनगतः शुचिः ॥

असकृत् प्रजपेन्मन्त्रं सर्वसिद्धिर्भवेत्ततः । कविर्वाग्मी धनी दक्षः सर्वयोषितप्रियः सुखो ॥

जावते नात्र सन्देहश्चण्डिकासाधकः स्वयम् । क्षद्रविद्यूचौरभूतानि देवीं ध्यात्वा विनाशयेत् ॥

नाभिमात्रजले स्थित्वा देवीमर्कंगतां स्मरन् । अष्टोत्तरशतं जप्त्वा साधको लभते श्रियम् ॥

रैतोयुक्तेन पुष्पेण अकर्म्येह सहस्रशः । शमशानेऽभ्यच्यु देवीन्तु सर्वसिद्धिन्तु विन्दति ॥ ८०

धनवान् बलवान् वाग्मी सर्वयोषितप्रियो भवेत् । सुखो स्यान्नात्र सन्देहो महाकालवचो यथा ॥

च्छन् यो तं शा ग ने षि शम येत् न्त्वं क गे ल्य म प्र भ । रक्तचन्दनदिग्धाङ्गीं रक्तपुष्पैरलङ्घताम् ॥

त जां कु गे वीं पू प्र भ जवापुष्पैर्वरेषतः । मन्त्रं प्रोचारयेत्तत्र ने ग वे गे श लिं प्र भ ॥

कुरुण्डगोलोऽन्नवैः पुष्पैः स्वयम्मूहुसुमेन च । पूजयित्वा तत्र दे दों यो वै ध्यायेच्च देव नाम् ॥

तत्र गत्वा लभेत् सिद्धिं यदि वा न भय ब्रजेत् । अष्टम्यांश्च चतुर्दश्यां पूजयित्वा यथाग्रिधि ॥

अच्यु दत्त्वा ततः पश्चात् जवापुष्पांश्च वर्षराम् । चन्दनश्चाऽकुसुमं तथा श्वेतापराजिताम् ॥

अच्यु दत्त्वा विशेषेण देवामर्कंगतां स्मरन् । अष्टोत्तरशतं जाप्य यावज्जावनसंख्यया ॥

आज्ञासिद्धिमवाप्नोति सत्यं सत्यं न संशयः । प्रातः ज्ञानरतो मन्त्री नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥

जपेत्तस्याऽशु सिध्यन्ति धनधान्यादिसम्पदः । अनेन विधिना मन्त्रो ग्रहकुद्ररिपूर् जयेत् ॥
 ६०
 अथोच्यते पदाधातं देव्याहृतन्तविधानतः । स्वकल्पोक्तं विधायाऽथ साधको विजितेन्द्रियः ॥
 सर्वद्रव्यसमायुक्तो देवताध्यानतत्परः । विवादे जपकाले वा यत् किञ्चित् कुलसाधने ॥
 तत्त्वादौ चक्रमालिख्य सिन्दूररजसाऽप्लुतम् । रात्रौ प्रपूजयेद् गेहे स्थित्वा पदात्मिकां पराम् ॥
 जप्त्वाऽयुतप्रमाणेन तथा चामन्तवेत्ततः । एहि मातर्जगद्वालि सञ्चारे चरणाकुले ॥
 ६५
 शुभाशुभमये रात्रे कथयस्व जगत् पते । एवं निमन्तवित्वा तु सप्तवारान् सुसंयतः ॥
 भक्तिभावेन सम्पूज्य दत्त्वा च बलिमुत्तमम् । ततो वीक्षेच्चक्रराजं साधकः स्थिरमानसः ॥
 पदाधातं समालोक्य ज्ञातव्यं तच्छुभाशुभम् । साधकाभिमूखं चिह्नं उभयोर्यदि चैकतः ॥
 सव्यस्य दक्षिणस्यापि शुभं भवति निश्चितम् । विपरीतफलं द्याद्विपरीते सुनिश्चितम् ॥
 पदमध्ये शुभा रेत्वा शुभदा शुभयोगतः । विपरीतफलं तत्तु विपरीतञ्च निश्चितम् ॥
 क्षुद्रं क्षुद्रफलं प्रोक्तं दीर्घं दीर्घफलप्रदम् । अथातः पादुकामन्त्रं कथयामि समासतः ॥
 १००
 पादुकां पूजयाम्यथा आद्यन्तमण्डितां वदेत् । सर्वभूते महाशक्तिः पादाग्रेया स्थिता यतः ॥
 अतस्तौ चरणौ पूज्यौ सर्वत्र भूतिमिच्छता । आद्यन्तरहिता देवी पादुकादिस्वरूपिणी ॥
 योषितां योनिमासधाय सर्वसिद्धिप्रदायिनी । स्वतन्त्रेयं महाविद्या न प्रकाश्या कदाचन ॥
 संहारकमयोगेन देवी संहाररूपिणी । सृष्टिकमेण देवेशी महासृष्टिप्रवर्तिनी ॥
 स्थितिकमेण सा देवी स्थितितत्त्वप्रवर्तिनी । व्रह्मविष्णुस्वरूपा सा महादेवस्वरूपिणी ॥
 १०५
 आद्ये मधुमतोसद्धिः संहारकमयोगतः । अन्ते क्षेत्रेण सिद्धिः स्थान्तुष्टेषे गन्धवर्योनयः ॥
 समुदाये महामोक्षं ददाति परमा कला । पादुका परमा विद्या सप्ताक्षरसमन्विता ॥
 एतां विना महाविद्या नैव सर्वफलप्रदा । कथितेयं महाविद्या यत्नाद् गोप्या सदैव हि ॥
 लोक स्नेहादिदानीं तु कथितञ्च सुदुर्लभम् । एतत्तन्त्रञ्च मन्त्रञ्च प्रयोगञ्च तथा परम् ॥
 अतिभक्ताय पुत्राय प्राणदाय न दर्शयेत् । अन्यथा प्रेतराजस्य भवनं याति निश्चितम् ॥

इति ज्ञानानन्दं परमहंसविरचिते कौलावली निर्णये अष्टादशोऽल्लासः ॥

एकोनविंश उल्लासः

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि षट्कर्मविधिमुक्तम् । शान्तिवश्यस्तम्भनानि विद्वेषोच्चाटने ततः ॥
 मारणं कर्मषट्कञ्च तेषां लक्षणमुच्यते । रागकृत्या प्रहादीनां निरासः शान्तिरीरिता ॥
 वश्यं जनानां सर्वेषां विधेयत्वमुदाहृतम् । प्रवृत्तिरोधः सर्वेषां स्तम्भनं तदुदाहृतम् ॥
 स्त्रियाधानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतम् । सद्विद्यासिद्धिकालादीन् ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् ॥
 पूर्वोक्तवलिमन्तेण वलिं दद्याच्चतुष्पथे । रात्रावेव प्रयोगादौ शिवायै च सुसिद्धये ॥
 ५ दिक्कालदेवतादीश्च ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् । जलं शान्तिविधौ शस्त्रं वश्ये वहिरुदीरितः ॥
 स्तम्भने पृथिवी शस्ता विद्वेषे व्योम कीर्तिम् । उच्चाटने स्मृतो वायुभूर्योऽग्निर्मारणे मतः ॥
 स्वच्छं वियन् मरुत् कृष्णो रक्तोऽग्निविशदं पयः । पीता भूमिः पञ्चभूत रूपमेतदुदीरितम् ॥
 बृत्तं दिवस्तत् षड्विन्दुलाभ्युच्छितं मातरिश्वनः । तिकोणं स्वस्तिकोपेत वहे रथेन्दुसंयुतम् ॥
 अम्भोजमम्भसो भूमेष्वतुरस्यं सवज्ञकम् । तत्तद्भूतसमाभानि मण्डलानि विदुर्वृधाः ॥
 १० वणः स्वैरञ्जितान्याहुः स्वस्वनामावृतान्यपि । शन्दस्पर्शरूपरसगन्धा भूतगुणाः स्मृताः ॥

भूतानामुदयं द्रयोरपि ब्रुधः संलक्षयेत् पक्षयो
 स्तदाधो वसुधोदयं निशितधीर्घाणस्य दण्डस्पृशि ।
 देवेधः स्पृशि वारिणो हुतवहस्योद्धवं गते तूदयं
 १५ तिर्यक् संस्पृशि मारुतस्य परितः स्पृष्टे मरुद्वर्तमनः ॥
 वश्यस्तम्भनयोः प्रशस्त उदयो भूमेजलस्योदयः
 शस्तः शान्तिकपौष्टिकादिषु शुभेष्वहाय वहेः पुनः ।
 शतोर्मारणदारणादिकरणेषूच्चाटनोच्छासया
 वर्योः शान्तिकनिर्विषीकरणयोव्योम्नोहितश्चोदयः ॥

तत्तद्भूतोदये सम्यक् तत्तन्मण्डलसंयुते । यन्तं कुर्यात् रोचनया गुणिदक्या हरिद्रया ॥
 गृहधूमचिताङ्गारविषैरथ क्रमेण तु । शीतांशुसलिलक्ष्मौणीव्योमवायुहविभुजाम् ॥
 वर्णाः स्युर्मन्तवीजानि षट्कर्मसु यथाकमम् । वश्यादौ लेखनी दूर्वा आकर्षं शिखिपुच्छिका ॥
 विद्वेषोच्चाटने काकपक्षेणापि च मारणम् । रतिर्वाणी रमा ज्येष्ठा दुर्गा काली यथाकमात् ॥
 २० षट्कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपूजयेत् । अथातः सम्प्रवक्ष्यामि षट्कर्मकाल निर्णयम् ॥
 पञ्चमी च द्वितीया च चतुर्थीं सप्तमी तथा । ब्रुधेज्यरविसंयुक्ता शान्तिकर्मणि पूजिता ॥
 गुरुचन्द्रयुता षष्ठी चतुर्थीं च त्रयोदशी । नवमी पौष्टिके शस्ता अष्टमी नवमी तथा ॥
 दशम्येकादशी चैव भानुशुक्रदिने तथा । आकर्षणे त्वमावस्या नवमी प्रतिपत्तथा ॥
 २५ पौर्णमासी मन्दभानुयुक्ता विद्वेषकर्मणि । कृष्णा चतुर्दशी तद्रदष्टमी मन्दवारकाः ॥

उच्चाटने तिथिः शस्ता प्रदेषे च विशेषतः । चतुर्दश्यष्टमी कृष्णा त्वमावास्या नथैव च ॥ ३०
 मन्दाराकदिनोपेता शस्ता मारणकर्मणि । बुधचत्रदिनोपेता पञ्चमी दशमी तथा ॥
 पौर्णमासी च विशेषे या तिथिः स्तम्भनकर्मणि । शुभप्रहोदये कुर्यात् शुभानि च शुभोदये ॥
 रौद्रकर्मणि रिकार्के मृत्युयोगे च मारणम् । ईश्वचन्द्रेन्द्रनिमृतिवाटवग्नीनां दिशो मताः ॥
 सूर्योदयं समारभ्य घटिकादशकं क्रमात् । ऋतवः स्युर्वसन्ताद्या अहोरात्रं दिने दिने ॥
 वसन्तप्रीष्मवर्षात्याशरद्देमन्तशैशिराः । हेमन्तः शान्तिके प्रोक्तो वसन्तो वश्यकर्मणि ॥ ३५
 शिशिरः स्तम्भने ज्ञेयो विद्रेषे प्रीष्म ईरितः । प्रावृद्धुच्चाटने ज्ञेयः शरन्मारण कर्मणि ॥
 गोमेषयोः शान्तिके च व्याघ्रस्य खड़गिनोऽपि वा । वश्ये च स्तम्भने शस्ता गजचमणि द्वेषके ॥
 उच्चाटने भल्लूकस्य मेषस्य मारणे तथा । महिषाश्वयोर्वा चर्मणि साधयेत् साधकोत्तमः ॥
 पश्चात्यं स्वस्तिकं भूयो विकर्तुं कुक्कुर्तुं पुनः । वत्रं भद्रकमित्याहुरासनानि मनीषिणः ॥
 अङ्गुष्ठौ च निवधीयाद्वस्ताभ्यां व्युत्कमेण तु । ऊर्वोरुपरि वीरेन्द्रः कृत्वा पादतले उभे ॥
 पश्चासनं भवेदेतत् सर्वेषामेव पूजितम् । पूजाजपविधानेन अङ्गुष्ठ धारणञ्चरेत् ॥ ४०
 जानूर्वोरन्तरे सम्यग् कृत्वा पादतले उभे । ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत् प्रचक्षते ॥
 सीवन्यामात्मनः पाश्वें गुल्फौ निःक्षिप्य पादयोः । एतद्वा स्वस्तिकं प्रोक्तं सव्ये न्यस्येतरं करम् ॥
 पश्चासनं समास्थाय जानूर्वोरन्तरे करौ । निवेश्य भूमौ संस्थाप्य रोमस्थः कुक्कुटासनः ॥
 गुल्फौ च वृष्णस्याधः सीवन्याः पाश्वयोः क्षिपेत् । पाश्वं पादौ च पाणिभ्यां दृढ़ं बद्ध्वा सुनिश्चलः ॥
 भद्रासनं भवेदेतत् सर्वव्याधिविषापहम् । ऊर्वोः पादौ क्रमान्त्यस्य जान्वोः प्रत्यङ्गुष्ठाङ्गुलौ ॥ ४५
 करौ विदध्यादाख्यातं वज्रासनमनुत्तमम् । स्वस्वकल्पविधानेन पूजादौश्च समाचरेत् ॥
 षण्मुदाः क्रमगो ज्ञेयाः पदापाशगदाह्याः । सुषलाशनिखड़गाद्याः शान्तिकादिषु कर्मसु ॥
 हस्तौ तु समुखौ कृत्वा सन्ततावृत्ताङ्गुलौ । तलान्तमिलिताङ्गुष्ठौ कृत्वैषा पश्चमुद्रिका ॥
 वाममुष्टिस्तु तर्जन्यां दक्षमुष्टिस्तु तर्जनीम् । संयोज्याङ्गुष्ठकाम्राभ्यां तर्जन्यप्रे क्षिपेत्ततः ॥
 पशा पाशाह्या मुद्रा विद्वन्द्विः परिकीर्तिंता । अन्योन्यामिमुखौ हस्तौ कृत्वा च प्रथिताङ्गुलौ ॥ ५०
 अङ्गुल्यौ मध्यमे मूयः संलग्ने च प्रसारिते । गदामुद्रेयमाख्याता विद्वन्द्विः परिकीर्तिंता ॥
 मुष्ठिं कृत्वा तु हस्ताभ्यां वामस्त्रोपरि दक्षिणम् । कुर्यान्मुषलमुद्रेयं सर्वविघ्नविनाशिनी ॥
 अनामिकाद्वयं वेष्ट्य चाकुञ्जय तर्जनीद्वयम् । कनिष्ठां मध्यमां चैव ज्येष्ठाङ्गुष्ठेन च क्रमात् ॥
 वज्रमुद्रेयमाख्याता विद्वन्द्विः परिकीर्तिंता । कनिष्ठामामिकां बच्च । साङ्गुष्ठेनैव संयुता ॥
 शेषङ्गुलीस्तु प्रसृते संस्पृष्टे खड़गमुद्रिका ॥ सितरक्तं पीतमिथा कृष्णधूम्रा प्रकीर्तिंताः ॥ ५५
 वद्कमैवतावर्णाः कथितास्तु यथाक्रमात् । यद्रण्डेवता यत्र तद्रण्डोपहारणम् ॥
 पुष्पं चैव तथा ज्ञेयं साधकानां सुसिद्धये । मन्त्रेणान्तरितान् कुर्मान्मारणानि यथाविधि ॥
 प्रथनञ्च विदर्भस्त्रं संपुर्णं रोधनन्तथा । योगः पल्लव इत्येते विश्यासाः षट्सु कर्मसु ॥

योगाखान्तरितात् कृत्वा साध्यवर्णन् यथाविधि । प्रथनन्तद्विजानीयात् प्रशस्तं शान्तिकर्मणि ॥

मन्त्रार्णद्वयमध्यस्थं साध्यनामाक्षरं लिखेत् । विर्भवं एव विहोयो मन्त्रिभिर्वश्यकर्मणि ॥ ६०

आदावन्ते च मन्त्रस्य स्यान्न्यासः सम्पुटः समृतः । एष स्यात् स्तम्भने शस्त्र इत्युक्ते मन्त्रवेदिभिः ॥

नामन आद्यन्त मध्ये षु मन्त्रः स्थाद्रोधनं मतम् । विद्व पस्य विधाने तु प्रशस्तो न्यास उत्तमः ॥

मन्त्रस्यान्ते भवेन्नाम योगः प्रोक्षाटने मतः । अन्ते नाम्नो भवेन्मन्त्रः पल्लवो मारणे समृतः ॥

मुक्ताभिः स्फाटिकैर्वापि समायोज्याऽक्षमूलकैः । शान्तिकर्मणि मिश्रं वा जपेन्मन्त्रस्य सिद्धये ॥

प्रवालरक्तमणिभिर्वश्यपौष्टिकयोजपेत् । मन्त्रतुल्याङ्गमणिभिर्जपेदाङ्गष्टकर्मणि ॥ ६५

साध्यकेशसूलप्रोतैस्तुरङ्गदशनोङ्गवैः । अक्षमालां समालोक्य विद्वेषोक्षाटने जपेत् ॥

मृतस्य युद्धशूलस्य दशनैर्गर्दभस्य च । कृत्वाऽक्षमालां जपत्वं शत्रुमारणमिच्छता ॥

सामान्या कथिता माला विशेषाः पूर्वसूचिताः । अनामिकामध्यभागे मालां संस्थाय साधकः ॥

शान्तिकस्तम्भवश्येषु बृद्धाप्रेण प्रचालयेत् । तजन्याङ्गुष्ठयोगेन विद्वेषोक्षाटयोजपेत् ॥

कनिष्ठाङ्गुष्ठयोगेन मारणे जप ईरितः । मातृक्याऽथवा कुर्याद् यथातन्त्रविधानतः ॥ ६०

सर्वेषु च प्रयोगेषु द्विसहस्रं जपेन्वरेत् । अथवान्यप्रकारेण कथयते साधनं महत् ॥

महाचीनद्रुमे बीजं लिखित्वा कुड्कुमेन च । तत्पाश्वें साध्यमालिख्य ताङ्गेद् द्वियद्विष्टिभिः ॥

तत गच्छति कामार्ता यत्र देशो स पूजकः । गोरोचनादिभिर्द्वयैः स्वोयचन्द्रं समालिखेत् ॥

अतीव सुन्दरीं रम्यां तन्मध्ये प्रतिमां शुभाम् । उवलन्तों नामसहितां कामवोजविद्विभिताम् ॥

चिन्तयेत् ततो देवीं योजनातां सहस्रतः । अद्वृष्टपूर्वा सा शक्तिः द्रत्मायाति दुर्लभा ॥ ७१

राजकन्याऽथ चार्वङ्गी भयलज्जाविवर्जिता । आयाति साधकं सम्यक् मन्त्रमूढा सती शुभा ॥

चक्रमध्यगतो भूत्वा साधकश्चिन्तयेद् यदा । उद्यतसूर्यसहस्राभमात्मानमरुणन्तथा ॥

साध्यमप्यरुणीभूतं चिन्तयेत् साधकोत्तमः । अनेन क्रमयोगेन युवा कन्दर्परुपवान् ॥

सर्वसौभाग्यसुभगः सर्वलोकवशङ्करः । सर्वरक्तोपचारस्तु मुद्रानिहितविप्रहः ॥

चक्रं प्रपूजयेद् यस्तु यस्य नामविद्विभितम् । स भवेद्वासवत् सत्यं धनेशो वापि वाक्पतिः ॥ ८०

चक्रमध्यगतं कृत्वा नाम यस्यास्तु योषितः । अदृष्टा वा सती वापि योगमुद्राधराऽपि वा ॥

हठादानयते शीघ्रं यक्षिणीं राजकन्यकाम् । नागिनोमप्सरां वापि गन्धवीं वा सुराङ्गनाम् ॥

विद्याधरीं द्वियरूपामृषिकन्यां रिपुस्थियः । मदनोङ्गवसन्तापां स्फुरजजघनसुस्तनीम् ॥

कामवाणप्रभिन्नान्तःकरणां लोलचक्षीम् । महाकामकलोध्यानात् साधकः स्थिरमानसः ॥

क्षोभयेत् सर्वग्मूलोक पातालतलयोषितः । रोचनाभागमेकन्तु भागमेकन्तु कुड्कुमम् ॥

अथ भागद्वयं चैव चन्द्रनैर्मर्दयेत् समम् । एकत्र तिलकं कुर्यात्त्रिलोकवशकारकम् ॥

अष्टोत्तरशताङ्गुष्ठा मन्त्रयित्वा वशं नयेत् । राजानं नगरं प्राम यत्किञ्चिदन्यदुच्यते ॥

साधकेनैव नियतं तत् सर्वं तस्य वश्यगम् । योनिपुष्टैलङ्गपुरीमिश्रीकृत्य च साधकः ॥

कौलावलीनिर्णये

अञ्जलिलयदानेन राजानं वशमानयेत् । रहस्यस्थानके मन्त्री लिखेद्रोचनया भुवि ॥
 चारुशृङ्गारवेशाद्यां सर्वाभरणमूषिताम् । प्रतिमां सुन्दरीं रम्यां विलिख्य सुमनोहराम् ॥
 १०
 तद्भालगलहन्त्राभियोनिमण्डले योषिताम् । यस्या नाम महाविद्यामण्डकुशान्तविंदभिंतम् ॥
 कामं वहिसमारुदं अधरोत्तरसंयुतम् । विन्दुनादकलाकान्तमण्डकुशं परिकीर्तितम् ॥
 सर्वं सन्धिषु देहस्य कामवोजं समालिखेत् । स्वरान्तं पृथिवीसंस्थं रतिविन्दुसमन्वितम् ॥
 कथितं कामवीजञ्च सर्वसिद्धिप्रदायकम् । नीलदाढिम्बुपुष्पाभं चिन्तयेददेहसन्धिषु ॥
 ११
 तदाशाभिमुखो भूत्वा स्वयं देवीस्वरूपकः । मुद्रान्तु क्षेभिणीं वद्धवा मन्त्रमष्टशतं जपेत् ॥
 नियोज्य मदनागारे चलसूर्यं नवात्मके । ततोऽप्यधिकसर्वाङ्गीं कामवाणैः सुपीडिताम् ॥
 अनन्यमानसां प्रे मध्रममाणां मदालसाम् । एवमाकर्षयेन्नार्देयोजनानां शतैरपि ॥
 इशानेऽण्डकुशमासाद्य तत्र यन्त्रं विलिख्य च । अष्टमीरात्रिमारभ्य चतुर्दश्यां समापयेत् ॥
 अष्टोत्तरशतं मत्यों मन्त्रयित्वा स्वयं यतः । ताम्बूलपूरितमुखो मुक्तकेशो जितेन्द्रियः ॥
 १००
 मदिराशूर्णनयनः परयोवित्समायुतः । गन्धचन्दनपुष्पैस्तु दिग्वासाः कुलभूषणः ॥
 यन्नाम्ना दर्भितं यन्त्रं पूजयेद्वीरसाधकः । सा समायाति कामार्त्ता यत्र देवः स पूजकः ॥
 अथ चेद्रात्रिसमये स्वकुलं तूलिकोपरि । वामभागे समासीनं रक्तवस्त्रविभूषितम् ॥
 गन्धपुष्पैश्चूपदीपैर्वैष्टिं सुमनोहरम् । सर्वशृङ्गारवेशाद्यं स्फुरच्चकितलोचनम् ॥
 कुचद्वन्द्वं जितामिलविशालकरिकुम्भकम् । ललाटे मन्त्रमालिख्य साध्यनामविदभिंतम् ॥
 १०५
 तत्स्कल्ये भुजमारोय भज्ञाग्राधृतकुचाचलः । ताम्बूलपूरितमुखः कुलं तदभिसंहितम् ॥
 कुलाकुलजपं कृत्वा समानयति तत्क्षणात् । यन्नाम्ना लिखितं यन्त्रं ताञ्च नयति तत्क्षणात् ॥
 शतयोजनवाह्यस्थां नदीपर्वतमध्यगाम् । द्वीपान्तरसहस्रे षु रक्षितां निगडादिभिः ॥
 पयोधरक्षुद्यमध्यां चञ्चलोत्पललोचनाम् । नितम्बविवरविद्वस्तस्फुरज्जयनमण्डलाम् ॥
 साधकाकृष्टहृदयां विवरान्तःप्रसर्पिणीम् । कवाटलोहसन्द्रुपूरिकाविवरान्तरे ॥
 ११०
 साधकान्तःसमासीनां देवतामिव चारिणीम् । एवमाकृष्टिसिद्धिश्चेत् साधकः कौलिको भवेत् ॥
 केनापि व्यपदेशेन समासाद्य वलिं कुलात् । रात्रौ वीरवरो वापि दिव्यो वा साधकोत्तमः ॥
 निजं कुलं समादाय तत्कुलस्थान एव च । विलिख्य मालिनीं देवीमारक्तवसनोज्जवलाम् ॥
 निजवामोरुमध्ये तु निजमन्त्रविदभिंतम् । मणिना साध्यनामानं विलिख्य तस्य मध्यतः ॥
 स्वयं कामकलारुपस्त्राऽऽवाह्य महेश्वरीम् । कामराजेन संयुक्तां देवीं ध्यात्वा सुसाधकः ॥
 ११५
 पूजयित्वा ततो जप्यमष्टोत्तरसहस्रकम् । यन्नाम्ना दीयते चैव सा वशं प्रतिपद्यते ॥
 एतद्विधानयोगे तु प्रभवन्ति हि देवताः । योगिन्योऽप्सरसश्चापि के परे नरकिङ्गराः ॥
 स्वयं दिव्यधरो वापि किम्बाऽयं वीरसाधकः । इति चेत् ज्ञायते लोकैस्तदा भ्रष्टो भविष्यति ॥
 तस्माद् यत्ताद् गोपितव्यं न प्रकाशयं कदाचन । अनयाकृष्टिकर्मज्ञ इति चेत् प्रतिपद्यते ॥

एकोनविंश उल्लासः

निश्चितं निमिषे हानिस्तदा तस्य प्रजायते । यदि स्वप्रावतीं विद्यां साधकः शिथरमानसः ॥
 रात्रौ च दिवसे वापि जपेदषोत्तरं शतम् । जप्त्वा विघ्नं कदाचिद्दि पथि तस्य न विद्यते ॥
 अतिगुप्तेन कर्तव्यं वीरेण कुलसाधनम् । निःसङ्गेन सदा कुर्यात् कुलाकृष्टिं विशेषतः ॥
 कुलगेहप्रवेशार्थं रात्रौ यामगते वुधः । जलमध्ये च दुर्मार्गे आरामे वा शमशानके ॥
 शून्यागारे तथा विल्वमूले वा जनवर्जिते । अष्टोत्तरसहस्रन्तु यो जप्त्वा गच्छति भ्रुवम् ॥
 तस्य विघ्नं न जायेत साधने सर्वथा पुनः । अथवा सर्वकार्येषु जप्त्वा चाष्टसहस्रकम् ॥
 गच्छेद्यदि सदां धीरस्तदा विघ्नं न जायते । न च विघ्नं ततस्तत्र तत्र तत्र जपान्तरम् ॥
 गमनं तस्य जायेत तस्य विघ्नं न वर्तते । अथवा मातृकां सर्वां लिखित्वा चक्रवाहतः ॥
 भूजंपते स्वर्णपते रौत्येऽथ ताप्रपतके । साध्यनामान्वितं कृत्वा धारयेद्वामवाहुके ॥
 सोऽवध्यः सर्वजन्तूनां व्याघ्रादीनां विशेषतः । अथवा मातृकायुक्तां स्वसंज्ञां चक्रमण्डिताम् ॥
 कपूरकुड्कुमाद्यैश्च अजरामरतां लभेत् । अनेन विधिना वापि रोचनागुरुचन्दनैः ॥
 विदर्भितञ्च नाम्ना तु यस्मिन् कस्मिन्नुपस्थितम् । स्थावरं जङ्गमं वापि सकलं जलमण्डलम् ॥
 वशीकुर्यान्महावीरः सोऽतिक्रान्तः न संशयः । कामराजेन वीजेन महाकामकलात्मना ॥
 एकैकान्तरितं कृत्वा साध्यनामाक्षरं लिखेत् । वलिरस्या लिखेदेवं वेष्टयेन्मातृकाक्षरैः ॥
 हेममध्यगतं कृत्वा धारयेद्वामके भुजे । शिखायामथवा वस्त्रे शरीरे यत्र कुल वा ॥
 करोति दासभूतं हि वैलोक्यं सच्चराचरम् । संमोहयति राजानं वाजिनं दुष्टकुञ्चरम् ॥
 चौरान् दस्यून् तथा चैव तथा मन्त्राभिचारकम् । चक्रवत्राणि वेतालं दुर्दमं राक्षसं तथा ॥
 भूतप्रेतपिशाचांश्च धारिता चक्ररूपिणी । येन वीरेण तत्सर्वं स कुर्याद्वासवदशम् ॥
 तन्मध्ये च गतां पृथ्वीं सशैलवनकाननाम् । चतुःसमुद्रपर्यन्तां उवलन्तीं चिन्तयेत्ततः ॥
 षण्मासध्यानयोगेन जायते मदनोपमः । दृष्ट्याऽऽकर्षयते लोकं दृष्ट्यैव कुरुते वशम् ॥
 दृष्ट्या संक्षेपमेत्तारीं दृष्ट्यैवाऽपहरेद्विषम् । दृष्ट्या कर्त्तति वागीशं दृष्ट्या सर्वविलोचनम् ॥
 दृष्ट्या चतुर्विधस्त्रीणां नाशयेद्विषमञ्चरान् । एतत् प्रपूजनं रात्रौ चक्रं सिन्दूरमित्रितम् ॥
 करोति महदाकर्षं दूरस्थायाश्च योषितः । मध्ये दिक्षु विदिश्वेवं यदा देवीं प्रपूजयेत् ॥
 दिक्षप्रतिक्रमयोगेन तदा सर्वं जगत्त्रयम् । भूजंपते विलिखयैव रोचनागुरुकुड्कुमैः ॥
 तन्मध्ये नगरं देशं मण्डलं खण्डमेव वा । स्वनामदर्भितं कृत्वा यदि भूमौ निधापयेत् ॥
 चक्रमेतन्महाभागे पुरःक्षोभनमुक्तमम् । धारयेद्वामहस्तेन कण्ठे वा मुजमूलके ॥
 शिखायामथवा वस्त्रे धारयेद्यत्र कुत्र वा । रोचनाकुड्कुमाकञ्च लाक्षालक्षकसंयुतम् ॥
 अर्कक्षीरेण संयुक्तं धूस्तूरकरसन्तथा । कस्तूरीद्रवसंयुक्तं एकीकृत्य ततः परम् ॥
 चक्रमेतत् समालिख्य यस्य नाम्ना सुसाधकः । तस्य व्याघ्राजव्याधिरिपुसर्गविषादिकम् ॥
 चौरप्रहजलारिष्टशाकिनीजाकिनीभयम् । भयं न विद्यते कुलं परमञ्चाभि चारकम् ॥

नित्यं संसाधयेद् देवीं कालमृतयुः विनाशयेत् । न शको हिंसितुः तस्य रोमैकमपि सर्वथा ॥ १५०
 अथवा मध्यगां देवीं लिकोणोवरगान्तथा । अधस्तानामसंयुक्तां रोचनाकुञ्जकुमान्विताम् ॥
 निधापयेच्च सप्ताहादासवत् किञ्चुरो भवेत् । ताम्बूलधूपमुदकं पलं पुष्पं फलं दधि ॥
 दुधं धृतं दन्तपलं वस्त्रं कपूरं रमेव वा । कस्तूरीं धुसूणं चैलां लवज्ञं जातिपतकम् ॥
 फलं वा वस्तु यज्ञान्यत् सकलं वा कदाचन । अष्टोत्तरशतं जप्त्वा यस्मै कस्मै प्रयच्छति ॥
 स वश्यो जायते सत्यं नात्र कार्या विचारणा । क्षियश्च सकला वश्या दासीभूता भवन्ति हि ॥
 हत्ताकर्णणमेतत् कथितं नाम्यथा भवेत् । पीतद्रव्येण संलिख्य धारयेद्विन्दिग्रगतम् ॥ १५५
 नाम्ना सर्वाङ्गभूतोऽपि मूर्को भवति तत्क्षणात् । सहस्रबदनश्चापि मूर्को भवति निश्चितम् ॥
 महानीलरसेनापि नाम संयोज्य पूर्ववत् । दक्षिणाभिमुखो वह्नौ दग्ध्वा मारयतेऽचिरात् ॥
 महिषाश्वपुरीषाभ्यां गोमूलर्नाम चाङ्गितम् । कृत्वा शरावमध्यस्थं विश्विष्टं सर्वजन्तुषु ॥
 युतं रोचनया नाम काकपक्षेण संलिखेत् । नीलकर्पटके सम्यक् नीलसूलेण वेष्टयेत् ॥
 लम्बमानस्तवाकाशे परमुच्चाटनं भवेत् । कुरुधलाक्षारोचनाभिमंहानीलरसेन च ॥ १६०
 लिखित्वा धारयेचकं सर्ववर्णान् वशं नयेत् । अनेनैष विधानेन जलमध्ये विनिःक्षिपेत् ॥
 सौभाग्यमतुलं प्राप्य ज्ञानपानाम् संशयः । पतन्मध्यगतां पृथ्वीं नागरीं वा सुराङ्गनाम् ॥
 सप्ताहात् खोमयेत्तियं उवालामालां विचिन्तयन् । लिखित्वा पीतवर्णेन स्वीयचकं यदा चर्चयेत् ॥
 पूर्वांशाभिमुखो भूत्वा स्तम्भयेत् सर्ववादिनः । सिन्दूरेण लिखेचकं पूजयेदुत्तरामुखः ॥
 यद्व दासो वशगो लोको भवति सर्वदा । चक्रं गैरिकयाऽलिख्य पूजयेत् पश्चिमामुखः ॥ १६५
 सर्वाङ्गनावश्यकारी मोहकारी सदा भवेत् । दक्षिणाभिमुखो भूत्वा नित्यं चक्रं यदा चर्चयेत् ॥
 यस्य नाम्ना तस्य नित्यं महाहानिस्तु जायते । चक्रं वह्निमुखो भूत्वा रात्रौ सम्पूजयेत् सुधीः ॥
 स्तम्भविद्वेषणव्याधिशब्दाटनकारकम् । रोचनालिसितं चक्रं दुधमध्ये वशङ्करम् ॥
 क्षिप्तं गोमूलमध्ये तु शतश्चाटनकारकम् । तैलस्थं चक्रराजन्तु विद्वेषणकरं परम् ॥ १७०
 उचलज्जवलनमध्यस्थं सर्वशलुविनाशनम् । एकायुतं जपं कुर्यात् प्रयोगेषु च साधकः ॥
 तिकोणं कुण्डमासाद्य सम्यक् शाखविधानतः । तस्मिन् होमं प्रकुर्वीत संस्कृते हव्यवाहने ॥
 प्रक्षाल्य गव्यदुधेन संशोध्य लवणं सुधीः । चूर्णितं ज्ञायन्मन्त्री सप्ताहाद्वशयेजनान् ॥
 दधिमध्वाज्यसंसिक्तैः सैन्यवैर्ज्ञायात् पुनः । वशयेत् सकलान् देवान् गन्धर्वान् किं सुपणांकान् ॥
 विशुद्धं लवणप्रस्थं विभक्तं पञ्चधा पृथक् । यस्य नाम्ना स वश्यः स्यादनेनैव न संशयः ॥
 शुद्धं लवणमादाय ज्ञायन्मधुरान्वितम् । जलं पञ्चाशतं दद्यादशं नयति वाप्रछितम् ॥ १७५
 दक्षिणाया विशेषश्च कथयामि विशेषतः । कुर्चलज्जाद्वयं चान्ते आद्यावीजं तथैष च ॥
 योग्यत्वा अपेक्षियामयुतं वशमानयेत् । नागयज्ञोपवीताश्च चन्द्रार्धधृतमस्तकाम् ॥
 उटाजटसमायुक्तां महाकालसमीपगाम् । अष्टोत्तरशतामन्तरं पूर्वद्रव्येण साधकः ॥

तेनैव तिलकं कृत्वा वशयेज्जगतीमिमाम् ॥ शताभिमन्त्रितं कृत्वा रोचनातिलकेन तु ॥ १८०
 राजानं साधकश्चेष्टो वशमानयति क्षणात् । आद्ये चैकन्तु वीजानां तथैवान्ते च एककम् ॥
 दक्षिणे कालिके चेति साधयं संयोज्य मन्त्रवित् । स्वाहान्तं मन्त्रमुच्चार्य भवेदाकर्षणं महत् ॥
 लोहिताङ्गुलिहस्तां च एकशूलधरां तथा । महाकालाग्र आसीनां ध्यात्वा चाकर्षणश्चरेत् ॥
 स्थावरं जड़मं चैव पातालतलगन्तथा । आकर्षयति मन्त्रः किमन्यत् भुवि योषितः ॥
 शेषश्च वशवत् कुर्याद्वाटनमथोच्यते । पिङ्गाक्षीं कृष्णवर्णाश्च कर्तींखर्परधारिणीम् ॥
 ध्यात्वा चोचाटयेच्छत्रून् पूर्ववज्जपमाचरेत् । अन्ते च उद्दयं दत्त्वा प्रजपेनमनुसुत्तमम् ॥ १८५
 कपिलां द्विभुजां कर्तींकपालसव्यदक्षिणाम् । उत्थितां सन्नतां ध्यायेत् साधको रिपुमारणे ।
 विशेषः कथितः काल्याः सामान्यमथ वश्यते । उच्चाटयति पिङ्गाक्षीं संद्रावयति केकरा ॥
 विद्रावयति मुक्तास्या सन्त्वासयति धूर्णिता । विक्षोभयति संक्षुद्धा सम्पातयति सन्नता ॥
 सङ्कोचयति वितस्ता प्रबुद्धा वा प्रबोधयेत् । यं यं भावं जनो ध्यायेत् तत्र तत्र स्मरेदपि ॥
 अत्र सर्वत्र कर्त्तव्यं भावमालस्य चिह्नितम् । उच्चाटनादि सर्वत्र मैथुनान्ते समाचरेत् ॥ १९०
 धूस्त्रूरकाष्ठयोगेन चितावहौ च मन्त्रवित् । उलूककाकपश्चैश्च होमाङ्गुलून् विनाशयेत् ॥
 उच्चाटनार्थं शत्रूणां होमं कुर्याच्च मन्त्रवित् । पूर्वोक्तेन विधानेन चिताकाष्ठहुताशने ॥
 उलूककाकपक्षहोमेन गर्भपातो भवेत् ख्यायाः । सहस्रे प्रमाणेन कुर्याद्दोमं यथाविधि ॥
 शमशानाङ्गारमादाय मङ्गले वासरे निशि । कृष्णवस्त्रेण संवेष्य वभीयात् रक्ततन्तुभिः ॥ १९५
 शताभिमन्त्रितं तच्च निःक्षिपेदरिमन्त्रिरे । सप्ताहाभ्यन्तरे तस्य ध्रुवमुच्चाटनं भवेत् ॥
 महाचीनद्रुमरसेनाकं विष्णुं विधाय च । यज्ञास्त्रा दीयते तच्च सोऽचिरान्मृत्युमर्हति ॥
 नरास्थिनि लिखेन्मन्त्रं क्षारशुक्र हस्तिद्रया । सहस्रं परिसंजप्य निशायां रविवासरे ॥
 क्षिपते यस्य गेहे तु तस्य मृत्युस्तिमासतः । क्षेवे तु शस्यहानिः स्याज्जवहानिस्तुरङ्गमे ॥
 धनहानिर्धनागरे ग्राममध्ये तु तत्क्षयः । द्वे व्यद्रेष्वक्योर्नाम्नि तयोद्वेषो महान् भवेत् ॥ २००
 मन्त्रं कृष्णतृतीयादि प्रजपेद्यावदष्टमीम् । पुत्तलीः पञ्च कुर्वीति साङ्गोपाङ्गाः शुभाः समाः ॥
 एका साध्यद्रुमेण स्यादन्या पिष्टमयी तथा । चक्रिहस्तमृदाऽन्या स्यादन्या मधुमयी तथा ॥
 लवणं पञ्चसम्भूतं चूर्णितं दुग्धशोधितम् । प्रोक्षयेच्च तथा क्षीरदध्याज्यमधुभिः क्रमात् ॥
 गुडाज्यमधुभिः सम्यक् मिश्रितेनाम्बुना ततः । कुर्वीत पुत्तलीं सौमयां सर्वावयवशेभिताम् ॥
 पुत्तल्यां जीवमादाय मन्त्रान्यासं ततः परम् । रक्तवस्त्रधरां शुद्धां पुत्तलीं दारुणा कृताम् ॥ २०५
 अधोमुखी हुनेत् कुण्डे पिष्टजामासनादधः । मृणमयीं प्रतिमां पाददेशे न्यस्येत्तथात्मनः ॥
 मधूच्छिष्टमयीं व्योम्नि कुण्डस्योधर्चं प्रलम्बयेत् । लवणेन कृतां पश्चात् प्रतिमां संस्पृशन् जपेत् ॥
 निजमः लं यथान्यायमष्टोत्तरसहस्रकम् । अग्निमादाय सन्दीप्य साध्यनक्षत्रदारुभिः ॥

तस्मिन्नभ्यर्थं मन्त्रोक्तां देवतां रूप्यपत्रके । कुशीतराजिदूर्वाभिर्दत्त्वाऽर्थं प्रणमेत् सुधीः ॥

मन्त्रैरेतैः प्रयोगादावन्ते च यत्मानसः । त्वरानन्दन शतुम्भ निशायां हथ्यवाहन ॥

हविषा मन्त्रदत्तेन तृप्तो भव मया सह । जातवेदो महादेव तप्तजाम्बूनदप्रभ ॥

स्वादापते विश्वभक्ष लवणं दह शतुहन । ओं दुर्गे सवैविपर्यासि ग्रस्तं युक्तं त्वया जगत् ॥

महादेवि नमस्तुभ्यं वरदे वरदा भव । तमोमयि महादेवि महादेवस्य सुवते ॥

किया मे पुरुषं हुत्वा वशमानय देहि मे । ओं दुर्गे दुर्गे दुर्गासि दुर्गसंरोधनाकुले ॥

शङ्खचक्कधरे देवि दुष्टशतुभयङ्करि । नमस्ते दह मे शतुं वशमानय चरित्तके ॥

शाकम्भरि महादेवि शरणं मे भवाऽनघे । भद्रकालि भवाभीतिभद्रसिद्धिप्रदायिनि ॥

सप्तलान् मे हन हन दह तापय शोषय । प्राणासिशक्तिरुद्राद्यैरुत्कम्योत्कृत्य चानय ॥

महादेवि महाकालि रक्षास्यानस्थितेऽस्मिके ॥ साध्यं संहृत्य निर्वर्त्य पुत्तलीं साधकोत्तमः ॥

मूलमन्त्रं समुच्चार्य जुहुयादेधितेऽनले । प्रथमो दक्षणादश्च तत्करस्तदनन्तरम् ॥

शिवदूतीयमाख्यातं वामहस्तं ततः परम् । मध्यादूर्ध्वं पञ्चमः स्यादधौऽशः षष्ठे ईरितः ॥

सप्तमो वामभागः स्थादेवं भागकमः स्मृतः । सप्त सप्त विभागो वा प्रयोगेषु यथाविधि ॥

हुत्वैवमर्चयेदनिं प्रणमेद्दण्डवत्ततः । यजमानो धनैर्धर्मन्यैः प्रीणयेद् गुरुमात्मनः ॥

अनेन मनुना मन्त्रो वशयेदसुरान् सुरान् । किं पुनर्मनुजान् भूरान् सद्योऽव्यस्य विमोहिताः ॥

मारणे पूर्वसंप्रोक्तं पुत्तलीनां चतुष्टयम् । निवेशयेद् यथापूर्वं साधकेन्द्रो यथाविधि ॥

अपरां वश्यमाणेन विधानेन प्रकल्पयेत् । वराहपारावतविट् तिलद्रुमैश्च रामडैः ॥

रिपोर्नैश्च केशैश्च तथा वामाङ्गिरेणुजैः । स्नुहिक्षोरेण सम्पिष्टैः पूर्वोक्तलवणान्वितैः ॥

विधाय पुत्तलीः सम्यक् प्राणस्थापनमाचरेत् । जपपूजादिकं कुर्यात् प्रागुक्तवत्मना सुधीः ॥

ततः पूर्वोदिते माग रात्रौ प्रज्वलितेऽनले । दुर्गा वा भद्रकालीं वा समाराध्य यथाविधि ॥

धारयेत्रिशितं शस्त्रं सव्यहस्तेन साधकः । वामं पादं समारुह्य दक्षिणं भूवमानसः ॥

छित्त्वा छित्त्वा हुनेन्मन्त्री निराहारो जितेन्द्रियः । कृष्णाष्टमीं समारम्भ यावत् कृष्णा चतुर्दशी ॥

अनेनैव विधानेन होमं कुर्यादिचक्षणः । द्विसप्ताहप्रयोगेण मारयेत् रिपुमात्मनः ॥

क्रूरे रोगे प्रहे सर्पे तर्जन्या संस्पृशन् जपेत् । स्मृत्वा शूलधरां देवां देवांश्च तत्क्षणाज्जयेत् ॥

दर्भितं साध्यनामानं समुद्दिष्टच्च संलिखेत् । कुलालमृत्तिकायान्तु प्रतिमायां हृदि न्यसेत् ॥

कृतप्राणप्रतिष्ठां तां पूजितां कुसुमादिभिः । विधायानिं जपेन्मन्त्रमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥

संख्यासम्पूर्णमालेण वशमायाति वाज्ञितम् । अभ्यर्थ्यं च ततः पश्चात् तीक्ष्णतैलेन मन्त्रवित् ॥

कृत्वायुतं विधायार्थ्यं तीक्ष्णतैलेन च पुनः । तेषु सम्यातयेद् भूयः स्पृष्टा तान्ययुतं जपेत् ॥

वेधयेत् परसेनायां क्षणान्नष्टा दिशो दश । प्राप्नुयान्नष्टसंज्ञायां पलायनपरायणः ॥

मपित्वा सिद्धगुञ्जानां कुड़वञ्चानलोदरे । निःक्षिपेत् शतुसेनायां गृहः रात्रिसमागमे ॥

२१०

२१५

२२०

२२५

२३०

२३५

ज्वरमारीमहारागैः पीड़ितः सैन्यनायकः । परस्परविरोधेन गच्छेद्विगतचेष्टया ॥

२४०

शिलासंस्तम्भने मन्त्रो करैकसुरसम्भवैः । साध्यपादरजोयुक्तो होमादुच्चाटयेत् रिपून् ॥

करै दारुमयीं कृत्वा प्रतिमामतिशोभनाम् । शप्तां प्रतिष्ठितप्राणां छेदयेदङ्गशः पुरः ॥

काकोल्कवसायुक्तमष्टोत्तरसहस्रकम् । कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां शमशाने हव्यवाहने ॥

जुहुयाज्ञायते शतुर्यमगेहं दिनत्यात् । उन्मत्तसमिधां होमान्मत्ताः स्युः शतवः क्षणात् ॥

उल्ककाकयोः पक्षं सवसारक्तसंयुतम् । जुहुयान्निशि कान्तारे शतुः कालातिथिर्भवेत् ॥

शतोः प्रतिकृति मन्त्री प्रतिष्ठितसमीरणाम् । विषलिप्तविलिप्ताङ्गीमभ्युक्त्य निक्षिपेज्जले ॥

२४५

ज्वराकान्तो भवेच्छीघ्रं दुधसंकात् सुखं नयेत् । तर्जनीतिशिखं दोभ्यां धारयन्तीं भयङ्गरीम् ॥

रक्तां ध्यात्वा रवेचिंम्बे प्रजपेदयुतं मनुम् । मारयेदविवादेन रिपून् बन्धुसमन्वितान् ॥

खद्गखेटधरां कुद्धां सिंहस्थां रविमण्डले । ध्यात्वा मन्तं जपेन्मन्त्री पूर्ववन्नाशयेदरीन् ॥

चापवाणधरां भीमां सिंहस्थां ज्वलनोपमाम् । सृजन्तीं वाणनिवहान् धारयन्तीं च तर्जनीम् ॥

ध्यात्वा जपेत्रिजं मन्त्रमयुतं जलमध्यतः । रिपुञ्च परसेनाश्च शीघ्रमुच्चाटयेद् ध्रुवम् ॥

२५०

प्रेतपिण्डं समादाय गोलकं कारयेत्ततः । साध्यनामाङ्गितं कृत्वा शतुः सङ्घश पुत्तलीम् ॥

जीवं तत्र निधायैव चिताग्नौ प्रक्षिपेत्ततः । एकायुतं जपं कृत्वा त्रिरातान्मारणं भवेत् ॥

पूर्ववत् पुत्तलीं कृत्वा जप्त्वा च पूर्ववत्तर्मना । महाज्वाला भवेत्स्थ तस्तामूशलाकया ॥

गुह्यद्वारे प्रविन्यस्य सप्ताहान्मरणं रिपोः ॥ कुण्डलिन्या मुखे क्षिप्त्वा वैरिणं साधकोत्तमः ॥

तस्मात् कालानिमध्ये च प्रक्षिप्य दहनश्चरेत् । प्रातरेव विभाष्याथ जपेदयुतसंख्यकम् ॥

२६०

विसप्ताहप्रयोगेण रिपुर्याति यमालयम् । भूर्जपते स्वर्णपते निम्बपते विलिख्य च ॥

पूजां कृत्वा दहेदग्नौ तदा शतुः निकृत्तनम् । वहिपते रिपोर्विद्यां लिखित्वा पतकेऽमले ॥

पुटान्तं मन्त्रमुद्भाव्य पटे कृत्वा चिदभ्यं च । सहस्रजन्मभिर्जप्त्वा विद्या न हि फलप्रदा ॥

पताभावे कुले पाले रक्तचन्दननिर्मितम् । वहिवीजं पुरं कृत्वा द्वृष्ट्या दग्ध्वा विचिन्त्य च ॥

बामहस्तेन जुहुयाल्लुप्तं स्यान्नात् संशयः । पद्मपते यस्य मन्तं पुटीकृत्य च दीपनैः ॥

२६५

मृणमध्ये निक्षिपेत्तोये तद्वद्वोधो भविष्यति । वाङ्मायाकमलावीजं दीपनं परिकीर्तितम् ॥

मृतपाले तु मृतं लिख्य मृदा तीर्थं पुटीकृतम् । जले च निक्षिपेन्मन्तं पुनर्नव इतीरितः ॥

यन्मनुन्तं मनुं दग्धं नवोदितशशी यथा । कारयेदक्षवृक्षेणाऽप्येतदायुधं पञ्चकम् ॥

शङ्खखद्गरथाङ्गानि शाङ्गं कौमोदकी क्रमात् । पञ्चगव्येषु निःक्षिय तानि सपृष्टा जपेन्मनुम् ॥

अवदान् पञ्च निखनेद्विक्षुं पूर्वोदितक्रमात् । अवटेषु च पूर्णेषु पञ्चगव्येन साधकः ॥

२७०

अधराणि प्रजसानि पञ्चगव्येषुः सरम् । निवसेत्स्थ मध्यादि पूजां कृत्वा यथाविधि ॥

वालुकाभिः समापूर्य मृद्धिः कुर्यात् समन्ततः । वलिञ्च विकिरेत्तव तेषां मन्त्रो यथाक्रमात् ॥

दिक्पतिभ्यो वलिं दत्त्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः । दीनांश्च कृपणादींश्च तोषयेन्द्रोजनादिभिः ॥

गुरवे दक्षिणं द्यात् यथाविच्चानुसारतः । यत्वेयं विहिता रक्षा देशे वा नगरेऽपि वा ॥
 प्रामे गेहे तथा क्षेत्रे वर्धन्ते सम्पदः सदा । अग्न्युत्पातादयो दोषा भूतप्रेतादि संयुताः ॥
 अभिचारकृताः कृत्यरिपुचौराद्युपद्रवाः । नेक्षन्तां तां दिशं भीत्या तर्जिता देवताङ्गया ॥
 यसाच्च कथितं प्रन्थं पट्कर्मविधिमुत्तमम् । गोप्यत्यञ्च प्रयत्नेन नान्यथा नरकं ब्रजेत् ॥
 हृदि कालीं यजेद्यत्तात् ध्यानं तस्याः प्रचक्षते । ध्यायेत् कालीं करालास्यां सुदंश्चां भीमलोचनांम् ॥
 स्फुरन्मरकतश्चेणीं कृतकाञ्चीं दिग्मवरीम् । वीरासनसमासीनां महाकालोपरिस्थिताम् ॥
 श्रुतिमूलसमाकीर्ण सृक्षणीं चण्डनादिनीम् । मुण्डमालागलद्रक्तचर्चितां पीवरस्तनीम् ॥
 मदिरामोदितास्फकालकम्पिताखिलमेदिनीम् । वामे खद्गमुण्डखण्डधारिणीं दक्षिणे करे ॥
 वरामययुतां धोरवदनां लोलजिह्विकाम् । शकुन्तपक्षिसंयुक्त वालचन्द्रविभूषिताम् ॥
 शिवाभिर्योररावाभिः सेवितां प्रलयोदिताम् । चण्डहासचण्डनादचण्डसफोटैश्च भैरवैः ॥
 गृहीत्वा नरकङ्कालं जयशब्दपरायणैः । सेविताशेषसिद्धौषसेवितैः सेवितां सदा ॥

इति श्रीशानानन्द परमहंस विरचिते कौलावलीनिर्णये एकोनविंशोल्लासः ॥ १६ ॥

विंश उल्लासः

अथ चात्रसमासेन लुकी विद्या प्रचक्षयते । भौमवारे निशीथे च चतुष्पथगतो नरः ॥
 दिग्वासा मुक्तकेशश्च मकारपञ्चकैः सह । स्वकल्पोक विधानेन संपूज्य निजदेवताम् ॥
 माषमक्तवलिं दद्यात् सदग्धमीनशोधितम् । अषोत्तरसहस्रन्तु जप्त्वा स्तुत्वा च साधकः ॥
 सोऽदर्शनो भवत्याशु षण्मासाभ्यासयागतः । अथ वक्ष्ये च वेताल सिद्धिं सर्वोत्तमोत्तमाम् ॥
 विलवृक्षोद्भवं काष्ठं शमशाने साधकोत्तमः । भौमवारे मध्यरात्रौ गत्वा कुलयुगान्वितः ॥
 खनित्वा काष्ठं लक्षं वै जपेन्महिषमर्दिनोम् । सहस्रं होमयेद्वीरस्ततैव पितृकानने ॥
 काष्ठमुद्धृत्य तेनैव दण्डं पादुकचिह्नितम् । कृत्वा दुर्गाष्टमीरात्रौ शमशाने निःक्षिपेत्ततः ॥
 तस्योपरि शब्दं कृत्वा निजदेवीं प्रपूज्य च । शवासनगतो वीरो जपेदष्टसहस्रकम् ॥
 ततो मातृवलिं दद्यात् काष्ठमामन्त्रयेत्ततः । स्फें स्फें दण्ड महाभाग योगिनीहृदयप्रिय ॥
 मम हस्तस्थितो देव ममाज्ञां परिपालय । एवमामन्त्रं वेतालं यत्र यत्र प्रपूज्यते ॥
 तत्र चूर्णं विधायाथ पुनरायाति कौलिकम् । गच्छ गच्छ महाभागे पादुके वरवर्णिनि ॥
 मत्पादस्पर्शमालेण स याति शतयोजनम् । एवमामन्त्रं पादुकां दद्यात् पादतले ततः ॥
 यत्तेच्छा वर्तते तस्य तत्र गच्छेदृयथासुखम् ॥ अथ वक्ष्ये खड्गसिद्धिं साधकानां हिताय च ॥
 अष्टलौहं समादाय पञ्चाशदद्युगुलं मतम् । कृत्वा तत्र मूलमन्त्रं लिखित्वा प्रजपेन्मनुम् ॥
 पूर्वसंख्यं पूर्वमन्त्रं जप्त्वा च तदनन्तरम् । तत् सहस्रं ततो हुत्वा महाशवकलेवरे ॥
 खनित्वा जीववृक्षाश्रे बद्धा शुष्कन्तु कारयेत् । कुलाष्टमामर्धरात्रे चितामध्ये समाहितः ॥
 प्रीतिपूर्वं समामन्त्रं हुनेत् पितृवने ततः । मधुरतयसंयुक्तं विलवपत्रेण संयुतम् ॥
 पादादिमूर्धपर्यन्तं होमान्ते बलिमाहरेत् । बलयन्ते सा महामाया देवी महिषमर्दिनी ॥
 आयाति वरपूर्णास्था वरहस्ता हसोन्मुखी । गृध्रवदितिशब्देन खड्गमुत्तोल्य धारयेत् ॥
 घोरदंष्ट्रे महाकालि करवालस्वरूपिणि । कां हि ऊं कुरु कलशाणि विपक्षादपि विस्तरम् ॥
 तत एवं समामन्त्रं यमुद्दिश्य क्षिपेत्तरः । छित्वा छित्वा पुनश्चित्वा गतोऽप्याकृत्यते तुनः ॥
 फेतकारिण्यां महासिद्धिं वक्ष्यामि तन्त्रवर्तमना । कुलमीनं कुलद्रव्यं कुलमध्यं कुलेश्वरः ॥
 कुलस्थाने समानीय दत्त्वा देव्ये प्रयत्नतः । विधिवत् पूजनं कृत्वा साधकः स्थिरमानसः ॥
 अषोत्तरसहस्रन्तु जप्त्वा भूमितले स्थितः । भूमौ फुत्कारमालेण विवरं तत्र जायते ॥
 शतयोजनदूरे वा यत्र साध्यस्थितिर्भवेत् । ततैव गमनं तस्य भूतलान्तः प्रसर्पिणः ॥
 एवं विवरमध्ये च गवाक्षैरपि साधकः । कायसङ्कोचमासाद्य गच्छत्यविकलो नरः ॥
 खेचराख्यां महासिद्धिं प्रवक्ष्येऽहमतः परम् । यादिक्षान्तं चतुर्भागे सिन्दूररजसा लिखेत् ॥
 स्वीयचक्रं मातृकाणां संवेष्ट चैव मध्यतः । पूजयेत् रात्रिसमये कुलाचारकमेण तु ॥
 ततक्षणात् साधकश्चेष्टुः खेचरो भवति ध्रुवम् । एवं षण्मासयोगेन सिद्धो भवति साधकः ॥

१०

१५

२०

२५

अथ षड्ङुदेवता ।

ओङ्गरस्फटिक श्यामानीलकृष्णारुणाचीवः । वरदाभयधारिणः प्रधानतनवः स्त्रियः ॥ ३०
 देवताङ्गे षड्ङुः स्यात् सकलीकरणं भवेत् । अञ्जलिश्वार्यवत् कृत्वा परमोकरणं भवेत् ॥
 अमृतीकरणे देवि मुद्रा स्यादनुरूपिणी । हृदयं मध्यमानामा तर्जनीभिः स्मृतं शिरः ॥
 मध्यमातर्जनीभ्यां स्यादद्गुष्टेन शिखा स्मृता । दशभिः कवचं प्रोक्तं तिसृभिन्नेवमोरितम् ॥
 प्रोक्ताद्गुलीभ्यां मन्त्रं स्यात्तस्तालत्वयं शिवे । दिशस्तेनैव बधीयात् छोटिकाभिः समन्ततः ॥

अथ कालिकाकल्पं । शिव उवाच ।

सङ्करे राजभवने कारागारेषु बन्धने । रुमरणात् कालिका देवी सर्ववन्धविमोचिनी ॥ ३५
 चित्स्वरूपा महाकाली विष्णुरूपा महेश्वरी । ब्रह्माणी देवगन्धवंसेविता शिवगेहिनी ॥
 ब्रह्मविष्णु प्रस्तेयं शिवमायातिमिका परा । साधकस्य क्षणं ध्यानात् प्रत्यक्षा सुरवन्दिता ॥
 प्रभावं कालिकादेव्या वकुं न शक्यते प्रिये । शतकोटिमुखेनापि पञ्चभिश्च कथं प्रिये ॥
 अस्माकं जननी देवी भक्ता स्वदेहगामिनी । आदौ माता तथा गुप्ता मागुरीत्यभिधीयते ॥
 मम साप्राज्यसाहाय्यं ममैव सिद्धिदायिनी । मम प्रभुत्वमापन्ना मम माता यशस्विनी ॥ ४०
 तया विना जगद्वालि स्पन्दितुं नैव शक्यते । इत्युक्ता शङ्करो मोहात् मूच्छिंतः पुनरुद्गतः ॥
 शिवदेहाद्योरुक्तो भैरवः समजीजनत् । जातोऽसौ शङ्करो देव्याः पादपद्मं समाश्रितः ॥

आलिङ्गं पार्वती तेन रूपेण वपुरुच्यते । केवलं ध्यानयोगेन सर्वसिद्धिमुपालभेत् ॥
 संपूज्य लक्ष्मातन्तु जप्त्वा तिदशतारिणीम् । प्रयोगप्रभवा देवी प्रसन्ना भक्तवत्सला ॥
 अर्कपुष्ट सहस्रेण पूजिता वरदायिनी । सहस्रं परिजप्त्यैतत् सन्ध्यायां रविवासरे ॥ ४
 धनवान् कामभोगीशो भवेत् सर्वजनप्रियः । सहस्रं परिजप्त्यैत विषुलां कवितां लभेत् ॥

महदैश्वर्यमाप्नोति धर्मपत्नोरतो निशि । रक्तपुष्पशतेनापि मणिदते कुजवासरे ॥
 वह्नपुष्पशतेनापि रक्तचन्दनं चर्चितः । सम्पूज्य राजसम्मानं कुजवारे निशार्धके ॥
 धर्मधेत्रे पद्मपुष्पैः सहस्रैः परिपूजयेत् । रवौ वारे त्योदश्यां हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥
 सहस्रं परिजप्त्यैत विषुलां कवितां लभेत् । पुत्राता निशाभागे धर्मपत्नीसहायवान् ॥ ५०
 संजपेन्निजशाय्यायां निशि संयतमानसः । दीर्घमायुर्वशकरं पुत्रं संलभतेऽचिरात् ॥

रोचनाप्रस्थमात्रन्तु मन्त्रेणानेन मन्त्रितम् । शतमष्टोत्तरं मन्त्रं धारयेत्तिलकं यदि ॥
 राजानोऽपि हि दासत्वं भजन्ते किं परे जनाः । परनारीरता ये वा जपन्ति पश्चिमामुखाः ॥
 सहस्रं कालिका मन्त्रं धनाद्यात्मे भवन्ति हि । चतुर्ष्टथे सहस्रार्थं मुक्तकेशो दिग्म्बरः ॥ ५५
 अष्टवरं जपेद्योऽपि तस्य प्रीता च कालिका । अचलां कमलां लब्धवा सुखं प्राप्नोति भूतले ॥
 कपूरपूरितमुखो निजनारीसमागमे । जपेत्तु कालिकाध्यानादष्टाधिकशतं निशि ॥
 सुप्रीता कालिका स्वप्ने दर्शनं प्रददाति च । मत्स्याशी नित्यमांसाशी रात्रौ पश्चिमदिङ्मुखः ॥

शतमष्टोत्रं कृत्वा यो जपेदर्धरातकम् । सत्यं सत्यं पुनः सत्यं तच्छतुर्यमवलुभः ॥
अर्कारण्ये जपेद्व्याघ्रचर्मणि प्रतिवासरम् । अष्टौ दिनानि लम्येत कन्यां शीलगुणान्विताम् ॥ ६०
अर्कवृक्षस्य मूले तु यो जपेत्त्रिदिनं निशि । सहस्रार्धप्रमाणेन धनदेन समो भवेत् ॥
सहस्रं परिजप्येत निशायां मङ्गले निशि । चतुष्पथे महारोगान्मुक्तो रोगी भवेद्भूवम् ॥
भगलिङ्गस्य संयोगी पश्चिमाभिमुखी जनः । तस्य दारिद्र्यसंन्यासं करोति जपमस्तके ॥
निजरामाभिगमने प्रक्षाल्य भगलिङ्गकम् । तज्जलं ताप्रपालेषु संरथाय तर्पणश्वरेत् ॥
मूलमन्त्रेण देवेशि लभते महतीं श्रियम् ॥ ६५

प्रथमचरितस्य ब्रह्मऋषिर्गायत्रीच्छन्दो महाकाली देवता नन्दा शक्ती रक्तदन्तिका वीजमग्निस्तत्त्वं
महाकालीप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥

मध्यमचरितस्य विष्णुऋषिर्महालक्ष्मीदेवताऽनुष्टुप्छन्दः शाकम्भरी शक्तिदुर्गा वीजं सूर्यस्त्वं
महालक्ष्मीप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥

उत्तमचरितस्य रुद्र ऋषिः सरस्वती देवता उष्णिक्षुन्दो भीमा शक्तिर्भास्मरी वीजं वायुस्तत्त्वं सर-
स्वतीप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः । आसां ध्यानं नाभौ ॥ ७०

दशवक्रा दशभुजा दशपादाङ्गनप्रभा । विशालया राजमाना लिंश्लोचनमालया ॥

प्रस्फुरत् कुलदंष्ट्राभा भीमरूपा भयङ्गरी । खडगवाणगदाशूलशडखचक्भुषणिदभृत् ॥

परिघं कार्मुकं शीर्षं निश्च्योतद्रुधिरं दधौ । मधुकैटभयोर्युद्धे वैषा सा तामसी शिवा ॥

श्वेताननाऽनिलभुजा सुश्वेतस्तनमण्डला । रक्तमध्या रक्तदेहा नीलजडघोर्जानुका ॥ ७१

चिदानुलेपना कान्ता सर्वसौभाग्यशालिनी । अष्टादशभुजा पूज्या सा सहस्रभुजा रणे ॥

आयुधान्यत वक्ष्यन्ते दक्षिणाधः करकमात् । अक्षमालान्तु मुषलं वाणासिं कुलिंशं गदाम् ॥

चक्रं लिशूलं परशुं शडखखेटक पाशकम् । शान्तदन्तचर्मपाशं पानपालं कमण्डलम् ॥

अलङ्कृतभुजामेभिरायुधैः परमेश्वरीम् । सर्वत्वा स्तुतिकालादौ महिषासुरमर्दिनी ॥

इत्येषा राजसी मूर्त्तिः सर्वदेवमयी मता । एवं ध्यात्वा नरो नित्यं लभेतेप्सितमात्मनः ॥

गौरीदेहात् समुत्पन्ना या सत्त्वैकगुणाश्रया । साक्षात् सरस्वती प्रोक्ता शुभमासुरनिवर्हिणी ॥

दधौ चाषुभुजा वाणं मुषलं शूलचक्रकम् । शडखधण्डालाङ्गलश्च कार्मुकश्च तथा परम् ॥

ध्येया सा स्तुतिकालादौ वधे शुभनिशुभयोः ।

अथ मन्त्रोद्धारः । वाराहीतन्ते ।

तारं वाणीं ततो लज्जां वह्निजायां ततः परम् । पुनस्तारश्च वाराही चण्डीमन्तः समीरितः ॥ ८५

ॐ ऐं ह्रीं स्वाहा अ॒० । एवं ऋषिच्छन्दो ध्यान मन्त्रश्च शात्वा चण्डीपाठः कर्त्तव्यः ॥

इति श्रीज्ञानानन्द परमहंस विरचिते कौलावलीनिण्ये विंशोल्लासः ॥ २० ॥

एकविंश उल्लासः

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि अवधूतकमं शृणु । चतुर्थाश्रमिणां मध्ये अवधूताश्रमो महान् ॥
 केवलं कुलयोगेन तस्य मोक्षः प्रजायते । यदि न स्यात्तदा चैव शृणु यत् कथयामि ते ॥
 क्षानभावे च सम्बन्धे संप्रार्थ्यं निजकौलिकीम् । तदाश्रया विमुक्तः स्यात्तां सम्पूज्य कुलान्तरे ॥
 कुण्डलीशक्तिविवरे तदा योगं समभ्यसेत् । निष्ठन्द्रो निरहङ्कारः शुद्धनाडीजितेन्द्रियः ॥
 मुद्रासने समासीनः खण्डगसंयमने रतः । वद्धपद्मासनो योगी योगं युज्जीत यत्तः ॥
 ऊर्वोरुपरि वीरेन्द्रः कृत्वा पादतले उभे । अङ्गुष्ठौ तु निवशीयाद्वस्ताभ्यां व्युत्क्रमेण तु ॥
 पद्मासनं भवेदेतत् सर्वेषामेव पूजितम् । गुदात्तु द्वाङ्गुलादूर्ध्वमधोमेद्रात्तु द्वाङ्गुलम् ॥
 एकाङ्गुलन्तु तन्मध्ये देहमध्यं प्रकीर्तिम् । कन्दमस्ति शरीरेऽस्मिन् पुण्यापुण्यविवर्जितः ॥
 तन्तुपुञ्जरमध्यस्थो यथा ध्रमति सूतिकः । जीवस्तु मूलचक्रेऽस्मिन् अधःप्राणश्चरत्यसी ॥
 प्राणारुद्रो भवेज्जीवः सर्वदेहेषु सर्वदा । तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणां द्विसप्तिः ॥
 मेरुदण्डवहिः पाश्वें चन्द्रसूर्यात्मिके शुभे । इडा च पिङ्गला चैव वामदक्षिणतः स्थिते ॥
 कन्दमध्याद्वयोर्मध्ये सुषुम्ना सुप्रतिष्ठिता । पृष्ठमध्यगता सा तु सह मूर्खिं व्यवस्थिता ॥
 ऋज्ज्वीभूता तु ब्राह्म्या उवलन्ती विश्वधारिणी । मुक्तिमार्गं सदा गुप्ता मेरुमूर्खिं व्यवस्थिता ॥
 तस्याशचान्तर्गता नाडी चित्ताख्या योगिवल्लभा । पञ्चवर्णोऽज्ञवला देवी पञ्चभूतनिवासिनी ॥
 पञ्चदेवैयुर्ता देवी पञ्चतत्त्वप्रकाशिनी । पूरयित्वा तु विच्छिन्ना चित्ता सा प्रनिरुपिणी ॥
 तयैव प्रथितं सर्वं मूलादि पदापञ्चकम् । तस्या मध्ये ब्रह्मनाडी मृणालतन्तुरूपिणी ॥
 ब्रह्मरन्धनन्तु तन्मध्ये हरवक्त्रं सदाशिवम् । गुदमेद्रान्तरे ग्रन्थि सुषुम्ना सन्धिरूपता ॥
 आधारे च गुदस्थाने पङ्कजञ्च चतुर्दलम् । सुवर्णर्म्भं वादिसान्तं हेमवर्णं सुशोभनम् ॥
 कलिकारूपकं पद्मं पृथिवीपश्चिनीयुतम् । तरुणारुणसङ्काशां शूलखटाङ्कौ ततः ॥
 बामे खड्गं सुराकुम्भं दधानामुप्रदंष्टिणीम् । दुर्घाभां संस्थितां ध्यायेत् डाकिनीं लोचनतयाम् ॥
 कणिंकायां स्थिता योनिः कामाख्या योगिवल्लभा । अपानाख्यं हि कन्दर्पं आधारे च तिकोणके ॥
 स्वयम्भुलिङ्गन्तन्मध्ये पश्चिमाभिमुखं भवेत् । बन्धूकपुण्यसङ्काशां सूर्यकोटिसमप्रभम् ॥
 भ्रमन्तं योनिमध्ये च शिशिरं शशभृतसमम् । तस्योर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलाकृतिः ॥
 अष्टप्रकृतिरूपा सा नाभेस्तिर्यगधो गता । अधोवक्त्रस्थिता देवी ऊर्ध्वपुच्छाऽतिशोभना ॥
 अकारादिक्षकारान्ता कुण्डलीत्यभिधीयते । सा च विद्युत्तलताकारा मृणालतन्तुसन्धिभा ॥
 परिस्फुरति सर्वात्मा सुप्ताहिसद्वशाकृतिः । ब्रह्मद्वारमुखं नित्यं मुखेनावृत्य तिष्ठति ॥
 येन मार्गेण गन्तव्यं ब्रह्मद्वारं निरामयम् । मुखेन श्वासं प्रविष्टा ब्रह्मरन्धं मुखन्तदा ॥
 मस्तके मणिवर्जितस्वयम्भुलिङ्गवैष्टिनी । नान्यः पन्था द्वितीयोऽस्मित शरीरे परमस्य च ॥

५

१०

१५

२०

२५

मूलाधारे कामरूपं पीठं परमदुर्लभम् । अधोवक्त्राणि पद्मानि मूलादीनि यथाक्रमात् ॥

गुदात्तु द्वार्डगुलादूर्ध्वमधो मेदात्तु द्वार्डगुलात् । चतुर्डगुलविस्तारं कन्दमूलं खगाएडयत् ॥

३०

एकाल्लगुलन्तु तन्मध्ये चतुरस्त्रं तिकोणकम् । एवं ध्यात्वा च वीरेन्द्रः स्थिरचित्तः स्थिरेन्द्रियः ॥

आकुञ्जयेद् गुदमूलं चित्रुकं हृदयोपरि । नव द्वाराणि संयम्य कुक्षिमापूर्य वायुना ॥

शब्दवीजेन तां देवीं दृढ़ं विभ्रामयेत्ततः । वायुना भिद्य तद्वक्त्रं उर्ध्ववक्त्रन्तु कारयेत् ॥

३५

उद्धाटयेत् कवाठं तु यथा कुञ्जिकया दृढ़म् । उल्लासोऽज्ज्वलकारस्य शिखायाति समुज्ज्वला ॥

मूलचक्रं ततो भित्त्वा ब्रह्मद्वारं विभेदयेत् । उर्ध्वं भित्त्वा तु लिङ्गं वै इतरं पुष्करं ततः ॥

मूलाधारे सन्ततं ध्यानयोगात् स्तम्भक्षोभाद्वृत्प्लुतिर्दार्दुरीव ।

भूमित्यागः खेवरत्वं क्रमेण नृणामेते षड्गुणाः सम्भवन्ति ॥

कान्तिप्रकर्णो वपुषोऽपि नादव्यक्तिः प्रदीप्तिः जठरानलस्य ।

लघुत्वमङ्गस्य निजेन्द्रियाणां पटुत्वमारोग्यमदीनता च ॥

४०

मूलादिपश्चष्टकञ्च कलिकासदूशं शुभम् । खायिष्टानं महापद्मं लिङ्गमूले रसच्छदम् ॥

बन्धूक पुण्यसङ्काशं सदा जलसमन्वितम् । सिन्दूरप्रस्फुरद्वैर्वादिलान्तैश्च मणिडतम् ॥

शूलं वअं तथा पद्मं द्वमरुं करपङ्गजैः । दधानां श्यामवर्णञ्च लाकिणीं तितयान्विताम् ॥

रक्तधात्वेकनाथां तां चिन्तयेत्तत्र साधकः । विचिन्त्य स्थिरचित्तेन अधिष्ठानं प्रभेदयेत् ॥

इह वेत्ति निधाय मानसं स्वं विविधञ्चाश्रुतशाखजालमुच्चैः ।

४५

अवधूतजरामयः स मत्त्वयः सुचिरं जीवति वीतमृत्युभीतिः ॥

वपुषोऽशुचिता जनस्य शश्वत् परमां शुद्धिमिहातनोति पुंसाम् ।

शरदम्बुजपेलवस्य देहे दृढ़रुद्धो घनताञ्च शीतरश्मिः ॥

तदूर्ध्वं सव्यदक्षाम्यां चिन्तयेत् साधकोत्तमः । पद्ममध्ये स्थितं शुद्धं विद्युताभं तिकोणकम् ॥

५०

तन्मध्ये चिन्तयेद्देवं ब्रह्माणं हंसवाहनम् । रक्तवर्णं चतुर्वक्त्रं दधतञ्च विलोचनम् ॥

चिन्तयेत् कूर्चंपद्मे च अक्षमालां कमण्डलम् । ब्रह्मसत्त्वाक्षमोङ्गारं स्थितं नाभेरधः सदा ॥

नाभौ नीलनिभं पद्मं मणिपूरं दशास्त्रकम् । विद्युत्पुङ्गस्फुरद्वैर्वादिफान्तैश्च मणिडतम् ॥

वहिना संयुतं तत्र लाकिणीं मांसधातुगाम् । मानसं संविभाव्याथ भेदयेत्तदनन्तरम् ॥

स्थानेऽस्मिन्निहितात्मनः सुकृतिनः पातालसिद्धिं परां

५५

सद्गस्याप्रतिमस्य साधनमपि स्यादीप्सितञ्च क्षितौ ।

रूपं भूमिविसर्जनं परपुरे शक्तः प्रवेष्टुं जरा-

हानिश्चाखिलदुःखरोगशमनं कालस्य वा वशनम् ॥

५५

अमाहतं हृदि ध्यायेत् पिङ्गाभं द्वादशच्छदम् । द्रुतस्वर्णप्रभावर्णः कादिटान्तैश्च मणिडतम् ॥

मेदःस्थां काकिनीं तत्र पीताभां मत्तरूपिणीम् । अभयं उमरुं शूलं पाशाञ्च करफङ्गजैः ॥
दधानां चामूरुपाञ्च नानाभरणभूषिताम् । तत्रैवाङ्गुष्टमात्मानं प्रदीपकलिकोपसम् ॥
तत्र सञ्चिन्तयेद्देवं नारायणं निरञ्जनम् । शुद्धस्फटिसङ्काशं वाणीलक्ष्मीविभूषितम् ॥ ६०
वैनतेयसमारूढं शङ्खचक्रगदाधरम् । पीताम्बरधरं शान्तं बनमालाविभूषितम् ॥
पूर्णशैलं महापीठं तत्रैव परिचिन्तयेत् । प्रभेदयेत्ततः पश्चात् साधकः स्थिरमन्तसः ॥

पतसिमन् सततं निविष्टमनसः स्थाने विमान स्थिताः

क्षुभ्यन्त्यद्भुतरूपकान्तिकलिता शिव्यत्रियो योगिनः ।

ज्ञानञ्चाप्रतिमं तिकालत्रिष्वयं क्षेभः पुरस्य श्रुति-

दूरादेव च दर्शनञ्च खगतिः स्याद्योगिनीमेलवम् ॥ ६५

विशुद्धं षोडशारञ्च धूप्राभं कण्ठदेशके । तदन्ते व्योमवीजञ्च शुक्रं हैमण्डस्थितम् ॥
तरुणारुणसङ्काशैः स्वरैश्च परिमण्डितम् । आकाशसहितं पद्मं शाकिनीं परिचिन्तयेत् ॥
अस्थिसंस्थां चतुर्वाहुं पञ्चवक्त्रां विलोचनाम् । पाशाङ्कुशौ पुस्तकञ्च ज्ञानमुदाञ्च धारिणीम् ॥
दंष्ट्रिणीमुग्ररूपाञ्च सदा मधुमदकुलाम् । अर्धनारीश्वरं देवं नानामणिविभूषितम् ॥ ७०
चन्द्रचूडं लिनयनं वराभयकरं शुभम् । ध्यात्वैवं चक्रराजन्तु भेदयेत् साधकोत्तमः ॥

स्थानेऽत्र संस्कर्मना मनुष्यत्रिकालदर्शीं विगताधिरोगः ।

जित्वा जरामञ्जननीलकेशः क्षितौ चिरं जीवति वीतमृत्युः ॥

इह स्थाने चित्तं सततमवधायात्तपवनो

यदि कुद्धो योगी चलयति समस्तं त्रिभुवनम् ।

न च ब्रह्मा विष्णुर्न च हरिहरो नैव खमणि-

स्तदीयं सामर्थ्यं शमयितुमलं नापि गणपः ॥ ७५

द्विदलं हृष्टवर्णम्भ्यां शुभाभ्यां परिमण्डितम् । विद्युत्कोटिप्रभं चक्रं भ्रुवोरुधर्वं मनोन्मनी ॥

विन्दुयुक्तं सर्वं च चिन्तयेत् । योनिमध्ये स्थितं लिङ्गमितरं तरुणारुणम् ॥

जालन्धरं महापीठं हाकिनीं तत्र चिन्तयेत् । विन्दुस्थां हाकिनीं शुक्रमेदोमज्जास्वरूपिणीम् ॥ ८०

अक्षमालाञ्च इमरुं कपालं पुस्तकं तथा । चापं मुद्रां दधानाञ्च शुक्रां नेत्रतयान्विताम्

पद्ममध्येऽन्तरात्मानं प्रभारुपं हि कारणम् । ओङ्कारज्योतिर्कं कल्पप्रदीपाभं जगन्मयम् ॥

वालसूर्यप्रतीकाशं सदा विन्दुमश्वरम् । ततः संक्षेपणद्वारे ध्यायेत् पद्मं सुखोभवम् ॥

ध्यानयोगनिरतस्य जायते पूर्वजन्मकृतकर्मणं स्मृतिः ।

तत्र विन्दुनिलये च दूरतो दर्शनश्रवणयोः स्मर्तताः ॥

इह सञ्चिहितस्वचित्तवृत्तिः प्रतिमायाः प्रतिजल्पनं करोति ।

गमनञ्च पुरे परेषां पुनरुत्थानमप्यहो मृतस्य ॥ ८५

निरालम्बा मुद्रां निजगुरुमुखेनैव विदिता
मिह स्थाने कृत्वा स्थिरनिश्चितधीः साधकवरः ।
सदाऽन्यासात् पश्यत्यमरनिलयामन्तरस्तिलो-
मुडुश्रेणीं विष्णोरपि पदमुडूनामपि पतिम् ॥

६०

भेदान्ते पश्यष्टकं च प्रस्फुटश्चोर्ध्वं वक्त्रकम् । भवत्यैव न सन्देहोऽप्यथ स्यात् साधकस्य च ॥
तदूर्ध्वं चार्धचन्द्रे च भानुमण्डलमुत्तमम् । मकारविन्दुरुपेण तदूर्ध्वं चन्द्रमण्डलम् ॥
विन्दोरुपरि नादं हि शुद्धस्फटिकसङ्क्रिमम् । चेतसा संप्रपश्यन्ति नादान्ते वृषभध्वजम् ॥
शुद्धस्फटिकसङ्काशं कपर्दशशिभूषणम् । व्याघ्राम्बरन्तु तन्मध्ये अधोमुखं सशक्तिकम् ॥
स्थाने ह्यत परीतश्च वरदाभयपाणिकम् । प्रसववदनं शान्तं सर्पेयज्ञोपवीतिनम् ॥
नादोपरि महादेवं पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषा । नान्यत् पश्यन्ति ततैव अन्तरं वृषभध्वजम् ॥
पुरवयविनिष्कान्तो यत्र वायुः प्रलीयते । तत्र संस्थं मनः कृत्वा तद्वरानमीश्वरं विदुः ॥
विभाव्य साधकश्रे ष्ठो भेदयेत्तदनन्तरम् । शङ्खिनीनालं संस्थाप्य व्यासिशूच्यं विभर्ति यः ॥
अमृतोदधिसङ्काशं शतयोजनविस्तृतम् । अन्दनोद्यानमध्यस्थं वेदिकान्तु तदन्तरे ॥
तन्मध्ये हस्फटिकं ध्यायेत् पश्चिमाननमम्बुजम् । स्ववन्तममृतं नित्यं देव्यज्ञे कमलान्तरे ॥

६५

१००

सहस्रारपद्मं विसर्गादधस्तादधीवक्रमारककिञ्चलकपुञ्जम् ।
कुरुज्ञेण हीनस्त्रिशृङ्खस्तदन्तः स्फुरद्रशिमज्जालः सुधांशुः समास्ते ॥

१०५

तदन्तर्गतं ब्रह्मरन्धं सुसूक्ष्मं यदाधारभूतं सुषुमणारव्यनाड्याः ।
तदेतत् पदं दिव्यमत्यन्तगुह्यं सुरैरत्यगम्यं सुगोप्यं सुयज्ञात् ॥

पतत् कैलाससंक्षेपं परमकुलपदं विन्दुरुपी स्वरूपी
यतास्ते देवदेवो भवभयतिमिरष्टवं सहंसो महेशः ।

११०

भूतानामादिदेवो रसविसरसितां सन्ततामन्तरज्ञे
सौधीं धारां विमुञ्चन्नभिमतफलदो योगिनां योगगम्यः ॥

स्थानस्यास्य ज्ञानमालेण पुंसां संसारेऽस्मिन् सम्भवो नैव भूयः ।
भूतग्रामं सन्ततन्यासयोगात् करुं हतुं स्याच्च शक्तिः समग्रा ॥

स्थाने परे हंसनिवासभूते कैलासनाम्नीह विधाय चेतः ।
योगी गतव्याधिरथः कृताधिवाधशिवरं जीवति मृत्युमुक्तः ॥

११५

स्थानेऽस्मिन् क्षयवृद्धिभावरहिता नित्योदिताऽधोमुखी
बालादित्यनिभ्रभाशशभृतः साऽस्ते कला षोडशी ।

बालाग्रस्य विवरणितस्म शतधा वैकेन भागेन या
सूक्ष्मत्वात् सदृशी निरन्तरगलत् पीयूषधाराधरा ॥

एतस्याः परतः स्थिता भगवती भूताधिदेवाधिपा
 निर्वाणाख्यकलाऽधंचन्द्रकुटिला सा षोडशान्तगंता ।
 बालाग्रस्य सहस्रधा विगलितस्यैकेन भागेन या
 सूक्ष्मत्वात् सदृशी तिलोकजननी या द्वादशार्कप्रभा ॥

निर्वाणाख्यकलापदोपरिगता निर्वाणशक्तिः परा
 कोश्यादित्यसमप्रभाऽतिगहना बालाग्रभागस्य या ।
 कोश्यशेन समा समस्तजननी नित्योदिता निर्मला
 नित्यानन्दपदस्थलोरु विगलद्वारा निरालम्बना ॥

एतस्याः परतः परात् परतरं निर्वाणशक्तेः पदं
 शैवं शाश्वतमप्रमेयममलं नित्योदितं निष्क्रियम् ।
 तद्विष्णोः पदमित्युशन्ति सुधियः केचित् पदं ब्रह्मणः
 केचिद्दंसपदं निरञ्जनपदं केचित्तिरालम्बनम् ॥

आरोप्याऽरोप्य शक्तिं कमलजनिलयादात्मना साकमेषु
 स्थानेष्वाज्ञावसानेष्ववहितहृदयश्चिन्तयित्वा क्रमेण ।
 नीत्वा नादावसानं खगत कुलमहापद्मसद्वान्तरस्थां
 ध्यायेच्चैतन्यरूपामभिमतफलसंप्राप्ते शक्तिमाद्याम् ॥

साक्षात्काशारसाभं गगनगतमहापद्मसद्वासूक्ष्मसां
 पीत्वा दिव्यामृतौदं पुनरपि च विशेषभ्यदेशं कुलस्य ।
 चक्रे चक्रे क्रमेणामृतरसविसरैस्तर्पयेत् देवतास्ता
 हाकिन्याद्याः समस्ताः कमलजपदगां तर्पयेत् कुण्डलीन्ताम् ॥

१२०

१२५

१३०

१४०

१४५

कुण्डली कुण्डलाकारा नकीभूता निवासिनी । इडा च पिङ्गला चैव सुषुप्तानिलयं ब्रजेत् ॥
 शक्तिं भैरवसंयोगादमृतानन्दमानयेत् । चन्द्रमार्गेण वायुश्च पिवेत्तच्च शनैः शनैः ॥
 कुम्भकश्च यथाशक्ता सूर्यमार्गेण रेचयेत् । सूर्यमार्गेण पिवेद्वायुं चन्द्रमार्गेण रेचयेत् ॥

शून्यश्च प्रतिविम्बचन्द्रसदृशो सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परं
 सर्वं व्याप्य तमोमयं जगति सद्वामप्रकाशं परम् ।
 हृश्यादृश्यविनाशभेदसकलं ज्योतिर्मयं सर्वतो
 ध्यात्वा तच्च पदन्तु साधकवरैः दूरोक्तश्चान्तकः ॥

पदमभ्यस्यमानस्य अहन्यहनि निश्चितम् । जरामरणदुःखाद्यैर्मुच्यते भवसागरात् ॥

ब्रतुर्विंशा तु या सृष्टिर्यस्यां योनीं प्रजायते । पुनः प्रलीयते यस्यां कालान्नग्रादिशिवान्तकम् ॥

१५०

योनिमुद्रा परा होषा बन्धस्तस्याः प्रकीर्तिः । तस्यास्तु बन्धमालेण तत्रास्ति यत्र साधयेत् ॥
 अन्यथा जयते यस्तु अन्यथा कुरुते तु यः । नासौ तत्फलपालश्च सत्यं सत्यं न संशयः ॥
 छिन्ना बन्धाश्च ये मन्त्राः कीलिताः स्तम्भिताश्च ये । दधाः सन्तासिता हीना मलिनाश्च तिरस्कृताः ॥ १५५
 भेदिता भ्रमसंयुक्ताः सुप्ता समूच्छिताश्च ये । वृद्धा बालास्तथा प्रौढास्तथा यौवनगच्छिताः ॥
 अरिपक्षे स्थिता ये च निर्वीर्याः सत्त्ववर्जिताः । अशकेन विहीनाश्च खण्डशः शतधा कृताः ॥
 विधिनानेन संयुक्ताः प्रभवन्त्यचिरेण तु । सिद्धिमोक्षप्रदाः सर्वे साधकेन नियोजिताः ॥
 यद्यदुच्चरते मन्त्री वर्णरूपं शुभाशुभम् । तत्त् सिद्ध्यत्यसन्देहो योनिमुद्रानिबन्धनात् ॥
 दीक्षयित्वा विधानेन अभिविच्य सहस्रधा । ततोऽधिकारी भवति तन्त्रेऽस्मिन् साधकोत्तमः ॥ १६०
 ब्रह्महत्या सहस्राणि तैलोक्यमपि धातयेत् । नासौ लिप्यति पापेन योनिमुद्रानिबन्धनात् ॥
 तस्मादभ्यसनं नित्यं कर्तव्यं पुण्यकाङ्क्षिभिः । अभ्यासाज्ञायते सिद्धिरभ्यासान्मोक्षमाप्नुयात् ॥
 समिक्षिं लभतेऽभ्यासात् योगोऽभ्यासात् प्रवर्तते । मन्त्राणां सिद्धिरभ्यासात् अभ्यासाद्वायुसाधनम् ॥
 कालवश्चनमभ्यासात्तथा मृत्युज्यो भवेत् । पतद्भेदं विजानाति स याति परमं पदम् ॥
 तदष्टधा तु जीवोऽसौ वहिर्याति दिने दिने । दिनेशाङ्गुलिमानेन तदर्थश्चोपवासतः ॥ १६५
 द्विगुणं रतिकाले च द्विगुणं भोजनाद्विहिः । अत ऊर्ध्वं वहेद्वायुखिगुणं यदि दैवतम् ॥
 न्यूनं धत्ते ततः प्राणः शरीरं परिमुच्चति । शरीरसमतां नीत्वा न्यूनं वा साधकोत्तमः ॥
 कुम्भयित्वा अधोवायुं कुण्डलीमुखवर्त्मनि । योजयित्वा ततो जीवं कुण्डल्या सहितं सुधीः ॥
 गमागमं कारयित्वा सिद्धो भवति नापरः । पीयते खाद्यते यत्तु तत्सर्वं कुण्डलीमुखे ॥
 हुत्वा सिद्धिमवाप्नोति न च बन्धेन बाध्यते । भिक्षा कार्या न च स्वार्थं कुण्डल्या प्रकृते पुनः ॥
 रे मातर्देहि मे भिक्षां कुण्डलीं तर्पयाम्यहम् । अवधूताश्रमे स्थित्वा भैरवानन्दतत्परः ॥ १७०
 भैरवोऽहं न चान्योऽस्मि न चान्यो मत्परः क्वचित् । तन्त्रमन्त्रार्चनं सर्वं मयि जातं न चान्यथा ॥
 शिवोऽहं भैरवानन्दो मत्तोऽहं कुलनायकः । रक्तमाल्याभ्वरण्यो हेतुयुक्तः सदा भवेत् ॥
 एवं भिक्षां ब्रजन् भिक्षभरवानन्दतत्परः । येन केनापि वेशेन येन केनाऽप्यलक्षितः ॥
 यत कुताश्रमे तिष्ठन् कुलयोगीश्वरः सदा । उन्मत्तमूकजड़वत् विरले लोकमध्यगे ॥ १७१
 क्वचिच्छिष्ठः क्वचिद्भ्रष्टः क्वचिद्भ्रष्टः भूतपिशाचवत् । नानावेशधरो योगी विचरेत् महीतले ॥
 सर्वस्तपशों यथा वायुर्यथाकाशश्च सर्वगः । सर्वभक्षो यथा वहिस्तथा योगी सदा शुचिः ॥
 तथा सुच्छगृहान्नादि योगीहस्तगतं शुचि । क्षीयते न च पापेन बध्यते न च जन्मना ॥
 यद्यन्त्रवलोपेतः क्रीडन् सर्पेन दंश्यते । तथा शानपरो योगी क्रीडनिद्रियपन्नगैः ॥
 पूजयन्ति महादेवीं कुलाङ्गुकष्टिमालतः । गन्धं पुष्पश्च ताम्बूलं नैवेद्यं यत्र यज्ञवेत् ॥
 मनसा तत् समुत्सृज्य बाह्यतः कुलवारिणा । आत्मन्येव समायोज्य देवीरूपकुलेश्वरः ॥ १८०
 न पूजा नापि तत्राम न निष्ठा न व्रतादिकम् । पूर्णोऽहं भैरवश्चाहं नित्यानन्दोऽहमव्ययः ॥

कौलावलीनिर्णये

निरजमस्तुपीडह निर्विकारी हाह ग्रन्थः । सर्वशास्त्राभियुक्तोऽह सर्वमन्तर्यामारमः ॥
 असत्परतरो देशे न जातो न जनिष्यति । आनन्दपवान् भूत्वा सर्वेषां प्रियकारकः ॥
 न योगी न भीगी न वात्मा न काङ्क्षी न धीरो न धीरो न धा साधकेन्द्रः ।
 सदानन्दपूर्णो धरण्या विवेको चिराज्ञातधूतो द्वितीयो महेशः ॥
 श्रुतौ कुण्डलेऽसृग् गले मुण्डमाला करे पानपात्रं मुखे हन्त हाला ।
 परित्यक्तकर्मा लयन्यस्तवर्मा विरक्तोऽवधूतो द्वितीयो महेशः ॥

१४५

बामे रामा रमणकुशला दक्षिणे पानपात्रं
 मध्ये न्यस्तं भरीचंसहितं शूकरस्योष्णं मांसम् ।
 स्कन्दे वीणा ललितसुभगा सदुगुरुनां प्रपञ्चः
 कौलो धर्मः परमगहनो योगिनामव्यगम्यः ॥

१४०

इति क्षानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये वकविंशोऽसः समाप्तः ॥ २१

॥ समाप्तोऽयं कौलावलीनिर्णयः ॥

AGAMANUSANDHANA SAMITI

The object of the Society is the preservation and promulgation of a knowledge of the Agama by the publication of Texts and other works on the Shastra, by the copying and suitable distribution of Texts and other works dealing with the Agamas.

LIST OF PUBLICATIONS.

TANTRIK TEXTS.

Vol. I.	<i>Tantrabhidhana</i> with <i>Bijanighantu</i> and <i>Mudranighantu</i> .—A Tantrik Dictionary. Revised and 2nd enlarged Ed (In preparation).	
Vol. II.	<i>Shatchakranirupana</i> .—A work on Kundaliniyoga with two lucid Commentaries <i>Padukapanchaka</i> —with Commentary. Introduction by Arthur Avalon. 2nd Ed. thoroughly revised	3 0
Vol. III.	<i>Prapanchasara Tantra</i> .—2nd Ed. with the Commentaries of Padmapada and Bodhananda (ready for the Press.)	...
Vol. IV.	<i>Kulachudamaninigama</i> Introduction by A. K. Maitra	2 0
Vol. V.	<i>Kularnava Tantra</i> . Introduction by Arthur Avalon	4 0
Vol. VI.	<i>Kaliyilasa Tantra</i> .—Introduction by Arthur Avalon	2 8
Vol. VII.	<i>Shrichakrasambhara</i> .—A Buddhist Tibetan Tantra. Foreword on the Vajrayana by Arthur Avalon	10 0
Vol. VIII.	<i>Tantraraja</i> , (<i>Kadimata</i>). Part I. Commentary by Subhagana-natha. Full Summary by Arthur Avalon	4 0
Vol. IX.	<i>Karpuradi stotra</i> . Text, with Introduction and Commentary by Vimalananda-Svami. Translated by and wrth notes of Arthur Avalon	4 0
Vol. X.	<i>Kamakalavilasa</i> . Commentary by Natananandanatha. Complete translation by and notes of Arthur Avalon	4 0
Vol. XI.	<i>Kaulopanishad</i> , <i>Tripuramopanishad</i> , <i>Bhavanopanishad</i> : Commentaries on these and the Prayoga on the Bhavana by Bhaskararaya	4 0
	<i>Bahvrichopanishad</i> , <i>Arunopanishad</i> , with Commentaries, <i>Kalikopanishad</i> . Introduction by Arthur Avalon	
Vol. XII.	<i>Tantraraja</i> . Part. II. With Commentary. Full Summary by Arthur Avalon	6 0
Vol. XIII.	<i>Mahanirvana Tantra</i> , with the the Commentary of Haribarananda Bharati. Printed from MSS. of Raja Ram mohun Roy	7 8
Vol. XIV.	<i>Kaulavalinirnaya</i> . Introduction by Arthur Avalon	4 0

निरज्जनस्यरुपोऽहं निर्विकारो ह्याहं ब्रह्मः । सर्वशास्त्राभियुक्तोऽहं सर्वमन्ताथीकारणः ॥
 असतपरतरो देशे न जीतो न जीनिर्व्यति । आनन्दरूपवान् भूत्वा सर्वेषां प्रियकारकः ॥
 न योगी न भोगी न वात्मा न काङ्क्षी न वीरो न धीरो न वा साधकन्दः ।
 सदानन्दपूर्णो धरण्यो विवेकी चिराज्ञातव्यूती द्वितीयी महेशः ॥ १८५
 श्रुतौ कुण्डलेऽस्त्रग् गले मुण्डमालां करे पानपात्रं मुखे हन्त हाला ।
 परित्यक्तकर्मा लयन्यस्तधर्मा विरक्तोऽवधूतो द्वितीयो महेशः ॥

बामे रामा रमणकुशला दक्षिणे पानपात्रं
 मध्ये न्यस्त मरीचसहितं शूकरस्योष्णं मांसम् ।
 स्कन्दे वीणा लीलितसुभगा सदगुरुना प्रपञ्चः
 कौलो धर्मीः परमगहनो योगिनामप्यगम्यः ॥ १८०

हति ज्ञानानन्दपरमहंसविरचिते कौलावलीनिर्णये वकविंशोऽलासः समाप्तः ॥ २१

॥ समाप्तोऽयं कौलावलीनिर्णयः ॥

AGAMANUSANDHANA SAMITI

The object of the Society is the preservation and promulgation of a knowledge of the Agama by the publication of Texts and other works on the Shastra, by the copying and suitable distribution of Texts and other works dealing with the Agamas.

LIST OF PUBLICATIONS

TANTRIK TEXTS.

Vol. I.	<i>Tantrabhidhana</i> with <i>Bijanighantu</i> and <i>Mudranighantu</i> .—A Tantrik Dictionary. Revised and 2nd enlarged Ed (In preparation.)	
Vol. II.	<i>Shatchakranirupana</i> .—A work on Kundaliniyoga with two lucid Commentaries. <i>Padukapanchaka</i> —with Commentary. Introduction by Arthur Avalon. 2nd Ed. thoroughly revised	3 0
Vol. III.	<i>Prapanchasara Tantra</i> .—2nd Ed. with the Commentaries of Padmapada and Bodhananda (ready for the Press.)	...
Vol. IV.	<i>Kulachudamaninigama</i> Introduction by A. K. Maitra	2 0
Vol. V.	<i>Kularnava Tantra</i> . Introduction by Arthur Avalon	4 0
Vol. VI.	<i>Kalivilasa Tantra</i> .—Introduction by Arthur Avalon	2 8
Vol. VII.	<i>Shrichakrasambhara</i> .—A Buddhist Tibetan Tantra. Foreword on the Vajrayana by Arthur Avalon	10 0
Vol. VIII.	<i>Tantraraja</i> , (<i>Kadimata</i>). Part I. Commentary by Subhagana-natha. Full Summary by Arthur Avalon	4 0
Vol. IX.	<i>Karpuradi stotra</i> . Text, with Introduction and Commentary by Vimalananda-Svami. Translated by and wrth notes of Arthur Avalon	4 0
Vol. X.	<i>Kamakalavilasa</i> . Commentary by Natananandanatha. Complete translation by and notes of Arthur Avalon	4 0
Vol. XI.	<i>Kaulopanishad</i> , <i>Tripuramopanishad</i> , <i>Bhavanopanishad</i> : Commentaries on these and the Prayoga on the Bhavana by Bhaskararaya	4 0
	<i>Bahvrichopanishad</i> , <i>Arunopanishad</i> , with Commentaries, <i>Kalikopanishad</i> . Introduction by Arthur Avalon	
Vol. XII.	<i>Tantraraja</i> . Part. II. With Commentary. Full Summary by Arthur Avalon	6 0
Vol. XIII.	<i>Mahanirvana Tantra</i> , with the the Commentary of Hariharananda Bharati. Printed from MSS. of Raja Ram mohun Roy	7 8
Vol. XIV.	<i>Kaulavalinirnaya</i> . Introduction by Arthur Avalon	4 0

XV *Brahmasamhita* with the commentary of Jiva Gosvami and Vishnu-sahasranama with the commentary of Shamkaracharya (*nearly ready*)
Saradatilaka : with the lucid Commentary by Raghavabhatta named
Padarthadarsha—(*ready for the Press*).

WORKS ON TANTRA BY ARTHUR AVALON

<i>The Great Liberation.</i> (Mahanirvaantantra.) A Translation from the Sanskrit (2nd Ed. revised with copious additional notes ;	... 15 0
<i>Principles of Tantra</i> (Tantratattva). Vols. I and II	... 20 0
<i>The Serpent power</i> (Shatchakranirupana). A translation of Vol. II Tantrik Texts with Introduction and copious notes by Arthur Avalon and colour plates of the Chakras. 2nd Ed. Contains the Text as in Vol. II Tantrik Texts	... 20 0
<i>Wave of Bliss.</i> (Anandalahari) 1st and 2nd Ed.	... 1 8
<i>Greatness of Shiva.</i> (Mahimnastava). 2nd Ed.	... 1 8

BY ARTHUR & ELLEN AVALON

<i>Hymns to the Goddess</i> (from the Tantra and the Stotras of Shangkaracharya)	... 3 0
--	---------

WORKS BY SIR JOHN WOODROFFE

<i>Creation according to Tantra</i>	1 0
<i>Shakti & Shakta</i> , 2nd Ed. Studies in Kaula doctrine and ritual	...	7 8	
<i>Garland of Letters.</i> Studies in the Mantra Shastra	...	7 8	
<i>Is India Civilised?</i> 3rd Ed.	...	2 8	
<i>The Seed of Race.</i> Thoughts on Education. 2nd Ed.	...	1 0	
<i>Bharata Shakti.</i> Addresses on Indian Culture 3rd Ed.	...	1 8	
<i>The World as Power</i> :			
Ditto	<i>Reality</i>	...	2 0
Ditto	<i>Life</i>	...	2 0
Ditto	<i>Mind</i>	...	2 8
with Prof. P. N. Mukhopadhyaya.			
Ditto	<i>Matter</i>	...	2 8
Ditto	<i>Causality</i>	...	2 0
Ditto	<i>Mahamaya</i> (Printing)		

, No. 1

W